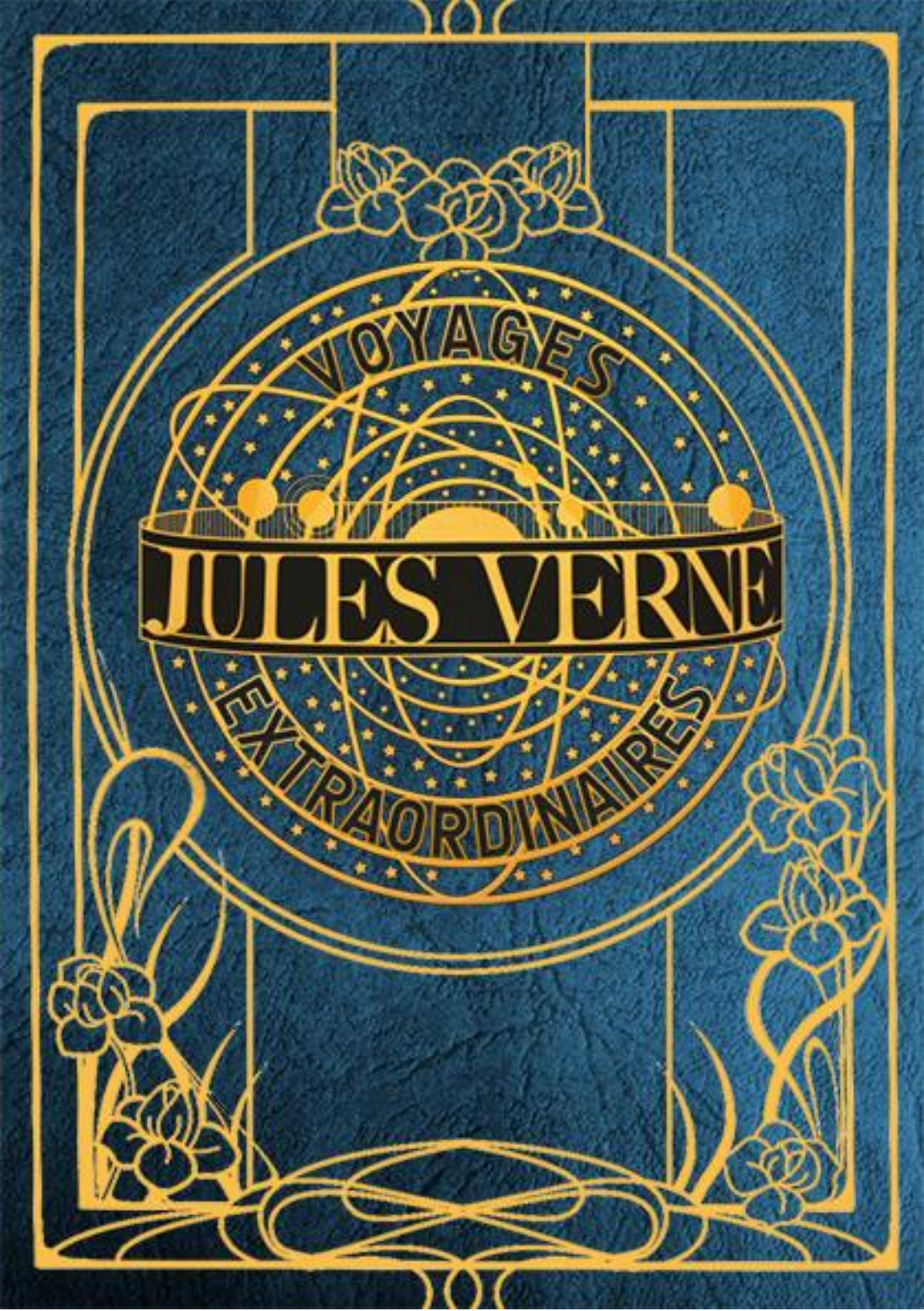
VOYAGES
JULES VERNE
EXTRAORDINAIRES

Jules Verne

Jules Verne

66
Epava “Cynthiei”

Jules Verne et André Laurie – L'Épave du Cynthia, Éditions Hetzel, Paris, 1885

Jules Verne şi André Laurie – Epava Cynthia, editura Dexon, 2021.

Ilustrații: George Roux

Ediția electronică ver. 2.0 Dyo67 & Fizikant

Cuprins

Capitolul I Prietenul domnului Malarius
Capitolul II La casa unui pescar din Noroë
Capitolul III Părerile lui maaster Hersebom
Capitolul IV La Stockholm
Capitolul V Tretten Yule Dage
Capitolul VI Hotărârea lui Erik
Capitolul VII Părerea Vandei
Capitolul VIII Patrick O'Donoghan
Capitolul IX Cinci sute de lire sterline recompensă
Capitolul X Tudor Brown, Esquire
Capitolul XI Corespondenţă de pe nava Véga
Capitolul XII Pasageri neprevăzuţi
Capitolul XIII Să mergem spre sud-vest
Capitolul XIV Basse-Froide
Capitolul XV Drumul cel mai scurt
Capitolul XVI De la Serdze-Kamen la Liakov
Capitolul XVII În sfârşit!
Capitolul XVIII Lovituri de tun
Capitolul XIX Focuri de puşcă
Capitolul XX Sfârşitul călătoriei
Capitolul XXI O scrisoare din Paris
Capitolul XXII Val-Feray – Concluzii

Epava “Cynthiei”

LE PAIN
DU
DOCTEUR SCHWARGENBRUNN
Roux

Capitolul I
Prietenul domnului Malarius

Nu există, probabil, nicăieri în Europa, nici în altă parte, un savant a cărei figură să fie mai universal cunoscută decât cea a doctorului Schwaryencrona din Stockholm. Portretul lui, desenat de negustori sub marca sa de produse, pe milioane de sticle sigilate cu bandă verde, face înconjurul lumii.

Adevărul ne obligă să spunem că sticlele nu conţin decât ulei din ficat de cod, medicament apreciat şi chiar binefăcător care, pentru locuitorii din Norvegia înseamnă, în toţi anii, în *kröners,* adică „coroane", cam un franc şi treizeci şi nouă de centime dintr-un total de şapte-opt cifre.

Odinioară, procesul de producere era în mâinile pescarilor. Astăzi, procesele de extracţie sunt mult mai speciale şi prinţul acestei industrii speciale era cu siguranţă celebrul doctor Schwaryencrona.

Nu există nimeni care să nu fi remarcat barba ascuţită, perechea de ochelari, nasul coroiat şi căciuliţa din blană de vidră. Descrierea nu este poate dintre cele mai fidele, dar este sigur că se apropie foarte mult de adevăr. Drept dovadă e ceea ce se întâmplă într-o zi la şcoala gimnazială din Noroë, pe coasta vestica a Norvegiei, la câteva leghe de Bergen.

Tocmai sunase ora două după-amiaza. Elevii erau în clasa cea mare, cu podeaua acoperită cu nisip, fetele în stânga, băieţii în dreapta, pregătiţi să scrie de pe tablă o demonstraţie a unei teorii explicată de profesorul lor, domnul Malarius, când uşa se deschise brusc şi peste prag trecu cineva îmbrăcat cu o haină îmblănită. Avea cizme de iarnă, mănuşi pe măsură, căciulă din piele de vidră.

Elevii s-au ridicat imediat în semn de respect, aşa cum se cuvine atunci când un vizitator intră într-o clasă. Niciunul dintre ei nu îl mai văzuseră vreodată pe acest nou venit.

Totuşi, văzându-l, începură să şuşotească între ei:

— Domnul doctor Schwaryencrona!

Era aşa de mare asemănarea cu portretul gravat pe sticlele doctorului!

Trebuie să spunem că elevii domnului Malarius aveau aproape în fiecare zi în faţa lor acele sticle, din simplul motiv că una din principalele fabrici este chiar în localitatea Noroë. În sfârşit, la fel de adevărat, este că savantul nu mai trecuse prin regiune de foarte mulţi ani şi niciunul dintre copii nu putea să se laude că până în ziua aceea l-ar fi văzut în carne şi oase.

Dacă ar fi să ne gândim puţin, era vorba despre altceva. Se vorbea foarte mult despre doctorul Schwaryencrona în serile din Noroë. Iar urechile i-ar fi ţiuit deseori, dacă prejudecăţile oamenilor ar fi avut cea mai mică temere în această privinţă.

Oricum ar fi, această recunoaştere, pe cât de unanimă, pe atât de firească, constituia o adevărată victorie pentru autorul necunoscut al portretului - victorie de care acest artist modest ar fi trebuit să fie mândru, iar un fotograf la modă ar fi putut fi invidios.

Da, bineînţeles, era de neconfundat vestitul savant, cu barba ascuţită, perechea de ochelari, nasul coroiat şi căciuliţa din blană de vidră. Nu puteai să greşeşti şi nici să îl confunzi. Toţi elevii domnului Malarius ar fi băgat mâna în foc pentru asta.

Ceea ce îi uimea şi chiar îi dezamăgea puţin, era că doctorul era un om de talie obişnuită, mijlocie, pe când ei îşi închipuiseră că ar fi un uriaş. Cum un savant atât de ilustru se putea mulţumi cu o statură de doar un metru şi şaizeci de centimetri? De abia ajungea cu capul său grizonat la umărul domnului Malarius. Iar domnul Malarius era deja gârbovit din cauza vârstei. Însă era mai slab decât doctorul, ceea ce îl făcea să pară de două ori mai înalt. Mantaua de culoare maro, dar care de atâta folosinţă căpătase o tentă verzuie,

flutura ca un drapel. Era îmbrăcat cu nişte pantaloni până la genunchi, în picioare avea pantofi cu catarame şi pe cap o căciuliță din mătase neagră de sub care răsăreau câteva şuvițe de păr alb. Fața lui trandafirie şi zâmbitoare respira blândețea perfectă. Şi el purta ochelari, care nu v-ar fi străpuns precum cei ai doctorului şi prin care ochii săi albaştri păreau să contemple orice lucru cu o bunăvoință neostoită.

De când era profesor, domnul Malarius nu pedepsise pe niciunul din elevii săi. Ceea ce nu îl împiedica să fie respectat, chiar dacă era iubit. Era un suflet mare şi toată lumea o ştia foarte bine! Se ştia în Noroë că în tinerețea sa trecuse de examene foarte grele în urma cărora ar fi putut să capete gradații, să devină *herr professor* într-o universitate mare, să fie copleşit de onoruri şi bani. Dar avea o soră, sărmana Kristina, mereu bolnavă şi suferindă. Şi cum ea nu voia pentru nimic în lume să plece din sat şi îi era frică de oraş pentru că se temea să nu moară acolo, domnul Malarius s-a sacrificat de bunăvoie. Acceptase asprele şi umilele îndatoriri ale unui director de şcoală. Apoi, când după vreo douăzeci de ani, Kristina s-a stins binecuvântându-l, domnul Malarius, obişnuit cu traiul său necunoscut şi nebăgat în seamă, nici nu se gândise măcar să înceapă o altă viață. Atras de lucrurile personale, uitând că acestea făceau parte din lume, îşi găsise o plăcere fără seamăn în a fi un învățător model, să aibă cea mai întreținută şcoală din regiune şi, mai ales, să iasă din domeniul învățământului primar pentru a se dedica unor cursuri mult mai elevate. Îi plăcea să impulsioneze cei mai buni elevi, să le spună tainele ştiințelor, ale literaturilor vechi şi moderne, tot ceea ce era destinat de obicei celor foarte bogați sau înstăriți şi nu pescarilor şi țăranilor.

„De ce un lucru care este bun pentru unii nu ar fi bun şi pentru alții? se întreba el. Dacă sărmanii nu au parte de toate

bucuriile pe pământul acesta, de ce să le refuzi să-i cunoască pe Homer şi pe Shakespeare, să numească steaua care îi îndrumă pe oceane sau planta pe care o strivesc sub tălpile lor! Destul de curând, meseria îi va apuca de gâtlej şi-i va apleca spre brazdă! Măcar dacă şi-ar fi potolit setea de cunoaştere în copilărie din aceste izvoare curate şi să fi participat la patrimoniul comun al omenirii!

În mai multe țări, sistemul acesta imprudent ar fi fost considerat numai bun să îi amărască pe cei mai umili, din cauza nefericirii sorții lor şi să-i arunce în întâmplări neprevăzute. Dar, în Norvegia, nimeni nu e îngrijorat de astfel de lucruri. Blândețea patriarhală a naturii, distanța mare dintre oraşe, obiceiurile harnice ale unei populații foarte răsfirate, pare să-i pună în afara oricărui pericol față de acest gen de experiențe. Prin urmare, sunt mai frecvente decât s-ar putea crede. Niciunde nu este împins aşa departe, atât în şcolile sărace de la țară, cât şi în licee. De aceea peninsula scandinavă poate să se laude că produce, proporțional cu numărul locuitorilor, mai mulți savanți şi oameni de seamă în orice domeniu față de orice altă regiune a Europei. Un vizitator este mereu frapat de contrastul dintre natura pe jumătate sălbatică şi fabricile sau operele de artă care dovedesc una dintre cele mai rafinate civilizații.

Dar poate este timpul să ne întoarcem la doctorul Schwaryencrona pe care l-am lăsat în pragul şcolii din Noroë.

Dacă elevii l-au recunoscut imediat, fără să îl fi văzut în viața lor, nu acelaşi lucru am putea să spunem despre învățătorul care, totuşi, îl cunoştea de multă vreme.

— A! Bine te-am găsit, dragul meu Malarius! exclamă din toată inima vizitatorul, înaintând spre directorul şcolii cu mâna întinsă.

— Domnule, bine ați venit, răspunse acesta oarecum nedumerit, uşor timid ca toți singuraticii şi surprins în mijlocul demonstrației pe care o susținea. Să-mi fie cu

iertare, dar aş putea să întreb cu cine am onoarea...?

— Cum aşa?... M-am schimbat aşa de mult de când alergam împreună prin zăpadă şi fumam pipe lungi la Christiania[1]?... Ai uitat de pensiunea Krauss? Chiar trebuie să îți spun numele, eu, tovarăşul şi prietenul tău?

— Schwaryencrona!... strigă domnul Malarius. Oare să fie posibil? Eşti chiar tu? Dumneata eşti, domnule doctor?

— Oh! Te rog, mai lasă-mă cu politeţurile!... Nu sunt eu bătrânul tău prieten Roff, aşa cum tu vei fi mereu bravul meu Olaf, cel mai bun, cel mai drag dintre prietenii din copilărie?... Da! Îmi dau seama foarte bine!... Timpul trece şi ne-am schimbat amândoi în treizeci de ani. Dar inima ne-a rămas mereu tânără, nu-i aşa? Şi există întotdeauna un colţişor pentru cei care au învăţat să iubească şi când, la douăzeci de ani, mâncau împreună coajă de pâine uscată?

Doctorul râdea şi îi strângea amândouă mâinile domnului Malarius care, la rândul său, avea ochii plini de lacrimi.

— Dragul meu prieten, bunul meu, stimatul meu doctor! spuse el. Nu vom rămâne aici. Le las pe puşlamale să plece şi cu siguranţă nu se vor supăra, şi vom merge la mine acasă...

— Absolut deloc! spuse doctorul întorcându-se spre elevii care urmăreau foarte curioşi tot ceea ce se întâmpla în faţa lor. Nu trebuie să te deranjez nici din treburile tale, nici să tulbur studiile acestor tineri frumoşi!... Dacă vrei să îmi faci o mare plăcere, să îmi dai voie să mă aşez aici, lângă tine, iar tu îţi vei continua lecţia...

— Cu mare drag, răspunse domnul Malarius. Dar, să fiu sincer, nu-mi mai stă mintea la geometrie dar, dacă îi las pe puştani să plece, parcă m-ar mustra conştiinţa!... Am putea totuşi să facem astfel încât să fim cu toţii împăcaţi. Mă gândesc că doctorul Schwaryencrona va catadicsi să le facă elevilor mei onoarea să îi întrebe despre ceea ce au învăţat şi

[1] Nume purtat de capitala Norvegiei între 1624 şi 1925.

mai pe urmă să le dea drumul pentru ziua de azi!...

— Excelentă idee!... Ne-am înțeles!... Iată că sunt acum şi inspector!

Apoi se adresă întregii clase:

— Hai să vedem, cine este cel mai bun elev? întrebă doctorul luând loc în fotoliul directorului.

— Erik Hersebom! răspunseră fără să ezite vreo cincizeci de glasuri tinere.

— Ah! Deci Erik Hersebom?... Ei bine, Erik Hersebom, ai putea veni lângă mine?

Un tânăr de vreo doisprezece ani ieşi din prima bancă şi se apropie de catedră. Era un copil serios şi grav, a cărui figură gânditoare şi ochi mari, adânci, care ar fi fost remarcați oriunde, păreau de neconfundat printre toate capetele blonde care îl înconjurau. În timp ce colegii şi colegele lui aveau părul de culoarea inului, fețele rozalii, ochii albaştri sau verzi, părul său era de un castaniu închis, ca şi ochii, iar pielea oacheşă. Nu avea nici pomeții proeminenți, nasul scurt şi talia masivă a copiilor din Scandinavia. Într-un cuvânt, se distingea prin caracteristicile fizice, prin rasa sa atât de neobişnuită şi total diferită de cea căreia îi aparținea colegii săi.

Ca şi ei, era îmbrăcat cu haine de postav gros de casă, cum purtau țăranii din provincia Bergen. Însă finețea, capul mic susținut de un gât fragil şi elegant, grația naturală pe care o avea în mişcări şi în atitudine, totul părea să indice o origine străină. Nu există vreun fiziolog care să nu fi fost frapat deodată de aceste particularități, aşa cum fu şi doctorul Schwaryencrona.

Cu toate acestea, nu găsi niciun motiv să se oprească aici. Aşa că începu pur şi simplu să îşi îndeplinească atribuțiile.

— De unde să începem? Cu gramatica? îl întrebă pe băiat.

— Sunt la dispoziția domnului doctor, răspunse modest Erik.

Doctorul îi puse nişte întrebări foarte simple şi fu uimit să vadă că răspundea dând şi soluția, nu numai în limba norvegiană, dar şi pentru franceză şi engleză. Era un obicei pe

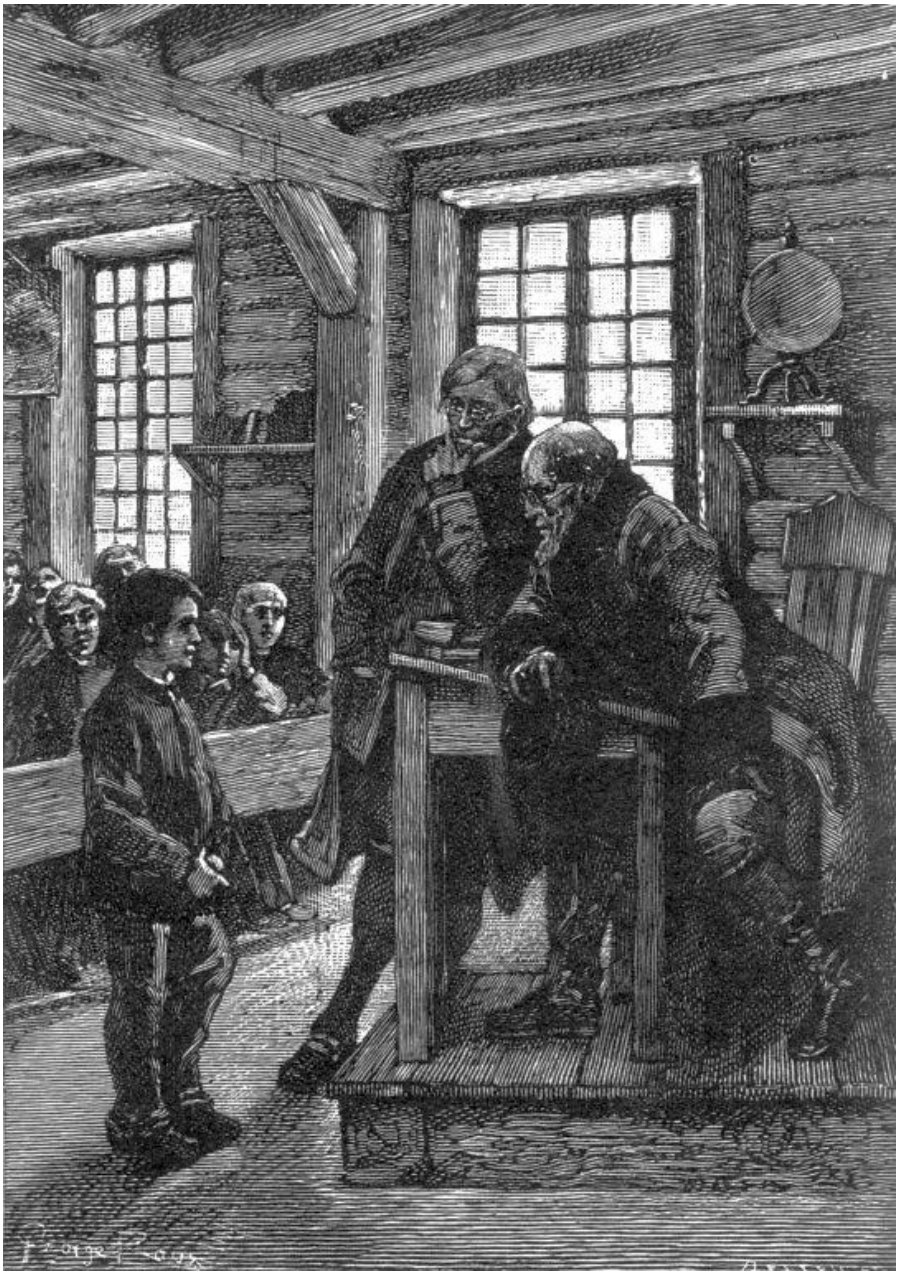

care îl căpătase de la domnul Malarius. El pretindea că îi este mai uşor să înveţe trei limbi în acelaşi timp, decât una singură.

— Aşadar îi înveţi franceza şi engleza? întrebă doctorul întorcându-se spre prietenul său.

— De ce nu? Cu noţiuni din greacă şi latină. Nu văd ce rău le-ar putea face.

— Eu nici atât! exclamă doctorul râzând.

Şi deschise un volum din Cicero din care Erik Hersebom traduse foarte bine câteva fraze.

În pasajul respectiv era vorba despre cucuta băută de Socrate. Domnul Malarius îl rugă pe doctor să îl întrebe pe băiat din ce familie făcea parte acea plantă. Erik răspunse fără să ezite că aparţinea familiei umbeliferelor, ramura smirnei şi îi indică toate caracteristicile.

De la botanică trecură la geometrie. Erik explica foarte exact demonstraţia teoremei referitoare la suma unghiurilor dintr-un triunghi. Doctorul era din ce în ce mai surprins.

— Să vorbim puţin despre geografie. Care este marea care mărgineşte la nord Scandinavia, Rusia şi Siberia?

— Oceanul Îngheţat Arctic.

— Şi cu ce mări se învecinează acest ocean?

— Cu Atlanticul la vest şi Pacificul la est.

— Ai vrea să-mi spui vreo două, trei porturi importante la Oceanul Pacific?

— Aş spune Yokohama în Japonia, Melbourne în Australia, San Francisco în statul California.

— Ei bine, deoarece Oceanul Arctic comunică pe de o parte cu Atlanticul care scaldă ţărmurile noastre, de altă parte cu Pacificul, nu crezi că drumul cel mai scurt ca să mergi de la Yokohama la San Francisco ar fi prin această mare arctică?

— Cu siguranţă, domnule doctor, răspunse Erik, ar fi drumul cel mai scurt, dacă ar fi practicabil. Dar, deocamdată, toţi navigatorii care au încercat să îl urmeze s-au trezit brusc

prinşi în gheaţă şi au fost nevoiţi să renunţe la încercare, asta dacă nu au murit pe acolo.

— Vrei să spui că au fost mai multe încercări de a descoperi trecerea nord-est?

— De vreo cincizeci de ori în trei sute de ani, dar întotdeauna în zadar.

— Ai putea să-mi dai exemplu una dintre aceste expediţii?

— Prima fu organizată în 1553 sub îndrumarea lui François-Sébastien Cabot. Era alcătuită din trei nave plasate sub comanda nefericitului sir Hugh Willoughby care a murit în Laponia cu tot echipajul său. Unul din locotenenţii săi, Chancellor, fu în primă instanţă mai fericit decât el şi reuşi să-şi croiască un drum direct prin mările arctice, între Marea Mânecii şi Rusia. Însă şi el a fost sortit naufragiului în timpul unei a doua încercări, şi muri la rândul său. Un căpitan trimis în căutarea lui, Stephen Borough, a reuşit să străbată strâmtoarea care separă Nova-Zembla de insula Waïgate şi să intre în Marea Kara. Însă gheţurile şi ceaţa îl împiedicară să meargă mai departe. Două expediţii încercate în 1580 au rămas deasemenea fără niciun rezultat. Însă proiectul nu a fost lăsat de izbelişte, căci cincisprezece ani mai târziu olandezii au pregătit una după alta trei expediţii sub comanda lui Barentz pentru a căuta pasajul de nord-est. În 1596 Barentz a murit printre gheţurile din Nova-Zembla... Zece ani mai târziu, Henry Hudson, trimis de Compania Olandeză a Indiilor, eşuă la rândul său în trei expediţii succesive. Danezii n-au avut nici ei mai mult noroc în 1653... În 1676 căpitanul John Wood dădu greş în mod asemănător. Şi de atunci încercarea aceasta este considerată imposibil de realizat şi abandonată de toate puterile maritime.

— Nu s-a mai întreprins nimic din vremea aceea?

— A fost reluată de către Rusia, care ar avea un interes imens, ca de altfel toate ţările din Europa de Nord, să găsească o rută directă între coastele ei şi Siberia. Pe

parcursul unui secol a trimis nu mai puțin de optsprezece expediții pentru a explora Nova-Zembla, Marea Kara, țărmurile orientale şi occidentale ale Siberiei. Dar, în afară de faptul că aceste expediții au avut drept rezultat o cunoaştere mai bună a acestor țărmuri, ele au tras concluzia că este imposibil să îți croieşti un drum continuu prin marele Ocean Arctic. Academicianul Van Baër, care face pentru ultima dată o mare încercare în 1837, după amiralul Lütke şi Pachtusow, declară sus şi tare că oceanul acesta nu este decât o „mare ghețărie", la fel de netrecut pentru nave ca un continent.

— Cu alte cuvinte ar trebui să nu ne mai gândim niciodată la pasajul nord-est?

— Asta este cel puțin concluzia pe care am putea să o tragem din toate aceste încercări numeroase, dar întotdeauna fără rezultat. Se vorbeşte totuşi că marele nostru explorator Nordenskjöld se gândeşte să mai facă o nouă încercare, după ce mai întâi s-a pregătit cu explorări parțiale ale mărilor arctice. Dacă asta este adevărat, atunci lui i se pare că lucrul ar fi realizabil. Şi dacă asta este părerea lui, atunci este destul de competent pentru a-l lua în serios.

Se nimeri că doctorul Schwaryencrona era unul dintre vajnicii admiratori ai lui Nordenskjöld. Datorită acestui fapt adusese discuția despre pasajul nord-est. De aceea fusese atât de încântat de acuratețea acestor răspunsuri. Privirea i se fixă pe Erik Hersebom, cu o expresie de cel mai viu interes.

— Copile, unde ai învățat tu toate aceste lucruri? îl întrebă el după un moment de tăcere prelungit.

— Aici, domnule doctor, răspunse Erik, mirat de întrebare.

— Nu ai fost niciodată la o altă şcoală?

— Cu siguranță nu.

— Domnul Malarius are tot dreptul să fie mândru de tine! continuă doctorul întorcându-se spre profesor.

— Sunt foarte mulțumit de Erik, spuse acesta. În curând se fac opt ani de când este elevul meu, pentru că a venit când

era foarte mic, şi a fost întotdeauna primul din generația lui.

Doctorul căzu din nou în tăcerea obişnuită. Ochii săi pătrunzători rămăseseră fixați pe Erik, cu o privire ciudată. Părea că încearcă să găsească soluția unei probleme pe care nu voia să o exprime sus şi tare, înainte să fie sigur.

— Nu este posibil ca cineva să răspundă mai bine la întrebările mele! Cred că este inutil să mai continuăm examinarea! spuse el într-un târziu. Am să vă dau liber în curând pentru astăzi, copiii mei şi, din moment ce domnul Malarius este de acord, azi ne vom opri aici.

La aceste cuvinte, învățătorul bătu din palme. Toți elevii se ridicară în acelaşi timp, îşi adunară cărțile şi veniră să se aranjeze pe patru rânduri în spațiul gol din fața băncilor.

Domnul Malarius bătu a doua oară din palme. Coloana porni la drum şi ieşi mărşăluind cu o precizie militară.

Un al treilea semnal se auzi şi toată şcoala, rupând rândurile, îşi luă zborul în strigăte de veselie. În câteva secunde toți copiii se împrăştiară în jurul apelor albastre ale fiordului în care Noroë îşi reflecta toate acoperişurile înverzite.

Capitolul II
La casa unui pescar din Noroë

Casa lui maaster Hersebom, ca toate cele din Noroë, are un acoperiş din gazon verde şi este construită din trunchiuri enorme de brad după vechiul model scandinav. Cele două camere mari sunt despărțite la mijloc de un culoar ducând spre un hangar unde sunt adăpostite bărcile, uneltele de pescuit şi grămada de dorseli sau peştii cod mici din Norvegia sau Islanda care sunt rulați după uscare şi vânduți sub numele de „rondfish" – rondele de peşte şi „stock-fish" – crochete de peşte.

Fiecare dintre cele două săli servesc în acelaşi timp şi de cameră de zi şi de dormitor. Un fel de sertare, încadrate în pereții din lemn, conțin lenjeria de pat alcătuită din saltele şi pături de blană care se scot doar pe timp de noapte. Această aranjare, dar şi culoarea vie a tablourilor şi buna dispoziție pe care ți-o inspiră şemineul înalt, construit într-un colț şi în care arde mereu cu scântei un foc de lemne, oferă şi celor mai modeste locuințe un aer de prospețime şi de confort domestic pe care țăranii din Europa de sud nu îl cunosc.

În seara aceea toată familia se adunase în jurul vetrei unde fierbea înăbuşit ditamai ceaunul în care se aruncase un amestec de „sildesalat", adică hering afumat, somon şi cartofi. Maaster Hersebom, aşezat într-un fotoliu înalt de lemn, împletea plase, după cum avea obiceiul atunci când nu era pe mare sau la uscător. Era un marinar aspru, cu fața arsă de vânturile polare, cu părul deja grizonat, deşi era încă în puterea vârstei. Fiul său Otto, un băiat înalt de paisprezece ani, care îi semăna întru totul şi părea destinat să devină la rândul său un pescar priceput, era deocamdată foarte ocupat să descifreze regula de trei simplă, acoperind cu cifre o mică tablă de ardezie, în coloane lungi, lucru care dovedea că se pricepe mai bine la asta decât la mânuitul

vâslelor. Erik,

aplecat peste masa din bucătărie, era adâncit în lectura unei cărți groase de istorie împrumutată de la domnul Malarius. Foarte aproape de el, Katrina Hersebom, nevasta devotată, torcea liniştită la vârtelniță, în timp ce micuța Vanda, o blondă de vreo zece-doisprezece ani, aşezată pe un taburet, tricota cu pasiune nişte ciorapi groşi din lână roşie. La picioarele ei, un câine de talie mare, de un alb-gălbui, cu blana la fel de deasă ca a unei oi, dormea culcat încovrigat.

Cel puțin de o oră liniştea nu fu întreruptă, iar lampa de aramă, alimentată cu ulei de peşte, de abia lumina cu cele patru vârfuri ascuțite toate colțurile din acest interior liniştit.

Pe drept cuvânt, tăcerea aceasta părea că apasă peste doamna Katrina care, de câteva clipe, simțea nevoia să îşi dezlege limba. Până la urmă nu a mai rezistat.

— Am lucrat destul în seara asta, spuse ea. Cred că e timpul să punem masa şi să luăm cina.

Fără niciun cuvânt de protest, Erik îşi luă cartea cea groasă şi merse să se aşeze mai aproape de şemineu, în timp ce Vanda, după ce lăsă deoparte ce tricota, se îndreptă spre bufet şi începu să aranjeze farfuriile şi tacâmurile.

— Şi spune-mi, Otto, continuă gospodina, aşa că în după amiaza asta Erik i-a răspuns bine domnului doctor?

— A răspuns bine?! exclamă Otto cu entuziasm. A vorbit ca dintr-o carte, acesta-i adevărul! Habar n-am de unde a găsit toate acele răspunsuri... Cu cât îl întreba doctorul mai multe, cu atât el ştia să răspundă!... Iar cuvintele îi veneau... veneau! Domnul Malarius era foarte mulțumit!

— Dar şi eu eram foarte mulțumită, spuse grav Vanda.

— Oh! Cu toții eram, bineînțeles! Dacă ai fi văzut, mamă, cum toată lumea stătea cu gura căscată!... Dar el, fără nicio teamă, îi răspundea doctorului aşa cum i-ar fi răspuns şi învățătorului nostru!

— Ca să vezi! Domnul Malarius este la fel de bun ca şi doctorul, eu aşa cred, şi la fel de priceput ca oricine altul!

spuse Erik pe care laudele acestea adunate brusc îl făceau să se simtă prost.

Bătrânul pescar aprobă cu un zâmbet.

— Ai dreptate, micuțule, spuse el fără să-şi ia ochii de la treaba pe care o făcea cu mâinile lui pline de bătături. Domnul Malarius poate să dea lecții, dacă ar vrea, tuturor doctorilor din oraş!... Şi, cel puțin, el nu foloseşte ştiința ca să-i sărăcească pe sărmanii oameni!

— Doctorul Schwaryencrona a ruinat pe cineva? întrebă curios Erik.

— He... He! Dacă nu a făcut-o el, atunci nu este din vina lui!... Îți spun ție asta, crezi că am privit cu drag cum s-a ridicat fabrica aceea care fumegă pe malul fiordului?... Mama ar putea să vă spună că pe vremuri ne produceam noi înşine uleiul pe care îl vindeam foarte bine la Bergen cu o sută cincizeci, două sute de *kroners* pe an... Acum s-a terminat! Nimeni nu mai vrea uleiul brun sau plătesc atât de puțin, încât nici nu merită efortul să mergi până acolo. Trebuie să te mulțumeşti să vinzi ficatul la fabrică şi numai Dumnezeu ştie dacă nu cumva administratorul doctorului nu trage sforile pentru a obține un preț foarte mic!... De-abia dacă îmi dă patruzeci şi cinci de coroane, adică de trei ori mai puțin decât altădată! Uite-aşa!... Părerea mea este că nu e drept şi că doctorul mai degrabă s-ar duce să-şi vadă de bolnavii lui de la Stockholm în loc să vină aici săne facă meseria şi să ne ia pâinea de la gură!

După aceste cuvinte se lăsă tăcerea. Timp de câteva clipe nu se mai auziră decât clinchetele farfuriilor purtate de Vanda, în timp ce mama ei răsturna conținutul ceaunului pe un platou enorm din lut smălțuit.

Erik se gândea profund la ceea ce tocmai îi spusese maaster Hersebom. În capul său începuseră să se adune deodată o mulțime de reproşuri. Şi, cum era sinceritatea întruchipată, nu putu să nu le dezvăluie.

— Tată, mi se pare corect să îți pară rău pentru că nu mai câştigi ca altădată, spuse el, dar nu mi se pare drept să îl acuzi pe doctorul Schwaryencrona că te-a adus la sapă de lemn. Nu-i aşa că uleiul lui este mult mai bun decât uleiul de gătit?

— Mda... da..! Este mult mai limpede, atâta tot! Nu miroase a răşină ca al nostru, după cum spun ei!... Şi de aceea toate sclifositele din oraş îl preferă, fără îndoială! Dar să fiu al naibii dacă face la fel de bine plămânilor bolnavilor ca uleiul nostru de altădată!

— În sfârşit, dintr-un motiv sau altul, fiecare preferă altceva. Şi, cum este un medicament foarte binefăcător, este foarte important ca oamenii să nu simtă nicio greață atunci când îl iau. Păi atunci, dacă un medic găseşte mijlocul prin care să mai diminueze din gustul neplăcut modificând procesul de fabricație, nu e de datoria lui să îşi promoveze descoperirea?

Maaster Hersebom se scărpina la ureche.

— Fără îndoială, spuse el, aşa, într-o doară, poate că este într-adevăr datoria lui de medic. Dar nu este un motiv să îi împiedice pe sărmanii pescari să îşi câştige existența.

— Credeam că fabrica doctorului dă de lucru la trei sute de locuitori, în timp ce la Noroë nu erau nici douăzeci de lucrători pe vremea despre care vorbiți, obiectă timid Erik.

— Eh! Chiar aşa! Tocmai de aceea meseria asta nu mai valorează nimic! exclamă Hersebom.

— Haideți! Masa este servită! Veniți la masă! spuse atunci doamna Katrina, care îşi dăduse seama că discuția devenea mult mai aprinsă decât i-ar fi plăcut.

Erik, care îşi dădu seama că mai multă insistență ar fi fost deplasată, nu îi mai dădu replica lui maaster Hersebom şi îşi ocupă locul obişnuit lângă Vanda.

— Doctorul şi domnul Malarius se tutuiesc, sunt poate prieteni din copilărie? întrebă el ca să schimbe cursul

discuției.

— Fără îndoială, răspunse pescarul aşezându-se la masă. S-au născut amândoi la Noroë şi încă îmi aduc aminte de vremea când se jucau în curtea şcolii, deşi sunt cu vreo zece ani mai mari decât mine. Domnul Malarius era băiatul doctorului de pe atunci, iar doctorul fiul unui simplu pescar. Dar şi-a croit un drum încă din vremea aceea! Se vorbeşte că ar fi milionar şi că la Stockholm locuieşte într-un adevărat palat!... Oh! Învățătura este un lucru frumos!

Spunând acest aforism, bărbatul cumsecade se pregătea să îşi înfigă lingura în mâncarea de peşte şi cartofi aburinzi când o bătaie în uşă îl opri brusc din gestul său.

— Aş putea intra, maaster Hersebom? strigă pe hol o voce puternică şi bine timbrată.

Şi fără să mai aştepte permisiunea, cel despre care tocmai vorbiseră intră în hol aducând cu el un suflu de aer înghețat.

— Domnule doctor Schwaryencrona! strigară cei trei copii, în timp ce tatăl şi mama lor se ridicară cu repeziciune.

— Dragul meu Hersebom, nu ne-am mai văzut de o grămadă de ani, spuse savantul luând mâinile pescarului între ale sale. Dar nu pot să îmi scot din minte amintirea despre tatăl extraordinar pe care l-ați avut şi m-am gândit că aş putea veni la dumneata în calitate de prieten din copilărie!

Demnul bărbat, un pic ruşinat de amintirea acuzațiilor pe care tocmai le adresase vizitatorului său, nu ştia cum să răspundă la aceste cuvinte. Se mulțumi deci să îi întindă mâna doctorului cu un zâmbet cordial de bun-venit, în timp ce nevasta sa se grăbi să fie o gazdă primitoare.

— Repede! Otto, Erik, ajutați-l pe domnul doctor să îşi scoată haina de blană! Iar tu, Vanda, mai adu un tacâm! spuse ea, primitoare ca toate gospodinele norvegiene. Domnule doctor, ne faceți onoarea să gustați ceva împreună cu noi?

— Credeți-mă, nu aş fi refuzat dacă mi-ar fi fost cât de cât

foame, pentru că este o mâncare de somon foarte apetisantă!... Dar n-a trecut nicio oră de când am luat masa cu domnul Malarius şi nu aş fi venit atât de repede la voi, dacă ştiam că sunteţi încă la masă!... Faceţi-mi o mare plăcere să vă reaşezaţi la masă şi să vă vedeţi de treabă ca şi cum nu aş fi aici.

— Oh! Domnule doctor, imploră nevasta, poate doriţi nişte „snorgas" şi o ceaşcă de ceai?

— Aş vrea o ceaşcă de ceai, spuse doctorul, luând loc în fotoliul cu braţe generoase, dar cu o singură condiţie, să staţi mai întâi la masă.

Imediat Vanda puse discret ceainicul pe foc şi dispăru ca o silfidă în camera învecinată, în timp ce toată familia, înţelegând cu amabilitatea lor înnăscută că mai multă insistenţă le-ar fi indispus musafirul, se aşezară să termine toate bucatele.

În câteva minute doctorul se făcu confortabil. Aţâţă focul în şemineu şi încălzindu-şi picioarele la flăcările de lemn uscat pe care Katrina le pusese în foc înainte să se aşeze la masă, vorbea despre timpurile trecute, despre strămoşi care au trecut pe cealaltă lume, despre cei care încă mai existau, despre schimbările care avuseseră loc în regiune, chiar şi în Bergen. Se simţea ca acasă şi, lucru de apreciat, reuşise deja să îl facă pe maaster Hersebom să se simtă în largul său, când Vanda intră din nou cu un platou din lemn încărcat cu farfurii şi îl prezentă atât de amabil încât nu avea cum refuza.

Era faimosul „snorgas" norvegian – felii afumate de carne de ren, fileuri de hering cu ardei roşu iute, felii subţiri de pâine neagră, brânză picantă şi alte condimente speciale pe care le mănânci oricând ca să-ţi deschizi apetitul.

Toate acestea erau atât de bine potrivite încât doctorul, care gustase doar din bun-simţ, se trezi în postura să laude dulceaţa de mure sălbatice, care era mândria doamnei Katrina şi îl apucă o sete pe care şapte-opt ceşti de ceai fără

zahăr de-abia reuşiră să o ostoiască.

Maaster Hersebom scoase atunci o sticlă dintr-un excelent „schiedam” pe care o luase de la un negustor olandez. Mai târziu, după terminarea mesei, doctorul acceptă chiar din mâna gazdei sale o pipă enormă pe care o îndesă cu tutun şi o fumă spre satisfacția tuturor.

Cred că este în zadar să mai spunem că în timp ce se întâmplau toate astea, gheața fusese spartă de multă vreme şi doctorul părea că face parte din familie dintotdeauna. Râdeau, pălăvrăgeau, erau cei mai buni prieteni din lume când vechiul orologiu din lemn lăcuit sună ora zece.

— Uite aşa, dragii mei prieteni, iată că s-a făcut târziu! spuse atunci doctorul. Dacă binevoiți să vă trimiteți copiii la culcare, atunci poate putem vorbi despre nişte lucruri mai serioase.

La un singur semn al Katrinei, Otto, Erik, Vanda spuseră „noapte bună” şi se retraseră cu toții.

— Sunt sigur că vă întrebați de ce-am venit, continuă doctorul, după un moment de tăcere, fixându-l cu privirea lui pătrunzătoare pe maaster Hersebom.

— Musafirul meu este întotdeauna binevenit, răspunse cu simțire pescarul.

— Da!... Ştiu, ştiu că ospitalitatea nu dispare din Noroë!... Dar, în sfârşit, probabil v-ați întrebat cu siguranță deja ce motiv aş fi avut să îl părăsesc pe bunul meu prieten Malarius şi să vin la voi!... Pun pariu că doamna Hersebom ştie câte ceva despre acest motiv!...

— Vom şti şi noi dacă ni-l spuneți! răspunse liniştit nevasta.

— Să trecem la treabă, spuse doctorul oftând, din moment ce nu vreți să mă ajutați, atunci trebuie să fac eu toată treaba!... Fiul vostru, Erik, este un băiat dintre cei mai remarcabili, maaster Hersebom.

— Nu mă plâng de el, răspunse pescarul.

— Pentru vârsta lui este extraordinar de inteligent şi are atât de multe cunoştinţe! continuă doctorul. Am avut o discuţie cu el, azi, la şcoală, şi am fost de-a dreptul uimit de capacităţile lui neobişnuite de muncă şi gândire pe care verificarea mi-a demonstrat că le posedă! La fel de uimit am fost când i-am aflat numele, să văd cum faţa lui nu prea seamănă cu a dumitale şi nici măcar a copiilor din regiunea asta!

Pescarul şi soţia lui rămaseră nemişcaţi şi tăcuţi.

— Pe scurt, copilul acesta, spuse savantul cu oarecare nerăbdare, nu numai că este foarte interesant, dar mă şi intrigă totodată. Am vorbit despre el cu domnul Malarius, am aflat că nu este fiul dumneavoastră, că un naufragiu l-a aruncat pe ţărmurile noastre, că l-aţi salvat, l-aţi crescut, l-aţi adoptat şi i-aţi dat numele vostru! Am dreptate, nu-i aşa?

— Da, domnule doctor, răspunse grav Hersebom.

— Chiar dacă nu este fiul nostru de sânge, noi l-am crescut cu toată dragostea şi afecţiunea! exclamă Katrina cu ochii în lacrimi şi cu buzele tremurânde. Nu am făcut nicio diferenţă, niciodată, între el, Otto şi Vanda. Şi niciodată nu ne-am gândit că ar fi existat vreuna!

— Aceste sentimente vă fac cinste amândurora, spuse doctorul, emoţionat de starea în care se afla brava femeie. Dar vă rog din tot sufletul, prieteni, povestiţi-mi toată istoria băiatului. Am venit ca să o aflu, îi vreau numai binele, vă asigur.

Pescarul, scărpinîndu-şi urechea, păru că ezită pentru o clipă. Dar, văzând că doctorul aştepta cu nerăbdare povestea lui, sfârşi prin a se hotărî să vorbească.

— Lucrurile sunt exact aşa cum vi s-au povestit, iar băiatul nu este fiul nostru, spuse el cu un anume regret. Au trecut de atunci doisprezece ani. M-am dus să pescuiesc dincolo de insula care închide fiordul spre larg!... Ştiţi că se află pe un banc de nisip şi codul se găseşte aici din plin!...

După o zi destul de bună, mi-am scos din apă ultimele undițe şi mă pregăteam să îmi ridic pânzele, când zării plutind în valuri, spre apus, cam la o milă distanță, ceva alb care îmi atrase atenția. Marea era splendidă şi nimic nu mă grăbea să mă întorc acasă. În loc să cârmesc spre Noroë, am avut curiozitatea să mă îndrept spre acel lucru alb ca să văd despre ce este vorba. Am ajuns la el în zece minute. Obiectul care plutea pe apă, dus spre țărm de mareea care urca, era un mic leagăn de răchită, înfăşurat într-o husă de muselină, prins foarte bine de un colac de salvare. M-am apropiat astfel încât să îl pot apuca cu mâna, iar inima îmi bătea foarte tare, cred că înțelegeți. Am prins colacul şi atunci am văzut că în leagăn era un bebeluş de vreo şapte, opt luni, care dormea dus! Era cam palid şi rece, dar părea că aventura lui periculoasă nu îl afectase prea mult, dacă mă gândesc la felul în care țipa când s-a trezit după ce nu a mai simțit legănatul valurilor. Îl aveam deja pe Otto şi ştiam cum trebuie să te comporți cu țâncii ăştia. Aşa că m-am grăbit să fac un biberon dintr-o bucată de cârpă înmuiată în apă cu brandevin[2] şi i-am dat să o sugă!... Se calmă imediat şi păru să accepte băutura cu cea mai mare plăcere. Dar m-am gândit că nu se va mulțumi multă vreme cu asta. De aceea m-am grăbit să mă întorc cât mai repede la Noroë. Bineînțeles că am scos leagănul, l-am aşezat pe fundul bărcii la picioarele mele. Ținând în continuare în mână cordajul velei, mă uitam la ființa aia mică şi mă întrebam de unde ar fi putut să apară acolo. De pe o navă naufragiată, fără nicio îndoială! Marea fusese foarte agitată peste noapte, vântul suflase ca un uragan, iar nenorocirile probabil că s-au numărat cu zecile! Dar prin ce împrejurări copilul acesta a scăpat de soarta celor care trebuiau să aibă grijă de el? Cum de s-au gândit să îl lege de un colac de salvare? Cam de câte ore plutea aşa, pe

[2] Rachiu din Scandinavia.

creasta valurilor? Ce s-a întâmplat cu tatăl său, cu mama, cu toți cei care îl iubeau? O mulțime de întrebări care ar fi rămas oricum fără răspuns pentru că sărmanul bebeluş nu putea să vorbească! Pe scurt, după o jumătate de oră eram din nou acasă şi i-am arătat lui Katrina ceea ce am găsit. Aveam pe atunci o vacă şi imediat am început să îl alăptăm pe micuț. Era atât de drăguț, zâmbea mereu, atât de trandafiriu când dăduse de lapte şi când se încălzise la foc, încât, imediat am început să îl iubim ca şi cum ar fi fost al nostru!... Şi uite ce s-a întâmplat!... L-am păstrat, l-am crescut şi niciodată nu am făcut vreo diferență între el şi copiii noştri!... Nu-i aşa, nevastă?... mai spuse maaster Hersebom întorcându-se spre Katrina.

— Bineînțeles, bietul micuț! răspunse nevasta ştergându-şi ochii pe care aceste amintiri îi umpleau de lacrimi. Şi chiar este băiatul nostru, pentru că noi l-am adoptat!... Nu ştiu de ce domnul Malarius a spus exact contrariul!...

Şi brava femeie, sincer indignată, începu din nou să învârte energic vârtelnița.

— Este adevărat! spuse şi maaster Hersebom. Pe cine ar mai interesa în afară de noi?!

— Asta cu siguranță! răspunse doctorul cu un glas mai împăciuitor. Dar nu trebuie să îl acuzați pe domnul Malarius că nu a păstrat discreția. Eu sunt cel care am fost mirat de cum arată copilul şi l-am întrebat pe profesor, cu cea mai mare confidențialitate, care este povestea lui. Malarius mi-a zis că este copilul dumneavoastră, că Erik crede asta, şi că pe oamenii din Noroë nu îi interesează cum ați făcut acest copil! Prin urmare, vedeți că am avut grijă să nu vorbesc despre aceste lucruri în fața băiatului, şi l-am trimis la culcare, aşa cum am făcut cu fratele şi cu sora lui!... Spuneți că avea vreo şapte, opt luni atunci când l-ați găsit?

— Undeva pe-acolo! Hoțomanul avea deja patru dinți şi poți să fii sigur că nu a trecut mult timp până să-i folosească!

spuse Hersebom râzând.

— Oh!... era un copil superb! continuă Katrina, alb, sănătos, voinic!... Iar brațele şi picioarele... Ar fi trebuit să le vezi!

— Cum era îmbrăcat? întrebă doctorul Schwaryencrona.

Hersebom nu spuse nimic, însă soția lui parcă ar fi vrut să mai adauge ceva.

— Era ca un mic prinț! exclamă ea. Închipuiți-vă, domnule doctor, un costumaş tighelit împodobit tot cu dantelă, o haină de blană dublată cu satin, nici băiatul regelui nu ar fi putut să aibă una mai frumoasă, o boneţică plisată, o căciuliță din catifea albă!... Tot ce este mai frumos!... De altfel ați putea să judecați şi singur, pentru că am păstrat totul. Vă dați seama foarte bine că nu puteam păstra copilul îmbrăcat în felul acesta!... I-am dat pur şi simplu hăinuțele lui Otto, pe care le păstrasem şi pe care le-am folosit mai târziu pentru Vanda!... Dar trusoul lui este încă aici şi vreau să vi-l arăt.

Şi spunând acestea, demna femeie îngenunche în fața unui cufăr de stejar cu o încuietoare veche, îi ridică capacul şi căută cu fervoare printr-unul dintre compartimente.

Scoase de acolo una câte una toate hăinuțele despre care adusese vorba, pe care le arătă mândră sub ochii doctorului, dar şi scutecele foarte fine, o baveţică extraordinară ornată cu dantele, o păturică pentru picioare din mătase şi încălțări din lână albă. Toate lucrurile erau brodate cu o cifră cusută sub inițiale. E. D., aşa cum observă şi doctorul dintr-o singură privire.

— E. D. De aceea i-ați dat copilului numele Erik?

— Chiar aşa! răspunse Katrina care era foarte bucuroasă de povestea ei, dar, în acelaşi timp, părea că îi întunecă fața soțului. Şi uitați aici, tot ce este mai frumos, ce avea la gât!...

adăugă ea scoțând din cufăr o zdrăngănitoare[3] de aur şi coral roşu, atârnată de un lănțişor.

Inițialele E. D. erau înconjurate de un dicton latin: *Semper idem*[4].

— Prima dată ne-am gândit că este numele copilului, continuă ea urmărindu-l pe doctor cum încearcă să desluşească această deviză, însă domnul Malarius ne-a spus ce înseamnă: „Întotdeauna la fel!"

— Domnul Malarius v-a spus adevărul, a răspuns doctorul la o întrebare care era evident una indirectă. Este de la sine înțeles că acest copil era dintr-o familie bogată, cu maniere distinse, mai spuse el, în timp ce Katrina punea la loc în cufăr trusoul pe care îl scosese. Nu v-ați gândit niciodată din ce țară ar putea veni?

— Dar de unde am putea şti aşa ceva?! răspunse Hersebom. Doar l-am găsit în mijlocul mării!

— Aşa este, dar leagănul era legat de-un colac de salvare, după cum mi-ați spus, iar în practica marinarilor există obiceiul de a se scrie pe acestea numele navei de care aparținea! spuse doctorul privindu-l din nou pe marinar, cu ochii săi pătrunzători.

— Fără îndoială, răspunse acesta coborând capul.

— Şi zi aşa, colacul de salvare ce nume avea înscris?

— Doamne iartă-mă, domnule doctor! Eu nu sunt atât de deştept! Ştiu doar să citesc în limba mea, nu prea mult, dar la limbile străine... nici vorbă! Dar a şi trecut foarte mult timp de atunci!

— Hai, lasă, totuşi ar trebui să vă amintiți ceva despre asta! Şi nu mă îndoiesc de faptul că i-ați arătat domnului Malarius colacul de salvare, ca de altfel şi restul hăinuțelor?

---

[3] În original *hochet*, jucărie cu mâner care scoate zgomot când e scuturată

[4] Întotdeauna la fel. (lat.)

Haideți, maaster Hersebom, un mic efort! Numele care era scris pe colacul de salvare nu era *Cynthia?*

— Cred că era ceva de genul ăsta, răspunse în doi peri pescarul.

— Este un nume străin!... Cam din ce țară ar veni, după judecata dumitale, maaster Hersebom?

— Păi dar de unde să ştiu eu?! De unde naiba să cunosc toate țările astea?... Am ieşit eu vreodată din zona Noroë şi Bergen, poate o dată, de două ori să merg la pescuit pe coastele Islandei şi Groenlandei? răspunse bărbatul pe un ton din ce în ce mai morocănos.

— Aş crede serios că este un nume englez sau german, spuse doctorul, fără să insiste prea mult. Ar fi uşor să ne punem de acord după forma literelor, dacă aş vedea colacul de salvare. Oare nu l-ai păstrat cumva?

— Doamne fereşte! Nu! L-am ars acum mult timp în urmă! exclamă victorios Hersebom.

— Din ceea ce îşi aminteşte Malarius, literele erau romane, spuse doctorul ca şi cum ar fi vorbit cu el însuşi, iar cifra de pe scutece era cu siguranță. Este foarte probabil că *Cynthia* nu era o navă germană. Mă gândesc mai degrabă că ar fi fost una engleză... Nu crezi şi dumneata la fel ca mine, maaster Hersebom?

— Bine! Nu mai pot eu de treaba asta! răspunse pescarul. De-o fi fost englez, rus sau din Patagonia, e cea mai mică dintre grijile mele! După cum se vede, acum mult timp, şi-a spus oceanului povestea lui, la trei sau patru mii de metri adâncime.

Ai fi crezut că, într-adevăr, că maaster Hersebom ar fi fost de-a dreptul încântat să ştie acel secret sub decât nivelul mării.

— În sfârşit, mă gândesc că totuşi ați încercat să îi găsiți familia, nu-i aşa? spuse doctorul ai cărui ochelari păreau atunci să sclipească de o profundă ironie. I-ați scris cumva

guvernatorului din Bergen, ați dat poate vreun anunț în ziare?

— Cine, eu?! exclamă pescarul. Nu am făcut aşa ceva! Numai Dumnezeu ştie de unde a venit copilul şi dacă era cineva îngrijorat pentru el!... Cum să îmi cheltui puținii bani ca să găsesc nişte oameni care l-au lăsat la voia întâmplării? Puneți-vă în locul meu, domnule doctor... Doar nu sunt milionar, ce naiba!... Sunt sigur că ne-am fi cheltuit toată averea şi tot nu am fi descoperit nimic!... Am făcut cum am crezut că este mai bine, l-am crescut ca pe propriul nostru fiu, l-am iubit, l-am alintat...

— Poate mai mult decât ceilalți doi, dacă stați să vă gândiți!... interveni Katrina ştergându-şi ochii cu colțul şorțului, pentru că, dacă am avea ceva să ne reproşăm, ar fi că i-am oferit de la noi poate prea multă tandrețe!

— Doamnă Hersebom, să nu mă insultați presupunând că bunătatea voastră față de bietul mic naufragiat îmi inspiră alt sentiment decât cea mai vie admirație! exclamă doctorul. Nu, să nu credeți aşa ceva!... Dar dacă vreți să vorbesc cu deplină sinceritate, cred că tocmai această tandrețe v-a orbit de la datoria voastră! Acesta din urmă fiind, mai presus de toate, să găsiți familia copilului cu toate puterile voastre!

Urmă o tăcere apăsătoare.

— Poate că aşa o fi! spuse într-un târziu Hersebom care îşi plecase capul auzind acest reproş. Dar ce am făcut, am făcut! Iar acum Erik este copilul nostru şi nu vreau în niciun caz să îi povestesc despre ceea ce s-a întâmplat acum multă vreme.

— Stai liniştit, în niciun caz nu voi fi eu acela care să îți trădeze încrederea! răspunse doctorul ridicându-se. Este deja târziu. Dragii mei prieteni, vreau să plec şi vă urez noapte bună, o noapte fără remuşcări, mai spuse el pe un ton grav.

Spunând acestea, îşi luă mantaua îmblănită, şi, fără să accepte ca pescarul să îl conducă spre ieşire, strânse cu amabilitate mâna gazdelor şi se îndreptă spre fabrică.

Hersebom rămase un moment în pragul casei şi se uita cum se îndepărta în clarul lunii.

— Al naibii om! scrâşni printre dinți, apoi se hotărî să închidă uşa.

Capitolul III
Părerile lui maaster Hersebom

A doua zi dimineață, doctorul Schwaryencrona îşi termina micul dejun împreună cu administratorul lui, după ce făcuse o verificare completă a fabricii. Văzu cum intră o persoană în care cu greu îl recunoscu pe maaster Hersebom. Îmbrăcat cu hainele de sărbătoare, cu o vestă largă, brodată, o redingotă îmblănită, cu capul acoperit de un joben evazat în partea de sus, pescarul părea cu totul altă persoană fără haina lui de lucru. Însă ceea ce îl schimba cel mai mult era înfățişarea tristă şi umilă. Avea ochii roşii şi părea că nu dormise toată noaptea.

Aceasta era într-adevăr o problemă. Maaster Hersebom care, până în ziua aceea nu avusese nici cea mai mică mustrare de conştiință, petrecuse cele mai triste ceasuri pe salteaua lui de piele. Spre dimineață, el şi doamna Katrina, care nici ea nu pusese geană pe geană toată noaptea, schimbară cele mai dureroase reflecții.

— Nevastă, mă tot gândesc la ce mi-a zis domnul doctor! exclamă el după atâtea ore de nesomn.

— Şi eu mă gândesc la asta, răspunse demna soție.

— Părerea mea este că are oarecare dreptate în ceea ce a spus şi poate am fost noi mult mai egoişti decât am crezut!... De unde să ştim noi dacă nu cumva micuțul ar fi avut dreptul la o viață mai bună, iar noi i-am refuzat-o? Cine ştie dacă nu cumva o familie a plâns doisprezece ani, acuzându-ne, pe bună dreptate, că nu am încercat nimic pentru a-l aduce înapoi părinților?

— Este tocmai ceea ce îmi spuneam mereu, răspunse Katrina suspinând. Dacă femeia mai trăieşte, sărmana femeie, ce nelinişte îngrozitoare o bântuie crezându-şi copilul înecat! Mă pun în locul ei şi îmi închipui cum ar fi fost să îl pierdem pe micul nostru Otto!... Niciodată nu ne-am fi

consolat cu gândul acesta!

— Pe mine nu mă prea îngrijorează mama, pentru că, după cât se pare este moartă, răspunse Hersebom după o răcere întreruptă de suspinele fiecăruia. Cum poți să îți închipui că un copil de vârsta lui ar putea să călătorească fără ea sau că ar fi putut să fie prins de un colac de salvare, lăsat la mila Oceanului, dacă ea ar mai fi fost încă în viață?

— Este adevărat!... Dar la urma urmei, ce ştim noi?... Poate că şi ea a scăpat printr-un miracol!

— Dar poate chiar i s-a luat copilul! M-am gândit la asta de câteva ori, continuă Hersebom. Cine ne spune că nu au avut interesul să-l facă dispărut? Să îl arunci aşa, într-un colac de salvare, înseamnă că te-ai gândit mult la treaba asta, aşa că orice presupunere este posibilă!... Şi, în cazul acesta, noi am fost complici la o infracțiune, am ajutat la toată această treabă!... Înnebunesc numai la gândul acesta!

— Oare cine ne-ar mai fi spus aşa ceva? Tocmai nouă, care am crezut că facem un bine adoptându-l pe sărăcuțul de el!

— Oh! Chiar aşa! Nu i-am făcut niciun rău! L-am hrănit, l-am crescut cum am ştiut mai bine! Cu toate acestea, am acționat foarte nepăsător şi micuțul poate avea dreptate să ne învinovățească pentru asta într-o zi!

— Nu cred că ar trebui să ne temem de lucrul acesta, sunt sigură! Dar este deja prea mult atunci când avem noi înşine ceva să ne reproşăm!

— Este ciudat că aceeaşi acțiune, privită dintr-un punct de vedere diferit, poate fi judecată în moduri atât de opuse! Niciodată nu mi-aş fi imaginat aşa ceva!... Şi au fost de ajuns doar câteva cuvinte ale doctorului ca să ne întoarcă mintea pe dos!

Aşa vorbeau săracii oameni.

După toate aceste discuții din timpul nopții, rezultatul fu că maaster Hersebom veni să vorbească cu doctorul Schwaryencrona despre ce ar trebui să facă pentru a repara

greşeala făcută.

Mai întâi, doctorul nu crezu că e necesar să revină la cele spuse cu o zi înainte. Primi pescarul cu bunăvoință, vorbi cu el despre vreme şi despre prețul peştelui, dar se feri să creadă că e vorba doar de o simplă vizită de curtoazie.

Maaster Hersebom nu era prea încântat de discuțiile de până atunci şi începu să vorbească despre îngrijorările pe care le avea, despre şcoala domnului Malarius şi, în sfârşit, se hotărî să spună ce avea pe suflet.

— Domnule doctor, spuse el hotărându-se, şi eu, şi soția ne-am gândit toată noaptea le ceea ce ne-ați spus ieri seară cu privire la băiețel... Nu am crezut niciodată că îi vom face rău crescându-l ca pe propriul nostru copil!... Dar ne-ați schimbat părerea şi aş vrea să ştiu ce ar trebui să facem ca să nu mai păcătuim din neştiință... Credeți oare că este târziu să îi căutăm familia lui Erik?

— Niciodată nu este prea târziu ca să îți faci datoria, răspunse doctorul, deşi sunt sigur că astăzi este mult mai greu de îndeplinit decât atunci când ar fi trebuit să o faceți... Ați vrea să-mi încredințați mie această sarcină? Aş face asta cu plăcere şi vă promit că o voi duce până la capăt, totuşi cu o singură condiție: să mi-l încredințați pe băiat ca să-l duc cu mine la Stockholm.

Nici dacă ar fi primit o lovitură de măciuca în cap maaster Hersebom nu ar fi fost atât de năucit. Păli, vizibil tulburat.

— Să vi-l dau pe Erik?... Să îl trimit la Stockholm? Şi de ce aş face asta, domnule doctor, întrebă el cu o voce gâtuită.

— Vă spun imediat... Ce mi-a atras atenția la acest copil, în afară de caracteristicile fizice diferite la prima vedere de cele ale colegilor săi, a fost inteligența lui extraordinară, chemarea sa vădită spre studii mai înalte. Asta înainte de a şti prin ce întâmplări a trecut ca să ajungă să eşueze la Noroë şi mi-am spus că ar fi o crimă să laşi un astfel de băiat atât de dotat într-o şcoală de sat, chiar şi cu un profesor ca

domnul Malarius, pentru că nu ar putea găsi nimic să îl ajute să-şi dezvolte calitățile lui excepționale - nici muzee, nici colecții ştiințifice, nici biblioteci, nici colegi care ar fi putut să îi facă concurență... Asta a fost ideea care m-a îndrumat să mă interesez de Erik şi să întreb care este povestea lui. Înainte să o cunosc, aveam deja cea mai profundă dorință să îi ofer acestui copil o educație completă... Aşadar vă dați seama cu uşurință că, odată ce am căpătat informațiile pe care mi le-ați dat, am fost şi mai dornic să duc lucrurile până la capăt. Şi în niciun caz misiunea pe care aş vrea să mi-o asum în favoarea lui nu va fi cea care ar putea să mă facă să mă răzgândesc. Nu trebuie să vă mai aduc aminte, maaster Hersebom, că în mod evident fiul dumitale adoptiv aparține unei familii de viță nobilă şi bogată. Ați dori să fac toate aceste eforturi, şi dacă o găsesc, să le redau un copil crescut la țară şi lipsit de educația fără de care nu ar putea fi plasat în noul său mediu?... Asta nu ar fi prea potrivit, aveți prea multă judecată ca să nu înțelegeți asta.

Maaster Hersbom coborî capul şi, fără să îşi dea seama, lacrimile îi curgeau pe obrajii pârliți de soare.

— Dar atunci, spuse el, asta ar însemna să nu-l mai vedem niciodată!... Înainte chiar de a fi siguri că îşi va găsi o altă familie, ar trebui să îl alungăm din casă!... Îmi ceri prea mult, domnule doctor, ceri prea mult nevestei mele!... Copilul este fericit cu noi... De ce să nu o lăsăm aşa, din moment ce nu ştim dacă va avea parte de un destin mai strălucitor?

— Fericit!... Cine spune că va fi mai târziu?... Cine spune că, ajuns la maturitate, nu va regreta că a fost salvat! Inteligent şi superior aşa cum va fi probabil, se va sufoca în traiul pe care i-l puteți oferi la Noroë, dragul meu Hersebom!...

— Credeți-mă, domnule doctor, traiul acesta pe care îl disprețuiți este destul de bun pentru noi!... De ce nu ar fi la fel şi pentru micuț?

— Nu îl disprețuiesc! exclamă savantul cu înflăcărare. Nu există persoană care să cinstească şi să admire munca, aşa ca mine! Chiar credeți, Maaster Hersebom, că aş putea uita originile mele?... Tatăl şi bunicul meu au fost pescari la fel ca dumneata. Şi doar pentru că au avut prevederea să-mi dea o educație, iar eu apreciez această binefacere la justa ei valoare, vreau să ofer la rândul meu acelaşi lucru unui copil care o merită!... Numai interesul său mă conduce, credeți-mă!

— Eh! Ce ştiu eu?... Erik va fi foarte avansat când veți face din el un „domn" care nu va avea habar să îşi folosească brațele!... Şi dacă nu îi veți regăsi familia, ceea ce este foarte probabil, după doisprezece ani, noi îi vom pregăti o meserie bună!... Haideți, domnule doctor, omul mării duce o viață curajoasă şi merită mai mult!... Cu o barcă sub picioarele sale, cu briza răcoritoare în pletele sale, cu patru sau cinci duzini de cod la capătul firelor sale de pescuit, un pescar norvegian nu se teme de nimic şi nici nu datorează nimănui nimic!... Spuneți că Erik nu ar fi fericit cu aşa viață? Dați-mi voie să cred că este exact pe dos! Îl cunosc bine pe copil!... Îi plac cărțile, dar mai mult decât orice îi place marea. Poți să juri că simte cum a fost legănat de valuri şi toate muzeele din lume nu îl vor ostoi că a fost îndepărtat de ea.

— Dar şi la Stockholm avem mare, spuse zâmbind doctorul, emoționat fără să vrea de rezistența afectuoasă.

— Mă rog, continuă pescarul încrucişându-şi brațele, mai exact ce vreți dumneavoastră? Ce propuneți, domnule doctor?

— Ia te uită!... Nu-i aşa că după tot ce s-a spus simțiți nevoia să faceți ceva?... Ei bine, iată propunerea mea. Erik are doisprezece ani, în curând treisprezece şi pare a fi un copil cu nişte calități extraordinare. Nu contează de unde vine... Hai să lăsăm deoparte problema asta cu originea... El merită să îi oferim mijloacele să îşi dezvolte şi să-şi folosească aptitudinile: iată ce ar trebui să ne preocupe deocamdată. Eu sunt bogat şi nu am copii, îmi iau sarcina să îi ofer aceste

mijloace, să îi asigur cei mai buni profesori şi toată capacitatea posibilă pentru a profita cât mai bine de lecţiile lor... Experienţa asta durează doi ani... Între timp pornesc la treabă, fac cercetări, dau anunţuri în ziare, răstorn cerul şi pământul pentru a descoperi părinţii copilului!... Dacă nu voi reuşi în doi ani, atunci înseamnă că nu voi reuşi niciodată!... I-am găsit părinţii? Atunci ei vor hotărî în mod normal tot ceea ce este mai bine de făcut!... De se va întâmpla altcumva, vi-l dau înapoi pe Erik!... La cincisprezece ani a văzut lumea!... A sosit ceasul să îi spunem adevărul despre originea lui. Şi atunci ar putea, cu sfaturile noastre şi cele mai bune recomandări ale profesorilor lui să îşi hotărască singur soarta!... Va fi vrând să fie pescar, eu nu voi fi împotrivă!... Va dori să îşi continue studiile, şi nimic nu arată că nu ar fi demn de acest lucru, promit că voi face tot posibilul să le termine, oferindu-i profesia pe care şi-o va dori!... Nu ţi se pare că toate astea sunt destul de mulţumitoare?

— Mai mult decât mulţumitoare!... Prin gura dumneavoastră vorbeşte înţelepciunea, domnule doctor! exclamă maaster Hersebom, învins şi la ultima redută. Asta înseamnă să înveţi totuşi mai mult! continuă el dând din cap. Este atât de uşor cu cei neştiutori!... Ce-ar fi mai greu acum este să repetaţi toate aceste lucruri soţiei mele!... Aţi vrea să îl luaţi pe copil în curând?...

— Mâine!... Nu pot să mai întârzii cu nicio zi întoarcerea mea la Stockholm!...

Maaster Hersebom scoase un oftat care semăna mai mult a hohot de plâns.

— Mâine!... Foarte repede!... spuse el. În sfârşit, ce va fi va fi!... Voi vorbi eu cu nevastă-mea!

— Asta este. Întrebaţi-l şi pe domnul Malarius. Veţi vedea că şi el este de aceeaşi părere.

— Oh, aşa cred şi eu oarecum, răspunse pescarul zâmbind trist.

Strânse mâna pe care i-o întindea domnul Schwaryencrona şi plecă dus pe gânduri.

Seara, înainte de ora cinei, doctorul se îndreptă din nou spre casa lui Maaster Hersebom. Găsi familia adunată în jurul vetrei, precum cu o zi înainte, dar nicidecum în aceeaşi stare de linişte şi fericire. Tatăl stătea aşezat departe de foc, tăcut, cu mâinile fără nicio vlagă. Katrina, cu ochii plini de lacrimi, ținea strâns în mâinile ei pe cele ale lui Erik care, cu obrajii îmbujorați de speranța că ceva nou avea să i se întâmple, dar cu privirea întunecată de amărăciunea să părăsească tot ceea ce iubea, nu ştia prea bine ce ar fi trebuit să facă. Micuța Vanda îşi ascundea capul în poala pescarului. Nu se mai vedeau de la ea decât şuvițele lungi de un blond argintiu care cădeau grele peste umerii săi firavi şi grațioşi. Otto, şi el afectat mult de acea despărțire fără cale de întoarcere, stătea nemişcat lângă fratele lui adoptiv.

— Cât de întristați şi supărați sunteți!... exclamă doctorul oprindu-se în prag. Nici dacă Erik s-ar duce acum în cea mai îndepărtată şi periculoasă călătorie, n-ați dovedi atâta jale!... Chiar nu aveți de ce, dragii mei prieteni! Stockholm nu se află la capătul celălalt al pământului şi copilul nu vă părăseşte pentru totdeauna. Va putea să vă scrie şi nici nu mă îndoiesc că o va face deseori. S-ar comporta la fel ca toți elevii care merg la liceu. În doi ani va reveni la voi mai înalt şi foarte instruit, un om împlinit din toate punctele de vedere. O fi ăsta un motiv să fii aşa de supărat?... Acum vorbind serios... nu este în regulă?

Katrina se ridicase cu demnitatea înnăscută a țărăncilor din Nord.

— Herr Doktor, Dumnezeu îmi este martor cât sunt de recunoscătoare pentru ceea ce faceți pentru Erik al nostru, spuse ea. Nu trebuie să ne purtați pică dacă vom fi supărați din cauza plecării lui. Hersebom mi-a explicat că despărțirea asta este necesară. Aşa să fie! Doar să nu îmi cereți să nu îmi

pară rău!

— Mamă, exclamă Erik, nu voi pleca, dacă veți fi atât de trişti!

— Nu, copilul meu, continuă sărmana femeie strângându-l în brațe. Educația este o binefacere pe care nu avem dreptul să ți-o refuzăm!... Du-te, băiatul meu, mulțumeşte-i domnului doctor care vrea să te facă un om deştept şi dovedeşte-i prin sârguința ta că apreciezi tot ceea ce face pentru tine!

— Haideți, lăsați! spuse doctorul ai cărui ochelari păreau să se umbrească de un nor ciudat, chiar vreți să mă înduioşați şi pe mine?... Mai bine vorbim despre lucruri practice, am fi foarte câştigați. Sper că ați înțeles foarte bine, nu-i aşa, că e vorba să plecăm mâine dimineață, la prima oră, şi totul să fie pregătit? Când zic totul, mă refer la un trusou care să îi fie de folos. Nu mergem cu sania decât până la Bergen de unde vom merge pe calea ferată. Erik nu are nevoie decât de lenjerie şi va găsi la Stockholm tot ceea ce va avea nevoie.

— Totul va fi pregătit, răspunse simplu doamna Hersebom. Vanda, mai spuse ea cu acea amabilitate norvegiană, domnul doctor stă încă în picioare!

Fetița dădu fuga să împingă spre domnul Schwaryencrona un fotoliu enorm din stejar lăcuit.

— Eu plec, spuse doctorul. Malarius mă aşteaptă să luăm masa împreună... Ei bine, „flicka” (fetiță), continuă el aşezându-şi mâna pe capul blond al copilei, nu eşti supărată pe mine că ți-am luat fratele?

— Nu, domnule doctor, răspunse serioasă Vanda. Erik va fi foarte fericit acolo. Nu era făcut să rămână în sat!

— Dar tu, draga mea, vei fi nefericită fără el?

— Plaja va fi goală, răspunse copila cu blândețe. Pescăruşii îl vor căuta fără să-l găsească. Valurile mici albastre se vor mira să nu-l mai vadă, iar casa mi se va părea goală! Dar Erik

va fi mulțumit pentru că va avea cărți şi va deveni savant.

— Iar viteaza lui surioară se va bucura de fericirea lui, nu-i aşa, copila mea? spuse doctorul sărutând fruntea fetiței. Şi ea va fi mândră de el atunci când se va întoarce!... Hai, uite că ne-am lămurit! Trebuie să plec cât mai repede! Pe mâine!

— Domnule doctor, şopti timid Vanda, aş vrea să vă cer şi eu o favoare.

— Spune, flicka!

— Ați spus că plecați cu sania, nu-i aşa? Aş vrea, cu permisiunea tatălui şi a mamei să vă însoțesc până la primul popas.

— Ah!... Ah!... Numai că am rezervat deja locul pentru Regnild, fiica administratorului meu.

— Ştiu asta chiar de la ea. Dar este de acord să îmi cedeze locul, numai să fiți de acord.

— Păi atunci nu îți mai rămâne decât să obții permisiunea tatălui şi a mamei.

— O am deja.

— În cazul acesta o ai şi pe a mea, scumpa mea copilă, spuse doctorul ieşind pe uşă.

A doua zi dimineață, când sania cea mare opri în fața casei Hersebom, micuța Vanda, după dorința ei, ținea hățurile aşezată pe capră. Urma să conducă până în satul vecin unde doctorul îşi propusese să închirieze un alt cal şi o altă fetiță, tot aşa până la Bergen. Acest tip nou de vizitiu cu siguranță ar fi uimit pe orice străin, însă acesta era obiceiul în Suedia şi Norvegia. Bărbații credeau că îşi pierd timpul cu astfel de ocupație şi se întâmpla ca deseori să încredințeze copiilor de zece, doisprezece ani nişte atelaje greoaie pe care aceştia ştiau să le conducă cu o uşurință desăvârşită.

Doctorul se aşezase deja în spatele saniei, înfofolit bine în blănurile sale. Erik se aşează lângă Vanda, după ce mai întâi îşi îmbrățişă afectuos tatăl şi fratele care se mulțumiră să îşi exprime amărăciunea pentru plecarea lui printr-o tristețe

mută, apoi o strânse în brațe pe buna Katrina care simți că trebuie să spună ceva.

— Adio, copilul meu! spuse ea plină de lacrimi. Să nu uiți niciodată ce te-au învățat sărmanii tăi părinți. Să fii cinstit şi înțelept! Să nu minți niciodată! Munceşte cât poți de bine!

Apără-i întotdeauna pe cei care sunt mai slabi ca tine! Şi dacă nu vei reuşi să îți găseşti fericirea pe care o meriți, întoarce-te să o regăsim împreună.

Vanda dădu bice calului care plecă în trap iute, făcând să sune clopoțeii. Aerul era rece şi drumul dur ca sticla. Aproape de orizont, soarele palid îşi arunca mantia aurie peste câmpurile înzăpezite. În câteva minute, Noroë se pierdu în depărtare.

Capitolul IV
La Stockholm

Doctorul Schwaryencrona locuia la Stockholm într-un hotel magnific, situat pe insula Stadsholmen. Este cartierul „cel mai" vechi şi „cel mai" căutat din această capitală încântătoare, una dintre „cele mai" frumoase şi primitoare din Europa, una dintre cele pe care străinii ar vizita-o mai des, dacă felul de viaţă şi prejudecăţile nu ar pune atâta preţ pe planurile de călătorie ale turistului obişnuit sau măcar să nu se uite cel puţin la felul în care îşi poartă pălăria.

Situat între lacul Malaren şi Marea Baltică, pe un grup de opt insule legate între ele de poduri nenumărate şi mărginit de nişte cheiuri splendide, însufleţit de mişcarea vapoarelor cu aburi care ţin loc de omnibuz, de veselia unor oameni muncitori şi satisfăcuţi, cel mai ospitalier, cei mai cu bun simţ şi mai instruiţi din Europa, Stockholm este, cu grădinile lui publice, cu bibliotecile sale, muzeele, cu instituţiile ştiinţifice, o adevărată Atena a Nordului, dar şi un centru comercial foarte important.

Cu toate acestea, Erik era încă sub impresia pe care i-o lăsase Vanda când s-au despărţit după primul popas unde au schimbat calul. Şi-au luat la revedere atât de profund, într-un mod care era peste vârsta lor: cei doi tineri nu aveau cum să îşi ascundă unul altuia profunda emoţie pe care o resimţeau.

Însă, când trăsura care venise să îl aştepte pe Erik la gară se opri în faţa unei case impunătoare din cărămidă roşie ale cărei ferestre duble străluceau în lumina lămpilor cu gaz, Erik fu fermecat. Ciocănelul de aramă al uşii i se păru a fi făcut dintr-un aur fin. Vestibulul, pavat cu marmură, ornat cu statui, candelabre de bronz, vaze uriaşe din China, îl făcu să rămână cu gura căscată. În timp ce un valet în livrea îl ajuta pe stăpân să îşi dea jos blănurile, întrebându-l de

sănătate cu acea afabilitate în voce care îi este specifică unui servitor suedez, Erik se uita uluit de jur împrejur.

Nişte glasuri îi atraseră atenția spre scara cu o balustradă solidă din stejar, acoperită de un covor gros. Se întoarse şi văzu două persoane care, după cum erau îmbrăcate, defineau cuvântul eleganță.

Una dintre ele era o doamnă cu părul grizonat, de talie mijlocie, care părea impunătoare în rochia ei din stofă neagră plisată, destul de scurtă încât să i se vadă ciorapii roşii care se terminau în vârf cu întărituri de culoare galbenă şi pantofi cu cataramă. Un enorm portchei prins cu un lanț de oțel îi atârna la cingătoare. Mergea semeață şi îşi arunca în toate părțile privirile vii şi pătrunzătoare. Era „fru" (doamna) Greta-Maria, slujnica doctorului, stăpâna de necontestat a casei în toate privințele, bucătărie şi treburi casnice.

În spatele ei venea o fetiță de vreo unsprezece-doisprezece ani, care în ochii lui Erik păru a fi o zână din basme. În locul costumului național, singurul pe care îl văzuse vreodată purtat de un copil de acea vârstă, ea purta o rochie de catifea de un albastru închis peste care îi cădea părul blond, curgând în şuvițe mătăsoase. Purta ciorapi negri şi pantofiori de satin. O fundă din panglică de culoarea cireşei, prinsă pe cap ca un fluture, anima cu culoarea sa vie o fizionomie stranie şi palidă pe care ochii verzi o luminau cu raze fosforescente.

— Doamne, ce fericită sunt, unchiule, să vă văd din nou!... Ați călătorit bine? exclamă ea aruncându-se la gâtul doctorului.

De-abia îndrăznise să îşi coboare privirea spre Erik, care stătea umil deoparte.

Doctorul o mângâie, dădu mâna cu menajera, apoi îi făcu semn protejatului său să înainteze.

— Vă rog, Kajsa, şi pe dumneata, doamnă Greta, să aveți cea mai mare grijă de Erik Hersebom, pe care l-am adus din

Norvegia, spuse el. Iar tu, băiete, să nu-ți fie teamă, continuă el cu bunătate. Doamna Greta nu este atât de severă pe cât pare, iar nepoata mea Kajsa se va comporta cu tine în curând mult mai bine!... Nu-i aşa fetița mea? adăugă el ciupind-o drăgălaş de obraz pe micuța zână.

Micuța zână nu răspunse decât printr-o mutră cât se poate de disprețuitoare. Cât despre slujnică, nici ea nu părea foarte entuziasmată de noul venit care îi fusese prezentat.

— Să nu fie cu supărare, herr doctor, spuse ea pe un ton acru, urcând înapoi pe scară, aş putea să vă întreb cine este acest copil?

— Desigur, răspunse doctorul, o veți afla pe parcurs, doamnă Greta, stați liniştită!... Dar, dacă nu vă este cu supărare, am vrea mai întâi să luăm o gustare.

În „matsal" sau sufragerie, masa plină cu de toate îşi etala aranjamentul perfect cu paharele de cristal şi cu acele „snorgas" aranjate pe o față de masă albă. Era un lux despre care sărmanul Erik nu avea nici cea mai mică idee, pentru că fața de masă e necunoscută țăranilor din Norvegia; de-abia de curând s-au învățat să mănânce din farfurii; o mare parte dintre ei îşi mănâncă peştele pe felii de pâine neagră şi asta încă nu ar fi nimic. De aceea doctorul trebui să îl mai invite o dată la masă, iar stângăcia cu care se mişca atraseră din partea „frøken" (domnişoara) Kajsa mai multe priviri pline de ironie. După „snorgas" urmă o cină care ar fi putut să înspăimânte stomacul unui francez prin consistența ei sau ar fi reuşit prin abundență să ostoiască pofta de mâncare a unui întreg batalion după un marş de douăzeci şi opt de kilometri: supă de peşte, pâine de casă, gâscă umplută cu castane, carne de vită fiartă asezonată cu un munte de legume, cartofi aranjați în piramidă, ouă fierte cu duzina, budincă cu stafide rămase pe ciorchine, totul fu atacat şi înfulecat cu cea mai mare plăcere.

După ce au terminat masa copioasă, aproape fără să îşi

spună un cuvânt, se mutară în vorbitor, o sală largă lambrisată, cu şase ferestre ale căror deschideri acoperite de

perdele grele din stofă ar fi fost de ajuns unui arhitect parizian să dea formă unui apartament întreg. Doctorul se aşezase lângă foc într-un fotoliu mare din piele, Kajsa se aşează la picioarele sale pe un taburet, în timp ce Erik, timorat şi care nu se simțea în largul său, se apropiase de o fereastră şi îi venea să se ascundă în acele profunzimile ei întunecate. Însă doctorul nu îi lăsă timp pentru asta.

— Hei, băiete, vino să te încălzeşti, strigă el pe un ton foarte autoritar, şi spune-ne ce crezi despre Stockholm.

— Străzile sunt foarte întunecate, foarte strâmte, iar casele foarte înalte, spuse Erik.

— Aşa este, puțin mai înalte decât cele din Noroë, răspunse doctorul râzând.

— Nu te lasă să vezi stelele, continuă tânărul.

— Pentru că aici locuim într-un cartier elegant, răspunse Kajsa, enervată de aceste critici. Nu ai decât să traversezi podurile pentru a găsi străzi mai largi.

— Le-am văzut când veneam de la gară dar cea mai frumoasă nu se compară cu fiordul din Noroë! ripostă Erik.

— Ah!... Ah!... nu cumva ne este deja dor de casă? spuse doctorul.

— Nu, răspunse hotărât Erik, vă sunt prea recunoscător, dragă domnule doctor, ca să regret o singură clipă că am venit aici. Dar mă întrebați ce cred eu despre Stockholm, iar eu vă răspund.

— Noroë trebuie să fie ca o văgăună îngrozitoare! continuă Kajsa.

— O văgăună îngrozitoare! repetă Erik ofensat. Cei care spun astfel de lucruri înseamnă că nu au ochi, „frøken" Kajsa. Dacă ai putea măcar să vezi bariera de granit pe care stâncile o construiesc în jurul fiordului nostru, munții noştri, ghețarii noştri, pădurile noastre de brazi pe fundalul cerului palid! Şi dincolo, marea largă, uneori învolburată şi periculoasă, alteori calmă, ca şi cum s-ar pregăti să te legene.

Şi stolurile de pescăruşi care trec se pierd în infinit şi se întorc să te atingă cu aripile lor!... Toate acestea sunt mult mai frumoase decât oraşul, zău!

— Eu nu vorbeam despre peisaj, ci despre case, spuse Kajsa. Nu sunt decât nişte colibe de țărani, nu-i aşa „onkel”?

— Colibe de țărani unde tatăl şi bunicul tău s-au născut, la fel ca şi mine, copila mea, răspunse grav doctorul.

Kajsa se înroşi şi nu mai spuse nimic.

— Nu sunt decât case de lemn, dar valorează mult mai mult decât altele! spuse Erik. Adesea, seara, când tata îşi potriveşte plasele de pescuit, iar mama toarce lâna la roată, ne aşezăm toți trei pe o băncuță, Otto, Vanda şi eu, la picioare cu câinele nostru mare Klaas şi repetăm împreună vechile „sagas” privind umbrele care dansează pe tavan. Iar când vântul vuieşte afară şi toți pescarii s-au întors, este atât de bine să simți căldura casei tale!... La fel de bine ca într-o cameră frumoasă ca asta...

— Asta nu e cea mai frumoasă cameră! spuse Kajsa orgolioasă. Aş putea să îți arăt salonul cel mare, şi atunci să vezi!...

— Dar sunt atâtea cărți aici!... răspunse Erik. Oare sunt mai multe în salon?...

— Asta-i bună!... Ce să vezi... cărți! Cine a spus despre aşa ceva?... Vorbim despre fotolii de catifea, perdele din dantelă, despre orologiul cel mare franțuzesc, covoare din Orient!

Erik părea foarte puțin impresionat de toată această etalare şi aruncă nişte priviri dornice spre biblioteca mare de stejar care ocupa în întregime un perete al încăperii.

— Poți să te uiți la cărți mai îndeaproape şi să o alegi pe cea care îți va fi pe plac, spuse doctorul.

Erik nu aşteptă să i se spună a doua oară. Îşi alese o carte şi, aşezându-se într-un colț bine luminat, se adânci imediat în lectură. De abia dacă băgă de seamă când intrară, rând pe rând, doi domni în vârstă, convivii fideli ai doctorului

Schwaryencrona, care venea aproape în fiecare seară pentru partida obişnuită de whist.

Primul era profesorul Hochstedt. Era un bătrân impunător, cu gesturi reci şi maiestuoase, care îi exprimă doctorului într-un mod foarte convenţional plăcerea de a se revedea. De abia se aşezase în fotoliul care, de atâta folosinţă, sfârşise prin a se numi „fotoliul profesorului" când o bătaie la uşă, lungă şi insistentă, se făcu auzită.

— Uite-l şi pe Bredejord! exclamară în acelaşi timp cei doi prieteni.

Uşa se deschise imediat şi în pragul ei apăru un bărbat pirpiriu şi vesel, care intră ca o pală de vânt, strânse mâinile doctorului, o sărută pe frunte pe Kajsa, îl salută afectuos pe profesor şi aruncă prin încăpere o privire lucioasă ca a unui şoarece. Era domnul avocat Bredejord, unul dintre cei mai prestigioşi din baroul din Stockholm.

— Ia te uită!... Dar ce avem noi aici? spuse deodată văzându-l pe Erik. Un tânăr pescar de cod sau mai degrabă un mus din Bergen?... Şi care mai şi citeşte Gibbon în engleză!... continuă el după ce îşi aruncă o singură privire la cartea de care era absorbit tânărul ţăran. Ţi se pare interesantă, băiete? întrebă el.

— Da, domnule, este o lucrare pe care voiam să o citesc de multă vreme, este primul volum din *Căderea Imperiului Roman*, răspunse sincer Erik.

— Să fiu al naibii! strigă domnul avocat, se pare că marinarilor din Bergen le plac lecturile serioase!... Nu-i aşa că eşti din Bergen? continuă el imediat.

— Sunt din Noroë, care nu este foarte departe, răspunse Erik.

— Aha!... la voi, în Noroë, toţi au ochii căprui şi părul şaten, aşa cum le ai tu?

— Nu, domnule. Fratele meu, sora mea, ca de altfel toţi ceilalţi sunt blonzi, aproape la fel ca domnişoara Kajsa, spuse

Erik. Dar ei nu se îmbracă precum ea, spuse el zâmbind. Nu ar semăna în niciun caz cu ea!

— Nu mă îndoiesc, spuse domnul Bredejord. Domnişoara Kajsa a crescut în leagănul civilizației. De unde vii tu, nu este decât frumoasa natura "care are dreptpodoabă doar simplitatea ei"[5]. Dar de ce ai venit la Stockholm, dragul meu, dacă nu sunt prea curios?

— Domnul doctor are bunăvoința să mă trimită la liceu.

— Ah, ah!... spuse domnul avocat bătând cu degetele în tabachera lui.

Iar privirea lui părea că îl întreabă pe doctor despre această problemă care trebuia să aibă un răspuns. Dar la un semn aproape imperceptibil, care îi transmise că ar trebui să lase pe altădată discuția, schimbă imediat vorba.

Vorbiră deci înspre aspectul curții, al oraşului, despre ceea ce se mai întâmplase în lume după plecarea doctorului. Apoi doamna Greta deschise masa de joc şi pregăti jetoanele şi cărțile. Şi în curând se lăsă tăcerea, în timp ce cei trei prieteni se concentrau la savantele combinații din whist.

Doctorul credea foarte sincer că era cel mai bun la acest joc şi obişnuia foarte des să nu se arate milos cu greşelile pe care le făceau partenerii săi. Țipa exaltat de fiecare dată când acele greşeli îl făceau să câştige şi să bodogănească atunci când propriile erori îl făceau să piardă. Simțea că este de datoria lui, după fiecare „rubber" să explice vinovatului unde a greşit, ce carte ar fi trebuit să joace după fiecare levată, ce „rentrée" ar fi trebuit să păstreze înaintea celorlalte. Este un cusur destul de frecvent printre jucătorii de whist, dar care poate fi destul de enervant atunci când se transformă în manie şi în fiecare seară victimele sunt aceleaşi.

Din fericire pentru el doctorul se întâlnea cu nişte prieteni

[5] "Most adorned when unadorned", cel mai împodobite când sunt neîmpodobite.

care îl dezarmau întotdeauna – profesorul, prin atitudinea sa flegmatică, şi avocatul prin seninătatea scepticismului său.

— Aveți dreptate, spuse primul, ca răspuns la reproşurile cele mai acerbe.

— Dragul meu Schwaryencrona, ştiți foarte bine că vă pierdeți timpul boscorodindu-mă! spuse râzând domnul Bredejord. Voi comenta toată viața mea greşelile cele mai grosolane şi cel mai rău, este că nici măcar nu îmi pare rău.

Ce să faci cu aşa pescari căliți? Doctorul se văzu obligat să îşi revizuiască criticile, dar numai pentru ca, un sfert de oră mai târziu, să o ia de la capăt, pentru că era incorigibil.

Întâmplarea vruse precis ca în seara aceea să piardă absolut tot. Proasta lui dispoziție apăru la iveală prin observațiile cele mai dure la adresa profesorului, a avocatului, chiar şi la adresa „mâinii moarte" când acest personaj imaginar nu avea numărul de atuuri pe care doctorul se credea îndreptățit să le regăsească în mâna lui. Însă profesorul îşi aranja imperturbabil jetoanele, iar avocatul nu răspundea decât prin glume la reproşurile cele mai amare.

— De ce ați vrea să îmi schimb metoda? Se pare că eu câştig atunci când joc prost, iar dumneavoastră pierdeți atunci când jucați minunat, spuse el doctorului.

Şi aşa se făcu ora zece. Kajsa prepară ceaiul într-un samovar magnific din alamă şi îl servi cu multă grație, apoi se făcu discret nevăzută. Nu peste multă vreme îşi făcu apariția doamna Greta să îl ia pe Erik pentru a-l conduce în apartamentul care îi era destinat – o cameră micuță, drăguță, albă şi curată, la etajul al doilea al casei, iar cei trei prieteni rămaseră singuri.

— Ne spuneți şi nouă în sfârşit cine este tânărul pescar din Noroë care îl citeşte pe Gibbon în original? întrebă atunci domnul Bredejord, bând din a doua ceaşcă de ceai. Sau poate subiectul acesta trebuie să fie ferit cu grijă şi interzis indiscreției noastre?

— Nu este vorba despre nimic misterios şi vă voi spune bucuros povestea lui Erik, dacă ați dori să o păstrați pentru dumneavoastră, răspunse domnul Schwaryencrona cu o oarecare strângere de inimă.

— Ah!... Eram sigur că trebuie să aibă o poveste! exclamă avocatul, instalându-se comod într-un fotoliu. Vă ascultăm, dragă prietene, şi fii sigur că ceea ce ne veți spune va fi în siguranță!... Vă mărturisesc că băiețelul acesta mă intrigă deja, exact ca o problemă.

— Este chiar o problemă vie, într-adevăr, continuă doctorul flatat de curiozitatea prietenului său, o problemă a cărei soluție îndrăznesc să cred că am găsit-o. Vă voi spune absolut toate detaliile. Iar apoi este rândul vostru să îmi spuneți dacă ați tras aceeaşi concluzie ca şi mine.

Domnul Schwaryencrona se rezemă de soba imensă din teracotă şi, luând lucrurile din punctul în care a început povestea noastră, spuse cum ajunsese să îl remarce pe Erik la şcoala din Noroë şi să se ocupe de el. Povesti ceea ce aflase de la domnul Malarius şi de la maaster Hersebom, nu uită niciun detaliu, vorbi despre colacul de salvare cu numele *Cynthia*, despre hăinuțele pe care i le arătase doamna Katrina, despre cifra brodată pe acestea, despre jucăria din coral, despre dicton, în sfârşit, despre caracteristicile etnografice atât de clar distinse la Erik.

— Aveți acum la îndemână toate datele problemei în fața căreia am fost pus, continuă el. M-aş grăbi să vă fac remarcat faptul că nivelul de instruire al băiatului, aşa excepțional cum este, nu este decât un fenomen secundar, datorită intervenției domnului Malarius şi de care nu ar trebui să ținem cont. Tocmai acest nivel al cunoştințelor mi-au atras atenția asupra copilului şi m-a convins să mă ocup de el. În realitate, nu există vreun rol important în întrebarea pe care tocmai v-o rostesc: „De unde venea băiatul acesta? Până unde trebuie să merg cu cercetările astfel încât să îi găsesc

familia?”

Adevăratele elemente ale problemei, singurele care ar putea să ne ghideze, ar fi:

1. Semnalmentele fizice ale rasei copilului.
2. Numele *Cynthia* scris pe colacul de salvare.

La primul punct nu există niciun dubiu. Copilul este de rasă celtică. Are acea alură celtică în toată frumusețea şi puritatea ei.

Să trecem la al doilea punct. *Cynthia* este cu siguranță numele navei căreia îi aparținea colacul de salvare. Numele s-ar potrivi atât cu o navă germană, dar şi cu una engleză. Dar nu era scris cu caractere gotice. Cu alte cuvinte, nava era engleză sau, mai bine zis, anglo-saxonă, să fiu mai precis.

Totul confirmă, de altfel, această ipoteză. Pentru că nu o dată s-a întâmplat ca o navă englezească, mergând spre Inverness sau spre Orcade, împinsă de furtună, să eşueze în vecinătatea Noroë. Şi nu uitați că micuța epavă vie probabil nu a plutit multă vreme, din moment ce rezistase postului şi primejdiilor navigației ei primejdioase!... Ei bine, toate acestea fiind spuse, care este concluzia voastră, dragii mei prieteni?

Nici profesorul, nici doctorul, nu se gândiră să scoată vreun cuvânt.

— Cu siguranță nu vedeți concluzia, continuă doctorul pe un ton în care se ghicea un triumf secret. Poate chiar credeți că întrezăriți o contradicție între cele două elemente – un copil de rasă celtică, – o navă cu nume anglo-saxon. Pur şi simplu pentru că pierdeți din vedere o circumstanță capitală: existența pe coastele din Anglia a unui popor de rasă celtică, a unei insule surori, Irlanda!... Nici eu nu m-am gândit prima dată la acest lucru, ceea ce mă împiedica să văd clar soluția problemei. De acum înainte se impune această soluție: copilul este irlandez! Nu este şi părerea dumitale, Hochstedt?...

Dacă exista ceva pe lume căruia stimatului profesor îi

plăcea cel mai puțin, era să-şi dea o părere pozitivă despre orice subiect. Şi trebuie să fim înțeleşi că în cazul de față supus judecății lui imparțiale, orice opinie era total prematură. De aceea se mulțumi să dea evaziv din cap, spunând:

— Este de necontestat că irlandezii aparțin ramurii celtice din rasa ariană.

Ceea ce nu era cu siguranță una din acele afirmații pe care le poți condamna ca fiind prea îndrăznețe.

Însă doctorul Schwaryencrona nici nu ceru mai mult şi văzu în întregime confirmarea teoriei sale.

— Chiar şi dumneata recunoşti asta! exclamă el cu patos.

Irlandezii fiind celți, copilul având toate trăsăturile rasei celtice, iar *Cynthia* fiind o navă engleză, mi se pare că suntem în posesia firului necesar pentru a regăsi familia bietului copil. În Marea Britanie trebuie să căutăm. Câteva anunțuri în ziarul *Times* vor fi de ajuns, probabil, să ne pună pe urmele ei.

Doctorul urma desigur să îşi dezvolte planul său de căutări, când remarcă tăcerea încăpățânată pe care o păstra avocatul şi privirile oarecum ironice cu care părea că îi primise deducțiile.

— Dacă nu eşti de acord cu mine, Bredejord, trebuie să-mi spui. Doar ştii că nu mă feresc niciodată de discuții! spuse el oprindu-se brusc.

— Dar nu am spus nimic! răspunse domnul Bredejord. Hochstedt îmi este martor că nu am spus nimic!

— Nu! Dar văd foarte bine că nu îmi împărtăşiți opinia!... Şi aş fi curios din ce motiv? întrebă doctorul cuprins iarăşi de atitudinea certăreață pe care whistul o dezvoltase în el. *Cynthia* este un nume englez? adăugă el foarte hotărât. Da, pentru că numele nu era scris cu litere gotice, ceea ce ar fi indicat că ar fi o navă germană... Irlandezii sunt celți? Cu siguranță! Tocmai ați ascultat un om foarte competent aşa

cum este eminentul nostru prieten Hochstedt care vorbeşte în faţa voastră!... Copilul aparţine rasei celtice? Aţi putut să vă daţi seama şi singuri de asta şi aţi fost miraţi chiar înainte să deschid eu gura! Trag concluzia că trebuie să fii de rea credinţă să nu fii de acord cu părerea mea şi să nu recunoşti că acest copil aparţine unei familii irlandeze!

— Reaua-credinţă este puternică, răspunse domnul Bredejord. Dacă ceea ce ai spus se referă la mine, ţine cont că eu nu mi-am exprimat nici cea mai mică părere...

— Nu! Dar arăţi destul ca să îmi dau seama că o împărtăşeşti pe a mea!

— Poate că este dreptul meu!...

— Poate de aceea ar trebui să ne explici pe ce se bazează supoziţiile dumitale!

— Cine spune că aş avea vreuna?

— Atunci înseamnă că este o opoziţie sistematică, este nevoia de a mă contrazice aşa cum faci şi la jocul de whist?

— Departe de mine gândul acesta, vă asigur! Numai că raţionamentul dumitale nu mi se pare de necontestat, atâta tot.

— Şi în ce anume, dacă nu te superi? Sunt foarte curios să îmi spuneţi.

— Ar dura prea mult să vă povestesc. S-a făcut deja ora unsprezece!... Mă mulţumesc să vă lansez un pariu: punem la bătaie al tău Pliniu de Aldus Manutius pentru al meu Quintilian, ediţie princeps din Veneţia, că nu aţi judecat corect, iar băiatul acesta nu este irlandez!

— Ştiţi că nu îmi place să pariez, spuse doctorul, puţin mai înmuiat de această bună dispoziţie care nu putea fi afectată. Însă mi-ar face mare plăcere să vă contrazic şi să vă accept provocarea.

— Ei bine, cu alte cuvinte, ne-am înţeles... Cât timp v-ar lua să duceţi cercetările la bun sfârşit?

— Câteva luni îmi vor fi de ajuns, aşa sper. Dar mi-am

rezervat doi ani cu Hersebom ca să fiu sigur de ceea ce urma să fac.

— Ei bine, vă dau la dispoziție doi ani. Hochstedt ne va fi arbitru. Şi fără nicio supărare, nu-i aşa?

— Fără nicio supărare, absolut! Dar văd pe Quintilian al dumitale în mare pericol dacă se întâlneşte cu Pliniu al meu, răspunse doctorul.

Şi, după ce strânse mâna celor doi prieteni, îi conduse până la uşă.

Capitolul V
Tretten Yule Dage

Chiar din ziua următoare, noua existență a lui Erik intră pe făgaşul normal. Doctorul Schwaryencrona, după ce îl duse la un croitor care îl îmbrăcă ca pe un orăşean, îl prezentă directorului uneia dintre cele mai bune şcoli din oraş. Era una dintre acelea care corespund cu liceele noastre şi poartă în Suedia numele de „Hogre elementar larovek". Se învață aici limbile vechi şi cele vii, ştiințele elementare şi tot ce este necesar să cunoşti înainte să abordezi învățământul superior al universităților. Ca în Germania sau în Italia, toți elevii sunt externi. Cei care nu au familia în oraş locuiesc la profesori sau la garanți. Taxele şcolare sunt dintre cele mai modice; pot fi chiar reduse la zero dacă elevul nu are posibilitatea să le plătească. Licee importante au organizate aceste clase elementare de elită. Astfel instruirea fizică merge întotdeauna mână în mână cu educația intelectuală.

Încă de la început, Erik se plasă în fruntea clasei sale. Învăța totul cu foarte multă uşurință şi de aceea avea mult mai mult timp pentru sine. Din acest motiv doctorul crezu de cuviință că ar putea să îşi petreacă serile urmând cursurile de la «Slodjskolan» sau marea şcoală industrială din Stockholm. Este un aşezământ special consacrat studierii practice a ştiințelor, experimentelor din fizică şi chimie, construcțiilor geometrice, tot ceea ce nu poți învăța la liceu decât în mod teoretic. Domnul Schwaryencrona gândea pe bună dreptate că învățământul din această şcoală – una din minunățiile din Stockholm – va oferi un nou avânt progreselor rapide ale lui Erik; dar niciodată nu ar fi îndrăznit să spere la rezultate ca cele pe care urma să le dea această dublă instruire.

Într-adevăr, tânărul său protejat asimila văzând cu ochii cunoştințe care îl făceau să pătrundă în profunzimea tuturor

ştiinţelor fundamentale. În locul noţiunilor vagi şi superficiale predate masei de elevi, el asimila o gamă largă de idei corecte, precise, definitive. Dezvoltarea ulterioară a acestor principii excelente nu era decât o chestiune de timp. De acum înainte putea să abordeze, fără greutate şi ca în joacă, aspectele cele mai elevate ale învăţământului universitar. Acelaşi ajutor pe care domnul Malarius i-l acordase pentru limbi, istorie, botanică şi geografie, făcându-l mai întâi să aprofundeze îndelung principiile, "Slodjskolan" îl dădea pentru ştiinţe, întipărindu-i acel ABC al artelor industriale fără de care cele mai frumoase lecţii pot să rămână îndelung doar cuvinte deşarte.

Departe de a-i obosi creierul lui Erik, multitudinea şi varietatea acestor exerciţii îl întăreau mult mai mult decât ar fi făcut-o nişte studii speciale. De altfel, sala de gimnastică era mereu acolo, să îi redea putere corpului când spiritul îi era poate obosit, iar acolo, la fel ca şi pe băncile şcolii, Erik era primul. Apoi, în zilele libere, nu rata nicio ocazie să meargă să vadă marea pe care o iubea tandru, ca un fiu, vorbea cu marinarii şi pescarii, le dădea uneori o mână de ajutor şi aducea acasă câte un peşte proaspăt prins, întotdeauna bine primit de doamna Greta.

Buna femeie simţi imediat o adevărată afecţiune pentru noul locatar al casei. Erik era atât de blând, atât de politicos şi în mod natural ascultător, atât de silitor şi, în acelaşi timp, atât de cumsecade, încât părea aproape imposibil să îl cunoşti şi să nu îl iubeşti. În opt zile devenise favoritul domnului Bredejord şi al profesorului Hochstedt, aşa cum era deja al doctorului Schwaryencrona. O singură fiinţă era reticentă, adică Kajsa. Fie că micuţa zână se considera lezată în această suveranitate de necontestat pe care o exercitase până în acea zi în casă, fie că îi păstra ranchiună lui Erik pentru sarcasmele, deşi foarte anodine, cu care doctorul o întâmpina când îşi dădea aere de prinţesă, ea continuă să îl

trateze pe noul venit cu o răceală disprețuitoare pe care nicio bunătate nu o putea învinge. Ocaziile să îşi desfăşoare aceste manifestări de dispreț erau din fericire destul de rare, Erik fiind mai mereu afară sau închis în cămăruța lui.

Lucrurile se desfăşurau aşadar în cel mai liniştit mod şi timpul se scurgea fără incidente ieşite din comun. Vom profita de lucrul acesta pentru a străbate împreună cu cititorul o perioadă de doi ani şi să ne întoarcem la Noroë.

Crăciunul venea pentru a doua oară de la plecarea lui Erik. Este cea mai mare sărbătoare din Europa Centrală şi septentrională pentru că ea coincide şi cu sezonul mort a tot ceea e înseamnă industrii. În Norvegia, în mod special, sărbătoarea aceasta se prelungeşte cu încă treisprezece zile, *tretten Yule dage* (cele treisprezece zile de Crăciun) şi este o ocazie pentru câteva momente de bucurie remarcabile. Este momentul reuniunilor de familie, a meselor îmbelşugate şi chiar a căsătoriilor. Belşugul apare chiar şi în cele mai sărace locuințe. Peste tot cuvântul de ordine este o profundă ospitalitate. *Yule ol* sau berea de Crăciun curge în valuri. Orcărui oaspete i se oferă o duşcă servită din căni de lemn în monturi de aur, argint sau alamă pe care familiile, chiar şi cele mai sărace, şi le lăsau moştenire din timpuri imemoriale, iar obiceiul este să le goleşti din picioare, schimbând cu gazda urări de „sărbători fericite şi La mulți ani!" Tot de Crăciun servitorii de orice fel primesc haine noi care răsplătesc serviciile pe care le-au adus şi constituie cel mai clar dintre angajamentele lor. Chiar şi vacile, oile şi păsările din cer au dreptul la o porție dublă de mâncare, dându-se dovada unei mărinimii ieşite din comun. În Norvegia există o zicală despre un om sărac: „este atât de sărac, încât nu poate da de mâncare de Crăciun nici măcar vrăbiilor."

Din cele treisprezece zile tradiționale, ajunul Crăciunului este cel mai vesel. Există la țară obiceiul, pentru băieți şi fete, să meargă în grupuri, încălțați cu „schnee-shuhe", adică

încălțări de zăpadă, să poposească în fața caselor şi să cânte în cor străvechi colinde. Vocile lor limpezi, răsunând împreună în aerul rece al nopții în mijlocul singurătății văilor acoperite cu podoaba lor de iarnă, dau o impresie pe cât de încântătoare, pe atât de ciudată. Uşile li se deschid imediat. Cântăreții şi cântărețele sunt invitați să intre. Li se oferă prăjituri, mere uscate şi bere ale şi uneori sunt puşi să danseze. Apoi, după această scurtă gustare, grupul vesel pleacă din nou la drum, ca un stol de pescăruşi, ca să o ia de la capăt în altă parte. Distanțele nu înseamnă nimic cu acei „schnee-shuhe", adevărate schiuri din lemn de mesteacăn de doi sau trei metri lungime pe care le prind de picioare cu nişte curele din piele şi pe care țăranii norvegieni, ajutându-se de un baston solid pentru a porni şi a prinde viteză, străbat cu o rapiditate de necrezut distanțe de mai multe mile.

În acel an, sărbătoarea urma să fie completă la familia Hersebom. Îl aşteptau pe Erik. O scrisoare de la Stockholm anunțase sosirea lui chiar în ajunul Crăciunului. De aceea nici Otto, nici Vanda nu mai puteau de nerăbdare. Se duceau la uşă din minut în minut ca să vadă dacă nu cumva a sosit călătorul. Doamna Katrina, dojenindu-i mereu pentru nerăbdarea lor, era totuşi în aceeaşi stare. Numai maaster Hersebom îşi fuma liniştit pipa şi părea împărțit între dorința de a-şi revedea fiul adoptiv şi teama că nu va putea să îl păstreze multă vreme.

Otto se duse poate pentru a suta oară să verifice uşa şi se întoarse deodată strigând:

— Mamă! Vanda! Cred că e el!

Toată lumea se repezi spre uşă. Într-adevăr, în depărtare, pe drumul spre Bergen, se putea zări foarte clar un punct negru.

Acest punct negru crescu repede şi prinse forma unui tânăr îmbrăcat cu o haină de postav negru. Avea capul

acoperit cu o căciulă îmblănită, iar pe umeri purta voinicește o raniță din piele lăcuită. Purta încălțări de zăpadă şi se apropia din ce în ce mai mult.

Nu trecu mult şi nu mai fu nicio îndoială. Călătorul zări pe cei care îl aşteptau în fața casei şi, scoțându-şi imediat căciula, o agită deasupra capului.

Două minute mai târziu, Erik căzu în brațele doamnei Katrina, ale lui Otto şi Vanda, ale lui maaster Hersebom care se ridicase din fotoliu pentru a-l întâmpina.

Îl strângeau mai să îl sufoce, îl copleşeau cu mângâieri, erau extaziați cât de bine arăta. Mai ales doamna Katrina nu putea să se abțină.

Păi cum, doar era copilul său drag pe care îl legănase pe genunchi!... Băiatul acela înalt, cu un aer franc şi hotărât, cu umeri largi, cu un aspect elegant, a cărei buză se umbrea deja de urma unei mustăcioare!... Era oare posibil?...

Curajoasa femeie se simți cuprinsă de un fel de respect pentru fostul ei bebeluş. Era mândră de el, mândră mai ales pentru lacrimile de fericire pe care le vedea în ochii lui căprui. Pentru că şi el era profund emoționat.

— Mamă, chiar dumneata eşti! spuse el. Te văd în sfârşit şi te țin în brațe! Cât de lungi mi s-au părut aceşti doi ani!... Aşa este că v-a fost dor de mine, aşa cum şi mie mi-a fost de voi?

— Desigur! spuse grav maaster Hersebom. Nicio zi nu a trecut fără să vorbim despre tine!... Seara, sau dimineața la masă, numai numele tău ne stătea pe buze. Dar tu, băiatul meu, tu nu ne-ai uitat în marele oraş? Eşti mulțumit să îți revezi plaiurile unde ai crescut şi fosta ta casă?

— Îmi închipui că nu aveți nicio îndoială! spuse Erik care reîncepu să îmbrățişeze cu tandrețe pe toată lumea. Erați mereu în gândurile mele, mai ales când vântul vuia în furtună, mă gândeam la tine, tată!... Îmi spuneam: oare ce-o fi făcând? Poate a reuşit să se întoarcă!... A avut grijă să se

pună la adăpost? Iar seara consultam buletinul meteorologic din ziarul doctorului să aflu dacă vremea era pe această coastă la fel ca în Suedia. Şi am descoperit că aici aveați parte de mult mai

multe uragane decât la Stockholm, care veneau dinspre America să se izbească de munții noştri!... Ah! Cât de mult îmi doream ca în acele momente să fiu cu tine în barcă, să te ajut să asiguri velele, să treci peste orice încercare! Pe de altă parte, când era frumos, mi se părea că eram ținut prizonier în marele oraş, între casele cu trei etaje! Da! aş fi dat orice de pe lume numai să fiu o oră pe mare şi să mă simt, ca altădată, liber sub briza ei.

Un zâmbet lumină fața bronzată a pescarului.

— Nu l-au stricat cărțile! spuse el cu o satisfacție profundă. Sărbători fericite şi la mulți ani, copilul meu! adăugă el. Hai, să mergem la masă! Cina nu te aşteaptă decât pe tine.

Odată aşezat la locul său de odinioară, în dreapta doamnei Katrina, Erik reuşi în sfârşit să privească în jurul său şi să observe schimbările pe care cei doi ani le adusese în familie. Otto era acum un băiat robust şi înalt, de şaisprezece ani, dar care părea de douăzeci. Cât despre Vanda, în aceşti doi ani se făcuse extrem de frumoasă şi crescuse foarte mult. Fața ei drăguță căpătase o expresie mai rafinată. Părul ei de un blond cenuşiu care îi cădea pe umeri în şuvițe grele, parcă forma în jurul frunții o coroană de argint. Modestă şi calmă ca întotdeauna, avea grijă, fără să iasă în evidență, ca nimănui să nu îi lipsească nimic.

— Vanda a devenit o domnişoară în toată regula, spuse mama cu mândrie. Şi dacă ai şti, Erik, cât de înțeleaptă este, cum munceşte să se instruiască de când ai plecat! Este acum cea mai bună din şcoală. Domnul Malarius spune că numai ea îl consolează că nu poate să te vadă printre elevii săi.

— Aş vrea să îl îmbrățişez şi pe dragul domn Malarius! exclamă Erik. Aşa de instruită a devenit Vanda? întrebă el foarte interesat, în timp ce fetița roşea cu totul din cauza laudelor materne.

— Învață de asemenea să cânte la orgă, adăugă doamna

Katrina, iar domnul Malarius spune că are cea mai frumoasă voce din cor!

— Oh! Dar, cu siguranță este o tânără împlinită pe cea pe care o văd! spuse Erik zâmbind, ca să o scoată din încurcătură pe sora lui. Va trebui să ne arate tot ce ştie, chiar de mâine!

Şi, fără afectare, duse discuția spre oamenii din Noroë, întrebând câte ceva despre fiecare, întrebând de prietenii săi, despre ce s-a întâmplat de la plecarea lui, apoi povesti despre traiul său la Stockholm, despre doamna Greta, despre Kajsa şi doctor.

— Mi-am adus aminte că am o scrisoare pentru tine, tată, spuse el, scoțând-o din buzunarul interior al hainei. Nu ştiu ce este scris în ea, dar doctorul mi-a spus să am mare grijă de ea, pentru că mă priveşte.

Maaster Hersebom luă plicul voluminos, sigilat, şi îl puse lângă el, pe masă.

— Ei bine, întrebă Erik, nu vrei să ne-o citeşti?

— Nu, răspunse laconic pescarul.

— Dar este vorba despre mine! insistă tânărul.

— Îmi este adresată mie? spuse maaster Hersebom uitându-se la scrisoare. Da! Prin urmare o voi citi când va fi timpul.

Să îi asculți pe părinți este unul din principiile de bază ale familiei norvegiene. Erik coborî capul. Se ridicară de la masă, iar cei trei copii, aşezându-se pe băncuța de lângă şemineu aşa cum făceau pe vremuri, începură să vorbească de lucrurile pe care le trăiseră împreună, despre tot ce le era dor să îşi amintească, să îşi împărtăşească ceea ce spuseseră de sute de ori.

În tot acest timp, doamna Katrina făcea un du-te-vino prin sală, punând lucrurile în ordine, cerând ca Vanda „să fie o doamnă”, aşa cum se exprima ea, adică, măcar o dată, să nu se ocupe de ceea ce îi revine servitoarei.

Cât despre maaster Hersebom, el se întoarse în fotoliul cel mare şi începu din nou să tragă liniştit din pipă. Numai după asta se hotărî să îşi facă curaj şi să deschidă scrisoarea doctorului.

O citi fără să spună un cuvânt, o închise şi îşi umplu din nou pipa pe care o fumă la fel ca şi pe prima, fără să scoată un cuvânt. Toată seara rămase astfel, adâncit în propriile gânduri.

Deşi nu fusese niciodată prea vorbăreț, acea tăcere părea oarecum ciudată. Doamna Katrina, care îşi terminase treaba şi veni la rândul ei să se aşeze aproape de foc, încercă de vreo două ori să capete un răspuns de la soțul ei. Dar, văzându-se respinsă, căzu imediat într-o melancolie profundă, chiar şi copiii, după ce au pălăvrăgit mai să-şi piardă răsuflarea, începură să se simtă copleşiți de tristețea evidentă a părinților.

Vreo douăzeci de voci tinere izbucniră deodată în cor la uşă şi îi scoase din acea stare. Un grup vesel de băieți şi fete se gândise să îi ureze un bun-venit lui Erik.

Se grăbiră să îi invite în casă, să le ofere gustarea tradițională în timp ce, adunându-se în jurul fostului lor coleg, copiii îşi exprimau bucuria pe care o simțeau să îl revadă. Erik, foarte emoționat de această vizită neaşteptată a prietenilor din copilărie, vru să îi însoțească neapărat, când aduseră vorba că vor să meargă în continuare să colinde de Crăciun. Otto şi Vanda nu se lăsară mai prejos. Doamna Katrina îi sfătui să nu meargă prea departe şi să îl aducă mai repede acasă pe fratele lor care avea nevoie de odihnă.

Imediat cum se închise uşa, femeia reveni lângă soțul ei.

— Ia spune-mi, doctorul a aflat ceva? întrebă ea îngrijorată.

În loc de orice răspuns, maaster Hersebom scoase scrisoarea din buzunar, o deschise şi începu să o citească cu voce tare, nu fără să ezite în mai multe rânduri în fața unor

cuvinte care erau noi pentru el.

Dragul meu Hersebom,

Se împlinesc acum doi ani de când mi l-ai încredințat pe scumpul vostru copil şi de atunci am avut în fiecare zi plăcerea să constat progresele lui în orice domeniu. Inteligența lui este vie şi mereu trează, pe cât îi est inima de generoasă. Erik este într-adevăr o fire aparte, iar părinții care şi-au pierdut un aşa fiu, dacă ar putea cunoaşte dimensiunea pierderii lor, ar avea toate motivele să o plângă. Dar de acum înainte este foarte puțin probabil ca părinții lui să mai existe. Aşa cum am căzut de acord, nu am neglijat nimic în căutarea lor. Am scris mai multor persoane în Anglia, am angajat o firmă specializată să facă cercetări, am publicat anunțuri în mai mult de douăzeci de ziare, engleze, irlandeze, scoțiene. Nici cea mai mică licărire n-a venit să dezvăluie misterul şi chiar ar trebui să spun că toate informațiile primite până acum au făcut ca situația să devină şi mai încâlcită.

Numele Cynthia *este de fapt foarte răspândit în marina engleză. Biroul Lloyd mi-a semnalat nu mai puțin de şaptesprezece nave de diverse tonaje care purtau acest nume. Unele dintre acestea aparțineau de porturile din Anglia, altele de cele din Scoția şi din Irlanda. Deci presupunerea mea despre naționalitatea băiatului este confirmată atât cât este posibil şi este din ce în ce mai evident pentru mine că Erik aparține unei familii irlandeze. Nu ştiu dacă sunteți de acord cu mine, dar am spus-o deja chiar de la întoarcerea mea la Stockholm celor doi prieteni apropiați ai mei. Toate se leagă între ele, vă repet.*

Ori această familie irlandeză a dispărut cu totul, ori nu are niciun interes să iasă la iveală, nu a dat niciun semn de viață.

Un alt aspect important, după părerea mea încă şi mai ciudat, este că Lloyd nu a înregistrat niciun naufragiu şi nici companiile de asigurări maritime nu au raportat ceva la data

când copilul a ajuns pe țărmurile noastre. Este adevărat că două Cynthia *s-au scufundat în acest secol, dar una în marea Indiilor, acum treizeci şi doi de ani, iar cealaltă lângă Portsmouth, acum optsprezece ani.*

Trebuie aşadar să tragem concluzia că acest copil nu a fost victima unui naufragiu. Cu siguranță a fost lăsat dinadins în voia valurilor!... Ceea ce ar explica faptul că anunțurile mele au rămas fără niciun răspuns.

Oricum ar fi, după ce am întrebat rând pe rând toți armatorii sau proprietarii de nave care purtau numele Cynthia*, după ce am epuizat toate mijloacele de investigare, cred că aş putea trage concluzia că nu mai există nicio şansă să îi găsim familia lui Erik.*

Problema cu care ne confruntăm, şi mai ales voi vă confruntați, dragul meu Hersebom, este ce îi spunem băiatului şi ce facem pentru el.

Dacă aş fi în locul dumitale, şi o spun cu toată sinceritatea, i-aş oferi încă de pe acum tot ceea ce îl emoționează şi l-aş lăsa liber să îşi aleagă calea. Doar ştiți că ne-am înțeles să procedăm în modul acesta dacă cercetările mele nu vor da niciun rezultat. A venit momentul să ne ținem de cuvânt. Am vrut să vă las vouă sarcina să îi povestiți totul lui Erik. Întorcându-se la Noroë, habar nu are că nu este fiul vostru şi nu ştie dacă se va întoarce la Stockholm sau va rămâne lângă voi. E rândul dumitale să vorbeşti.

Amintiți-vă foarte bine că, dând înapoi în fața acestei îndatoriri, Erik ar putea ca într-o bună zi să aibă dreptul la nişte întrebări. Amintiți-vă mai ales că este un copil a cărui inteligență este mult prea strălucitoare ca să fie condamnat la o viață obscură şi lipsită de instruire. O astfel de hotărâre ar fi fost deja nemeritată încă de acum doi ani. Ar fi fost, acum că la Stockholm a obținut cele mai frumoase rezultate, absolut de nejustificat.

Aşa că îmi reînnoiesc oferta. Îl voi ajuta să îşi termine

studiile şi să ia la universitatea Uppsala titlul de doctor în medicină; va continua să fie elev ca şi cum ar fi băiatul meu şi nu va avea decât să urmeze acest drum important pentru a ajunge să fie renumit şi bogat.

Ştiu că vorbindu-vă dumitale şi stimabilei doamne, mama adoptivă a lui Erik, îi las destinul pe mâini bune. Niciun aspect personal nu vă va împiedica, sunt sigur, să acceptaţi propunerea mea. Tot ce am spus este şi părerea domnului Malarius. Până când îmi veţi da un răspuns, domnule Hersebom, daţi-mi voie să vă strâng cu afecţiune mâna şi să transmiteţi cele mai bune urări soţiei şi copiilor dumitale.

R. W. SCHWARYENCRONA, M. D.

Când Hersebom termină de citit scrisoarea, doamna Katrina, care îl ascultase cu lacrimi în ochi, îl întrebă ce avea de gând să facă.

— Este foarte clar! Trebuie să vorbim cu băiatul, spuse el.

— Aşa mă gândeam şi eu, dar trebuie să terminăm odată, altfel nu vom avea nicicând odihnă!... şopti ea ştergându-şi ochii.

Amândoi nu mai spuseră nimic.

Trecuse deja de miezul nopţii când cei trei copii se întoarseră din periplul lor. Cu faţa îmbujorată de drumul prin aerul rece, cu ochii strălucind de plăcere, îşi reluară locul obişnuit lângă foc şi îşi terminară seara de Crăciun ronţăind o ultimă prăjitură în faţa buşteanului enorm care se mistuia în şemineu.

Capitolul VI
Hotărârea lui Erik

A doua zi, pescarul îl chemă pe Erik şi în faţa doamnei Katrine, a lui Otto şi a Vandei îi spuse:

— Erik, scrisoarea de la domnul doctor Schwaryencrona te priveşte, într-adevăr. Dovedeşte că profesorii tăi au fost satisfăcuţi pe deplin de tine şi doctorul propune să aibă grijă de tine până la sfârşitul studiilor, dacă vrei să le urmezi. Însă această scrisoare cere ca tu să hotărăşti, fiind în cunoştinţă de cauză, dacă vrei să-ţi schimbi condiţia sau vrei să rămâi cu noi la Noroë. Şi, spunându-ţi aceste lucruri, îţi voi dezvălui un mare secret, un secret pe care eu şi soţia mea am fi preferat să îl păstrăm pentru noi!

În acel moment, Katrina, fără să poată să îşi stăpânească lacrimile, izbucni în hohote şi îi luă mâna lui Erik pe care o lipi la inima ei, ca şi cum ar fi fost împotriva a ceea ce tânărul avea să audă.

— Acest secret, continuă Hersebom cu o voce pe care emoţia o afecta din ce în ce mai mult, este că tu eşti doar fiul nostru adoptiv!... Copile, te-am găsit pe mare şi te-am luat atunci când aveai de abia opt sau nouă luni. Dumnezeu îmi este martor că nu m-am gândit nicio clipă să ţi-o spun, şi nici eu, nici mama ta nu am făcut vreo diferenţă între Otto, Vanda şi tine!... Însă doctorul Schwaryencrona vrea ca tu să îl ştii!... Ia uite-te la ceea ce mi-a scris!...

Erik căpătă deodată de o paloare mortală. Otto şi Vanda, răvăşiţi de ceea ce aflau, scoaseră fiecare un strigăt de uimire şi, aproape imediat, făcură exact ca mama lor. După ce îl îmbrăţişară pe Erik, îl ţinură strâns între ei, unul în dreapta, altul în stânga. Apoi Erik luă scrisoarea doctorului şi, fără să îşi ascundă emoţia pe care i-o provoca citirea acesteia, o lectură până la sfârşit.

Maaster Hersebom reluă în amănunt povestea pe care o

scrisese doctorul. Explică cum domnul Schwaryencrona îşi luase îndatorirea de a descoperi familia lui Erik şi cum, în cele din urmă el, Hersebom, îşi făcea griji pentru rezolvarea acestei probleme de nerezolvat. Apoi, doamna Katrina se ridică, se repezi spre cufărul de stejar, scoase hainele pe care le purtase bebeluşul, arătă jucăria pe care o purtase la gât. Aşa cum era şi normal, povestea îi fascină pe cei trei copii şi le şterse orice umbră de amărăciune. Priveau încântaţi dantelele şi catifeaua, aurul şi deviza jucăriei, parcă ar fi ascultat în momentul acela un basm cu zâne. Chiar imposibilitatea de care doctorul dăduse dovadă în găsirea vreun rezultat practic al acestor indiciii, deşi foarte adevărate, le făcea să pară aproape sacre.

Erik se uita le ele ca într-un vis, iar gândurile îi zburau spre mama necunoscută care cu siguranţă l-a îmbrăcat ea însăşi cu acele haine şi a legănat de mai multe ori jucăria în faţa copilului ca să îl facă să zâmbească. I se părea, atingând acele lucruri, că se afla în comuniune directă cu ea, prin timp şi spaţiu!... Şi totuşi unde era această mamă?... Oare mai trăia sau murise? Încă îşi mai plângea fiul sau, din contră, acest fiu ar trebui să o considere pierdută pe veci?

Trecuseră mai multe minute de când era absorbit de gândurile sale, cu capul plecat spre piept, când o vorbă a doamnei Katrina îl făcu să tresară.

— Erik, vei fi mereu copilul nostru! strigă ea, îngrijorată de tăcerea în care acesta se adâncise.

Ochii tânărului băiat, rotindu-se în jurul său, întâlniră acele chipuri iubitoare, privirea maternă a mamei, faţa leală a lui maaster Hersebom, cea a lui Otto, chiar mai afectuoasă decât de obicei, cea a Vandei, serioasă şi întristată. Citind tandreţea şi îngrijorarea pe toate acele feţe, Erik simţi cum inima i se topeşte, cum se spune. Îşi aduse aminte imediat de situaţia în care se afla, revăzu toată scena pe care tatăl său tocmai o povestise – acel leagăn lăsat în voia valurilor,

recuperat de un pescar aspru şi dus pur şi simplu soției sale, aceşti oameni, umili şi săraci cum erau, care nu au ezitat să păstreze un copil străin, care nu s-au ferit să îl adopte, îngrijindu-l ca pe propriul lor fiu – fără să îi dezvăluie nimic timp de paisprezece ani, iar acum se uitau la buzele sale ca şi cum ar fi aşteptat un verdict de viață sau moarte.

Toate acestea îl emoționară atât de profund, încât izbucni în lacrimi. Un sentiment nestăpânit de recunoştință şi de dragoste îi cuprinse toată ființa. Îl cuprinse o sete de a se devota la rândul său, de a înapoia acestor ființe minunate un pic din tandrețea oarbă pe care acestea o manifestau, refuzând să îi părăsească, ataşându-se de ei şi de Noroë pe vecie, mulțumindu-se cu umila lor condiție!

— Mamă, spuse el aruncându-se în brațele Katrinei, chiar credeți acum că aş putea sta pe gânduri, după ce am aflat totul?... Îi vom scrie doctorului ca să îi mulțumim pentru tot ceea ce a făcut şi să îi spunem că eu voi rămâne aici!... Voi fi pescar ca tine, tatăl meu, la fel ca tine Otto!... Din moment ce mi-ați făcut loc în casa voastră, vreau să îl păstrez!... Pentru că m-ați hrănit din munca mâinilor voastre, aş vrea să întorc la bătrânețea voastră binele pe care mi l-ați oferit în copilărie!

— Domnul fie lăudat! exclamă doamna Katrina strângându-l la pieptul ei pe Erik, cuprinsă profund de tandrețe şi de bucurie.

— Ştiam eu foarte bine că băiatului îi plăcea mai mult marea decât toate cărțile lui! spuse simplu maaster Hersebom, fără să-şi dea seama de sacrificiul pe care îl făcea Erik luând această decizie. Haideți!... Am hotărât deja ce vom face. Să nu mai vorbim despre asta şi să ne ocupăm să sărbătorim cât mai bine Crăciunul!...

Toată lumea se îmbrățişă, cu ochii în lacrimi de fericire, promițând să nu se mai despartă niciodată.

Atunci când Erik rămase singur nu reuşi să îşi înăbuşe un suspin gândindu-se la toate visele de muncă şi succes la care

trebuia să renunțe, dar avea măcar în sacrificiul său o bucurie sobră pe care ştiu să o savureze.

— Deoarece este dorința părinților mei adoptivi, îşi spunea el, ce mai contează altceva? Trebuie să mă resemnez să muncesc pentru ei în locul în care soarta şi devotamentul lor m-au plasat! Dacă vreodată m-am gândit la o soartă mai bună, oare nu a fost ca să îi bucur pe ei? Deoarece ei sunt fericiți aşa şi nu îşi doresc o altă viață, trebuie să fiu mulțumit cu asta, să fac tot posibilul să îi satisfac prin comportamentul şi munca mea! Spun deci adio cărților şi trăiască marea!

Aşa cugeta el, iar gândurile sale se duseră în curând spre ceea ce aflase, spre momentul în care Hersebom îl găsise, un bebeluş plutind pe creasta valurilor; care era țara sa, cine îi erau părinții!... Oare mai trăiau?... Avea în vreun ținut îndepărtat frați şi surori pe care nu îi va cunoaşte niciodată?

Şi la Stockholm, la doctorul Schwaryencrona, Crăciunul fusese ocazia unei seri extraordinare. Ne amintim, fără niciun dubiu, că atunci puseseră pariu domnul Bredejord şi savantul său prieten, iar judecător ar fi trebuit să fie profesorul Hochstedt.

Timp de doi ani, niciunul dintre ei nu a scos vreun cuvânt despre rămăşagul lor. Doctorul îşi continua cu răbdare cercetările lui în Anglia, scria agențiilor maritime, dădea mai multe anunțuri în ziare, însă recunoscu faptul că eforturile sale erau cam în zadar. Cât despre domnul Bredejord, evita, abținându-se politicos, să ducă discuția spre acest subiect şi se mulțumea, atunci când găsea ocazia, să facă aluzii discrete la exemplarul din Pliniu, scos din tipografia lui Aldus Manutius, care strălucea în biblioteca doctorului.

Iar cu felul malițios cu care îşi scutura cu vârful degetelor tabachera, trebuie să te gândeşti că în acele momente gândea cam aşa:

— Iată un Pliniu care va sta foarte bine între al meu

Quintilian, ediție princeps din Veneția, şi Horațiu, cu margini late, pe hârtie din China, al fraților Elzevir!

În orice caz, doctorul interpretă la modul general toate aceste gesturi care aveau darul special să îl scoată din sărite. În acele seri se dovedi a fi nemilos la whist şi nu îl iertă cu nimic pe nefericitul său partener.

Însă timpul nu mai avea răbdare şi venise în sfârşit ceasul când trebuiau să aducă în discuție arbitrajul imparțial al profesorului Hochstedt.

Doctorul Schwaryencrona se destăinui cu cea mai mare sinceritate. De abia îl lăsase Kajsa singur cu cei doi prieteni că le destăinui, aşa cum o făcuse şi în scrisoarea către maaster Hersebom, rezultatul negativ al căutărilor sale. Nimic nu clarificase misterul care învăluia originea lui Erik, iar doctorul, cu toată sinceritatea, se vedea obligat să recunoască faptul că acest mister nu are rezolvare.

— Cu toate acestea, continuă el, cred că mi-aş face o nedreptate dacă nu aş spune cu la fel de multă sinceritate că nu cred câtuşi de puțin că am pierdut rămăşagul. Este adevărat că nu i-am găsit lui Erik familia, însă informațiile pe care le-am adunat sunt mai degrabă demne să îmi confirme presupunerea, decât să o infirme. *Cynthia* este sau era desigur o navă engleză şi în registrele Lloyd sunt nu mai puțin de şaptesprezece cu acest nume. Cât despre trăsăturile etnografice, ele sunt cu siguranță celtice, aşa cum şi bănuiam. Aş putea spune că părerea mea despre naționalitatea lui Erik a ieşit victorioasă din această înfruntare. Mai mult ca niciodată sunt sigur că e irlandez, aşa cum deja am presimțit! Dar nu pot, în mod normal, obliga familia să iasă la iveală: ori au motivele lor să nu o facă, ori au dispărut cu totul!... Iată, dragul meu Hochstedt, ceea ce aveam să îți spun. Este rândul dumitale să judeci dacă nu cumva Quintilianul prietenului nostru Bredejord ar sta mult mai bine şi pe bună dreptate în biblioteca mea!

Auzind aceste cuvinte care păreau că îi provoacă o poftă enormă de râs, avocatul se prăbuşi în fotoliu, dând uşor din mână, în semn de protest. Apoi îşi aţinti privirea, cu ochii lui mici şi strălucitori, spre profesorul Hochstedt, curios să vadă cum o scoate la capăt.

Profesorul Hochstedt nu era atât de pus în încurcătură pe cât s-ar putea crede. Ar fi fost cu siguranţă, dacă vreun argument de neînvins adus de către doctor l-ar fi plasat în situaţia jenantă să se pronunţe în favoarea unuia sau altuia. Caracterul său prudent şi şovăitor îl împiedica să ia vreo hotărâre. În cazuri asemănătoare, era cel mai bine să i se explice cele două chestiuni ale problemei şi atunci era sigur pe el. Aşa că s-a trezit, în acea seară, în culmea încurcăturii.

— Fără nicio îndoială, rosti el dând din cap, că treaba asta cu cele şaptesprezece nave engleze care se numesc *Cynthia* ar putea să fie un indiciu dintre cele mai serioase în favoarea concluziei pe care a exprimat-o stimabilul nostru prieten. Dacă ar fi să alăturăm acest indiciu al trăsăturilor etnografice ale băiatului, atunci ar cântări destul de mult şi nu mă feresc să spun că îmi pare aproape fără tăgadă. Nu am nici cea mai mică problemă în a mărturisi că, în cazul în care ar trebui să am vreo părere despre naţionalitatea lui Erik, eu aş spune în felul următor: după toate circumstanţele, Erik este de naţionalitate irlandeză!... Însă acest lucru este o probabilitate, o părere nu o certitudine şi ar trebui să cântărim foarte bine pariul care a fost făcut!... Într-adevăr probabilităţile sunt în favoarea doctorului Schwaryencrona, dar Bredejord poate să aducă în discuţie că dovada finală nu a fost prezentată. Cu alte cuvinte, nu văd niciun motiv pentru care ar trebui să îl declar pe Quintilian câştigat de doctor şi cu atât mai mult să îl văd pe Pliniu pierdut. După părerea mea, treaba asta rămâne în doi peri, pariul trebuie anulat şi asta ar fi cel mai bine să se întâmple în cazul acesta!...

Ca toate judecăţile care pun faţă în faţă pe doi împricinaţi,

cea a profesorului Hochstedt nu păru să-i mulțumească nici pe unul, nici pe celălalt.

Doctorul îşi duse buza inferioară într-o strâmbătură de nemulțumire care nu putea fi trecută cu vederea. Cât despre domnul Bredejord, acesta sări în picioare strigând:

— Este chiar foarte frumos, dragul meu Hochstedt, nu te mai grăbi să tragi concluzii!... Schwaryencrona, dacă nu a reuşit să probeze un fapt suficient de mult, nu-i aşa că nu puteți spune că a câştigat?... Ce-ați spune dacă aici, pe loc, v-aş dovedi că *Cynthia* nu este absolut deloc o navă engleză?

— Ce aş răspunde? spuse profesorul, oarecum tulburat de atacul acesta brusc. Pe legea mea, nu ştiu absolut nimic!... Voi vedea, voi examina problema în toate aspectele sale...

— Păi atunci examineaz-o, nimeni nu te va deranja! răspunse avocatul, introducându-şi mâna dreaptă în buzunarul interior al redingotei ca să scoată un portofel din care luă o scrisoare închisă într-un plic galben-canar care la prima vedere părea că venea din America. Iată un document pe care nu îl puteți nega, adăugă el punând sub ochii doctorului o scrisoare, pe care acesta o citi cu voce tare:

Domnul avocat Bredejord, Stockholm
New York, 27 octombrie

Domnule, ca răspuns la cererea dumneavoastră din data de 5 a lunii curente, mă grăbesc să vă dau înştiințare despre faptele care urmează:

1. O navă numită Cynthia, *căpitan Barton, proprietatea Companiei Generale a Transporturilor Canadiene s-a scufundat acum paisprezece ani în preajma insulelor Feroë.*

2. Această navă era asigurată la General Steam Navigation Insurance Company, *din New York pentru suma de trei milioane opt sute de mii de dolari.*

3. Dispariția navei Cynthia *a rămas fără nicio explicație, iar*

cauzele dezastrului nefiind destul de clare companiei de asigurări, a început un proces, iar proprietarii navei l-au pierdut.

4. Pierderea acestui proces a dus la desființarea Societății de Transporturi Canadiene, care nu mai există de unsprezece ani, în urma lichidării.

În aşteptarea altor solicitări, vă rog să primiți, domnule, cele mai sincere urări de bine.

JÉRÉMIE SMITH, WALKER and Co,
agenți maritimi.

— Uite aşa! Ce spuneți despre chestia asta? întrebă domnul Bredejord când doctorul termină de citit. Uite un document care are o anumită valoare, nu-i aşa?

— Sunt de acord! răspunse doctorul. Cum naiba ai primit-o?

— Cel mai simplu din lume. În ziua în care mi-ați spus despre *Cynthia* că este neapărat o navă engleză, m-am gândit imediat că v-ați limitat căutările şi că vasul ar fi putut să fie la fel de bine de origine americană. Uite că timpul a trecut şi nu ați ajuns la nicio concluzie, pentru că nu ați spus nimic!... Aşa că am avut eu ideea să scriu la New York. După a treia scrisoare am obținut în sfârşit un răspuns pe care îl am aici!... Nu este nimic complicat!... Nu credeți că îmi dă tot dreptul să îl câştig pe al dumitale Pliniu?

— Concluzia nu mi se pare îndreptățită! răspunse doctorul care recitea scrisoarea în tăcere, ca şi cum ar fi căutat noi argumente în favoarea teoriei sale.

— Cum adică nu este îndreptățită? exclamă avocatul. Vă dovedesc că vasul era american, că s-a scufundat în largul coastelor insulelor Feroë, adică aproape de coasta norvegiană, cu alte cuvinte cam pe vremea când băiatul nostru şi-a făcut apariția, şi încă nu sunteți convins că ați greşit?

— Pentru nimic în lume! Ține minte, dragul meu prieten, că nu contest în niciun fel prea marea valoare a documentului dumitale! Ați găsit ceea ce eu nu am fost în stare să descopăr,

adevărata *Cynthia* care s-a scufundat foarte aproape de coastele noastre, chiar pe vremea aceea!... Dar dați-mi voie să vă spun că găselnița asta îmi confirmă în totalitate teoria. Pentru că, în sfârşit, nava era canadiană, adică engleză, iar în Canada sunt destui irlandezi, deci, mă gândesc, fără doar şi poate, că acest copil este de origine irlandeză!...

— Ah!... Iată ce ați găsit în scrisoarea mea! exclamă domnul Bredejord, mult mai trist decât voia să pară. Şi totuşi continuați să credeți că nu l-ați pierdut pe Pliniu?

— Desigur.

— Şi chiar crezi că ai vreun drept la Quintilianul meu?

— În orice caz, eu sper să stabilesc din nou aceste drepturi, grație descoperirii pe care ați făcut-o, doar să îmi dați timpul necesar să reînnoiesc pariul!

— Fie! Sunt de acord! Cam cât timp crezi că v-ar trebui?

— Să mai punem doi ani şi să amânăm pentru Crăciunul acela, ce spuneți de asta?

— Ne-am înțeles! răspunse domnul Bredejord. Însă vă spun clar, domnule doctor, că ați face mai bine să îmi trimiteți de pe acum pe Pliniu!

— Pe legea mea! Nu! Aşa de bine va arăta în biblioteca mea lângă al vostru Quintilian!

Capitolul VII
Părerea Vandei

La început, Erik, cuprins de fervoarea sacrificiului, se dedică cu totul vieții de pescar, încercând cu toată ființa lui să uite că a cunoscut un altfel de trai. Se trezea întotdeauna primul, tot primul era să pregătească barca tatălui său adoptiv, pregătea totul pentru ca maaster Hersebom să nu aibă decât să apuce cârma şi să plece. Dacă briza lipsea, Erik apuca ramele grele şi vâslea cu înverşunare, părea să caute cele mai grele treburi şi cele mai obositoare. Nimic nu îl descuraja, nici lungile aşteptări în vasul cu fund dublu unde pescarul de cod aşteapta ca peştele să muşte momeala, nici pregătirile diverse prin care trebuie să treacă captura, scoțându-i mai întâi limba, care e o delicatesă, apoi capul, oasele, aruncându-l mai apoi în butoiul unde peştele este supus la prima lui conservare în sare. Oricare ar fi fost sarcinile lui, Erik le îndeplinea cu conştiinciozitate, dar şi cu un fel de pasiune, îl uimea pe Otto care era absolut indiferent la cele mai mici detalii ale meseriei:

— Cât trebuie să fi suferit la oraş! îi spunea sincer băiatul. Pari să fii în elementul tău odată ce ieşi din fiord şi te afli în largul mării!

Aproape întotdeauna, când pălăvrăgeala lua această turnură, Erik nu scotea niciun cuvânt. Alteori, dimpotrivă, deschidea discuția asupra subiectului, încercând să îi demonstreze lui Otto, sau, mai bine spus, să îşi dovedească lui însuşi că nu poate exista o viață mai frumoasă ca a lor.

— Este exact ceea ce voiam să aud! spunea celălalt, zâmbind calm.

Iar sărmanul Erik se întorcea pentru a ascunde un oftat.

Adevărul este că suferea foarte mult pentru că renunțase la studiile sale, de a se vedea condamnat la o muncă manuală. Când îl bântuiau gândurile acestea, se înverşuna

să le îndepărteze şi se lupta corp la corp cu ele, ca să spunem aşa. Dar, mai mult decât toate, se simțea cuprins de amărăciune şi regret. Pentru nimic în lume n-ar fi vrut să dezvăluie această descurajare. Prin urmare, el o ținea în sine şi suferea cu atât mai mult din cauza ei. O catastrofă care avu loc la începutul primăverii dădu acestor necazuri un caracter şi mai acut.

În acea zi era multă treabă în şopron, cu aranjarea în grămezi a codului sărat. Maaster Hersebom, după ce îi însărcină pe Erik şi Otto cu asta, plecă singur la pescuit. Era o vreme mohorâtă şi apăsătoare, care nu prea se potrivea cu anotimpul. Cei doi tineri, în timp ce îşi desfăşurau munca cu sârguință, nu puteau să nu observe cât de excepțional de dureros era pentru ei. Părea că totul în jurul lor cântăreşte mai mult decât de obicei, inclusiv aerul pe care-l respirau.

— Este foarte ciudat, remarcă Erik, îmi țiuie urechile ca şi cum aş fi într-un balon la patru sau cinci mii de metri!

Aproape imediat începu să-i curgă sânge din nas. Otto avea şi el nişte simptome asemănătoare, deşi nu prea ştia foarte bine cum să le explice.

— Cred că presiunea e foarte scăzută! continuă Erik. Dacă aş fi avut timp să alerg la domnul Malarius, m-aş fi uitat la barometrul lui.

— Ai tot timpul din lume, răspunse Otto. Uite, aproape am terminat, iar dacă tu întârzii, atunci pot uşor să termin singur!

— Ei bine, eu plec, răspunse Erik. Nu ştiu de ce, dar starea atmosferei mă nelinişteşte!... Aş vrea să-l văd pe tata înapoi acasă!

În timp ce mergea spre şcoală îl întâlni pe drum pe domnul Malarius.

— Iată-te, Erik! îi spuse învățătorul. Sunt fericit că te văd şi să fiu sigur că nu eşti pe mare!... M-aş fi îngrijorat cu siguranță. Barometrul a scăzut aşa de repede doar într-o

jumătate de oră!... Nu am mai văzut aşa ceva! Acum este la 718 milimetri. Cu siguranță vremea se va strica!

Domnul Malarius nu termină de vorbit, că aerul fu străpuns de un bubuit îndepărtat, urmat de un fel de piuit lugubru. Cerul, care se acoperise aproape imediat din partea vestică de o pată neagră, ca de cerneală, se întunecă din toate părțile cu o rapiditate nemaipomenită. Apoi, deodată, după un moment de acalmie, frunzele copacilor, firele de paie, nisipul, pietricele de pe plajă, totul fu măturat de la sol de o rafală. Uraganul începuse.

Fu de o violență nemaiîntâlnită. Coşurile de fum, voletele de la ferestre, în unele locuri chiar şi acoperişurile, totul fu luat de vânt ca nişte pene. Casele se prăbuşeau. Toate şoproanele, fără excepție, fură ridicate şi distruse de vânt. În fiord, de obicei atât de calm, încât nici cele mai înfiorătoare furtuni din larg nu îl deranjau, se formau acum valuri enorme ce veneau să se spargă pe coastă cu un vuiet asurzitor.

Ciclonul se abătu cu furie timp de o oră, apoi, oprit de vârfurile înalte din Norvegia, se îndreptă spre sud şi merse să mături Europa continentală. A rămas în analele meteorologiei drept unul dintre cele mai extraordinare şi dezastruoase uragane care au străbătut Atlanticul. Aceste schimbări atmosferice sunt astăzi prevăzute şi anunțate cu ajutorul telegrafului. Majoritatea porturilor din Europa, anunțate prin depeşă, avură destul timp să transmită condițiile de furtună navelor de pe mare sau celor prost ancorate în dană. Pierderile fură aşadar atenuate într-o oarecare măsură. Dar pe coastele mai puțin frecventate, în satele de pescari sau pe mare, numărul naufragiilor depăşea orice închipuire. Numai birourile Veritas din Franța şi Lloyd înregistrară nu mai puțin de şapte sute treizeci.

În acea zi nefastă, primul gând al familiei Hersebom, la fel ca şi al altor mii de familii de pescari, se duse bineînțeles spre

cel care era plecat pe mare. Maaster Hersebom mergea adesea pe coasta occidentală a unei insule destul de mari, situată cam la vreo două mile de la intrarea în fiord, chiar aceea unde îl găsise pe Erik când era bebeluş. Puteau să spere, după cum se manifestase furtuna, că avusese timp să se pună la adăpost, chiar dacă ar fi fost necesar să eşueze barca pe coasta joasă şi nisipoasă. Însă neliniştea nu îi lăsă nici pe Erik, nici pe Otto să aştepte seara ca să vadă dacă presupunerea lor era îndreptățită.

De abia îşi recăpătase fiordul liniştea lui obişnuită după trecerea uraganului, că hotărâră să împrumute de la un vecin o barcă să meargă în căutarea lui. Domnul Malarius insistă să meargă cu tinerii în această aventură. Aşa că plecară toți trei, urmăriți cu privirei îngrijorate de doamna Katrina şi fiica sa.

În fiord vântul aproape că încetă, dar sufla dinspre vest, iar pentru a ajunge în strâmtoare trebuiau să vâslească. Le luă mai mult de o oră.

Ajungând acolo, se treziră în fața unui obstacol neaşteptat. Furtuna încă se dezlănțuia peste Ocean, iar valurile care se spărgeau de insula ce marca intrarea în fiordul Noroë produceau doi curenți care se întâlneau în spatele insulei şi se învolburau în trecătoare ca într-o pâlnie. Nici vorbă să o străbați în aceste condiții; un vapor cu aburi ar reuşit cu mare greutate, dar nu şi o barcă fragilă condusă cu vâsle şi cu vântul în față.

Trebuiră să se întoarcă la Noroë şi să aştepte.

Ora obişnuită la care se întorcea maaster Hersebom sosi, însă fără niciun semn de la el. Dar nici ceilalți pescari care plecaseră odată cu el în ziua aceea nu se întoarseră. Puteau aşadar să spere că vreun obstacol de care se împiedicau toți îi reținea în afara fiordului, mai degrabă decât să se gândească la vreo nenorocire. Seara fu la fel de tristă în toate casele unde lipsea cineva. Şi, pe măsură ce noaptea trecea fără ca

cineva să apară, îngrijorarea era din ce în ce mai mare. La familia Hersebom nimeni nu puse geană pe geană. Petrecură acele lungi ore de aşteptare aşezaţi în cerc în jurul focului, tăcuţi şi mâhniţi.

La aceste latitudini înalte, se face ziuă destul de târziu în martie. Dar măcar apare limpede şi strălucitoare. Briza sufla înspre larg; puteau spera că cineva ar putea găsi un drum de trecere. O adevărată flotilă de nave, formată aproape din toţi cei care erau disponibili la Noroë se pregătea să meargă în căutare, când văzură mai multe vase care veneau dinspre strâmtoare şi ajunseră în curând în sat.

Erau cele care plecaseră cu o zi în urmă, înainte de ciclon, erau toate, mai puţin vasul lui maaster Hersebom.

Nimeni nu reuşi să aducă vreo veste despre el. Faptul că nu se întorsese odată cu ceilalţi era cu atât mai îngrijorător, pentru că toţi pescarii trecuseră prin primejdii cumplite. Unii au fost surprinşi de ciclon şi aruncaţi pe coastă, unde vasele lor au eşuat. Alţii au avut timp să se refugieze într-un golfuleţ adăpostit împotriva uraganului. Puţini fuseseră pe ţărm atunci când se dezlănţuise urgia.

Hotărâră ca flotila, deja pregătită de plecare, să meargă în căutarea celui care lipsea. Domnul Malarius vru cu orice preţ să facă parte din expediţie, însoţit de Otto şi de Erik. O fiară mare şi galbenă, care părea foarte agitată, obţinu de asemenea permisiunea să li se alăture. Era Klaas, câinele din Groenlanda pe care maaster Hersebom l-a adus dintr-o călătorie la capul Farewell.

La ieşirea din şenal[6], toate vasele se împrăştiară, unele la dreapta, altele la stânga, să exploreze coastele nenumăratelor insule care înconjoară fiordul Noroë, ca de altfel toată coasta norvegiană.

Când ajunseră la amiază pe coasta sudică a strâmtorii,

[6] Canal, pasaj strâmt deschis navigaţiei

după cum se vorbiseră înainte, nu găsiră absolut nicio urmă a lui maaster Hersebom. Deoarece căutările au fost foarte bine conduse, toată lumea fu de acord că din nefericire nu aveau altceva de făcut decât să se întoarcă.

Dar Erik nu voia să se dea bătut sau să renunțe la orice speranță atât de uşor. Spuse că exploraseră insulele din sud şi ar vrea să le exploreze şi pe cele din nord. Domnul Malarius şi Otto îi sprijiniră cererile. Văzând acestea, li se puse la dispoziție tot ce aveau nevoie. Li se încredință o iolă uşor de manevrat pentru a încerca o expediție temerară; apoi îşi luară la revedere.

Insistența asta trebuia să fie răsplătită. Pe la ora două, când vasul mergea de-a lungul unei insule învecinate continentului, Klaas începu deodată să latre cu furie. Iar apoi, înainte să poată fi stăpânit, se aruncă în valuri şi începu să înoate spre recif.

Erik şi Otto începură să tragă puternic la vâsle în aceeaşi direcție. Văzură imediat câinele care ajunsese pe malul insulei şi se repezi urlând spre ceea ce părea o formă umană, întinsă pe o stâncă cenuşie.

Acostară şi ei.

Era chiar un bărbat cel care zăcea acolo, şi era chiar maaster Hersebom!... Hersebom era plin de sânge, palid, nemişcat şi rece, nu dădea niciun semn de viață, ca şi cum ar fi fost mort!... Klaas îi lingea mâinile scheunând.

Primul gest al lui Erik fu să se arunce în genunchi lângă acel corp înghețat şi să-şi ducă urechea la pieptul său

— Trăieşte!... Am simțit cum îi bate inima! exclamă el.

Domnul Malarius, care îl apucă de braț pe maaster Hersebom şi îi căută pulsul, clătină trist din cap în semn de îndoială; dar încercă să facă tot ce este posibil în astfel de cazuri. După ce îşi scoase brâul lat din lână pe care îl purta în jurul mijlocului, îl rupse în trei fâşii, împărți celor doi tineri prieteni câte una şi începură să fricționeze viguros cu ele

pieptul, picioarele şi brațele pescarului.

Deveni în curând evident că acest tratament simplu îşi producea efectul, iar circulația îi revenise lui maaster Hersebom. Bătăile inimii i se accentuară, pieptul i se ridică, o răsuflare slabă îi scăpă printre buze... În cele din urmă

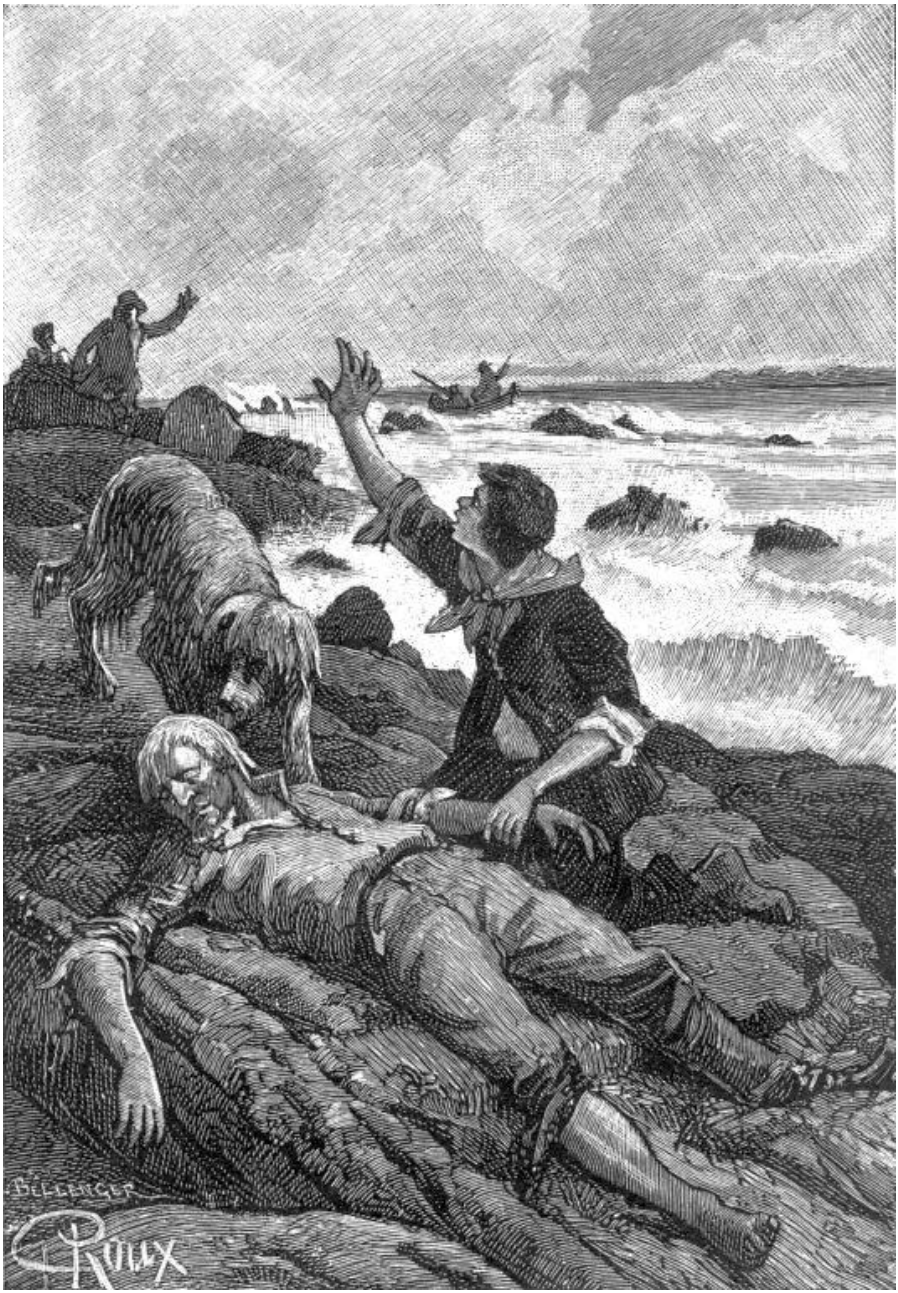
BELLENGER
RULLX

maaster Hersebom îşi reveni din leşin numai pentru a scoate un geamăt de-abia auzit.

Domnul Malarius şi cei doi tineri, ridicându-l de la pământ, se grăbiră atunci să îl ducă cu ei. Imediat ce îl aşezaseră pe fundul ambarcațiunii, pe un pat făcut din vele, acesta deschise ochii.

— De băut! murmură el.

Erik îi duse la buze o sticlă de brandevin. Luă o înghițitură şi păru să îşi dea seama de ceea ce i se întâmplă, aşa cum se putea vedea după privirea lui afectuoasă şi recunoscătoare. Însă oboseala îl doborî aproape imediat şi recăzu într-un somn care părea a fi o letargie completă.

Judecând pe bună dreptate că nu puteau să facă nimic mai mult decât să se întoarcă acasă cât mai repede, salvatorii săi apucară din nou vâslele şi începură să se îndrepte cu îndârjire spre şenal. Curând ajunseră acolo şi, ajutați de briza mării, fură în foarte scurt timp la Noroë.

Maaster Hersebom, culcat pe patul din vele şi acoperit cu comprese de *arnica montana,* înviorat cu o supă şi un pahar de bere, îşi recăpătă imediat cunoştința. Nu avea nimic grav, doar o fractură a antebrațului, mai multe vânătăi şi zgârieturi pe tot corpul. Însă domnul Malarius ceru neapărat ca el să se odihnească şi să nu îşi piardă forțele încercând să vorbească. Acesta adormi liniştit.

De abia a doua zi i se dădu voie să vorbească şi să explice în câteva cuvinte ce i se întâmplase.

Surprins de uragan în momentul în care îşi ridica pânzele pentru a se întoarce la Noroë, Hersebom a fost aruncat pe recifurile insulei unde vasul său fu sfărâmat în mii de bucăți, duse imediat în larg de furtună. El însuşi se aruncase în mare cu o clipă înainte de dezastru, ca să scape din izbitura teribilă. Puțin a lipsit să nu fie strivit de stânci şi făcu eforturi supraomeneşti ca să nu fie târât de valuri. Epuizat, cu brațul rupt, tot trupul acoperit de vânătăi, rămase fără puteri şi nu

avea nici cea mai vagă idee cum îşi petrecuse cele douăzeci de ore de aşteptare, trecând de la un acces de febră la leşin.

Acum era scos din afaceri, însă îl cuprinse în primul rând amărăciunea când se gândea la ambarcaţiunea lui pierdută şi la braţul său imobilizat între două atele. Oare ce sa va întâmpla cu el, chiar presupunând că ar putea să îşi folosească braţul după vreo opt, zece săptămâni de recuperare? Vasul era unica avere a familiei. Iar acesta dispăruse într-o rafală de vânt. Era destul de greu să muncească pentru alţii, mai ales la vârsta lui! Asta dacă ar fi putut să îşi găsească de lucru. Greu de crezut, pentru că nimeni din Noroë nu angaja alte persoane, până şi fabrica îşi reduse în ultima vreme din personal.

Astea erau gândurile triste ale lui Maaster Hersebom, în timp ce zăcea pe patul de suferinţă şi mai ales atunci când, odată pus pe picioare, avu posibilitatea să se aşeze în fotoliul său cel mare, cu braţul prins în eşarfă.

Aşteptând să se vindece complet, familia trăia din ultimele resurse şi din ultimele produse din cod sărat pe care le mai aveau în magazie. Însă viitorul părea întunecat şi nimeni nu vedea nicio cale prin care ar fi putut să îl lumineze.

Deznădejdea aceasta fără de ieşire prinse un nou contur în mintea lui Erik. Timp de două sau trei zile, fericirea de a-i fi salvat viaţa lui maaster Hersebom – şi era bineînţeles un motiv de mândrie – fu suficientă ca să îi ocupe gândurile. Cum să nu fie mândru când vedea privirea doamnei Katrina sau pe cea a Vandei care se îndreptau spre el ca şi cum i-ar fi spus:

— Dragă Erik, tatăl tău te-a salvat dintre valuri. Dar tu, la rândul tău, l-ai smuls din ghearele morţii!...

Bineînţeles că era cea mai înaltă recompensă pe care şi-o putea dori pentru curajul şi abnegaţia de care dăduse dovadă pentru a-i salva viaţa pescarului. S-ar putea spune că a înapoiat familiei sale adoptive toate binefacerile deodată, ce

gânduri puteau fi mai înviorătoare şi mai frumoase?

Însă familia, care împărțise cu el atât de generos toate roadele muncii lor, se trezi acum în pragul celei mai crunte sărăcii. Oare trebuia să rămână o povară pentru ei? Nu mai degrabă să îşi ia datoria de a face totul pentru a le veni în ajutor?

Erik era foarte conştient de această obligație. Numai că stătea în cumpănă cum să facă lucrul acesta, uneori se gândea să meargă la Bergen şi să se angajeze marinar, alteori îi veneau alte idei pentru a se face cât mai curând util.

Într-o zi scăpă de orice îndoială vorbind cu domnul Malarius care îi ascultă argumentele, fu de acord cu ele, dar se revoltă asupra planului de a pleca să se angajeze marinar.

— Am înțeles, îi spuse el căinându-l, că te-ai resemnat să rămâi aici să împărtăşeşti aceeaşi viață cu familia ta adoptivă! N-aş înțelege de ce ai avea de gând să mergi departe de ei, să te condamni la o meserie fără viitor, când doctorul Schwaryencrona îți deschide calea spre o carieră mult mai generoasă! Gândeşte-te, dragul meu copil, gândeşte înainte să iei o astfel de decizie!

Ceea nu spuse domnul Malarius era faptul că el deja scrisese la Stockholm pentru a-l ține la curent pe doctor cu situația în care aruncase ciclonul din 3 martie familia lui Erik. Nu fu aşadar surprins să primească după trei zile o scrisoare pe care i-o citi imediat lui Hersebom. Cam aşa suna ea:

Stockholm, 17 martie

Dragul meu Malarius,

Îți mulțumesc din inimă că mi-ai adus la cunoştință consecințele dezastruoase pe care le-a avut uraganul din 3 martie asupra familiei Hersebom. Sunt fericit şi mândru că Erik s-a purtat în aceste împrejurări, ca întotdeauna, ca un băiat

viteaz şi un fiu devotat. Vei găsi aici o bancnotă de cinci sute de kroner pe care te rog să i-o dai din partea mea. Spune-i că, dacă nu este suficient ca să cumpere de la Bergen cea mai bună barcă de pescuit care se poate găsi, să îmi scrie fără nicio ezitare. Îi va da acestei bărci numele de Cynthia*, apoi o va dărui lui maaster Hersebom drept amintire filială. Odată ce s-a făcut asta, dacă Erik mai are încredere în mine, să vină la Stockholm să ne vedem şi poate îşi va relua studiile. Locul său e mereu liber în casa mea; şi, dacă ar trebui vreun motiv ca să îl determin să se întoarcă, mai spun că acum am informaţii sigure şi speranţa că aş putea desluşi misterul naşterii sale. Consideră-mă mereu, dragul meu Malarius, prietenul tău sincer şi devotat,*

R.-W. SCHWARYENCRONA, M. D.

Vă daţi seama cu câtă bucurie fu primită această scrisoare. Doctorul demonstra, prin cadoul său către Erik, că înţelesese foarte bine personalitatea bătrânului pescar. Dacă i-ar fi oferit-o direct lui, era puţin probabil ca acesta să accepte barca. Dar cum ar fi putut refuza pe băiatul său adoptiv, mai ales cu numele *Cynthia* care aducea aminte cum intrase Erik în familie!...

Reversul medaliei, gândul care umbrea deja toate frunţile era că îl vor vedea cât de curând plecând din nou. Nimeni nu îndrăznea să vorbească despre asta, deşi toată lumea se gândea la aşa ceva. Chiar şi Erik, cu capul plecat la piept, se găsea sfâşiat între dorinţa absolut normală de a-i da satisfacţie doctorului, realizându-şi visul secret din inimă şi la fel de normală să nu îşi supere părinţii adoptivi.

Cea care se hotărî să rupă tăcerea fu Vanda.

— Erik, spuse ea cu o voce sa dulce şi gravă, nu poţi să-l refuzi pe doctor după asemenea scrisoare!... Nu poţi pentru că, în primul rând, ar fi un semn de nerecunoştinţă şi ai păcătui chiar către tine! Locul tău este printre cei de seamă,

nu printre pescari! Mă gândesc la asta de foarte multă vreme. Dacă nimeni nu îndrăzneşte să ți-o zică, atunci îți spun eu!...

— Vanda are dreptate! exclamă domnul Malarius zâmbind.

— Vanda are dreptate! repetă doamna Katrina ştergându-şi o lacrimă.

Şi iată că, în acest fel, plecarea lui Erik fu hotărâtă pentru a doua oară.

Capitolul VIII
Patrick O'Donoghan

Ceea ce descoperise doctorul Schwaryencrona nu era de foarte mare importanță, însă, îl putea pune pe o pistă nouă a cercetărilor.

Cunoştea numele fostului director al Companiei de Transporturi Canadiene, domnul Joshua Churchill.

De fapt, nu ştia ce se întâmplase cu acest personaj odată cu lichidarea Societății. Cercetările merseră absolut normal în acest sens. Trebuiau să reuşească să îl regăsească pe domnul Joshua Churchill şi poate să obțină de la el fostele registre ale Companiei sau chiar, cine ştie, lista cu pasagerii navei *Cynthia.* Copilul ar fi trebuit să fie menționat alături de familie sau de cei care îl aveau în grijă. Şi, din momentul acela, câmpul investigațiilor se restrângea tot mai mult. Iată sfatul dat de către avocatul care avusese mai demult pe mână acele registre, ca executor al Societății dar care nu mai ştia nimic despre ce se întâmplase cu domnul Joshua Churchill de mai mult de zece ani.

Pentru o clipă, doctorul Schwaryencrona se bucură degeaba constatând că ziarele americane au obiceiul să publice lista pasagerilor îmbarcați cu destinația Europa. Îşi spuse că probabil ar fi de ajuns să verifice colecția de ziare mai vechi ca să găsească lista cu pasagerii de pe *Cynthia.* Însă, după mai multe încercări, ipoteza lui se dovedi nefondată - obiceiul de a publica acele liste era destul de recent, de abia dacă avea câțiva ani. Vechile ziare nu se dovediră nici ele de folos dând data exactă a plecării vasului *Cynthia* pe 3 noiembrie, nu dintr-un port canadian aşa cum credeau, ci din din portul New York, îndreptându-se spre Hamburg.

Prin urmare, doctorul caută informații în acest ultim oraş mai întâi, apoi în Statele Unite.

La Hamburg căutările nu avură niciun succes. Comisionarii armatorilor Companiei de Transporturi canadiene nu ştiau nimic despre pasagerii vasului *Cynthia* şi reuşiră doar sa dea câteva indicii despre natura mărfii pe care o transporta, lucru deja cunoscut.

Erik se întorsese la Stockholm de şase luni, când aflară în sfârşit de la New York că fostul director Joshua Churchill îşi dăduse cu şapte ani în urmă ultima suflare într-un spital de pe bulevardul 9, fără să aibă moştenitori şi probabil nici moştenire. Cât despre registrele Companiei, acestea au fost fără îndoială vândute de multă vreme ca maculatură şi tăiate cornete pentru negustorii de tutun din New York.

Aşadar această pistă nu ducea nicăieri şi singurul rezultat al acestei lungi investigaţii fu să îl facă pe domnul Bredejord să fie foarte sarcastic, lovindu-l adânc pe prietenul său în amorul propriu, deşi comentariile erau la urma urmei inofensive.

În casa doctorului, toată lumea cunoştea în cele mai mici detalii povestea lui Erik. Nimeni nu se mai ferea să vorbească deschis şi toate etapele anchetei erau discutate la masă sau în salon. Poate că doctorul fusese mai bine inspirat în primii doi ani, când ţinuse în secret toate aceste împrejurări, care ar fi fost o hrană pentru vorbăria doamnei Greta şi a Kajsiei, dar şi pentru gândurile lui Erik. Dar aceste gânduri erau foarte des melancolice.

Să nu îţi cunoşti părinţii, să nu ştii dacă mai trăiesc, să te gândeşti că niciodată nu vei afla cum te-ai născut, era deja un lucru dureros. Dar ceea ce era şi mai trist, e să nu-ţi ştii patria natală.

— Până şi cel mai sărman copil de pe străzi sau cel mai amărât ţăran ştie cel puţin ţara în care s-a născut şi îşi cunoaşte desigur familia care l-a crescut! îşi spunea uneori gândindu-se la aceste lucruri. Dar eu nu ştiu nimic! Sunt pe pământul acesta ca o epavă, ca un fir de praf dus de vânt

care nu ştie de unde a plecat şi unde se îndreaptă! Nu îmi cunosc originea, nici tradițiile, cu atât mai puțin trecutul! Pământul unde mama s-a născut, unde rămăşițele ei se odihnesc sau se vor odihni, poate dezonorată de străini, călcată în picioare de ei, fără să am posibilitatea de a o apăra şi să-mi vărs sângele pentru ea!...

Gândurile acestea îl întristau pe sărmanul Erik. În aceste momente se consola cu gândul că a găsit o mamă în doamna Katrina, un cămin la maaster Hersebom, un tărâm atât de primitor ca cel din Noroë, jura că îi va recompensa însutit pentru binele pe care i l-au făcut şi să fie întotdeauna pentru Norvegia cel mai devotat fiu, se simțea într-o situație ieşită din comun.

Toate diferențele fizice pe care le observa în jurul său, de la culoarea ochilor până la nuanța pielii pe care o observa în treacăt într-o oglindă, într-o vitrină a unui magazin, toate îl aduceau în fiecare clipă cu gândul la aceste presupuneri triste. Uneori se întreba în ce țară ar prefera dacă ar fi putut să aleagă. Tocmai acest gând aparte îl făcu să învețe istoria şi geografia şi să treacă în revistă civilizațiile şi popoarele. Simțea un fel de consolare la gândul că era, cel puțin, de origine celtică şi căuta prin cărți dovezi pentru cele afirmate de doctor.

Dar când învățatul îi repetă că din punctul său de vedere era de origine irlandeză, Erik avu o strângere de inimă. Cum adică! Dintre toate popoarele celtice, chiar lui să i se întâmple să fie cel mai oropsit? Dacă ar fi avut desigur dovada de necontestat în care țară se născuse, cu siguranță ar fi iubit-o, aşa săracă cum ar fi fost, ca pe una dintre cele mai mari şi mai vestite! Însă nu avea nicio dovadă! La urma urmei, de ce să nu creadă că era francez, de exemplu? Şi în Franța sunt celți!... Iată o țară aşa cum şi-ar fi dorit-o, cu o mulțime de tradiții grandioase, cu o istorie dramatică şi cu principii roditoare care au cuprins întreaga lume!... Oh! Cât de

mândru s-ar fi simțit că îi aparține! Cum ar fi fost pătruns de o tandrețe filială cercetând istoria glorioasă a patriei, citind cărțile scriitorilor sau admirând operele artiştilor săi!... Însă, din păcate, tocmai această stare de emoții delicate i-a fost interzisă pentru tdeauna!... Vedea limpede că problema originii lui nu se va rezolva niciodată, pentru că după atâtea cercetări nu reuşise să afle nimic.

Cu toate acestea, lui Erik i se părea că dacă ar accede la originea informațiilor deja obținute, dacă ar urmări el însuşi cercetări despre originea sa, după informațiile deja obținute, dacă ar păşi pe posibilele urme noi, poate ar ajunge la un rezultat. Ceea ce agenții angajați nu reuşiseră să facă, de ce n-ar putea fi îndeplinit de el? Nu ar aduce el o ardoare, o voință de a reuşi pe care nimic nu le-ar putea înlocui?

Această idee care îl obseda exercită în mod imperceptibil asupra căutărilor sale o influență dintre cele mai remarcabile şi le duse, aproape fără ştirea lui, într-o direcție cu totul specială. Ca şi cum era deja un lucru hotărât de dinainte că ar trebui să plece în călătorie, începu să studieze în profunzime cosmografia, geografia, arta nautică, întregul program al şcolilor de marină.

— Într-o zi sau alta, îşi spunea el, voi trece examenul pentru căpitan de cursă lungă şi aş putea atunci să merg la New York pe propria mea cheltuială şi să încep din nou cercetările despre *Cynthia.*

În mod firesc, reflecțiile sale oglindeau acest proiect de investigație personală şi îl lăsau să izbucnească cu candoare.

Doctorul Schwaryencrona, domnul Bredejord şi profesorul Hochstedt sfârşiră prin a fi cuceriți de ideile lui Erik şi le adoptară ei înşişişi; deoarece chestiunea originii lui Erik, care în ochii lor nu era o problemă de interes, îi pasiona din ce în ce mai mult. Vedeau cât de mult era pasionat Erik de problema asta şi, pentru că îl iubeau sincer şi simțeau cât de important este pentru el să îşi afle originea, erau dispuşi să îl

ajute să facă totul pentru dezlegarea acestui mister.

Şi uite aşa, într-o bună seară le încolți în minte ideea să plece toți la New York ca într-un voiaj de vacanță, să vadă ei înşişi dacă nu cumva puteau să mai afle mai mult decât ştiau deja.

Cine venise primul cu această idee? Totul rămase neclar şi multă vreme fuse subiect de discuție între doctor şi domnul Bredejord; fiecare dintre ei îşi asuma prioritate. Fără îndoială că toți au avut ideea în acelaşi timp, pentru că Erik, vorbind atât de mult despre asta, îi acaparase cu totul. Rămîne faptul că idea prinse contur şi şi a fost adoptată definitiv, astfel că în luna septembrie a anului următor, cei trei prieteni, însoțiți de Erik, se îmbarcară la Christiania pentru Statele Unite.

Zece zile mai târziu sosiră la New York şi, fără să mai întârzie, intrară în legătură cu casa Jeremie Smith, Walker and Co., de unde veniseră primele informații.

Din momentul acela, un factor nou, a cărui putere nu o bănuia încă nimeni, urma să intre în joc. Elementul acela era meritul personal a lui Erik. Atât din New York, cât şi din Statele Unite, din toate acele atracții atât de noi pentru el, el vedea mai ales ceea putea să fie de folos în cercetările sale. Se trezea în zorii zilei, alerga în port, mergea de-a lungul cheiului, se ducea la navele intrate în radă, căuta şi aduna fără odihnă cele mai minuțioase informații.

— Aveți ştiință de Compania canadiană de transporturi? Ați putea să-mi indicați vreun ofițer, vreun pasager, un marinar care a navigat cu *Cynthia?* întreba el în toate părțile.

Mulțumită cunoştințelor sale perfecte de limbă engleză, fizionomiei blânde şi serioase, obişnuit cu tot ceea ce înseamnă mare, era peste tot primit cu căldură. I se spuse în mod repetat despre mai mulți foşti ofițeri, marinari sau angajați ai Companiei de transporturi canadiene. Uneori reuşea să dea de ei. Alteori urmele lor se pierdeau. Însă niciunul dintre ei nu putu să îi dea informații concrete despre

voiajul navei *Cynthia.* Trebuiră cincisprezece zile de drumuri dus-întors, de cercetări continue, pentru a ajunge în sfârşit la o informaţie care făcea lumină prin precizia ei în grămada confuză a datelor uneori contradictorii pe care Erik le primise de multe ori. Pe bună dreptate, această informaţie părea să cântărească greutatea ei în aur.

Era foarte sigur că un marinar pe nume Patrick O'Donoghan supravieţuise naufragiului navei *Cynthia* şi chiar se întorsese de mai multe ori la New York după dezastru. Se spunea că acest Patrick O'Donoghan avea calitatea de novice la bordul navei *Cynthia* în timpul ultimei călătorii a acestui vas. Se pare că era în mod special în serviciul căpitanului şi, după toate probabilităţile, nu avea cum să nu cunoască pasagerii de la clasa întâi, cei care mănâncă întotdeauna la masa din spate[7]. Şi dacă ar fi să judecăm prin fineţea hainelor sale, nu puteai să pui la îndoială faptul că acel copil, agăţat de un colac de salvare de pe *Cynthia,* aparţinea acestei categorii. Prin urmare, găsirea acestui marinar ar fi putut fi de cea mai mare importanţă.

Aceasta fu concluzia doctorului şi a domnului Bredejord când Erik le împărtăşi concluzia sa întorcându-se pentru cină la hotelul de pe Fifth Avenue. Aproape imediat, de altfel, discuţia luă o altă turnură, pentru că doctorul voia să tragă din acest element nou o dovadă în sprijinul tezei sale favorite.

— Dacă există vreodată un nume irlandez, atunci acela este cu siguranţă Patrick O'Donoghan! exclamă el. Şi când v-am spus că toată treaba cu Erik are legătură cu Irlanda!...

— Până aici nimic nu mi se pare extraordinar! răspunse zâmbind domnul Bredejord. Un mus irlandez la bordul unei nave nu dovedeşte mare lucru, iar dificultatea ar fi, mai degrabă, să descoperi o navă americană care să nu aibă în

[7] Masa căpitanului şi a ofiţerilor. La această masă sunt invitaţi de obicei pasagerii de vază.

echipajul său vreun fiul al verzii Érin[8]!

[8] Numele arhaic sau poetic al Irlandei.

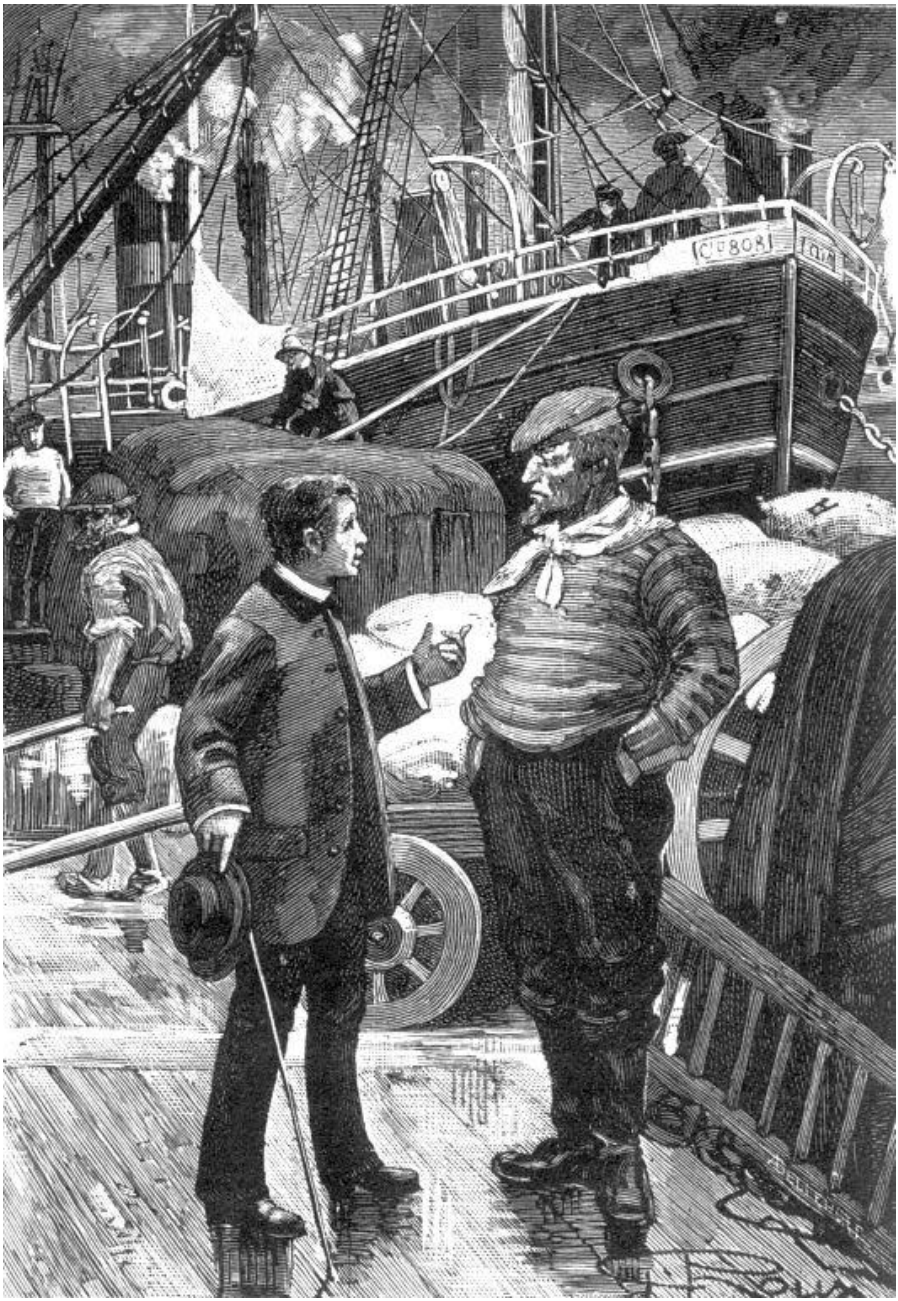
CUBORI

Subiectul fu dezbătut două-trei ore foarte intens. Din acea zi, Erik şi-a concentrat toate eforturile pentru un singur scop: să-l găsească pe Patrick O'Donoghan. Nu a reuşit, este adevărat; dar, întrebând în stânga şi în dreapta, a sfârşit prin a descoperi pe debarcaderul Hudsonului un marinar care cunoscuse aşa-zisul personaj şi care putea da câteva detalii. Patrick O'Donoghan era chiar de origine irlandeză, născut la Inishannon, în comitatul Cork. Era un bărbat între treizeci şi trei şi treizeci şi cinci de ani, de talie medie, cu părul roşcat, cu ochii negri şi nasul strâmb din cauza unui accident.

— Un voinic pe care poți să-l recunoşti printre alte douăzeci de mii, spuse marinarul. Mi-l aduc aminte foarte bine, deşi nu l-am mai văzut de vreo şapte sau opt ani!

— Îl întâlniți de obicei prin New York?

— Şi în New York, dar şi în altă parte. Însă cu siguranță ultima dată l-am văzut la New York.

— Ați putea să-mi spuneți pe cineva care ar putea să-mi dea informații despre ceea ce s-a întâmplat cu el?

— Pe cinstea mea că nu ştiu... Poate dacă nu ar şti ceva proprietarului hanului *Red Anchor,* din Brooklyn!... Patrick O'Donoghan trăgea acolo când debarca la New York!... Un anume domn Bowles, un fost marinar!... Dacă nici ăsta nu ştie nimic, nu văd pe nimeni care ar putea şti unde este O'Donoghan!

Erik se grăbi să sară pe unul din acele bacuri cu aburi care deservesc Coasta de Est şi, douăzeci de minute mai târziu, ajunse în Brooklyn.

În pragul hanului *Red Anchor* dădu peste o femeie în vârstă, de o curățenie desăvârşită, foarte ocupată să curețe nişte cartofi.

— Domnul Bowles este acasă, doamnă? întrebă Erik salutând cu politețea țării lui adoptive.

— Este acasă, dar îşi face siesta, răspunse femeia aruncând o privire curioasă celui cu care vorbea. Dacă ați

dorit să-i transmiteți ceva, aş putea să fac eu lucrul acesta, eu sunt mistress[9] Bowles.

— Oh, doamnă, ați putea să-mi oferiți informații la fel de bine ca domnul Bowles, răspunse Erik. Aş vrea să ştiu dacă ştiți un marinar pe nume Patrick O'Donoghan, dacă mai este şi acum la dumneavoastră sau dacă ați putea să-mi spuneți unde îl găsesc!

— Patrick O'Donoghan?... Da, îl cunosc! Sunt mai bine de cinci sau şase ani de când nu a mai pus piciorul pe aici!... Iar cât despre locul unde ar putea fi acum, zău aşa, aş fi pusă în încurcătură.

Fața lui Erik trăda o atât de adâncă dezamăgire, încât femeia o remarcă şi fără îndoială fu mişcată.

— Ai chiar atâta nevoie de Patrick O'Donoghan, că îți pare atât de rău că nu îl găseşti aici? întrebă ea.

— Foarte mare nevoie, doamnă, răspunse tânărul cu tristețe. Numai el ar putea să-mi dea cheia misterului pe care mă voi strădui toată viața să-l luminez!

În cele trei săptămâni de când Erik alerga în toate părțile să capete informații, căpătase o anumită experiență despre cum se comportă oamenii. Văzu că stârnise interesul doamnei Bowles şi îşi spuse că nu ar greşi cu nimic dacă îi va cere mai multe informații. Aşa că o rugă să îi aducă un pahar de apă gazoasă[10], pe cât posibil, pentru a mai căpăta puteri şi doamna îi spuse că se poate, aşa că intră în han.

Salonul unde se găsea acesta era dotat cu mese din lemn lăcuit şi scaune din răchită, dar absolut pustiu. Această împrejurare îl încurajă pe Erik să între în discuție cu bătrâna doamnă când aceasta se întoarse din pivniță cu un recipient

[9] Doamna.

[10] Posibil apă carbogazoasă naturală, dar şi sifon, a cărui metodă de producere a fost inventată de Joseph Priestley în 1767. Încă din primii ani ai secolului al XIX-lea, sifonul era foarte popular pe ambele maluri ale Atlanticului.

din lut.

— Vă întrebați cu siguranță, doamnă, ce aş putea vrea eu de la Patrick O'Donoghan, spuse el cu vocea sa blândă, iată: se pare că Patrick O'Donoghan a fost martor la naufragiul navei *Cynthia,* un vas american care s-a pierdut acum aproape şaptesprezece ani pe coastele Norvegiei. Chiar eu, cel ce vă vorbeşte, am fost recuperat de un pescar norvegian care m-a găsit foarte mic, de abia dacă aveam nouă luni, într-un leagăn care plutea agățat de un colac de salvare care aparținea navei *Cynthia!...* Îl caut pe O'Donoghan ca să aflu dacă nu mi-ar putea da nişte informații despre familia mea sau măcar despre țara în care m-am născut.

Un strigăt scos de doamna Bowles opri brusc explicațiile lui Erik.

— Spui că pe un colac de salvare?... Ai fost agățat de un colac de salvare?

Şi fără să mai aştepte răspunsul alergă spre scară.

— Bowles!... Bowles!.... Coboară repede! strigă ea cu o voce foarte pătrunzătoare. Pe colacul de salvare! Eşti copilul de pe colacul de salvare!... Cine s-ar fi aşteptat la aşa ceva?! repetă ea întorcându-se la Erik care se făcu palid de surpriză şi de speranță.

Oare urma să afle secretul atât de mult căutat?

Scara de lemn răsună de un pas greu şi apăsat şi imediat un bătrân micuț, foarte rotofei şi roşu la față, îmbrăcat cu un costum din postav albastru, cu fața încadrată de o pereche de favoriți lungi şi albi, cu urechile ornate cu cercei de aur, apăru în pragul salonului.

— Ce?... Ce s-a întâmplat?... Despre ce e vorba? întrebă el frecându-se la ochi.

— S-a întâmplat că avem nevoie de tine! răspunse foarte hotărâtă doamna Bowles. Aşează-te acolo şi ascultă pe domnul care va repeta tocmai ceea ce mi-a zis.

Domnul Bowles dădu ascultare fără să protesteze. Erik

făcu la fel. Repetă cât mai fidel ceea ce tocmai îi spusese femeii.

La auzul acestora, fața domnului Bowles se dilată ca un clar de lună, un zâmbet larg îi apăru pe buz, şi începu să o privească pe soția sa frecându-şi mâinile. La rândul ei, părea la fel de satisfăcută.

— Ar trebui să bănuiesc că aveți deja cunoştință de povestea mea? întrebă Erik cu inima bătându-i tot mai tare.

Domnul Bowles făcu un semn afirmativ, se scărpină la ureche şi se hotărî în sfârşit să vorbească.

— O cunosc fără să o cunosc, spuse el într-un târziu, dar şi soția mea o cunoaşte foarte bine!... Am vorbit de foarte multe ori despre asta, fără să înțelegem nimic.

Erik, palid şi cu dinții încleştați, sorbea cuvintele sperând la o lămurire. Însă lămurirea se lăsa aşteptată. Domnul Bowles nu avea deloc darul elocvenței, nici cel al clarității. Poate gândurile sale erau încă tulburate de somn. Înainte să îşi revină în fire, după ce îşi făcuse somnul, îi trebuia de obicei două sau trei pahare de lichior denumit „Pick me up”[11], care semăna la nebunie cu ginul.

Numai în momentul în care soția lui îi puse în față o sticlă împreună cu două pahare bărbatul se hotărî să vorbească.

Se lansă atunci într-o poveste foarte încâlcită asupra căreia numai câteva fapte ieşeau la suprafață în mijlocul unei infinități de detalii inutile. Toată povestea dură în jur de două ore. Ți-ar fi trebuit toată atenția şi interesul înflăcărat pe care îl dovedea sărmanul Erik ca să poți să înțelegi ceva. Datorită întrebărilor şi a insistenței şi grație ajutorului doamnei Bowles, reuşi totuşi să priceapă ceva.

[11] “Ia-mă”

Capitolul IX
Cinci sute de lire sterline recompensă

Patrick O'Donoghan, atât cât putu Erik să înțeleagă din ezitările şi digresiunile domnului Bowles, nu era tocmai un model de virtute. Proprietarul de la *Red Anchor* îl cunoscuse pe când era mus, novice şi marinar, înainte şi după naufragiul navei *Cynthia.* Până atunci, Patrick O'Donoghan fusese sărac, aşa cum erau de obicei oamenii mării. Ca urmare a naufragiului, se întorsese din Europa cu un teanc gros de bancnote, pretinzând că a primit o moştenire importantă în Irlanda, ceea ce părea destul de greu de crezut.

Domnul Bowles nu crezuse niciodată în această moştenire. Se gândea chiar că o avere care vine aşa, pe neaşteptate, ar trebui să aibă legătură, într-un fel sau altul, dar probabil greu de recunoscut, cu naufragiul navei *Cynthia.* Pentru că era mai mult ca sigur că Patrick O'Donoghan fusese acolo şi contrar obiceiului marinarilor în astfel de împrejurări, se ferea cu cea mai mare grijă să vorbească despre asta. Ducea discuțiile destul de stângaci spre alt subiect când se aducea vorba despre naufragiu. Era chiar foarte grăbit să o şteargă, să plece într-o lungă călătorie în momentul în care se intentase un proces civil de către compania de asigurări proprietarului navei *Cynthia* şi asta ca să nu fie implicat în proces nici măcar ca martor. Comportamentul acesta păruse cu atât mai mult suspect, deoarece Patrick O'Donoghan era pe atunci singurul supraviețuitor cunoscut al echipajului. Domnul Bowles nu reuşise niciodată să descurce ițele acestei poveşti, însă şi el, şi soția lui o considerară destul de dubioasă.

Ceea ce i se părea încă şi mai dubios este că Patrick, cât timp a stat la New York, nu părea niciodată a fi lipsit de bani. Şi totuşi nu câştigase nimic din călătoriile sale. Dar, la câteva zile după întoarcerea sa, nu îi lipseau nici aurul nici

bancnotele, iar când se cherchelea, ceea ce i se întâmpla de foarte multe ori, se lăuda că deține un secret care valora o avere. Şi cuvintele care reveneau mereu în aiurelile sale erau „copilul de pe colacul de salvare”

— Copilul de pe colacul de salvare, domnule Bowels! spunea el lovind în masă. Copilul de pe colacul de salvare valorează greutatea lui în aur!...

Şi apoi rânjea, foarte satisfăcut de el însuşi. Nimeni nu reuşi niciodată să îi smulgă vreo explicație despre acele vorbe care rămaseră ani la rând pentru familia Bowles un subiect de presupuneri foarte vaste.

De aici provenea emoția doamnei Bowles în momentul în care Erik îi dezvăluise că era faimosul „copil de pe colacul de salvare”

Patrick O’Donoghan, care timp de mai mult de cincisprezece ani avusese obiceiul tragă la *Red Anchor* când venea prin New York, nu mai pusese piciorul acolo de aproape patru ani. După spusele domnului Bowles şi aici era ceva misterios. Irlandezul primi într-o seară vizita unui bărbat care stătu cu el la discuții preț de aproape o oră. Ca urmare a acestei vizite, Patrick O’Donoghan, afectat şi grăbit, plăti foarte repede ceea ce datora, îşi luă sacul de marinar şi se făcu nevăzut.

De atunci nimeni nu îl mai revăzu.

Mr. şi mistress Bowles habar nu aveau de motivele acestei plecări precipitate. Dar mereu se gândiseră că are legătură cu naufragiul navei *Cynthia* şi cu povestea „copilului de pe colacul de salvare”. După părerea lor, vizitatorul lui Patrick venise să-l avertizeze că îl paşte o mare primejdie, iar irlandezul considerase că ar fi prudent să părăsească imediat New York-ul. Soții Bowles nu credeau că el s-a mai reîntors de atunci. Ar fi aflat asta de la alți obişnuiți ai hanului lor, care ar fi fost foarte uimiți dacă Patrick s-ar fi cazat în altă parte decât la *Red Anchor* şi s-ar fi întrebat care să fi fost

motivul.

Cam asta era, în mare, povestea pe care Erik reuşi să o afle. Era dornic să le-o comunice prietenilor săi cât mai curând. De

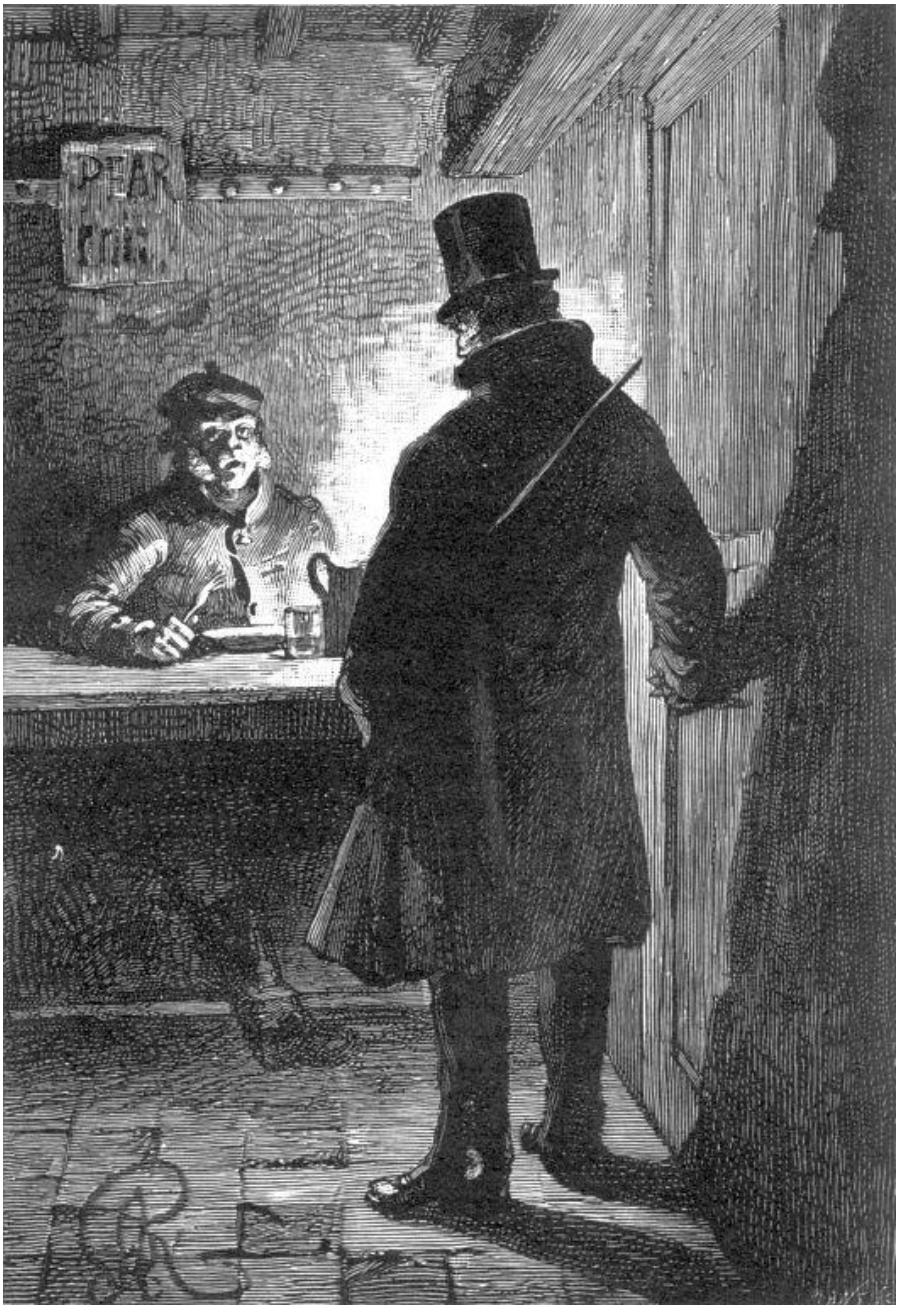
PEAR

aceea se grăbi să le ceară domnului şi doamnei Bowles permisiunea să continuie căutarile.

În mod firesc, relatarea fu primită pe Fifth Avenue cu interesul pe care o merita. Pentru prima dată, după atâtea cercetări, erau pe urma unui bărbat care pomenise de mai multe ori despre „copilul de pe colacul de salvare". Adevărul era că nimeni nu ştia unde se afla acel om; însă puteau să spere că îl vor găsi într-o zi sau alta. Niciun fapt de o asemenea importanță nu avusese loc până atunci. Treaba părea destul de gravă, aşa încât s-a decis să telegrafieze doamnei Bowles, rugând-o să pregătească o cină pentru şase persoane. Domnul Bredejord sugerase acest mod de a scoate de la oamenii aceia de treabă tot ceea ce ar fi putut să ştie; mergeau să se cazeze la ei, se aşezau împreună la masă şi vor discuta.

Erik nu spera să mai afle nimic nou. Îi cunoştea deja foarte bine pe soții Bowles ca să fie convins că i-a făcut să spună absolut tot ceea ce ştiau. Însă conta pe marea măiestrie a domnului Bredejord de a-i interoga pe martori în în instanțe şi să obțină de la ei informații pe care nici aceştia, adesea, nu le bănuiau a le avea.

Mistress Bowles se depăşise pe ea însăşi. Aranjase masa în cea mai frumoasă cameră de la primul etaj şi improvizase în mai puțin de o oră o cină excelentă. Foarte măgulită de a se vedea invitată la masă alături de soțul ei, răspunse cu cea mai mare grație din lume la întrebările ilustrului avocat. Astfel adunară un anumit număr de fapte care să conteze în cercetarea lor.

Mai întâi, Patrick O Donoghan spusese cu propriile sale cuvinte în momentul procesului intentat de compania de asigurări că îşi va lua tălpăşița ca să nu fie citat ca martor. O dovadă incontestabilă că nu îi păsa câtuşi de puțin să lămurească împrejurările naufragiului, aşa cum dovedea tot comportamentul său.

Pe de altă parte, sursa veniturilor sale suspecte era la New York sau în împrejurimi, un secret bine păstrat. Pentru că, sosind acolo, era mereu fără bani şi într-o seară, după ce îşi petrecuse după amiaza pe-afară, veni acasă cu buzunarele pline de aur.

Era clar că acest secret avea legătură cu „bebeluşul de pe colacul de salvare" deoarece o spusese în mai multe rânduri.

Patrick O'Donoghan trebuie că încercase să scoată cât mai mult din acest secret, dar încercarea produsese o criză. Într-adevăr, chiar în ajunul plecării sale neaşteptate, susţinea că se săturase să navigheze. Nu mai intenţiona să se întoarcă pe mare şi de acum înainte dorea să trăiască o viaţă fără griji la New York.

În fine, individul care venise să-l vadă pe Patrick O'Donoghan avea tot interesul să-l determine să plece pentru că, chiar de a doua zi, venise să se intereseze de irlandez la *Red Anchor* şi păruse foarte mulţumit să nu îl mai găsească acolo. Domnul Bowles era foarte sigur că ar fi putut să-l recunoască pe acest individ care, după felul de a fi şi a se comporta, îi păruse a fi un „detectiv" sau unul dintre acei agenţi de poliţie neoficiali, cum există în marile oraşe.

Domnul Bredejord concluzionă după aceste circumstanţe că Patrick trebuie să fi fost înspăimântat în mod sistematic chiar de persoana de la care scotea banii în timpul şederilor sale la New York şi care trimisese pe detectiv, fără îndoială, să îl vâneze şi să îl avertizeze în privinţa unei urmăriri penale. Numai asta ar putea explica plecarea precipitată a irlandezului ca urmare a acestei vizite, fără să mai apară niciodată.

Prin urmare era important să aibă semnalmentele detectivului, dar şi cele ale lui Patrick O'Donoghan. Domnul şi doamna Bowles le dădură în cele mai mici amănunte. Consultând registrul de socoteli, reuşiră astfel să regăsească data exactă a plecării irlandezului care ar fi fost în urmă cu

patru ani fără trei luni, şi nu cinci sau şase ani cum crezseră iniţial.

Doctorul Schwaryencrona fu imediat uimit că data plecării şi prin urmare vizita detectivului, corespundeau foarte precis cu data când a dat primele anunţuri în Anglia pentru a da de urma supravieţuitorilor de pe *Cynthia.* Concordanţa era de frapantă încât era imposibil să nu te gândeşti la o legătură între cele două întâmplări.

Se părea deci că începeau să vadă mai clar această situaţie. Abandonul lui Erik într-un colac de salvare trebuie să fi fost ca urmare a unei act criminal, o crimă la care novicele O'Donoghan, îmbarcat pe *Cynthia,* fusese martor sau complice. Îl cunoştea pe cel vinovat, care locuia la New York sau prin împrejurimi şi exploatase cât putuse de mult acel secret. Apoi veni ziua în care, sătul de pretenţiile pe care le avea irlandezul şi sub şocul anunţurilor plasate în ziare, l-a înspăimântat suficient pe Patrick pentru a-l convinge să plece.

În orice caz, chiar presupunând că acele deducţii nu ar fi fost pe deplin fondate, existau totuşi amănunte pentru o anchetă judiciară riguroasă. Erik şi prietenii lui părăsiră aşadar *Red Anchor* cu marea speranţă de a ajunge curând la un rezultat.

Chiar de a doua zi domnul Bredejord fu prezentat de către ambasadorul Suediei şefului poliţiei din New York şi îi transmise acestuia toate informaţiile cunoscute până atunci. În acelaşi timp contactă avocaţii companiei de asigurări care pledaseră împotriva proprietarilor navei *Cynthia* şi reuşi să scoată la iveală dosarul acelui proces, care dormise mulţi ani între coperţile lui prăfuite.

Însă analiza acelor hârţoage nu furniză niciun document de mare importanţă. Niciuna din părţi nu putu aduce vreun martor al naufragiului. Întreaga afacere se învârtise în jurul unor chestiuni de drept şi a exagerării sumei asigurate,

opusă valorii reale a navei şi a încărcăturii. Armatorii navei *Cynthia* nu putură să dovedească buna credinţă a spuselor lor şi nici să explice cum s-a produs naufragiul. Toată apărărea lor păru foarte slabă, aşa că Tribunalul dădu câştig de cauză părţii adverse. Pe de altă parte, compania de asigurări se văzu obligată să plătească mai multe despăgubiri moştenitorilor mai multor pasageri. Însă nicăieri în acele procese sau tranzacţii nu se pomenea deloc de vreun copil de nouă luni.

Examinarea dosarelor durase mai multe zile. Tocmai era pe cale să se termine când domnul Bredejord fu chemat să se întâlnească cu superintendentul poliţiei care îi spuse că, spre marele său regret, nu găsise nimic. Nimeni din New York nu cunoştea vreun detectiv oficial sau particular care să corespundă semnalmentelor date de domnul Bowles. Nimeni nu putuse să ofere nici cel mai mic indiciu despre vreun individ care ar fi vrut să scape de Patrick O'Donoghan. Cât despre acest marinar, se părea că nu mai călcase în Statele Unite de cel puţin patru ani. Mai mult, se luase notă de semnalmentele lui, care ar fi putut folosite ulterior. Însă şeful poliţiei nu putu să îi ascundă domnului Bredejord că ancheta se împotmolise. Faptele duceau de altfel la o dată atât de îndepărtată şi învecinată cu prescripţia de douăzeci de ani, încât, chiar presupunând că Patrick O'Donoghan s-ar fi întors cât mai curând, era îndoielnic că justiţia ar fi consimţit să reia toată afacerea.

Cu alte cuvinte, soluţia pe care Erik crezuse pentru o clipă că o deţine intrase într-un punct mort şi nu mai vedea nicio rezolvare, poate niciodată.

Nu aveau altă soluţie decât să se întoarcă în Suedia trecând prin Irlanda, să vadă dacă nu cumva, din întâmplare, Patrick O'Donoghan nu poposise aici ca să se retragă în linişte la ţară. Ceea ce şi făcură doctorul Schwaryencrona şi prietenii săi după ce îşi luară la revedere de la domnul şi

doamna Bowles.

Steamerele care mergeau de la New York la Liverpool făceau întotdeauna escală la Cork, iar călătorii noştri nu aveau decât să aleagă această rută ca să ajungă la doar câteva mile de Inishannon. Acolo aflară că Patrick O'Donoghan nu se mai întorsese acasă de la vârsta de doisprezece ani şi nu a mai dăduse niciodată vreo veste.

— Şi acum unde continuăm cercetările? întrebă doctorul Schwaryencrona îmbarcându-se din nou spre Londra de unde puteau să ajungă la Stockholm.

— Mergem în porturi şi mai ales cele care nu sunt americane, răspunse domnul Bredejord. Pentru că, şi vă rog să reţineţi bine asta, un marinar, un fost mus, nu renunţă la treizeci şi cinci de ani la meseria lui. Este singura pe care o cunoaşte. Cu alte cuvinte, Patrick este încă pe mare. Şi cum navele merg dintr-un port în altul, numai acolo am putea spera să găsim un om al mării. Ce părere ai, Hochstedt?...

— Raţionamentul mi se pare corect, deşi poate cam prea decis, răspunse profesorul cu prudenţa lui obişnuită.

— Să admitem că aşa ar fi, continuă domnul Bredejord. Dat fiind faptul că Patrick O'Donoghan a plecat ca urmare a unei spaime teribile şi probabil sub ameninţarea urmăririi penale, se teme acum de o eventuală extrădare. Sunt şanse foarte mari să încerce să nu fie recunoscut şi, prin urmare, să se ferească de foştii lui tovarăşi. Aşadar va frecventa mai ales porturile în care aceştia nu au obiceiul să poposească... Nu este decât o supoziţie, ştiu asta; dar - să presupunem deocamdată că ar fi adevărată - numărul porturilor unde americanii nu au afaceri nu este atât de mare, aşa că am putea uşor să facem o listă cu ele. Cred că am putea să începem de aici şi mai întâi să întrebăm în aceste porturi dacă nu ştiu ceva despre un individ care corespunde semnalmentelor lui O'Donoghan.

— De ce să nu recurgem pur şi simplu la un anunţ?

întrebă domnul Schwaryencrona.

— Pentru că Patrick O'Donoghan nu s-ar deranja să răspundă dacă se ascunde, chiar dacă am crede că un anunț poate să ajungă la un marinar.

— Ce ne împiedică să facem anunțul liniştitor pentru el, să îl asigurăm că, oricum ar fi, este ferit prin prescripție şi că ar fi în interesul său să ne dea nişte informații?

— Este adevărat. Dar revin la obiecția mea: mă tem că un anunț nu ajunge la un simplu marinar.

— Am putea la fel de bine să încercăm să oferim o recompensă lui Patrick O'Donoghan sau oricărui care l-ar putea găsi. Ce zici de asta, Erik?

— Eu cred că astfel de anunțuri, ca să aibă vreun efect, ar trebui publicate iar şi iar într-o mulțime de ziare. Vor costa aşadar foarte mult şi ar putea să îl înspăimânte pe Patrick O'Donoghan, oricât de atrăgătoare ar fi, în cazul în care îşi doreşte să se ascundă. Nu ar fi mai bine dacă am încredința cuiva sarcina de a face personal o anchetă prin porturile unde se presupune că ar trebui să se afle acest om?

— Foarte bine. Dar unde am putea găsi un om de încredere care ar putea să ducă până la capăt o astfel de cercetare?

— Treaba este deja aranjată, dacă nu vă este cu supărare, stimate profesor, continuă Erik. Eu voi fi acela.

— Tu, copilul meu?!... Şi studiile tale?...

— Studiile mele nu vor avea de suferit. Nimic nu mă vă împiedica să le urmez când călătoresc... Mai mult, dacă îmi permiteți să vă mărturisesc, domnule doctor, mi-am asigurat deja modul prin care aş putea călători gratis.

— Şi cum asta? întrebară deodată domnul Schwaryencrona, domnul Bredejord şi domnul Hochstedt.

— Pur şi simplu pregătindu-mă pentru examenul de căpitan de cursă lungă. Aş putea să îl trec chiar mâine dacă este nevoie. Şi, odată ce voi avea această diplomă, nimic nu va fi mai uşor decât să mă îmbarc ca locotenent pentru

primul port care se iveşte.

— Cum aşa! Ai făcut toate astea fără să îmi spui nimic? strigă doctorul cam supărat, în timp ce avocatul şi profesorul râdeau din toată inima.

— Chiar aşa! răspunse Erik. Nu cred că am greşit foarte mult până în acest moment, pentru că m-am mărginit să aflu materiile de examen şi să le învăț! Nu aş fi îndrăznit să le susțin fără să vă cer permisiunea, dar v-o cer chiar în acest moment.

— Ți-o dau, băiat rău ce eşti! spuse doctorul potolit de argumentul lui Erik. Dar să te las să pleci chiar de acum, de unul singur, asta-i cu totul altceva!... Vom aştepta până vei fi major.

— Oh! Este foarte bine ceea ce aud! răspunse Erik cu o voce plină de recunoştință şi supunere de care nu puteai să ai nici cea mai mică îndoială.

Cu toate acestea, doctorul nu voi să renunțe la ideile lui, chiar şi în această perspectivă. După părerea lui, o cercetare personală prin porturi nu ar fi fost nimic mai mult decât un expedient. Pe de altă parte, anunțul ar fi ajuns peste tot în acelaşi timp. Dacă Patrick O'Donoghan nu se ascundea, ceea ce era foarte posibil, acesta era modul cel mai direct. Dacă se ascundea, cu ajutorul anunțului putea fi descoperit. După ce au cântărit îndelung toate lucrurile, se opriră la redactarea următoare care, tradusă în şapte sau opt limbi, urma cu siguranță să îşi ia zborul în cele cinci părți ale lumii, pe aripile a o sută dintre mai cunoscute ziare:

PATRICK O'DONOGHAN, marinar care lipseşte de patru ani din New York. O sută de lire sterline recompensă pentru cine îl găseşte. Cinci sute de lire sterline pentru sine, dacă ia legătura cu semnatarul. Nimic de temut, faptele sunt deja acoperite de prescripție"

Dr Schwaryencrona. Stockholm.

Pe 20 octombrie, doctorul şi însoțitorii lui se întoarseră la ei acasă. A doua zi anunțul acesta fu depus la Agenția generală de publicitate din Stockholm şi trei zile mai târziu apăruse deja în mai multe ziare. Erik nu-şi putu reține un oftat şi un presentiment de înfrângere definitivă.

Cât despre domnul Bredejord, se exprimase foarte clar că era cel mai nebunesc lucru din lume şi că toată afacerea putea să fie considerată pierdută.

Erik şi domnul Bredejord se înşelau, aşa cum o va demonstra urmarea evenimentelor.

Capitolul X
Tudor Brown, Esquire[12]

Într-o dimineață din mai, doctorul era în cabinetul său când intră servitorul şi îi aduse o carte de vizită. Această carte de dimensiuni foarte mici, aşa cum se obişnuia în Anglia, avea un nume: *Domnul Tudor Brown* şi o indicație, *on bord the Albatros,* ceea ce însemna Domnul Tudor Brown pe puntea navei Albatros.

— Domnul Tudor Brown? îşi spuse doctorul încercând să îşi aducă aminte, dar fără să găsească nimic care să îi spună ceva despre acel nume.

— Domnul întreabă dacă ar putea să se întâlnească cu domnul doctor, continuă servitorul.

— Nu ar putea veni atunci când am consultații?

— Spune că este o chestiune personală.

— Atunci spune-i să intre, zise doctorul oftând.

Îşi ridică capul aşteptând ca uşa să se deschidă din nou şi privi uşor surprins o persoană neobişnuită care răspundea la prenumele feudal *Tudor şi* în acelaşi timp, la numele foarte comun *Brown.*

Să ne închipuim un bărbat de vreo cincizeci de ani: fruntea acoperită de o mulțime de bucle «à la Titus» de culoarea morcovului şi orice privire mai atentă ar fi văzut că nu erau din păr, ci împletite din mătase; nasul coroiat, pe care stătea o pereche enormă de ochelari cu ramă din aur şi lentile fumurii; dinți lungi ca ai unui cal; obraji lipsiți de păr, încadrați de un enorm guler tare de unde se arăta sub bărbie un smoc de barbă roşcată; capul ciudat, acoperit de o pălărie înaltă care parcă îi era înşurubată, căci cel care o purta nici

[12] Titlu care denotă că un bărbat are un anumit statut social. *Esquire*, inițial cu sensul de *scutier*, a fost împrumutat din franceza veche (*escuier*, în franceza modernă *écuyer*), cuvânt derivat din latina târzie (*scutarius,* purtator de scut),

măcar nu încerca să îşi ducă mâna să o scoată; totul se sprijinea vea un trup înalt, slab, colțuros, înclinat grosolan, îmbrăcat din cap până în picioare în stofă de lână în carouri verzi şi gri. Un ac de cravată cu un diamant cât o alună, un lanț de ceas care şerpuia printre cutele unei veste cu nasturi de ametist, o duzină de inele pe degetele la fel de noduroase ca ale unui cimpanzeu, completau toată această privelişte neobişnuită, pretențioasă şi cea mai grotescă dintre toate pe care le puteai vedea.

Acest personaj intră în cabinetul doctorului ca şi cum ar fi intrat într-o gară, fără să schițeze nici măcar un salut. Se opri ca să spună cu o voce de Polichinelle, într-atât îi era tonul de gutural şi nazal:

— Dumneavoastră sunteți doctorul Schwaryencrona?

— Chiar eu, răspunse doctorul foarte uimit de aceste proaste maniere.

Se întreba deja dacă nu ar fi trebuit să cheme majordomul ca să îl dea afară pe acest personaj grosolan, când nişte vorbe ale noului venit îl opriră brusc această dorință.

— Am văzut anunțul dumneavoastră cu privire la Patrick O'Donoghan, spuse străinul, şi mă gândeam că poate ați vrea să aflați ce ştiu despre el.

— Domnule, dați-vă osteneala să luați loc, urma să răspundă doctorul.

Dar îşi dădu seama că străinul nu îi ascultase invitația. După ce îşi alese fotoliul cel mai confortabil, îl trase lângă doctor, apoi se făcu comod, îşi băgă mâinile în buzunare, îşi ridică şi îşi sprijini călcâiele de pervazul celei mai apropriate ferestre şi se uită cu un aer satisfăcut la interlocutorul său.

— M-am gândit, continuă el, că veți primi aceste detalii cu cea mai mare plăcere, pentru că oferiți cinci sute de lire ca să le aflați! De aceea vi le aduc.

Doctorul se înclină fără să spună un cuvânt.

— Fără nicio îndoială că va întrebați, continuă celălalt cu

vocea lui nazală, cine sunt eu. Vă spun chiar acum. Aşa cum aţi putut vedea pe cartea mea de vizită, mă numesc Tudor Brown, supus britanic.

— Irlandez, poate? întrebă doctorul foarte interesat.

Străinul vizibil surprins, ezită o clipă apoi continuă:

— Nu! Scoţian... Oh! Ştiu că nu par a fi aşa ceva şi mai degrabă sunt considerat yankeu. Dar nu mă supăr, sunt scoţian.

Şi, repetând această afirmaţie, îl privea pe domnul Schwaryencrona ca să cum i-ar fi spus:

— Puteţi să credeţi absolut tot ce doriţi, îmi este indiferent.

— Poate sunteţi din Iverness? sugeră doctorul, care nu renunţase la pasiunea lui preferată.

Străinul avu încă un moment de ezitare.

— Nu! Sunt din Edinburgh, răspunse el. Dar, la urma urmei ce contează, nu are nicio legătură cu ceea ce vă voi spune!... Trăiesc din propria mea avere şi nu datorez nimic nimănui. Dacă vă spun cine sunt este pentru că îmi face plăcere, dar nimic nu mă obligă să fac asta!

— Daţi-mi voie să vă spun că eu nu v-am cerut aşa ceva, spuse doctorul zâmbind.

— Nu, fie şi aşa! Aşa că nu mă mai întrerupeţi, altfel nu o să ajungem niciodată la final. Publicaţi anunţuri ca să aflaţi ce s-a întâmplat cu Patrick O'Donoghan, nu-i aşa? Aşadar aveţi nevoie de cei care o ştiu!... Iar eu, cel care vă vorbesc, o ştiu.

— O ştiţi? întrebă doctorul apropiindu-şi scaunul de cel al străinului.

— O ştiu! Dar înainte să vă dau toate informaţiile, trebuie să vă întreb care este interesul dumneavoastră în toată această cercetare!

— Mi se pare corect! răspunse doctorul.

Şi în câteva vorbe îi spuse povestea lui Erik, pe care vizitatorul o ascultă foarte atent.

— Şi băiatul mai trăieşte? întrebă Tudor Brown.

— Cu siguranță! Trăieşte, nu are probleme de sănătate şi chiar din octombrie anul acesta îşi va începe studiile medicale la Universitatea din Uppsala.

— Ah!... Ah! continuă străinul care părea că se gândea la ceva. Dar spuneți-mi, nu ați reuşit să găsiți alt mijloc ca să descoperiți misterul naşterii băiatului decât să îl căutați pe Patrick O'Donoghan?

— Nu cunosc pe nimeni altcineva, răspunse doctorul. După îndelungi cercetări, am reuşit să aflu că acest O'Donoghan cunoştea secretul şi numai el ar fi putut să ne lămurească, de aceea am apelat la anunțurile din ziare. În rest, nu e prea mare speranță să aflăm mai multe procedând aşa.

— De ce spuneți asta?

— Pentru că, în schimb, sunt îndreptățit să cred că O'Donoghan are motive grave ca să se ascundă. Şi de aceea este puțin probabil ca să îmi răspundă vreodată la anunțuri. Prin urmare, am intenția să recurg cât mai curând la o altă metodă. Îi ştiu semnalmentele, ştiu porturile pe care le frecventează de obicei şi îmi propun să trimit acolo pe urmele lui nişte agenți speciali.

Doctorul Schwaryencrona nu rosti aceste vorbe doar pentru plăcerea de a se auzi. Le spusese cu intenția categorică să vadă ce efect vor avea asupra bărbatului din fața lui. Prin urmare, remarcă foarte bine, în ciuda indiferenței afişate de străin, o zbatere a pleoapelor şi o uşoară contracție la colțul buzelor care ieşea în evidență pe fața spână a lui Tudor Brown. Însă aproape imediat acesta îşi reveni.

— Ei bine, doctore, spuse el, dacă nu aveți niciun alt mijloc prin care să vă informați decât prin a-l găsi pe O'Donoghan, nu îl veți avea de fapt niciodată!... Patrick O'Donoghan a murit!...

Oricât de dureroasă ar fi fost această veste pentru doctor, nu dădu niciun semn că ar fi impresionat şi se mulțumi să îl observe în continuare pe vizitatorul său, care continuă în felul următor:

— Mort şi îngropat, sau mai bine zis mort şi înecat la trei sute de brațe[13] adâncime. Întâmplarea a vrut ca acest om, al cărui trecut mi se pare misterios şi de aceea mi-a stârnit interesul, să fie angajat acum trei ani ca de gabier la bordul iahtului meu, *Albatros.* Trebuie să vă spun că iahtul meu este o navă serioasă, la bordul căreia fac croaziere timp de şapte sau opt luni. Dar, acum aproape trei ani, pe când străbăteam strâmtoarea Madeira, gabierul Patrick O'Donoghan a căzut în mare. Am ordonat oprirea vasului, am lansat la apă bărcile de salvare, l-am căutat atât de temeinic încât l-am găsit şi i-am acordat la bordul navei toate îngrijirile posibile. Dar totul fu în zadar. O'Donoghan era mort! A trebuit să îi dăm înapoi mării prada pe care noi am încercat să i-o smulgem!... Procesul verbal al accidentului a fost scris, în mod normal, după jurnalul de bord. Gândindu-mă că acest act v-ar putea să vă ajute, am făcut o copie legalizată pe care vreau să v-o ofer.

Spunând acestea, domnul Tudor Brown îşi scoase portofelul, luă din el o foaie acoperită de timbre pe care o prezentă doctorului.

Acesta o citi imediat. Era chiar un extras din jurnalul de bord al navei *Albatros,* proprietar Tudor Brown, martor al decesului gabierului Patrick O'Donoghan la trecerea prin strâmtoarea Madeira, totul fiind atestat sub jurământ de doi martori recunoscuți conform originalului şi înregistrat la

[13] Brasse (lb. fr. în original) veche unitate de măsură pentru lungime, egală cu 1.624 metri în Franța şi cu 1.8288 metri în țările ce folosesc sistemul imperial.

Londra, la Somerset House[14], de către comisarii Majestății Sale Britanice.

Acel act părea să fie într-adevăr autentic. Însă modul în care ajunsese în mâinile lui era atât de ciudat, încât doctorul nu se putu împiedica să rostească cu voce tare tot ceea ce îl uimea şi mirarea pe care o simțea. Cu toate acestea, o făcu în felul său elegant obişnuit.

— Dacă îmi permiteți, domnule, o întrebare, o singură întrebare, spuse el vizitatorului.

— Vorbiți, doctore!

— Cum se face că aveți în buzunar un astfel de act, gata pregătit din toate punctele de vedere, certificat şi legalizat?... Şi de ce mi-l aduceți?...

— Dacă număr sunt două întrebări, răspunse Tudor Brown. Aşa că vă explic punct cu punct. Am acest act în buzunar pentru că v-am văzut anunțurile acum două luni şi, fiind în stare să vă furnizez informațiile de care aveți nevoie, am vrut să vi le dau cât se poate de exacte şi fără cusur, atât cât îmi stă în putință... Vi-l aduc dintr-un motiv foarte simplu. Hoinărind pe lângă aceste țărmuri cu iahtul meu, mi s-a părut absolut normal să vă prezint personal această hârtie care ar putea să ne satisfacă curiozitatea la amândoi!

Nu era nimic de spus în fața acestui raționament. Prin urmare doctorul ajunse la singura concluzie posibilă:

— Deci sunteți aici cu vasul *Albatros?* întrebă el cu vioiciune.

— Fără doar şi poate.

— Şi mai aveți poate la bord nişte marinari care l-au cunoscut pe Patrick O'Donoghan?

— Am mai mulți, cu siguranță.

— Îmi permiteți să stau de vorbă cu ei?

— Oricât timp aveți nevoie! Vreți să veniți chiar acum cu

[14] Între 1789 şi 1873 sediul Navi Office, oficiul naval britanic.

mine la bordul vasului?

— Dacă nu aveți nicio obiecție...

— Absolut niciuna, spuse străinul ridicându-se.

M. Schwaryencrona sună din clopoțel, ceru să i se aducă paltonul îmblănit, bastonul, pălăria şi plecă cu Tudor Brown. În cinci minute ajunseră pe cheiul unde era ancorat vasul *Albatros.* Fură întâmpinați de un bătrân lup de mare, cu fața

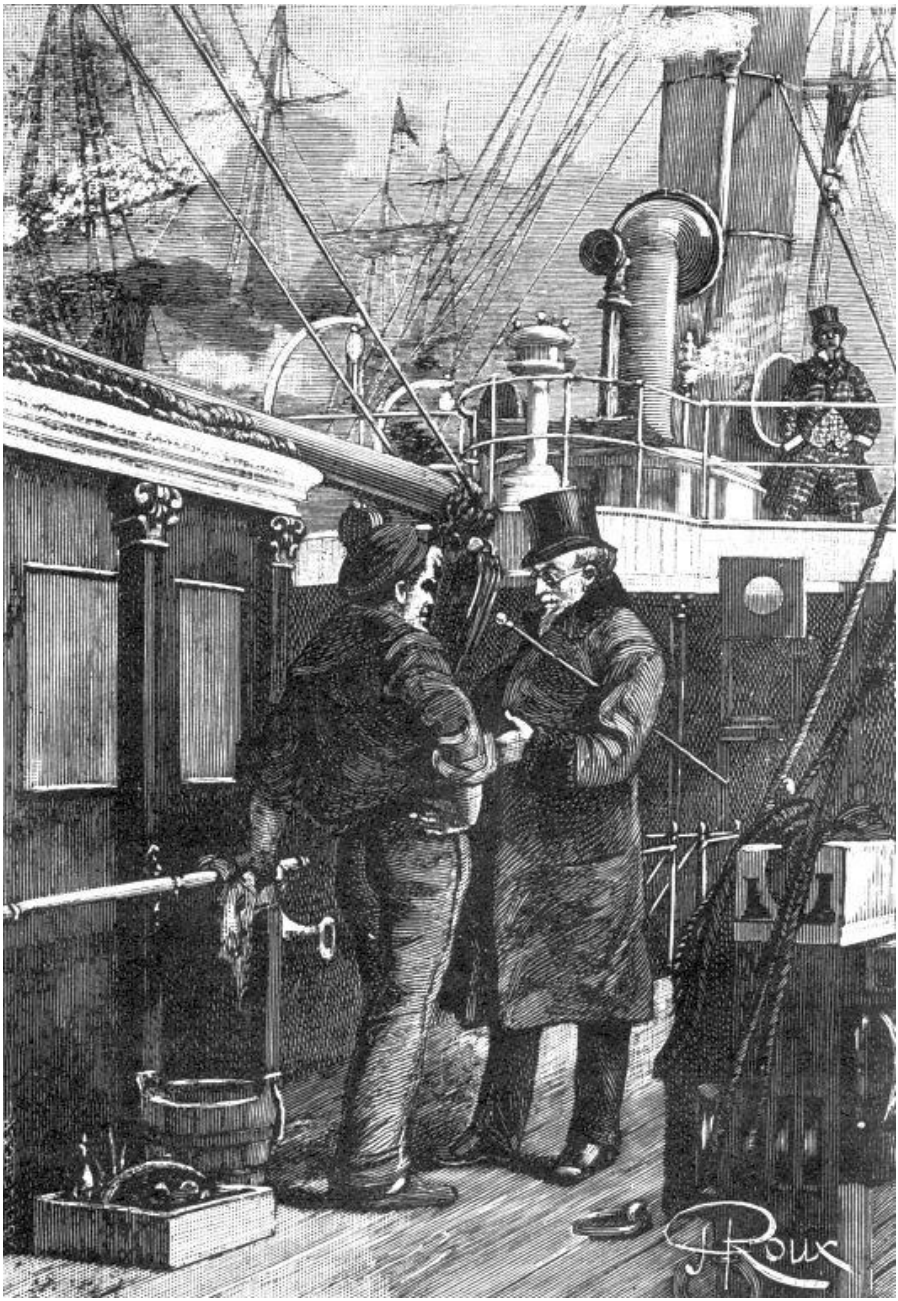
J. Roux

rotofeie şi favoriţi grizonaţi, a cărui fizionomie inspira sinceritate şi loialitate.

— Domnule Ward, îţi prezint un gentleman care ar dori să afle informaţii despre soarta lui Patrick O'Donoghan, îi spuse Tudor Brown de cum îl văzu.

— Patrick O'Donoghan!... exclamă bătrânul marinar. Dumnezeu să-l odihnească!... Ne-a fost atât de greu să îl scoatem din apă în ziua în care s-a înecat în strâmtoarea Madeira! Şi la ce bun, pentru că a trebuit să îl dăm înapoi la peşti!

— Îl cunoşteaţi de mai multă vreme? întrebă doctorul.

— Pe rechinul ăla?... Nu, pe cinstea mea! Poate de-un an sau doi! Cred că l-am angajat la Zanzibar, dacă îmi aduc bine aminte! Nu-i aşa, Tommy Duff?

— Cine are treabă cu mine? întrebă un marinar tânăr, foarte ocupat să lustruiască o bilă de cupru din capătul rampei scării.

— Eu! răspunse celălalt. Nu-i aşa că la Zanzibar l-am recrutat pe Patrick O'Donoghan?

— Patrick O'Donoghan? zise marinarul ca şi cum ar fi încercat să-şi amintească de el. Ah!... Da, mi-am adus aminte! Gabierul care a dat ortul popii căzând în apă în strâmtoarea Madeira! Da, domnule Ward, chiar din Zanzibar l-am luat!

Doctorul Schwaryencrona ceru descrierea lui Patrick O'Donoghan şi se asigură că semnalmentele corespundeau bine cu cele pe care ştia el. Toţi oamenii aceştia erau sinceri şi cinstiţi. Aveau feţele deschise şi naive. Asemănarea răspunsurilor putea părea oarecum ciudată şi premeditată. Dar, la urma urmei, nu era asta consecinţa naturală a faptelor? Necunoscându-l pe Patrick O'Donoghan decât de cel mult un an, nu-şi aminteau despre el decât trăsăturile şi împrejurările morţii sale, ştiau foarte puţine şi spuneau ce ştiau.

Pe de altă parte, *Albatros* era un vas atât de bine întreținut încât, dacă ar fi avut câteva tunuri, ar fi putut fi considerat o navă de război. La bord domnea cea mai riguroasă curățenie. Bărbații erau sănătoşi, bine îmbrăcați, foarte disciplinați, căci rămâneau la postul lor şi dintr-un salt puteau să coboare pe țărm. Pe scurt, după cum arătau lucrurile, doctorul fu convins pe deplin de ceea ce auzise.

În momentul acela se declară foarte mulțumit şi merse mai departe cu abnegația şi ospitalitatea, gândind că nu poate pleca fără să îl invite la masă pe domnul Tudor Brown, care se plimba în lung şi-n lat pe dunetă fredonând o arie numai de el ştiută.

Însă domnul Tudor Brown nici nu se gândea să accepte invitația. O refuză într-un mod foarte politicos:

— Nu! în niciun caz! Eu nu iau masa niciodată în oraş!

Doctorului Schwaryencrona nu îi mai rămase decât să se retragă. Ceea ce şi făcu, fără să aibă parte nici de cel mai mic salut din partea acestui straniu personaj.

Prima sa grijă fu să meargă să povestească domnului Bredejord întâlnirea ciudată, care îl ascultă fără să scoată o vorbă şi care îşi zise, în sinea lui, că va deschide o contraanchetă.

Dar când vru să o înceapă chiar în aceeaşi zi, însoțit de Erik care aflase totul întorcându-se de la şcoală pentru masa de prânz, se lovi de o surpriză neaşteptată. Vasul *Albatros* părăsise portul din Stockholm fără să spună unde merge şi fără ca Tudor Brown să-şi lase datele de contact.

Tot ceea ce mai rămânea din caz era actul de deces certificat corespunzător al lui Patrick O'Donoghan.

Oare actul acela avea într-adevăr vreo valoare? Este ceea ce domnul Bredelord îşi permitea să aducă mereu în discuție, în ciuda mărturiei consulului general al Angliei la Stockholm care fusese pus în temă asupra problemei şi declarase perfecta autenticitate a semnăturilor şi a timbrelor de pe

document. Încercă de asemenea să afle câteva informații la Edinburgh, unde nimeni nu îl cunoştea pe Tudor Brown, ceea ce i se păru suspect.

Însă faptul incontestabil în fața căruia orice opoziție cădea era că nimeni nu mai auzise de Patrick O'Donoghan şi că anunțurile nu mai aveau efect.

Dar, cum Patrick O'Donoghan dispăruse pentru totdeauna, nu mai exista nicio speranță de a dezvălui misterul naşterii lui Erik. Chiar şi el fu de acord şi se văzu obligat să recunoască faptul că orice investigație suplimentară era lipsită de orice sens.

Aşa că nu avu nicio dificultate să îşi înceapă în toamna următoare studiile medicale la Universitatea din Uppsala, după dorința doctorului. Vru mai întâi să treacă examenul de căpitan de cursă lungă. Şi numai asta ar fi fost suficient pentru a arăta că nu renunță la planurile sale de călătorie.

Acum inima îi era stăpânită de o altă grijă, una atât de arzătoare încât nu i-ar fi putut face față decât agitația şi forfota marilor aventuri. Fără ca doctorul să bănuiască ceva, Erik simțea nevoia să găsească un pretext pentru a-şi părăsi căminul de îndată ce a terminat studiile şi acest pretext îl concretiză într-un plan general de călătorie. Cauza acestei nevoi era aversiunea din ce în ce mai evidentă pe care frøken Kajsa, nepoata doctorului, nu pierdea nicio ocazie să o arate cu orice preț acestui băiat cumsecade.

Relația lui cu tânăra fată fusese întotdeauna dintre cele mai neobişnuite. În ochii lui Erik, după şapte ani, la fel ca în prima zi a sosirii sale la Stockholm, micuța zână rămăsese modelul eleganței şi a perfecțiunii mondene. Îi oferise o admirație fără de margini şi făcuse eforturi eroice ca să-i devină prieten. Însă Kajsa nu se obişnuise niciodată cu ideea de a-l vedea pe acest „intrus", aşa cum îl numea, în casa domnului doctor, să fie tratat ca un fiu adoptiv şi să devină preferatul celor trei prieteni. Reuşitele şcolare ale lui Erik,

bunătatea şi blândeţea lui care în faţa ei nu valorau mai nimic, erau mai degrabă noi motive de gelozie. Practic, Kajsa nu nu-i ierta lui Erik că era pescar şi ţăran. I se părea că toate acestea făceau să decadă prestigiul casei şi al ei însăşi din punctul culminant în care îi plăcea să se creadă situată pe scara socială. Dar fu cu totul altceva când află că Erik era chiar mai puţin decât ţăran, era şi un copil găsit şi adoptat. Asta i se păru pur şi simplu monstruos şi dezonorant. Nu era departe să considere că un copil de pripas avea în ierarhia fiinţelor un alt loc decât sub pisici şi câini. Îşi manifesta aceste trăiri prin privirile cele disprețuitoare, tăcerile cele mai umilitoare, ofensele cele mai crude. Dacă Erik era invitat împreună ea la o întâlnire a tinerilor în casa unui prieten, refuza să danseze cu el. Când luau masa se făcea că nu bagă de seamă ce vorbea el sau că nu punea mare preţ pe asta. Nu rata nicio ocazie să îl umilească.

Sărmanul Erik ghicise cauza acestui comportament nemilos. Îi era imposibil să înţeleagă de ce această nenorocire îngrozitoare de a nu-ţi cunoaşte familia şi ţara natală devenea o nemulţumire împotriva lui. Încercă într-o zi să stea de vorbă cu Kajsa, să o facă să înţeleagă nedreptatea şi cruzimea unei astfel de prejudecăţi; dar ea nu catadicsi nici măcar să îl asculte. Cu cât creşteau amândoi, cu atât prăpastia dintre ei devenea mai adâncă. La optsprezece ani Kajsa îşi făcu intrarea în lume. Era răsfăţată şi adulată ca o moştenitoare, iar această adoraţie îi întărea părerea că ea era modelată dintr-un alt aluat, faţă de muritorii de rând.

Erik, la început chinuit din cauza acestui dispreţ, sfârşi prin a deveni indignat de el şi a-şi jura că va face tot posibilul să triumfe asupra lui. Acel sentiment de umilire chiar îl ajută foarte mult în înflăcărarea cu care îşi continua studiile. Visa să ajungă cât mai sus în ochii oamenilor prin muncă asiduă, astfel încât oricine să-l respecte. Dar îşi jură de asemenea să plece cu prima ocazie, să nu mai stea sub acel acoperiş unde

fiecare zi trăită era un motiv să se simtă umilit. Numai că era necesar ca doctorul să nu cunoască motivele acestei plecări. Trebuia să o atribuie pasiunii pentru călătorii. De aceea Erik vorbea foarte des că vrea să se implice, după terminarea studiilor, într-o expediție ştiințifică. Iată de ce, urmând la Uppsala cursurile şcolii de medicină, se pregătea pentru cele mai grele încercări pe care le presupune viața istovitoare şi periculoasă a marilor aventurieri.

Capitolul XI
Corespondență de pe nava Véga

Era luna decembrie 1878. Erik urma să împlinească douăzeci de ani şi să treacă primul său examen de doctorat. Preocuparea aproape unică a comunității ştiințifice din Suedia sau chiar din lumea întreagă era vestita expediție arctică a navigatorului Nordenskjöld. După ce şi-a pregătit expediția prin mai multe călătorii realizate în regiunile polare, după ce a studiat în profunzime toate datele cunoscute, Nordenskjöld încerca, încă o dată, să descopere pasajul de nord-est dinspre Atlantic spre Pacific care, de trei sute de ani, preocupase toate națiunile maritime.

Programul acestei expediții fusese schițat de navigatorul suedez într-un memoriu magistral în care stabilea motivele care îl făceau să creadă că pasajul de nord-est era practicabil pe timpul verii şi enumera mijloacele prin care spera să reuşească să realizeze acest deziderat geografic. Gândirea liberală a doi armatori scandinavi şi sprijinul guvernului suedez i-a permis să organizeze expediția în chiar condițiile care credea el că îi vor aduce succesul.

Era pe data de 21 iulie 1878 când Nordenskjöld părăsise Tromsø la bordul vasului *Véga*, încercând să ajungă la strâmtoarea Bering trecând prin nordul Rusiei şi al Siberiei. Locotenentul Palandres, din marina suedeză, era la comanda navei la bordul căreia se găsea, alături de conducătorul şi inițiatorul călătoriei, un adevărat stat major de botanişti, geologi, medici şi astronomi. *Véga*, special echipată pentru expediție, chiar după planurile lui Nordenskjöld, era o navă de cinci sute de tone construită recent la Bremen, dotată cu o elice şi un motor de şaizeci de cai putere. Trei nave încărcate cu cărbuni trebuiau să o însoțească până în anumite puncte bine stabilite şi succesive de pe coasta siberiană. Totul era prevăzut pentru o campanie de doi ani, dacă ar fi fost necesar

să ierneze pe drum. Însă Nordenskjöld nu îşi ascundea speranța că ar fi putut ajunge până în toamnă la strâmtoarea Bering, grație preciziei măsurătorilor pe care le făcuse şi toată Suedia îi împărtăşi speranța.

Plecată din portul cel mai nordic al Norvegiei, *Véga* sosea pe 29 iulie în Novaia Zemlea, pe 1 august în marea Kara, pe 6 august la gurile de vărsare ale fluviului Yenisei. Pe 9 august trecea de capul Cheliuşkin la nord-est, un punct extrem al bătrânului continent pe care nicio navă nu îl atinsese până atunci. Pe 7 septembrie se scălda la vărsarea fluviului Lena şi se despărțea de a treia navă cu cărbuni. Şi chiar pe 16 octombrie o depeşă telegrafiată, trimisă de la Irkutsk chiar de acea navă, anunța lumii întregi succesul acelei prime părți ale expediției.

Ne putem da seama de nerăbdarea cu care numeroşii prieteni ai navigatorului suedez aşteptau amănunte despre această călătorie. Aceste detalii nu ajunseră decât în primele zile ale lui decembrie. Asta pentru că, deşi electricitatea străbate granițele cu viteza gândului, nu la fel s-ar putea spune despre poşta din Siberia. Scrisorile de pe *Véga,* depuse la Irkutsk odată cu telegrama, făcură mai mult de şase săptămâni până să ajungă la Stockholm. Dar sosiră într-un târziu şi chiar din 5 decembrie unul dintre marele ziare suedeze publica amănunte despre prima parte a călătoriei, o corespondență care i se datora peniței tânărului doctor în medicină care făcea parte din expediție.

Chiar în aceeaşi zi, luând masa, domnul avocat Bredejord era preocupat să citească cu un viu interes amănuntele scrise pe acele patru coloane, când ochii îi căzură peste un paragraf care îl făcu să tresară. Îl reciti cu atenție, o dată şi încă o dată. Apoi, ridicându-se brusc, se repezi la mantaua lui, la pălărie, şi dintr-un salt fu acasă la doctorul Schwaryencrona.

— Ați citit corespondența de pe *Véga?* strigă el intrând ca un uragan în „matsal" unde prietenul său se pregătea să ia

masa împreună cu Kajsa.

— De-abia am început, răspunse doctorul, şi eram pe cale să o termin în timp ce îmi fumam pipa.

— Atunci înseamnă că încă nu aţi văzut, continuă domnul Bredejord, pe nerăsuflate, nu aţi văzut ce conţine această corespondenţă?

— Nu, spuse domnul Schwaryencrona perfect calm.

— Ei bine, ascultaţi aici! exclamă domnul Bredejord apropiindu-se de fereastră... Este jurnalul unui dintre confraţii dumitale, ajutor de naturalist la bordul navei *Véga.* Ascultaţi aici: „30 şi 31 iulie. – Intrăm în strâmtoarea Jugor şi ancorăm în faţa unui sat samoed pe nume Chabarova. Am coborât pe mal. Am examinat câţiva indigeni pentru a verifica prin metoda lui Holmgren cât de bine văd culorile. Am constat că acest simţ este normal dezvoltat la ei... Am cumpărat de la un pescar samoed doi somoni magnifici.

— Să-mi fie cu iertare, îl întrerupse zâmbind doctorul. Este cumva o glumă? Mărturisesc că îmi scapă interesul pentru aceste amănunte.

— Ah! Vă scapă interesul pentru aceste amănunte! exclamă Bredejord pe un ton triumfător. Ei bine, aveţi răbdare, veţi vedea în curând:

— „Am cumpărat de la un pescar samoed doi somoni magnifici dintr-o specie necunoscută pe care i-am oprit pentru vasul nostru cu alcool, în ciuda protestelor şefului bucătar. Incident: părăsind nava, pescarul cade în apă în momentul în care ne pregăteam să părăsim portul. L-am pescuit aproape asfixiat, înţepenit bocnă ca o bară din fier şi, din nefericire, rănit la cap. Transportat în stare de inconştienţă la infirmeria vasului *Véga,* dezbrăcat şi culcat, se vedea foarte bine că pescarul samoed era un european. Are părul roşcat, nasul spart ca urmare a unui accident, iar pe piept, în dreptul inimii, are tatuat într-o emblemă aceste cuvinte: *„Patrick O'Donoghan, nava Cynthia"*

Auzind acestea, domnul Schwaryencrona scoase un strigăt de uimire.

— Ascultați mai departe, să vezi urmarea! spuse domnul Bredejord.

Şi continuă să citească.

— „I-am făcut un masaj energic şi a revenit la viață. Dar este imposibil să îl debarci în starea asta. Va sta cu noi. Are febră şi deliriază. Iată ce experiențe am avut cu privire la simțul culorii la samoezi, în mod singular anulate.

— „3 august – pescarul din Chabarova este complet recuperat. A părut surprins să se afle la bordul navei *Véga,* în drum spre capul Cheliuşkin, dar în curând s-a resemnat în privința situației. Cunoştințele lui de limbă samoedă putând să ne fie folositoare, l-am convins să navigheze împreună cu noi pe lângă coasta Siberiei. Vorbeşte engleza cu un accent nazal, aşa cum o fac yankeii, pretinde că este scoțian şi că se numeşte Johny Bowles. Ar fi venit în Novaia Zemlea cu nişte pescari ruşi şi s-ar fi stabilit de doisprezece ani pe aceste țărmuri. Numele tatuat pe pieptul său este, după cum spune el, cel al unui prieten din copilărie, mort acum mai multă vreme."

— Cu siguranță este omul nostru! exclamă doctorul pradă unei vii emoții.

— Nu-i aşa că nu există nicio îndoială? răspunse avocatul. Numele, nava, semnalmentele, totul se potriveşte. Nu este vorba numai de alegerea pseudonimului său – Johnny Bowles – ci şi afirmația că Patrick O'Donoghan a murit. Acestea sunt probe incontestabile.

Amândoi păstrară tăcerea, gândindu-se la consecințele posibile ale acestei descoperiri.

— Cum să mergem să îl căutăm atât de departe? spuse doctorul într-un târziu.

— Este dificil, desigur, răspunse domnul Bredejord. Dar până la urmă este ceva să ştim că acesta trăieşte şi în ce

parte a lumii se află! Şi apoi trebuie să ţinem seama şi de lucrurile neprevăzute. Poate că va rămâne până la final la bordul vasului *Véga* şi va veni la Stockholm să ne aducă chiar el explicaţiile pe care ni le dorim. În caz contrar, poate vom găsi mai devreme sau mai târziu o ocazie să comunicăm cu el. Călătoriile spre Novaia Zemlea vor deveni din ce în ce mai frecvente, ca urmare a expediţiei lui Nordenskjöld. Armatorii vorbesc deja să trimită în fiecare an nave la gura de vărsare a fluviului Yenisei.

Se putea vorbi la nesfârşit despre acest subiect. Cei doi prieteni se pregăteau să continue discuţia când Erik sosi de la Uppsala, la ora două. Citise şi el vestea importantă şi luă trenul fără să mai piardă nicio clipă. Însă, lucru ciudat, nu era bucuros, ci mai degrabă era stăpânit de îngrijorare.

— Ştiţi de ce mă tem eu acum? spuse el doctorului şi domnului Bredejord. Mă tem să nu se fi întâmplat vreo nenorocire cu vasul *Véga...* Gândiţi-vă că suntem în 5 decembrie şi conducătorii expediţiei calculau să ajungă în strâmtoarea Bering înainte de luna octombrie!... Dacă acest lucru s-ar fi realizat, am şti-o acum, pentru că *Véga* ar fi fost de mult în Japonia sau măcar la Petropavlosk, în insulele Aleutine, sau un loc din Pacific de unde am putea avea veşti... Însă telegramele şi scrisorile venite din Irkutsk sunt datate pe 7 septembrie, adică de trei lungi întregi nu se ştie nimic despre ce s-a întâmplat cu *Véga...* adică nu a ajuns la timp în strâmtoarea Bering... adică se pare că a avut aceeaşi soartă cu a tuturor expediţiilor plecate de trei sute de ani încoace, să descopere pasajul de nord-est. Iată concluzia tristă la care am ajuns.

— *Véga* poate că a fost nevoită să-şi petreacă iarna prinsă în gheţuri, aşa cum se şi prevăzuse, obiectă doctorul.

— Evident, dar asta ar fi una dintre cele mai favorabile ipoteze, iar să îţi petreci în acest fel iarna, înconjurat de atâtea pericole, ar echivala aproape cu un naufragiu. În orice

caz, un fapt este de acum dincolo de orice îndoială, dacă vrem să primim veşti de la *Véga,* asta nu se va întâmpla înainte de vara viitoare.

— Şi de ce anume?

— Din motivul pentru care, dacă *Véga* nu şi-a găsit sfârşitul, este acum prinsă între ghețuri şi nu ar putea ieşi decât în iunie sau iulie, asta dacă totul decurge cu bine!

— Asta e adevărat! răspunse domnul Bredejord.

— Ce concluzie tragi din raționamentul ăsta? întrebă doctorul, neliniştit de tonul sacadat pe care îl prinsese vocea lui Erik în timp ce vorbea.

— Concluzia este că ar fi imposibil să aştept aşa de multă vreme fără să fiu lămurit asupra unei probleme care pentru mine are o foarte mare importanță!...

— Ce vrei să faci? Trebuie să accepți inevitabilul!...

— Mai puțin dacă acest inevitabil nu este decât aparent! răspunse Erik. Ştim foarte bine că scrisorile au venit din mările arctice prin Irkutsk. De ce să nu merg şi eu tot pe această cale?... Voi urma coasta Siberiei!... Mă voi informa de la oamenii din regiune dacă nu cumva au auzit de o navă naufragiată sau prinsă între ghețuri!... Poate aş reuşi să dau de Nordenskjöld... şi de Patrick O'Donoghan!... Este o întreprindere care merită încercată!

— În plină iarnă?

— De ce nu? Este cel mai favorabil sezon să călătoreşti cu sania la latitudini mari.

— Însă uiți că nu eşti încă la aceste latitudini mari, iar primăvara va sosi acolo înaintea ta.

— Şi asta este foarte adevărat, spuse Erik, obligat să recunoască puterea acestei obiecții.

Şi rămase cu privirile ațintite în podea, absorbit de propriile gânduri.

— Nu contează! spuse el dintr-o dată. Trebuie ca Nordenskjöld să fie găsit şi odată cu el şi Patrick

O'Donoghan... Vom fi sau nu mai ține de mine!...

Ideea lui Erik era foarte simplă. Era pur şi simplu vorba să transmită ziarelor din Stockholm, sub forma unei note impersonale, dilema sa cu privire la soarta navei *Véga:* fie şi-a găsit sfârşitul, fie este actualmente prinsă în gheţuri, concluzionând că este necesar să se întreprindă noi căutări pentru găsirea ei.

Raționamentul era destul de convingător, iar interesul legat de încercarea lui Nordenskjöld destul de comun ca tânărul student de la Uppsala să fie sigur că problema este discutată cu ardoare în cercurile ştiințifice. Însă efectul anunțului său i-a depăşi aşteptările. Toate ziarele, fără excepție, îl comentară aprobându-l. Oamenii de ştiință şi chiar marea parte a populației fură foarte afectați. Opinia publică se pronunță într-o unanimitate fără egal în favoarea unei expediții de salvare. Comerțul, industria, şcolile, tribunalele, toate clasele sociale au vrut să contribuie la această expediție. Un armator bogat se oferi să echipeze pe cheltuiala sa o navă care să plece pe urmele navei *Véga* şi care să se numească *Nordenskjöld.*

Entuziasmul nu făcea decât să crească tot mai mult pe măsură ce zilele treceau fără să aducă vreo veste pozitivă despre Nordenskjöld. La sfârşitul lui decembrie fondurile subscrise atinseseră o sumă considerabilă. Doctorul Schwaryencrona şi avocatul Bredejord erau în capul listei cu o donație de zece mii de coroane fiecare. Făceau parte din comitetul director, care îl alesese pe Erik drept secretar.

Acesta era într-adevăr sufletul acțiunii. Pasiunea sa, modestia, competența evidentă în tot ce privea această călătorie pe care o studia şi o pregătea fără odihnă, îi aduseră în curând cea mai decisivă influență. Chiar din prima zi, nu făcuse un secret faptul că visul lui era să facă parte din expediție, chiar ca simplu marinar. Faptul că avea un interes personal şi superior a dat şi mai multă greutate tuturor

ideilor excelente pe care le aducea organizatorilor expediției. Prin urmare coordona personal toată munca pregătitoare.

În primul rând, s-a convenit ca o a doua navă să însoțească *Nordenskjöld* pentru ca cercetările să fie finalizate, iar această navă să fie, ca şi *Véga,* un vapor cu abur. Însuşi Nordenskjöld demonstrase că principala cauză a eşecului în toate încercările anterioare, fusese utilizarea navelor cu pânze. Navigatorii arctici, în special într-o călătorie de explorare, aveau într-adevăr tot interesul să nu fie la voia vântului, să poată conta pe o viteză medie, la nevoie dacă ar fi trebuit să traverseze în forță vreo strâmtoare periculoasă, în sfârşit şi mai ales să reuşească să găsească marea liberă acolo unde se putea, toate aceste lucruri imposibil de realizat cu o navă cu pânze.

Acest punct fiind stabilit definitiv, se mai hotărâse de altfel ca nava să fie învelită cu o îmbrăcăminte din stejar verde de şase țoli grosime şi divizată în compartimente etanşe, ceea ce ar fi făcut-o să nu depindă de avariile parțiale cauzate de lovirea cu aisbergurile; să aibă o linie de plutire ridicată; să fie pregătită să transporte o cantitate considerabilă de cărbuni.

Dintre ofertele care fuseseră înaintate comitetului, alegerea lui se opri la un schooner[15] de cinci sute patruzeci de tone, recent construit la Bremen, pe care un echipaj de optsprezece oameni îl putea manevra cu uşurință. Acest schooner, păstrându-şi totuşi arborada, fu dotat cu un motor cu aburi de optzeci de cai şi o elice instalată în aşa fel încât să poată fi urcată la bord dacă ghețurile ar fi pus-o în pericol. Vatra unuia dintre cazanele cu aburi era amenajată astfel încât să poată arde uleiurile şi grăsimea uşor de găsit în regiunile

[15] Sau *goeletă*, tip de vas cu pânze, caracterizat prin prezența a două sau mai multe catarge pe care se ridică pânze multiple aflate la diferite grade de înclinare față de axa de simetrie a navei.

arctice, dacă s-ar fi terminat cărbunele. Coca, protejată de învelişul său de stejar, fu de asemenea întărită cu bârne transversale, astfel încât să ofere o rezistență sporită la presiunea gheții. În sfârşit, prora era cuirasată şi armată cu un pinten de oțel ca

să îşi poată croi drum chiar printr-o banchiză, dacă grosimea ei nu depăşea limita liniei de plutire.

Schoonerul, cumpărat şi livrat, fu botezat *Alaska,* datorită direcției spre care se deplasa. Se hotărâse într-adevăr ca *Nordenskjöld* să plece pe aceeaşi rută pe care o urmase *Véga,* a doua navă însă să facă înconjurul lumii în direcția opusă pentru a aborda Oceanul Siberian pe la peninsula Alaska şi strâmtoarea Bering. Şansele de a regăsi expediția suedeză, dacă se afla în primejdie, sau poate urmele ei în cazul unui naufragiu, urmau să fie dublate deoarece, dacă una dintre nave pleca pe urmele ei, cealaltă i-ar fi ieşit cumva în întâmpinare.

Erik, căruia i se datorase această idee, se întrebase deseori căreia dintre cele două rute să îi dea prioritate şi sfârşi prin a se hotărî pentru a doua.

Nordenskjöld, îşi spuse el, va urma aceeaşi rută ca *Véga.* Este deci indispensabil să aibă aceeaşi soartă fericită ca ea în prima parte a călătoriei, chiar de-ar fi numai să reuşească să treacă de capul Cheliuşkin şi nimic nu dovedeşte că va ajunge vreodată atât de departe, pentru că acest rezultat nu a fost atins până acum decât o singură dată! Pe de altă parte, după ultimele veşti, *Véga* nu se afla la mai mult de două sau trei sute de leghe de strâmtoarea Bering: deci numai sosind în întâmpinarea ei pe această cale ar fi avut cele mai multe şanse să o întâlnească. *Nordenskjöld* ar putea să navigheze luni întregi fără să ajungă la ea, chiar şi în cele mai bune condiții. Cei care merg în sens invers nu aveau cum să nu o întâlnească, dacă încă mai exista, deoarece navighează de-a lungul coastei siberiene.

Însă, în ochii lui Erik, cel mai important lucru era să întâlnească *Véga* cât mai repede posibil, ca să îl găsească şi pe Patrick O'Donoghan la fel de repede.

Doctorul şi domnul Bredejord fură absolut de acord cu aceste motive atunci când le-au fost expuse.

În acest timp, lucrările de amenajare a vasului *Alaska* erau impulsionate la maxim; aprovizionarea, proviziile de alimente, hainele alese în conformitate cu experiența unei astfel de expediții; echipajul compus din marinari de elită, călițiîmpotriva frigului prin campaniile de pescuit din Islanda sau Groenlanda. În sfârşit comandantul, ales de către comitet, era un ofițer din marina suedeză, în prezent în serviciul unei companii maritime şi bine cunoscut pentru călătoriile sale în mările arctice, locotenentul Marsilas. Trebuia să-l aibă drept prim locotenent chiar pe Erik, desemnat pentru acest post de energia cu care pusese suflet în toate aceste pregătiri şi calificat de altfel de diploma sa de căpitan de cursă lungă; ca secund şi al treilea dintre ofițeri au fost aleşi doi marinari încercați, domnul Bosewitz şi domnul Kjellquist.

Alaska urma să poarte cu ea materiale explozibile pentru a putea detona la nevoie ghețurile, precum şi provizii abundente de conserve antiscorbut pentru a putea lupta cu bolile arctice. Era dotat cu un încălzitor menit să mențină, la orice latitudine, o temperatură blândă şi constantă, dar şi de acel observator portativ numit „cuib de cioară" care este ridicat pe catargul principal în regiunile cu ghețuri plutitoare, pentru a semnala prezența aisbergurilor. La propunerea lui Erik, acest observator primi un puternic proiector electric alimentat chiar de motorul navei şi care ar fi trebuit să permită iluminatul drumului *Alaskăi* pe timp de noapte. Şapte vase auxiliare, dintre care două baleniere şi un cutter cu aburi[16], şase sănii, nişte «schnee-shuhe» sau încălțări de zăpadă pentru fiecare om din echipaj fură în egală măsură îmbarcate împreună cu patru tunuri Gattling, treizeci de puşti cu repetiție şi toată muniția necesară.

Pregătirile se apropiau de sfârşit când maaster Hersebom şi fiul său Otto, sosind de la Noroë cu câinele lor mare Klaas,

[16] Vas cu pânze cu un singur catarg, rapid și ușor de manevrat..

solicitară favoarea de a fi angajați marinari la bordul navei *Alaska.* Aflase, dintr-o scrisoare de la Erik, puternicul interes personal pe care îl avea pentru această călătorie şi voiau să împărtăşească pericolele împreună cu el. Maaster Hersebom îşi punea în valoare experiența de pe țărmurile din Groenlanda şi utilitatea pe care ar fi putut-o avea câinele său Klaas în calitate de conducător al câinilor la atelajul de sanie. Otto nu putea să se laude decât cu sănătatea lui bună, forța lui herculeană şi devotamentul său. Grație sprijinului acordat de doctor şi de domnul Bredejord, fură toți trei primiți de comitet.

La începutul lui februarie 1879 totul era pregătit. *Alaska* avea aşadar cinci luni întregi pentru a atinge strâmtoarea Bering la sfârşitul lui iunie, vreme considerată cea mai favorabilă explorării ei. Urma astfel să se îndrepte spre ea pe ruta cea mai directă, adică prin Mediterana, Canalul Suez, Oceanul Indian şi Marea Chinei, oprindu-se din când în când pentru alimentarea cu cărbune în Gibraltar, Aden, Colombo din Ceylon, Singapore, Hong Kong, Yokohama şi Petropavlovsk.

Din toate aceste escale, *Alaska* trebuia să telegrafieze la Stockholm şi se înțeleseră cu toții că, în cazul în care pe parcurs vor apărea veşti de la *Véga,* va fi anunțată.

Călătoria navei *Alaska,* în pregătirea expediției arctice, avea să înceapă prin mările tropicale şi de-a lungul țărmurilor continentelor scăldate de soare. Programul nu fusese stabilit la întâmplare, fusese rezultatul unei necesități impetuoase, întrucât era vorba să ajungă în strâmtoarea Bering pe drumul cel mai scurt şi să rămână până în ultimul moment în legătură telegrafică cu Stockholm-ul.

Dar o dificultate destul de serioasă amenința să întârzie plecarea. S-au preocupat atât de mult de armarea navei, încât fondurile amenințau să fie cam puține pentru cheltuielile indispensabile expediției. Trebuiau, într-adevăr,

să ia în calcul cumpărarea unor provizii considerabile de cărbune şi diverse alte cheltuieli. Se impunea o nouă strângere de fonduri. De îndată ce apelul fusese făcut, comitetul fu impresionat, pe 2 februarie, de două scrisori cu valoare declarată care sosiră pe adresa lui amândouă deodată.

Prima era de la domnul Malarius, învățător public în Noroë, laureat al *Societății de botanică.* Conținea o bancnotă de o sută de kröners şi cererea de a fi ataşat în calitate de ajutor naturalist în expediția *Alaska.*

A doua conținea un cec de douăzeci de mii de kröners, însoțit de această notă concisă:

Pentru călătoria vasului Alaska.

Din partea domului Tudor Brown, cu condiția să fie primit ca pasager.

Capitolul XII
Pasageri neprevăzuți

Cererea domnului Malarius era mult prea emoționantă ca să nu fie primită cu bunăvoință de comitetul director. Prin urmare, a fost votată cu entuziasm, iar vrednicul învățător, a cărui reputație de botanist era chiar mai mare decât credea el însuşi, fu numit asistent naturalist al expediției.

Cât despre condiția pusă de Tudor Brown pentru plata celor douăzeci şi cinci de mii de kröners, doctorul Schwaryencrona şi domnul Bredejord au fost la început tentați să o refuze. Dar, când trebuiră să mărturisească motivele reținerii lor, se treziră în încurcătură. Ce motive să dai comitetului ca să-i ceri să respingă o înscriere atât de importantă? Nu aveau nimic serios. Tudor Brown venise să îi aducă doctorului Schwaryencrona actul de deces al lui Patrick O'Donoghan, iar acum Patrick O'Donoghan părea a fi în viață. Şi unde era dovada relei credințe a lui Tudor Brown în această afacere, iată ce ar fi întrebat comitetul pe bună dreptate, înainte să refuze o sumă de bani care l-ar fi scos din încurcătură. Tudor Brown putea foarte bine să susțină că fusese sincer. Demersul său de acum părea să o dovedească. Poate scopul lui era doar să meargă el însuşi să verifice cum Patrick O'Donoghan, pe care îl credea înecat în strâmtoarea Madeira, se afla pe coasta Siberiei. Presupunând chiar şi alte planuri ale lui Tudor Brown, putea să aibă un interes să îl supravegheze, să îl cunoască, să îl aibă sub observație. Căci, la urma urmei, din două una: ori nu avea nimic de-a face cu ancheta care îi ținea ocupați de atâta vreme pe prietenii lui Erik şi atunci nu avea niciun rost să îl considere drept adversar; sau, din contră, avea vreun interes personal în această afacere atât de obscură şi atunci ar fi valorat de o sută de ori mai mult pentru a-l vedea în acțiune şi pentru a putea fi combătut.

Doctorul şi domnul Bredejord începură aşadar prin a se hotărî să nu se opună îmbarcării lui. Apoi, încetul cu încetul, fură cuprinşi de dorința de a-l studia ei înşişi pe acest bărbat ciudat şi să afle de ce dorea să fie primit pe *Alaska.* Dar cum ar fi putut să reuşească, dacă nu să se îmbarce precum a făcut-o el? Poate că nu era chiar atât de absurd, la urma urmei! Itinerariul navei *Alaska* era foarte atrăgător, cel puțin în prima sa parte. Pe scurt, doctorul Schwaryencrona, mare amator de călătorii, ceru să plece ca pasager, doar pentru a însoți expediția până în Marea Chinei, plătind prețul pe care comitetul l-ar fi considerat corect.

Imediat, exemplul său avu o puternică impresie asupra domnului Bredejord care visa de multă vreme la o excursie spre tărâmurile însorite. El însuşi solicită o cabină în aceleaşi condiții.

Tot Stockholmul crezu atunci că profesorul Hochstedt urma să procedeze la fel, jumătate din curiozitate ştiințifică, jumătate din teama de a-şi petrece atâtea luni fără cei doi prieteni. Însă aşteptarea celor din Stockholm fu înşelată. Profesorul, deşi foarte tentat să plece, puse bine în cântar argumentele pro şi contra, încât îşi dădu seama că era imposibil să ia o decizie. Judecă aşadar călătoria dând cu banul, iar soarta îi ordonă să rămână.

Plecarea fu irevocabil fixată pe 10 februarie. Pe 9 Erik îl aştepta pe domnul Malarius. Fu în mod plăcut surprins să le vadă venind pe doamna Katrina şi pe Vanda, care luaseră trenul ca să-şi ia rămas bun de la el. Ele îşi rezervaseră o cameră într-un han modest din oraş, însă doctorul insistă să vină să stea la el acasă, spre marele dezgust al lui Kajsa care nu-i considera pe musafiri suficient de distinşi.

Vanda era acum o tânără înaltă, iar frumusețea nu se zgârcise deloc cu ea. Tocmai trecuse cu succes la Bergen nişte examene foarte grele şi care îi puteau permite să aspire la un post de profesor într-o şcoală superioară. Dar ea a

preferat să rămână la Noroë, lângă mama ei şi urma să îl suplinească pe domnul Malarius în timpul absenței sale. Întotdeauna serioasă şi blândă, ea continua acea educație solidă care nu schimbase nimic din simplitatea obiceiurilor ei domestice, un farmec straniu şi profund original. Nimic mai neaşteptat decât să vezi această ființă frumoasă îmbrăcată cu pitorescul costum norvegian, dându-şi liniştită cu părerea despre cel mai importante probleme ştiințifice sau aşezându-se la pian, cântând cu un talent desăvârşit o sonată de Beethoven. Dar ceea ce era cel mai fermecător la ea, era lipsa oricărei înfumurări şi naturaleța perfectă a manierelor sale. Nu încerca să iasă în evidență şi nu se gândea să se laude cu talentele pe care le are, aşa cum nu se ruşinea de pantofii ei cu catarame. Înflorea în grația ei precum o floare sălbatică, culeasă de pe malul fiordului şi cultivată de bătrânul ei profesor în grădinița lui din spatele şcolii.

În seara aceea, o reuniune intimă adună în salon toată familia adoptivă a lui Erik. Domnul Bredejord şi doctorul jucară cu domnul Hochstedt o ultimă partidă de whist. Aflară atunci că domnul Malarius era un priceput al acestui joc nobil, ceea ce urma să îi dea ocazia să încânte activitățile din timpul liber de la bordul navei *Alaska.* Din nefericire, demnul învățător recunoscu în acelaşi timp că îi este rău de mare şi că stătea mai întotdeauna la pat când punea piciorul pe o navă. Nu mai era nevoie de nimic pentru a-l decide să se îmbarce decât afecțiunea lui pentru Erik, alăturată ambiției mereu alimentate pe parcursul unei existențe laborioase, de a adăuga câteva varietăți noi familiilor botanice deja catalogate.

După partida de whist ascultară puțină muzică. Kajsa interpretă cu un aer disprețuitor un vals la modă. Vanda cântă, cu o voce de o amplitudine şi corectitudine surprinzătoare, o veche melodie scandinavă. Apoi se servi ceaiul şi băură un bol imens de punci în cinstea succesului expediției. Erik remarcă faptul că Kajsa, în mod ostentativ,

nu-şi atingea paharul.

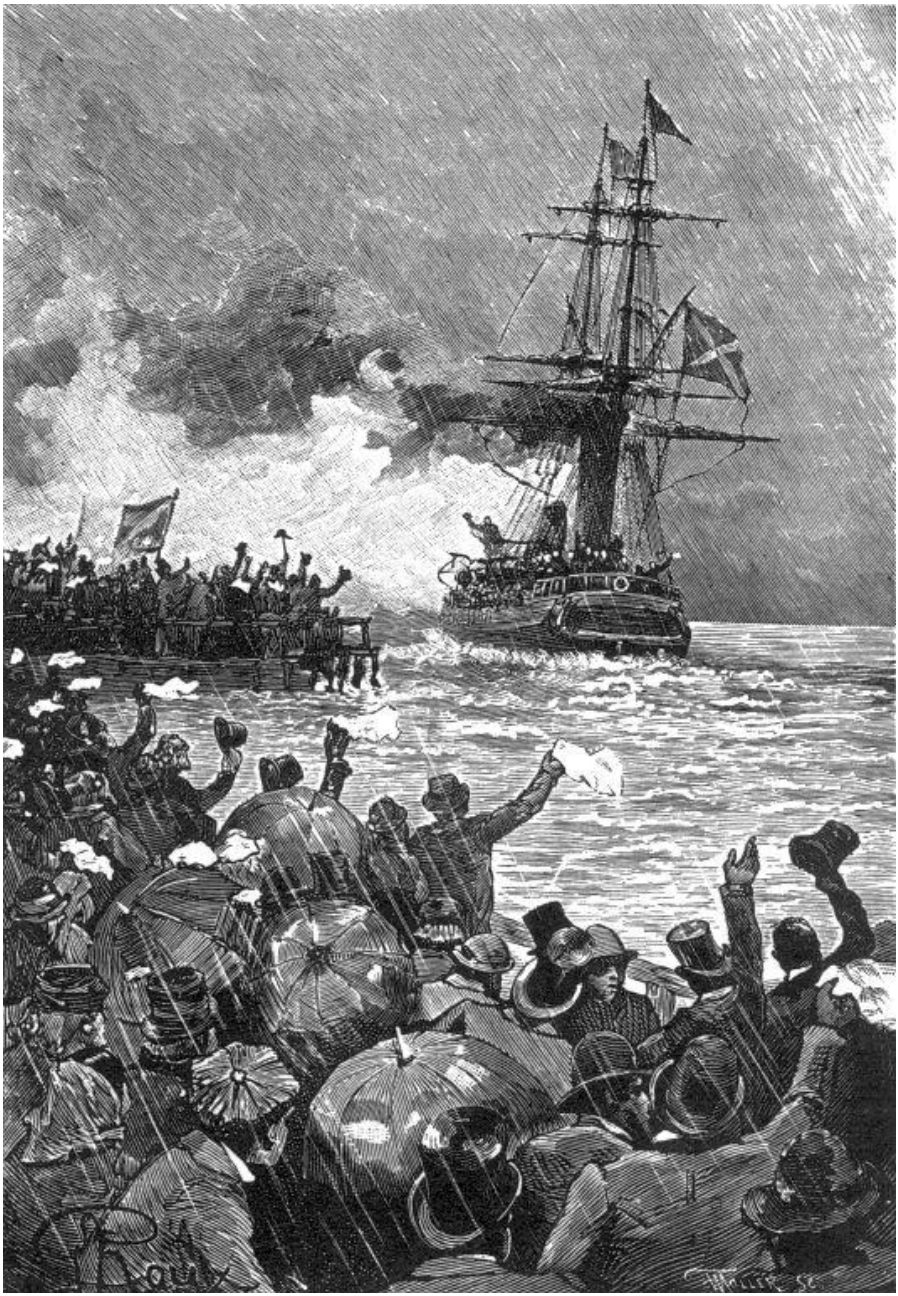

— Nu ne doreşti o călătorie fericită? o întrebă el în şoaptă.

— La ce bun să urezi ceea ce nu speri? răspunse ea.

A doua zi în zori, toată lumea se afla la bord, mai puțin Tudor Brown. De când trimisese scrisoarea cu valoare declarată nu mai dăduse niciun semn de viață.

Plecarea fusese stabilită pentru ora zece. La prima bătaie a ceasului, căpitanul Marsilas dădu ordinul să se ridice ancora şi să sune clopotul care dădea semnalul de plecare pentru a-i avertiza pe vizitatori să se întoarcă pe mal.

— Adio, Erik! strigă Vanda cuprinzându-l cu brațele în jurul gâtului.

— Adio, fiul meu! spuse Katrina strângându-l la pieptul ei pe tânărul locotenent.

— Dar tu, Kajsa, nu îmi urezi nimic? întrebă el înaintând spre ea ca şi cum ar fi avut intenția să o îmbrățişeze.

— Îți urez să nu îți înghețe nasul şi să descoperi că eşti doar un prinț deghizat! răspunse ea râzând cu neobrăzare.

— Şi dacă aşa ar fi, ai putea să te arăți mai prietenoasă cu mine? spuse el zâmbind pentru a ascunde amărăciunea cu care sarcasmul îi copleşise inima.

— Te îndoieşti? răspunse Kajsa întorcându-se spre unchiul ei pentru a-l lămuri că urările de rămas-bun luaseră sfârşit.

Asta fu tot. Avertismentele clopotului erau din ce în mai convingătoare. Mulțimea de vizitatori se întoarse la scară, în jurul căreia bărcile se înghesuiau să-i primească. În mijlocul acestei îmbulzeli, aproape nimeni nu remarcă sosirea unui întârziat care urcă pe punte cu o valiză în mână.

Întârziatul era Tudor Brown. Se prezentă căpitanului şi ceru să i se dea cabina, care îi fu indicată de îndată.

Un minut mai târziu, după două sau trei fluiere stridente şi prelungite, elicea se puse în mişcare, o fierbere de spumă albi apele din spatele navei şi *Alaska,* alunecând maiestuos pe apele verzi ale Balticii, ieşi din Stockholm în uralele mulțimii care îşi agita pălăriile şi batistele.

Erik, în picioare pe pasarelă, comanda manevra. Domnul Bredejord şi doctorul, sprijiniți de bastingajele babordului, trimiteau un ultim salut Kajsei şi Vandei care stăteau pe faleză. Domnul Malarius, pe care deja îl cuprinse răul de mare, merse să se culce în cuşeta lui. Cu toții copleşiți de grijile despărțirii, nici unii, nici ceilalți nu remarcaseră sosirea lui Tudor Brown.

Aşa că doctorul nu reuşi să-şi reprime un gest de surpriză când, întorcându-se, îl văzu țâşnind din adâncurile navei şi îndreptându-se direct spre el, cu mâinile în buzunare, îmbrăcat aşa cum fusese când avuseseră singura întâlnire, cu pălăria încă înfundată pe cap.

— Frumos timp, spuse Tudor Brown, în loc de salut şi de introducere.

Doctorul era stupefiat de această abordare. Aşteptă câteva clipe pentru ca străinul să rostească măcar câteva scuze, să dea o explicație pentru comportamentul său. Văzând că nimic nu venea din partea lui, deschise atunci subiectul.

— Ei bine, domnule, se pare că Patrick O'Donoghan nu este chiar atât de mort pe câte am crezut! strigă el cu o vivacitate extraordinară.

— Este exact ceea ce am vrea să aflăm, ripostă străinul cu aceeaşi indiferență imperturbabilă, şi fac această călătorie pentru a mă lămuri.

Spunând astea, Tudor Brown îi întoarse spatele şi, crezând fără îndoială că explicația lui era perfect satisfăcătoare, începu să străbată pasarela fredonând aria lui favorită.

Erik şi domnul Bredejord urmăriseră acest dialog rapid cu o curiozitate destul de justificată. Persoana lui Tudor Brown era nouă pentru ei. De aceea îl studiară cu atenție, chiar şi mai atent decât o făcea doctorul. Li se păru că străinul, sub aparența lui de indiferență, arunca din când în când nişte priviri furişe înspre ei, ca şi cum dorea să vadă ce impresie făcea. Aşa că se prefăcură imediat că nu sunt interesați, fără

să-şi adreseze niciun cuvânt, şi hotărâră să nu îl bage în seamă. Dar în curând, după ce coborâră în salonul care dădea spre cabine ținură sfat.

Care ar fi putut fi scopul acestui Tudor Brown încercând să stabilească dacă Patrick O'Donoghan a murit? Şi ce scop ar fi urmărit acum plecând cu vasul *Alaska?* Era imposibil de spus. Dar era imposibil de crezut că acest dublu demers să nu fi avut, mai mult sau mai puțin, legătură directă cu povestea navei *Cynthia* şi a „copilului de pe colacul de salvare". Pentru Erik şi prietenii lui, tot interesul care era legat de Patrick O'Donoghan era de fapt despre cunoştințele pe care le-ar fi putut avea despre afacere, şi numai în perspectiva acestui motiv aveau nevoie să dea de urma irlandezului. Acum erau în prezența unui bărbat care, fără să fie chemat, venise să le spună că Patrick O'Donoghan murise. Iar acest bărbat intrase în planurile expediției chiar în momentul în care afirmațiile sale fuseseră dezmințite într-un mod neaşteptat! Concluzia era că trebuia să aibă un interes personal în toată această afacere. Iar faptul că a venit personal să îl caute pe domnul Schwaryencrona indica legătura acestui interes cu ancheta pornită de doctor.

Prin urmare, totul conducea la faptul că Tudor Brown era un factor la fel de important în această problemă ca Patrick O'Donoghan însuşi. Cine ştie dacă nu era deja în posesia misterului pe care ei încercau să îl desluşească? Dacă aşa ar fi fost, trebuiau să fie bucuroşi să îl aibă la bordul navei sau trebuiau să fie îngrijorați? Domnul Bredejord înclina spre ultima opinie şi considera că chipul acelui personaj nu prea inspira încredere. Dimpotrivă, doctorul avea o părere total contrară şi pretexta că Tudor Brown putea foarte bine să fie de bună credință şi să ascundă sub aparențele lui de excentric un suflet foarte cinstit.

— Dacă ştie ceva, spunea el, poate am putea în continuare să sperăm că îl vom face să vorbească atunci când ne vom

familiariza cumva între noi, în această lungă călătorie!... Ar însemna că a dat norocul peste noi! În cel mai rău caz vom vedea clar ce treabă are el cu O'Donoghan, presupunând că vom reuşi să îl găsim pe irlandez!

Cât despre Erik, nici măcar nu îndrăznea să îşi exprime sentimentele pe care aspectul personajului le trezea în el. Era mai mult decât repulsie, era ură, o dorință instinctivă de a se repezi la el şi de a-l arunca peste bord. Convingerea irezistibilă că acest individ avea legătură cu necazurile lui din viață îi copleşea gândurile. Dar i-ar fi fost ruşine să se lase pradă unei astfel de prejudecăți şi chiar să o formuleze. Se mulțumi aşadar să spună că, dacă ar fi fost după el, nu l-ar fi primit niciodată pe Tudor Brown la bord dacă ar fi avut putere de decizie.

Cum ar fi trebuit să se comporte cu el? Şi în acest punct părerile au fost împărțite. Doctorul era de părere că ar fi diplomatic să îl trateze pe Tudor Brown cu o aparentă bunăvoință, pentru a-l face să vorbească. La fel ca Erik, domnul Bredejor, exprima o repulsie de necontrolat în toată această şaradă şi în plus nici nu era sigur că doctorul Schwaryencrona va avea tăria să se conformeze programului său. S-au decis să lase pe seama împrejurărilor modul în care se vor comporta față de el.

Aşteptarea nu fu lungă. Exact la amiază clopotul sună anunțând prânzul. Doctorul Bredejord se îndreptară spre masa căpitanului. Aici îl găsiră pe Tudor Brown, care deja se făcuse comod, ca de obicei cu pălăria pe cap, fără vreo intenție să intre în vorbă cu comesenii săi. Acest bărbat era într-adevăr de o grosolănie care dezarma indignarea. Părea străin de cele mai elementare noțiuni de comportament decent, se servea întotdeauna primul, alegea cea mai bună bucată, mânca şi bea ca un căpcăun. De două-trei ori comandantul şi domnul Schwaryencrona încercară să deschidă o conversație. Nu catadicsi să le răspundă, sau dacă

o făcu, fu numai prin gesturi.

Asta nu îl împiedică de altfel ca la sfârşitul mesei, în timp ce folosea generos o scobitoare enormă, să se răstoarne pe scaun şi să-i spună domnului Marsilas:

— Pe ce dată vom ajunge în Gibraltar?

— Cred că pe 19 sau 20, răspunse căpitanul.

Tudor Brown scoase din buzunar un carneţel şi îşi consultă calendarul.

— Asta ne-ar duce pe 22 în Malta, pe 25 în Alexandria şi pe la sfârşitul lunii în Aden, continuă el ca şi cum şi-ar fi vorbit.

Spunând acestea, se ridică, se întoarse pe punte şi începu să se plimbe pe dunetă.

— Simpatic tovarăş de drum ne-a mai trimis comitetul! nu putu să se abţină domnul Marsilas.

Domnul Bredejord se pregătea să îi dea replica când un vacarm îngrozitor izbucni în capătul de sus al scării şi îl lăsă fără cuvinte. Se auzeau strigăte, lătrături, voci învălmăşite. Toată lumea se ridică şi se îndreptă spre pasarelă.

Debandada era cauzată de Klaas, marele câine groenlandez al lui maaster Hersebom. Se părea că aspectul lui Tudor Brown nu prea îi era pe plac căci, după ce şi-a mărturisit antipatia prin mârâituri surde văzându-l trecând iarăşi şi iarăşi pe lângă el, sfârşi prin a-l apuca de picioare. Tudor Brown scoase imediat din buzunar un revolver şi se pregătea să îl folosească, când Otto sosi la timp ca să îl împiedice şi să-l trimită înapoi pe Klaas în cuşca lui. Avu loc atunci o discuţie destul de confuză. Tudor Brown, palid la faţă de mânie şi groază, voia cu orice preţ să-i zboare creierii câinelui. Maaster Hersebom îi sări în ajutor lui Otto şi încercă să se opună acestui gest cu toată tăria. Căpitanul interveni şi ordonă ca lucrurile să se oprească acolo, rugându-l pe Tudor Brown să îşi bage înapoi în buzunar revolverul şi poruncind ca din momentul acela Klaas să stea numai în lanţ.

Acest incident ridicol fu singurul care marcă primele zile de călătorie. Toată lumea se obişnui cu muțenia şi manierele ieşite din comun ale lui Tudor Brown. Ajunseră ca la masa căpitanului să nu mai fie deloc băgat în seamă, ca şi cum nu ar fi existat. Fiecare îşi vedea de obiceiurile şi de distracțiile personale. Domnul Malarius, după două zile de zăcut în pat, începu să mănânce şi în curând fu în stare să participe la interminabilele partide de whist cu domnul Bredejord. Erik, foarte ocupat cu îndatoririle sale, îşi ocupa tot timpul liber citind. *Alaska* naviga urmându-şi cursul normal şi regulat.

Pe 11 trecură de insula Oland, pe 12 ajunseră la Sund, atinseră Skager-Rack pe 13, fură semnalați la Helgoland pe 14, trecură pe 15 pe lângă Pas-de-Calais, iar pe 16 depăşeau capul Haga.

Pe la miezul nopții următoare, Erik dormea în cabina lui când fu trezit de o linişte deplină şi îşi dădu seama că nu mai auzea trepidațiile elicei. Nu avea de ce să se neliniştească, domnul Kjellquist era de cart. Dar, din curiozitate, se ridică din pat şi ieşi să vadă ce se întâmplă.

Află atunci, din spusele şefului mecanic, că tija pompei de circulație tocmai se defectase, ceea ce necesitase stingerea focului. Navigau în prezent cu pânze, cu o briză uşoară dinspre sud-vest.

Verificarea dură foarte mult şi nu aduse nicio lumină asupra cauzelor avariei. Mecanicul ceru să se facă escală în portul cel mai apropiat pentru a o repara.

Căpitanul Marsilas, după ce verifică şi el care era situația, fu de aceeaşi părere. Se aflau la vreo treizeci de mile de Brest şi dădu ordinul de a porni spre marele port francez.

Capitolul XIII
Să mergem spre sud-vest

A doua zi *Alaska* intră în rada portului Brest. Din fericire, avaria ei nu era prea gravă. Un inginer, chemat de urgență, promise că totul va fi reparat în cel mult trei zile. Aşadar era o întârziere nesemnificativă şi urmau să o compenseze într-o oarecare măsură mergând numai pe cărbuni, ceea ce îi scutea să mai facă escală în Gibraltar, aşa cum le fusese intenția inițială. Următoarea oprire fiind astfel Malta, câştigau douăzeci şi patru de ore procedând astfel. Acest lucru reducea efectiv cu două zile întârzierea. Însă itinerariul navei *Alaska* luase în calcul o marjă de cel puțin treizeci de zile. Aşadar nu era niciun motiv de îngrijorare şi toată lumea se simțea de acum înainte pregătită să îşi asume acest impediment în modul cel mai înțelept din lume.

În curând fu evident că întârzierea urma să se transforme în sărbătoare. În câteva ore, sosirea navei *Alaska* se răspândise în oraş şi, cum scopul acestei călătorii era cunocut din ziare, comandamentul navei suedeze se trezi în curând obiectul celor mai flatante demonstrații. Amiralul-prefect maritim şi primarul din Brest, comandantul portului şi cei ai navelor din radă, veniră oficial să îl viziteze pe căpitanul Marsilas. O cină şi un bal fură oferite îndrăzneților exploratori care plecau în căutarea lui Nordenskjöld. Oricât de puțin le plăceau doctorului şi domnului Malarius aceste întâlniri mondene, trebuia neapărat să fie prezenți la masa care se pregătise pentru ei. Cât despre domnul Bredejord, el se simțea acolo cu adevărat în elementul său.

Printre comesenii prefectului, invitați să onoreze comandamentul vasului *Alaska,* se afla un bătrân înalt, cu o înfățişare delicată şi melancolică. El a fost remarcat de Erik imediat, care a citit, în privirea lui uşor tristă, o simpatie asupra căreia nu putea să se înşele. Era domnul Durrieu,

consul general onorific, membru militant al Societății de Geografie, binecunoscut pentru călătoriile sale în Orientul Mijlociu şi în Sudan. Erik îi citise raportul cu un foarte viu interes. Îi vorbi savantului francez ca unui om competent atunci când au fost prezentați unul altuia. Cu toate acestea, oricât de legitime ar fi satisfacțiile de acest fel, totuşi nu se regăsesc adesea printre majoritatea călătorilor. Li se poate întâmpla, când aventurile lor sunt pe buzele tuturor, să primească admirația banală a mulțimii. Li se întâmplă mai rar să primească, într-un salon, aprecierea eforturilor din partea unor oameni bine informați. Curiozitatea respectuoasă a tânărului locotenent îi merse drept la inimă venerabilului geograf şi aduse un zâmbet pe buzele lui palide.

— Nu am avut un mare merit în aceste descoperiri, spuse el ca răspuns la unele întrebări ale lui Erik despre unele cercetări arheologice încununate de succes, recent realizate în împrejurimile oraşului Assuan. Eu doar mergeam drept înainte, ca un om care încerca să uite de dificultățile insurmontabile şi care nu se îngrijorează de rezultate, numai să se dedice muncii care îl face fericit. Norocul a făcut restul...

Văzându-l pe Erik şi pe domnul Durrieu înțelegându-se atât de bine, amiralul avu grijă să îi aşeze la masă unul lângă celălalt, astfel încât discuțiile lor să poată continua tot timpul mesei.

În timp ce îşi beau cafeaua, locotenentul de pe *Alaska* se trezi abordat de un bărbat micuț şi chel care îi fusese prezentat sub numele de doctorul Kergaridec, care îl întrebă din senin din ce țară provenea. Mai întâi puțin surprins de întrebare, Erik răspunse că era suedez sau, ca să fie mai clar, norvegian, pentru că familia sa locuia în districtul Bergen. Apoi dori să afle motivul acelei întrebări.

— Motivul este foarte simplu, îi răspunse interlocutorul. Cred că de vreo oră, luând cina, v-am observat peste masă, şi

nu am văzut tipul celtic pe care îl afirmați că îl aveți!... Trebuie să vă spun că sunt foarte pasionat de studiile celtice!... Şi este prima dată când mi se întâmplă să întâlnesc tipul celtic la un scandinav. Poate ar fi aici o indicație prețioasă pentru ştiință şi ar trebui să clasăm Norvegia printre regiunile vizitate de strămoşii noştri gali!

Erik urma să explice fără îndoială savantului din Brest raționamentul care ar fi infirmat valoarea acestei ipoteze, când doctorul Kergaridec se întoarse pentru a-şi adresa omagiile unei doamne care tocmai intrase în salonul prefectului maritim, iar conversația se opri aici. Tânărul locotenent de pe *Alaska* nici nu s-ar fi gândit la această întâmplare dacă a doua zi, trecând pe o stradă învecinată pieții, domnul Schwaryencrona nu i-ar fi spus deodată, la vederea unui văcar din Morbihan:

— Dragul meu copil, dacă aş fi avut vreo îndoială asupra originii tale celtice, aici aş fi pierdut-o. Uită-te şi tu cum îți seamănă toți aceşti bretoni! Cum au toți tenul tău închis la culoare, craniul tău osos, ochii tăi bruni, părul tău negru, mergând chiar până la atitudinea ta generală!... Bredejord poate să spună ce vrea, dar tu eşti un celt get-beget, fii sigur de asta!

Erik povesti atunci ceea ce îi spusese seara trecută doctorul Kergaridec. Iar domnul Schwaryencrona fu atât de încântat, încât toată ziua vorbi numai despre asta.

Ca şi ceilalți pasageri de pe *Alaska,* Tudor Brown primise şi acceptase invitația prefectului maritim. S-ar fi putut crede măcar pentru o clipă că urma să participe în ținuta lui obişnuită, pentru că aşa debarcase la ora stabilită pentru cină. Dar, fără îndoială, necesitatea de a-şi scoate prețioasa lui pălărie i se păru de neacceptat şi, în momentul în care urma să treacă pragul gazdei sale, făcu cale întoarsă. Nimeni nu îl mai văzu în seara aceea.

Întorcându-se după bal, unde dansase hotărât, din toată

inima, Erik află de la Hersebom că Tudor Brown se întorsese pe la ora şapte şi luase masa de unul singur. După aceea intrase în apartamentul căpitanului pentru a consulta o hartă maritimă. Apoi în jur de ora opt plecă din nou cu barca care îl adusese de la țărm.

Erau ultimele veşti care se ştiau despre el.

A doua zi seara, la ora cinci, Tudor Brown încă nu îşi făcuse apariția. Ştia totuşi că reparațiile motorului erau pe cale să se sfârşească, cazanele reaprinse, şi că plecarea navei *Alaska* nu mai suferea amânare. Căpitanul avusese grijă să avertizeze pe toată lumea. Dădu deci ordinul să se ridice ancora.

Nava se pregătea să slăbească parâmele, când o barcă care mergea cu toată viteza fu semnalată venind dinspre chei. Toată lumea crezu că îl aducea pe Tudor Brown. În curând aflară că era vorba numai despre o scrisoare. Spre surprinderea generală, această scrisoare îi era adresată lui Erik.

Deschizând-o, Erik constată că era doar cartea de vizită a domnului Durrieu, consul general onorific, membru al Societății de Geografie, cu aceste cuvinte scrise cu creionul:

„Drum bun!... Întoarcere rapidă!..."

Să explice cine poate ce se petrecea în sufletul lui Erik. Această dovadă de atenție din partea unui savant binevoitor şi distins îi merse drept la inimă, iar o lacrimă îi apăru în colțul ochilor. Părăsind acest pământ ospitalier pe care îl cunoscuse de abia de trei zile, i se părea că îşi părăseşte țara. Puse cartea de vizită a domnului Durrieu în carnetul său, spunându-şi că acest adio din partea bătrânului îi va purta noroc.

Două minute mai târziu *Alaska* se puse în mişcare şi înainta spre ieşirea din port. La ora şase trecuse de ea şi pilotul le ură drum bun.

Era 20 februarie. Vremea era senină. Soarele dispăruse

sub o linie a orizontului la fel de clară ca într-o zi de vară. Dar noaptea se lăsa şi în curând urma să fie adâncă, pentru că luna nu răsărea decât la ora zece seara. Erik, care era de serviciu în primul cart, se plimba liniştit pe teuga din spate. I se părea că spiritul rău al expediției dispăruse odată cu Tudor Brown.

— Numai să nu îndrăznească să dea peste noi în Malta sau în Suez! îşi spunea el.

Şi era într-adevăr posibil, după cum gândea el, că Tudor Brown dorea să scape de ocolul lung pe care *Alaska* trebuia să îl facă pentru a ajunge în Egipt. În timp ce nava făcea ocolul coastelor Franței şi Spaniei, el putea, dacă dorea, să mai zăbovească o săptămână la Paris sau în oricare alt punct al călătoriei pe uscat şi să se alăture expediției de pe *Alaska* pentru Indii fie în Alexandria, fie la Suez, chiar poate la Aden, la Colombo în Ceylon, la Singapore sau Yokohama.

Dar nu era decât o probabilitate. Realitatea era că el nu se mai afla acolo şi asta a fost tot ce era nevoie ca să îi facă pe toți mai fericiți.

Astfel că cina, care avu loc la ora şase şi jumătate, ca de obicei, se desfăşură în termenii cei mai prietenoşi. La desert băură în cinstea succesului expediției pe care fiecare îl asocia, mai mult sau mai puțin fățiş, cu absența lui Tudor Brown, apoi urcară pe pasarelă pentru a fuma o țigară de foi.

Noaptea era adâncă. În depărtare, spre nord, se vedea sclipind farul capului Saint-Mathieu, cel de la Pierres Noires sau cel de la Ouessant. Înspre sud, rămânea în urmă farul principal fix din Bec-du-Raz şi farul semnalizator intermitent din Tevennec. Micul far fix de pe faleza din Bec-du-Raz, care nu luminează decât două sectoare, unul de 41 de grade, celălalt de 30, spre vest, tocmai fusese semnalat, ceea ce demonstra că erau pe drumul cel bun. Lateral față de nava *Alaska,* la babord, strălucea farul din Sein, raze intermitente se succedau din patru în patru secunde, precedate şi urmate

de momente de întuneric. O briză favorabilă dinspre nord-vest accelera mersul navei, apăsând-o cu putere pe latura babordului. De asemenea ruliul[17] era slab, deşi marea era destul de agitată.

Când mesenii ajunseră pe punte, cel care era de serviciu la pupa tocmai ridica loch-ul[18] din apă.

— Zece noduri şi un sfert, îi spuse el căpitanului care se îndrepta spre el ca să vadă rezultatul măsurătorii.

— Mergem destul de bine, aşa putem socoti doar cincizeci sau şaizeci de zile! spuse doctorul râzând.

— Într-adevăr, răspunse căpitanul, dar în cazul acesta nu vom avea destul cărbune ca să ajungem în strâmtoarea Bering.

Şi spunând acestea, îl lăsă pe doctor şi coborî în camera lui. Ajuns acolo, alese dintr-un dulap mare deschis de sub barometrele şi de ceasurile sale marine, o hartă căptuşită cu pânză pe care o desfăşură pe biroul său, la lumina unei enorme lămpi Carcel[19] atârnată de tavan. Era o hartă a amiralității britanice care indica toate detaliile regiunii maritime aşa numită armoricană şi în momentul acela parcursă de *Alaska* între 47 grade şi 49 grade latitudine nordică şi între 4 grade şi 5 grade longitudine vestică față de Greenwich. Harta avea suprafața de aproape un metru pătrat. Coastele, insulele, farurile fixe şi rotitoare, bancurile de nisip, adâncimile, chiar şi direcțiile de urmat, toate erau marcate în amănunt. Cu o asemenea hartă şi o busolă, părea că şi un copil ar fi putut să ghideze cea mai mare navă pe lângă țărmurile acestea care erau totuşi atât de periculoase,

---

[17] Balansul unei nave în jurul axului longitudinal din cauza valurilor înalte, paralele cu direcţia de înaintare a navei.

[18] Instrument cu care se măsoară distanța parcursă de o navă şi viteza de deplasare a acesteia.

[19] Lampă cu ulei, foarte eficientă, patentată în 1800 de ceasornicarul Bernard Guillaume Carcel.

unde, nu de foarte multă vreme, încă un ofițer deosebit al marinei franceze, locotenentul Mage, exploratorul Nigerului, tocmai îşi dăduse sufletul împreună cu toți tovarăşii săi de pe *Magicienne,* asta după *Sané* şi atâtea alte nave.

Întâmplarea făcuse ca Marsilas să nu navigheze niciodată în aceste ape. De altfel, numai necesitatea de a ancora la Brest îl adusese aici, în caz contrar ar fi navigat mult spre larg. Aşa că nu putea să se laude decât cu o examinare atentă a hărții şi să aibă grijă să rămână pe drumul cel bun. Însă lucrurile păreau dintre cele mai simple. Lăsând în stânga Pointe-du-Van, Bec-du-Raz şi insula Sein, locul legendar unde trăiseră cele nouă preotese druide[20], aproape întotdeauna ascuns de spuma valurilor care se izbeau de el, nu avea decât să se îndrepte direct spre vest, pentru a cârmi spre sud atunci când se va fi aflat în larg. Farul fix al insulei indica foarte clar poziția sa şi după hartă, la mai puțin de un sfert de milă la vest de acest far, insula sfârşea cu un vârf muntos şi faleze înalte, mărginită de largul mării şi de adâncimi care atingeau rapid o sută de metri. Acest punct de reper era de neprețuit în acea noapte adâncă, iar comandantul, după o examinare minuțioasă a hărții, hotărî să îl urmeze cât mai îndeaproape, lucru pe care poate nu l-ar fi făcut în plină zi, adică la trei sau patru mile în larg. Urcă aşadar din nou pe punte, aruncă o privire scurtă mării şi îi spuse lui Erik să vireze douăzeci şi cinci de grade spre sud-vest.

Ordinul păru să îl ia prin surprindere pe tânărul locotenent.

— Chiar spre sud-vest, sigur? întrebă el respectuos, crezând că nu înțelesese bine.

---

[20] Druizii erau lideri religioşi al religiei celtice. Membri al clasei superioare în culturile celtice antice, erau personaje foarte importante, fiind intermediarii între zei şi oameni.

— Am spus spre sud-vest, repetă cam sec căpitanul. Ruta asta nu este pe placul tău?

— Din moment ce îmi puneți această întrebare, căpitane, trebuie să vă mărturisesc faptul că nu sunt de acord, răspunse cu sinceritate Erik. Aş fi preferat să mergem mai multă vreme înspre vest.

— La ce ar folosi?... Să mai pierdem încă o noapte?

Tonul căpitanului nu îi mai permitea nicio obiecție. Erik dădu ordinul exact aşa cum îl primise. La urma urmei, şeful său era un marinar cu experiență şi în care puteai avea cea mai mare încredere.

Oricât de uşoară a fost, această manevră fu suficientă încât să schimbe mult poziția navei. *Alaska* începu să navigheze cu toată viteza şi, la fiecare viraj, tăia cu prora valurile. În jurul ei se învolburau acum un amestec de valuri mici cu creasta albă. Lochul indica paisprezece noduri şi, cum briza era încă puternică, Erik ordonă micşorarea suprafeței a două vele.

Doctorul şi domnul Bredejord, cuprins deodată de rău de mare, coborâră în cabinele lor. Căpitanul, care se plimbase în lung şi în lat pe punte preț de câteva minute, le urmă în curând exemplul.

De abia ajunse în camera lui, când Erik se prezentă personal la uşa lui.

— Căpitane, spuse tânărul, tocmai am auzit la babord nişte zgomote suspecte! Parcă ar fi nişte valuri care se izbesc de stânci!... Mă simt obligat să vă spun că urmăm o rută periculoasă!...

— Cu siguranță, domnule, aveți o îngrijorare încăpățânată, exclamă căpitanul. Ce pericol ar putea să ne pândească, atâta timp cât farul ne ghidează la mai bine de trei sau patru mile în larg?

Şi arătă cu un deget nerăbdător pe harta care rămăsese desfăşurată pe biroul său, insula Sein care stătea ca o

santinelă avansată în punctul extrem al capului breton.

Erik urmă direcția acelui deget. Văzu şi el foarte clar că niciun pericol nu era semnalat în împrejurimile insulei care se ridica din mare şi era înconjurată de ape adânci. Nimic nu putea fi, în ochii marinarului, mai liniştitor şi mai hotărâtor. Cu toate acestea, nu era o iluzie zgomotul valurilor sparte pe care îl auzise în stânga, adică sub vânt, prin urmare la foarte mică distanță.

Lucru ciudat, chiar şi Erik nu prea era nici el convins de acest lucru şi i se părea că nu recunoaşte în contururile țărmurilor pe care le avea sub ochi imaginea sinistră şi perfidă a acestor maluri pe care o avea în memorie, aşa cum o văzuse descrisă în tratatele de geografie. Dar cum! Să pui în balanță o impresie fugară, o amintire vagă cu un fapt atât de categoric şi de precis cum este o hartă a amiralității britanice!... Erik nu îndrăzni. Hărțile sunt făcute chiar pentru a-i feri pe navigatori de greşeli sau de amintirile false ale memoriei lor. Îl salută pe căpitan şi urcă din nou pe punte. Încă nu pusese bine piciorul pe pasarelă când auzi nişte strigăte:

— Brizanți[21] la tribord! urmate imediat de un al doilea apel: Brizanți la babord!

Imediat se auzi pe punte un fluier însoțit de o învălmăşeală confuză, o serie de manevre efectuate una peste alta. *Alaska* îşi încetini mersul şi dădu motoarele în marşarier... Căpitanul se repezi spre scară.

În acel moment auzi un zgomot surd, de parcă foşneau tălpile unei sănii pe zăpadă. Brusc, o izbitură teribilă îl aruncă pe spate, făcând nava să tremure de la chilă până în vârful catargelor!... Apoi se lăsă liniştea şi *Alaska* rămase

21 Val care se sparge cu putere, producând spumă şi care semnalează adâncimea redusă a apei sau prezența unei stânci sau a unui banc de nisip ori de pietriş.

nemişcată.

Tocmai se blocase între două stânci submarine.

Căpitanul Marsilas, având capul însângerat din cauza căderii, se ridică pentru a urca pe punte. Aici totul era într-o confuzie incredibilă. Marinarii înnebuniți se repezeau spre bărcile de salvare. Valurile se spărgeau cu furie de această piedică nouă pe care o forma nava naufragiată. Cele două puncte luminoase din Tevennec şi din insula Sein, luminând

F. ADMIRAL. 2C

spre *Alaska* cu o fixitate implacabilă, păreau a-i reproşa că s-a avântat în faţa celor mai mari pericole pentru care erau pregătite să le semnaleze. Erik, în picioare pe pasarelă şi aplecându-se la tribord, căuta să străpungă cu privirea întunericul şi să măsoare dimensiunea dezastrului.

— În sfârşit, domnule, ce s-a întâmplat? îi strigă căpitanul încă pe jumătate ameţit de lovitura pe care o suferise.

— S-a întâmplat, domnule, că virând spre sud-vest, după ordinele dumneavoastră, ne-am aruncat peste brizanţi! îi răspunse Erik.

Căpitanul Marsilas nu mai scoase niciun cuvânt. Ce ar fi putut să îi mai răspundă?... Făcu cale întoarsă şi se întoarse spre scară.

În mod ciudat, situaţia era tragică, dar nu părea a fi periculoasă imediat. Chiar imobilitatea navei, prezenţa celor două lumini ale farurilor, apropierea de ţărmul care nu se vedea decât puţin printre stâncile între care *Alaska* se afla prinsă ca într-un cleşte, totul contribuia în a face din acest dezastru o aventură mai mult tristă decât înspăimântătoare. Erik, în ce-l privea, nu vedea decât un fapt: expediţia oprită brusc, ocazie pierdută de a-l găsi pe Patrick O'Donoghan.

Regretase de îndată ce să-i scape mai devreme răspunsul uşor tăios dictat de amărăciunea care îi umplea sufletul, pentru a nu îl regreta. Părăsi aşadar pasarela pentru a coborî pe punte şi a-l căuta din priviri pe căpitan, cu intenţia generoasă să îl liniştească, pe cât posibil.

Însă căpitanul dispăruse şi nu trecură trei minute când din camera lui răsună o detunătură. Erik dădu repede fuga. Uşa era închisă pe dinăuntru. O smulse din balamale cu o lovitură de picior.

Căpitanul Marsilas zăcea pe covor, cu fruntea sfărâmată, plină de sânge, cu un revolver în mâna dreaptă.

Văzând nava pierdută din cauza lui, îşi zburase creierii. Moartea fusese instantanee. Doctorul şi domnul Bredejord,

care dădură fuga în spatele locotenentului, nu putură decât să constate acest lucru. Însă nu era timpul pentru păreri de rău. Erik, lăsând în grija prietenilor săi ridicarea cadavrului şi depunerea lui în cuşetă, avea datoria să urce pe punte şi să se gândească la salvarea echipajului. Pe când trecea prin faţa cabinei domnului Malarius, stimatul savant, trezit de nemişcarea navei sau de focul de revolver, deschise uşa şi îşi scoase afară capul alb, acoperit bineînţeles cu boneta lui de mătase neagră. Încă de la Brest dormise încontinuu şi nu-şi dăduse seama de nimic.

— Hei, dar ce este?... Ce se întâmplă? întrebă el pe un ton calm.

— Ce se întâmplă? îi răspunse Erik. Se întâmplă, stimate profesore, că *Alaska* a eşuat şi căpitanul tocmai şi-a zburat creierii!

— Nu se poate! exclamă domnul Malarius copleşit de aceste veşti. Păi atunci, copile, s-a zis cu expediţia noastră!

— Asta, dragă profesore, este cu totul altceva. Eu nu am murit şi atâta timp cât mai am o ultimă suflare, voi rosti: înainte!

Capitolul XIV
Basse-Froide

Alaska fu aruncată între stânci cu o asemenea violență, încât se pomeni înfiptă între ele şi rămase absolut nemişcată. Nu părea să se afle într-o situație imediat critică pentru echipaj. Valurile, întâlnind acest obstacol neaşteptat, veneau să se izbească de navă, măturând puntea, aruncându-şi stropii până la arboradă. Însă marea nu era într-atât de agitată încât să constituie un pericol iminent. Dacă vremea nu se schimba, puteau spera să nu mai pățească nimic până în zori.

Erik observă asta dintr-o singură privire. Aşa cum era firesc, preluase conducerea navei, în calitate de prim-ofițer. După ce dăduse ordinul să se închidă cu grijă sabordurile şi hublourile şi să se fixeze prelate gudronate peste toate deschiderile pentru cazul în care marea ar fi devenit mai agitată, el coborî în fundul calei însoțit de maistrul dulgher. Ajuns acolo, constată cu mare satisfacție că nu se infiltrase niciun fir de apă. Căptuşeala exterioară a vasului *Alaska* protejase în mod evident coca sa internă, iar precauția luată cu privire la ghețurile polare se dovedise foarte eficace împotriva recifului armorican. Într-adevăr, motorul cu aburi se oprise brusc, dereglat de izbitura îngrozitoare, însă nu se produsese nicio explozie şi nu exista nicio avarie foarte gravă. Erik hotărî să aştepte venirea zilei pentru a încerca să debarce echipajul, dacă acest lucru ar fi fost necesar.

Se mulțumi aşadar să tragă o salvă de tun pentru a cere ajutor celor de pe insula Sein şi să lanseze la apă şalupa cu aburi pentru a o trimite spre Lorient.

— Nicăieri, îşi spunea el pe bună dreptate, nu erau şanse mai mari să găseşti mijloacele de salvare cele mai prompte şi mai potrivite decât în acest mare arsenal maritim din vestul Franței!

Astfel, în acest moment tragic în care toată lumea de la bord credea că totul este pierdut iremediabil, el începea deja să spere. Sau mai degrabă sufletul său cutezător era unul dintre acelea care nu cunosc descurajarea şi nu se declară niciodată învinse.

— Numai să fie posibil să eliberăm *Alaska,* gândea el, şi vom vedea foarte bine cine va avea ultimul cuvânt!

Nu se ferea absolut deloc să îşi exprime această speranţă pe care ceilalţi ar fi considerat-o de nerealizat. Spuse numai, revenind de la vizita în cală, că deocamdată totul era în regulă şi că dispuneau de timp suficient pentru a primi ajutor. Apoi ordonă ca tot echipajul să primească ceai cu rom.

Atât le-a trebuit acestor copii mari ca să le revină buna dispoziţie. Lansarea la apă a şalupei cu aburi se efectuă aşadar cu mult entuziasm.

Când operaţiunea era aproape de final, semnale luminoase dinspre farul din Sein anunţară că ajutoare se îndreptau spre nava naufragiată. În curând două lumini roşii se iviră în noapte şi se îndreptară spre *Alaska* din direcţia vântului. În depărtare se auzeau strigăte. Putură să le răspundă, ca să ştie că naufragiaseră pe Basse-Froide, lângă stâncile din Sein. Se scurse o oră bună până când o barcă reuşi să acosteze, într-atât de puternic era resacul[22] şi operaţiunea de periculoasă. Dar, în sfârşit, cei şase oameni care o mânuiau reuşiră să prindă o parâmă şi să se urce pe *Alaska.*

Erau şase pescari aspri din Sein, nişte oameni înalţi şi curajoşi, care nu erau la prima lor salvare. Fură pe deplin de acord cu ideea să se ceară ajutor la Lorient pentru că micul port din insulă nu putea oferi resursele necesare. Căzură de

[22] Val marin sau oceanic de interferenţă care, izbindu-se de un obstacol, se combină continuu cu valul direct, prezentând aspectul unei explozii.

acord ca doi dintre ei să plece cu şalupa cu aburi împreună cu maaster Hersebom şi Otto de îndată ce luna se va fi ridicat

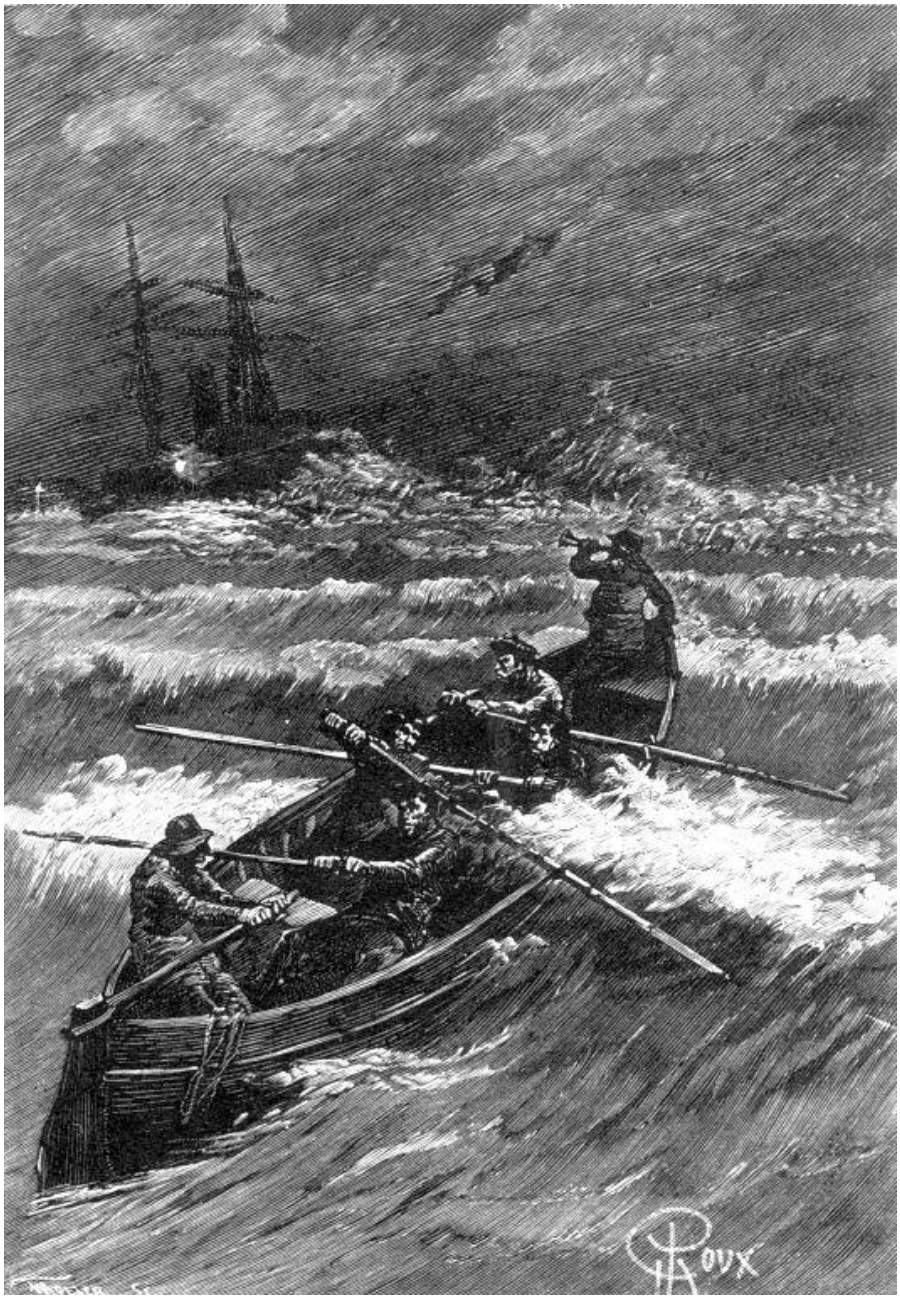

deasupra orizontului. Până atunci dădură câteva informații despre locul naufragiului.

Stâncile submarine din Sein sunt de fapt un banc de formă ascuțită, care pleacă din insul Sein în direcția vest şi se întinde până la nouă mile distanță de această insulă. Este împărțit în două: Pont-de-Sein şi Basse-Froide.

Point-de-Sein are o lungime de aproximativ patru mile şi o lățime de o milă şi jumătate. Este alcătuit dintr-un şir de stânci destul de înalte care formează un lanț deasupra apelor. Basse-Froide se află în prelungirea lui Point-de-Sein pe cinci mile lungime şi o lățime medie de două treimi de milă. Este alcătuită de asemenea dintr-un mare număr de stânci care nu se ridică deasupra apelor la maree, iar numai câteva se dezvăluie atunci când marea este joasă. Principalele sunt Cornengen, Schomeur, Cornoc-ar-Goulet, Bas-Ven, Madiou şi Ar-men. Sunt cele mai puțin de temut pentru că le poți vedea. Numărul, neregularitatea vârfurilor submarine, încă incomplet cunoscute, violența extremă a mării pe acest banc, curenții care mătură în toate direcțiile, fac din el cea mai periculoasă zonă şi locul perfect pentru naufragii. De aceea farurile din insula Sein şi din Bec-du-Raz au fost reglate în aşa manieră încât să transmită alinierea stâncilor care putea astfel să fie recunoscută şi evitată de navele care veneau dinspre vest. Însă manevra rămăsese foarte periculoasă pentru cele care veneau dinspre sud, încât trebuiră să se gândească la asta şi pe viitor să suplimenteze semnalizarea capului cu încă un far special. Din nefericire, nu există în această extremitate nicio insuliță sau stâncă pe care să se poată construi aşa ceva, iar violența cu care se manifesta marea nu permitea nici măcar să te gândeşti la un far plutitor. Trebuiră aşadar să hotărască să ridice farul pe stânca Ar-men, situată la trei mile de vârful extrem. Dar lucrările sunt împiedicate de aşa mari dificultăți, încât acest far, început în 1867, doisprezece ani mai târziu, în 1879, nu

fusese ridicat decât la jumătatea înălțimii, adică la treisprezece metri deasupra apei. A fost un an în care nu a fost posibil să se muncească opt ore, deşi muncitorii aşteptau momentul favorabil. Prin urmare, farul nu exista decât în proiect, în momentul catastrofei vasului *Alaska.*

Însă asta nu explica de ce veniseră dinspre Brest când aveau un aşa pericol în față. Erik îşi promise să cerceteze problema imediat după plecarea şalupei cu aburi.

Plecarea se putu efectua în curând, mai ales că luna apăruse deja. Tânărul locotenent hotărî atunci ca echipa de cart să rămână pe punte, iar ceilalți să meargă să se odihnească, ca de obicei. Apoi coborî în sala de primire.

Domnul Bredejord, domnul Malarius şi doctorul vegheau lângă cadavru. Se ridicară atunci când l-au văzut pe Erik întorcându-se.

— Sărmanul meu copil, ce este toată nenorocirea asta, şi cum am ajuns aşa? întrebă doctorul.

— Este inexplicabil, răspunse tânărul aplecându-se peste harta încă întinsă pe biroul mortului. Am simțit instinctiv şi chiar am spus-o că nu mergeam în direcția cea bună. Dar, după părerea mea şi a întregului echipaj, suntem la mai puțin de trei mile vest de acest far – cam aici, a adăugat el arătând un punct de pe hartă – uitați-vă şi voi, niciun pericol nu este semnalat aici, nici bancuri de nisip, nici recife!... Culoarea închisă a apelor adânci!... Este de neconceput! Nu putem însă presupune o greşeală în harta marinei britanice, pentru o regiune maritimă atât de cunoscută, cercetată de multe secole!... Ceea ce se întâmplă acum este mai rău decât un coşmar!...

— Poate ne-am înşelat în privința poziției. Oare nu am încurcat farurile între ele? întrebă domnul Bredejord.

— Este aproape imposibil, într-o călătorie atât de scurtă ca a noastră, de când am plecat din Brest! spuse Erik. Gândiți-vă că nu am pierdut niciodată țărmurile din vedere şi că am

mers constant de la un reper la altul!... Ar trebui să presupunem că unul dintre farurile însemnate pe hartă nu a fost aprins sau că un far suplimentar a fost adăugat, adică, într-un singur cuvânt, de neimaginat aşa ceva!... În afară de asta, este suficient să ştim că traseul nostru a fost foarte regulat, am supravegheat cu atenţie lochul, aşa că nu pot să mă gândesc la vreo eroare!... Am putea să ştim, cu o precizie de aproape cinci sute de metri, toată ruta pe care am mers. Datele acestui grafic corespund exact cu poziţia pe care observatorul ne-o stabileşte acum în raport cu farul din insula Sein!... Şi totuşi, adevărul este că suntem prinşi în capcană când, după hartă, trebuia să plutim la trei sute de metri deasupra fundului!...

— Dar cum se va sfârşi asta? Asta ar trebui să ştim! exclamă doctorul.

— Vom afla în curând, răspunse Erik, dacă autorităţile maritime se vor grăbi să ne sară în ajutor. Deocamdată nu putem decât să aşteptăm şi cel mai bine ar fi pentru toată lumea să meargă să se odihnească, ca şi cum am fi ancorat în golful cel mai sigur!

Tânărul comandant nu mai spuse că, personal, avea de gând să vegheze nava în timp ce prietenii săi mergeau să se odihnească. Asta şi făcu toată noaptea, uneori plimbându-se pe punte şi asigurându-se că oamenii de serviciu la cart îşi făceau treaba, alteori coborând câteva minute în salon.

Cum ziua începea a se mişi, avu satisfacţia să constate că hula scăzuse văzând cu ochii, odată cu briza mării. Îşi dădu seama de altfel că mareea era la punctul de jos şi în curând o va lăsa pe *Alaska* aproape pe uscat. Asta îi dădu posibilitatea să verifice pe loc dimensiunea dezastrului şi, într-adevăr, pe la şapte dimineaţa, reuşi să examineze situaţia.

Nava se afla blocată în colţurile stâncilor care ieşeau din bancul de nisip. Trei dintre vârfurile ascuţite perforaseră bordajul exterior al *Alaskăi* în momentul naufragiului, şi o

țineau acum ca niște proptele. Chiar şi direcția spre care erau înclinate aceste vârfuri, spre nord, adică în sens contrar deplasării *Alaskăi* în momentul naufragiului explica cum reuşiseră să oprească nava exact pe banc şi să o împiedice să înainteze pe şirul de stânci submarine. Cea mai bună manevră, comandată chiar de Erik, contribuise de asemenea ca izbitura să nu fie atât de puternică. Nava, având motorul cuplat pe mers înapoi pentru câteva secunde chiar înainte de izbitură, nu fusese purtată peste recif decât cu viteza pe care o mai avea şi purtată de curent. Dacă nu ar fi fost aşa, nimeni nu s-ar fi îndoit că ar fi fost făcută bucăți. Pe de altă parte, briza şi valurile care toată noaptea s-au deplasat în aceeaşi direcție, au ajutat ca *Alaska* să rămână pe poziție, în loc să o fixeze pe stânci, cum s-ar fi întâmplat dacă vântul şi-ar fi schimbat direcția. Una peste alta, nu puteai să speri mai mult de la o astfel de situație dezastruoasă. Problema principală rămânea cum să elibereze nava înainte ca o schimbare de vânt să modifice toate acele condiții favorabile.

Erik hotărî să nu mai piardă niciun minut. Imediat după ce echipajul mâncă, îi trimise pe toți ca să lărgească cu lovituri puternice de topor cele trei spărturi principale din bordajul exterior făcute de vârfurile ascuțite ale stâncilor. Dacă un remorcher trimis de la Lorient ar sosi la timp, ar fi posibil să elibereze *Alaska* la flux aproape fără niciun efort. Ne putem imagina de ce tânărul căpitan urmărea cu nerăbdare apariția celei mai mici dâre de fum la orizont.

Totul se întâmplă exact aşa dorea, dar important era că vremea rămăsese calmă şi blândă, cât se putea spera. Apoi, după prânz, apăru un aviso[23], însoțit de un remorcher, în apele din jurul *Alaskăi.* Aviso-ul era comandat de un locotenent de marină care venise să se ofere politicos la dispoziția naufragiaților. Erik şi statul-major al navei suedeze

[23] Sau sloop, vas de escortă cu cel mult 20 de tunuri.

îl primiră pe punte, aşa cum se cuvenea, apoi coborâră în salon.

— Dar explicați-mi, întrebă locotenentul pe Erik, cum ați reuşit să eşuați pe bancul Sein ieşind din portul Brest?

— Această hartă vă va explica, răspunse Erik. Nu se menționează niciun pericol!

Ofițerul francez examină cu curiozitate, mai apoi cu uimire traseul geografic care i-a fost prezentat.

— Într-adevăr, Basse-Froid nu este însemnat pe hartă!... Şi nici Pont-de-Sein!... exclamă el. Este o neglijență de neconceput!... Cum aşa?! Culoarea albastră care indică adâncimi mari lîngă insulă!... Şi acest profil abrupt!... apoi poziția farului care este dată inexact!... Trec dintr-o surpriză în alta!... Este totuşi o hartă a amiralității britanice!... Dacă ar fi hărți greşite, atunci asta este una dintre ele!... Ai putea zice că le-a făcut plăcere să o deseneze greşit, înşelător şi perfid!... Navigatorii de altădată jucau asemenea feste rivalilor lor! N-aş fi crezut niciodată că Anglia ar fi putut păstra astfel de obiceiuri.

— E sigur că este vorba despre Anglia? întrebă domnul Bredejord cu vocea lui subțire. După părerea mea, există suspiciunea că harta aceasta a fost falsificată şi pusă de o mână criminală în seiful navei *Alaska.*

— De către Tudor Brown! exclamă impetuos Erik. Seara cinei la prefectul din Brest!... când a intrat în camera de primire sub pretextul că ar vrea să consulte o hartă!... Oh, ce nenorocit!... Deci de aceea nu s-a întors la bord?...

— Mie mi se pare destul de evident! spuse doctorul Schwaryencrona. Dar totuşi, să acționezi atât de obscur presupune abisuri de răutate! Care ar fi fost scopul său?

— Şi cu ce scop a venit la Stockholm doar să vă spună că Patrick O'Donoghan e mort? răspunse domnul Bredejord. În ce scop a subscris douăzeci şi cinci de mii de kröners pentru călătoria *Alaskăi,* când plecarea navei nu mai era pusă la

îndoială?... În ce scop s-a îmbarcat cu noi ca să ne părăsească la Brest? Într-adevăr, constat că trebuie să fii orb ca să nu vezi în momentul de față o înlănțuire pe cât de logică, pe atât de înfiorătoare între toate aceste fapte. Care este interesul lui Tudor Brown în toate acestea? Habar nu am. Însă acest interes trebuie să fie foarte serios, foarte redutabil, astfel încât să recurgă la asemenea mijloace pentru a opri expediția noastră! Pentru că acum sunt convins, el a fost cel care ne-a silit să ancorăm la Brest şi tot el ne-a îndrumat spre stâncile unde ar fi trebuit să ne găsim moartea!

— Cu toate acestea, pare greu de prevăzut ruta pe care urma să o aleagă căpitanul! obiectă, sincer, domnul Malarius.

— De ce? Ruta indicată a fost modificată pe hartă chiar de el însuşi. După trei zile de întârziere era sigur că ar vrea căpitanul Marsilas să recupereze timpul pierdut şi să aleagă drumul cel mai scurt!... Crezând că marea este liberă înspre țărmurile Seinului şi îndreptându-se spre sud, erau nouă şanse din zece că va fi aruncat pe stâncile din Chaussee!

— Este adevărat, spuse Erik, dar proba că planul lui era nesigur e că am insistat în fața căpitanului să mai meargă spre vest.

— Şi cine ar putea să spună că alte hărți nu erau pregătite să ne înşele pe alte țărmuri, dacă am fi scăpat din Basse-Froide? exclamă domnul Bredejord.

— Este uşor de verificat, răspunse Erik, mergând spre dulap să ia toate hărțile amănunțite care se găseau acolo.

Prima pe care o deschise era cea despre Corogne şi, dintr-o singură privire, ofițerul francez semnală vreo două-trei greşeli grave. A doua era cea a Gibraltarului. Chiar şi aici erorile grave îți săreau în ochi! O examinare mai atentă ar fi fost de prisos şi nu mai era loc de nicio îndoială. Dacă naufragiul *Alaskăi* nu s-ar fi produs pe culoarul stâncilor din Sein, atunci ar fi trebuit să aibă loc înainte de a ajunge în Malta!

O analiză atentă a hărților dezvălui procedeul simplu prin care s-au pregătit toate aceste atacuri. Erau într-adevăr hărți ale amiralității britanice, dar șterse în parte cu o substanță chimică şi redesenate astfel încât, printre indicațiile corecte, să aibă indicații false. Oricât de iscusite au fost aceste retuşări, ieşeau totuşi în evidență prin uşoare tente de culoare şi de ton diferite, mai ales acum, când şi-au dat seama de ele. În sfârşit, un amănunt înlătura orice îndoială că vinovatul făcuse asta cu premeditare. Hărțile de pe *Alaska* purtau ştampila Ministerului Marinei Suedeze. Cele care au fost adăugate în colecție nu aveau aşa ceva. Falsificatorul socotise că nu se va uita nimeni atât de atent şi ne vom duce toți spre moarte.

Aceste descoperiri succesive îi aruncară pe toți cei care participau la anchetă într-o consternare teribilă. Erik ieşi primul din acea tăcere profundă care urmase discuției.

— Sărmanul căpitan Marsilas! spuse el cu o voce emoționată, a plătit el pentru noi toți!... Dar din moment ce am scăpat cu toții, aproape printr-o minune, de soarta care ne fusese destinată, să încercăm cel puțin să nu mai lăsăm nimic la voia întâmplării!... Mareea urcă, iar în curând apele vor fi destul de mari încât să avem posibilitatea să eliberăm *Alaska!...* Dacă sunteți de acord, domnilor, ne vom ocupa de asta fără întârziere!

Vorbea cu o autoritate simplă, o demnitate modestă care îi inspira deja sentimentul responsabilității. Să se vadă la vârsta lui învestit căpitanul unei nave, în asemenea împrejurări şi la începutul unei expediții atât de îndrăznețe, era desigur o aventură la care nu s-ar fi aşteptat. Dar încă din ziua precedentă avea certitudinea că se afla la înălțimea aşteptărilor; ştia că poate să se bazeze pe el însuşi, pe echipajul său şi acest gând îl schimbă în profunzime. Copilul de ieri era astăzi un bărbat. Flacăra eroului strălucea în privirile lui. Ascendentul său se impunea fără nicio îndoială

întregului anturaj. Domnul Bredejord şi doctorul îi dădeau ascultare aşa cum făceau şi ceilalți.

Operațiunea, pregătită încă de dimineață, fusese mai uşoară decât sperau. Ridicată de valuri, nava nu mai cerea altceva decât să se desprindă de vârfurile ascuțite ale stâncilor care o țineau în loc. Fu de ajuns ca remorcherul să pornească şi să tragă nava cu parâmele legate în spate şi, cu un scrâşnet de lemn târât şi de bordaj sfâşiat, vasul scăpă din teribila capcană şi se văzu dintr-o dată eliberat - ce-i drept îngreunat de apa care pătrunsese în compartimentele etanşe, lipsit de ajutorul elicei care se înclinase şi de motorul care nu mai dădea niciun semn de viață – dar era totuşi manevrabil, cârma îşi făcea datoria şi era gata să navigheze, dacă ar fi trebuit cu două focuri[24] şi un gabier[25].

Tot echipajul, adunat pe punte, privise cu o emoție uşor de înțeles tot acest efort decisiv şi salutară cu urale eliberarea navei *Alaska.* Aviso-ul şi remorcherul răspunseră cu în acelaşi fel la aceste strigăte de bucurie. Era ora trei după amiaza. Aproape de orizont, un soare strălucitor de februarie inunda cu lumină marea calmă şi scânteietoare care acoperise din nou bancurile de nisip şi stâncile din Basse-Foide, ca şi cum ar fi vrut să şteargă până şi amintirea dramelor nopții.

Chiar în aceeaşi seară, *Alaska* era în siguranță în rada portului Lorient. Chiar de a doua zi autoritățile maritime franceze, cu cea mai mare bunăvoință, au autorizat aducerea vasului într-un doc uscat[26] din Caudan. Avariile de la cocă nu erau atât de grave. Cele de la motor erau mai dificile, dar se puteau repara. Poate ar fi avut nevoie, totuşi, de un timp

[24] Velă triunghiulară fixată la prova navei.

[25] Velă pătrată fixată pe catargul pe care se află postul de observație.

[26] Doc din care se poate evacua apa pentru efectuarea de lucrări de reparații şi întreținere a calei.

mai lung, însă cum prevăzuse Erik, nicăieri în lume nu ar fi putut găsi de pe o zi pe alta resursele prețioase care îi erau oferite de şantierele navale, forjele şi topitoriile din Lorient. Atelierele domnilor Gamard, Norris & Co au promis să repare totul în trei săptămâni. Era 23 februarie. Pe 16 martie puteau să pornească din nou la drum, de data aceasta cu hărțile bune.

Rămâneau trei luni şi jumătate pentru a ajunge în strâmtoarea Bering, la sfârşitul lunii iunie. Ceea ce încercau să facă nu era imposibil, deşi limitele erau destul de strânse. Erik nici nu se gândea să renunțe la planul său. Nu se temea decât de un singur lucru, să nu fie constrâns să renunțe. De aceea refuză să trimită la Stockholm un raport despre naufragiu de teamă să nu fie rechemat, să depună o plângere în instanță împotriva presupusului autor al atentatului şi să fie întârziat de procedurile din justiție.

Cine ştie însă dacă nu cumva această impunitate nu l-ar încuraja pe Tudor Brown să pună noi obstacole în calea navei *Alaska?* Asta se întrebau domnul Bredelord şi doctorul în timp ce jucau whist cu domnul Malarius în salonul micuț al hotelului unde se cazaseră atunci când au debarcat la Lorient.

Pentru domnul Bredejord întrebarea nu prezenta nicio îndoială. Un ticălos ca acest Tudor Brown, dacă ar afla de eşecul tentativei sale – şi cum să te îndoieşti că nu a aflat? – va face tot posibilul să mai încerce o dată. Să crezi că vei ajunge vreodată în strâmtoarea Bering era mai mult decât o utopie, era o nebunie. Domnul Bredejord nu vedea cum ar fi putut Tudor Brown să îi împiedice, dar era sigur că va găsi el o modalitate. Şi doctorul Schwaryencrona înclina spre aceeaşi părere, iar domnul Malarius nu era nici el prea liniştit. Descurajarea plutea asupra partidelor de whist, iar plimbările pe care le făceau cei trei prieteni prin împrejurimile oraşului nu erau nici ele prea vesele. Principala lor preocupare era să

supravegheze lucrările la ridicarea mausoleului pentru căpitanul Marsilas ale cărui funeralii le urmăriseră toți cei din Lorient. Iar vederea acestui monument funerar nu dădea supraviețuitorilor de pe *Alaska* o imagine prea roz.

Dar era suficient să-l regăsească pe Erik pentru a continua să spere. Hotărârea sa era de nezdruncinat, era dedicat cu totul acțiunilor sale, demonstra o voință atât de fermă în abordarea obstacolelor, oricare ar fi fost ele, cu certitudinea că va trece peste ele, astfel încât era imposibil să manifeşti sau chiar să păstrezi în suflet sentimente mai puțin eroice.

O nouă întâmplare veni totuşi să demonstreze că Tudor Brown îşi urma un plan bine pus la punct. Pe 14 martie seara, Erik constată că lucrările la motor erau aproape de sfârşit. Nu mai rămăsese decât să fie reglată una dintre pompe, iar asta urma să se întâmple a doua zi. La ora precizată urmau să fie gata de drum. Dar, în noaptea de 14 spre 15, corpul pompei dispăru din atelierele domnilor Gamard, Norris & Co. şi fu imposibil să mai fie găsit. Cum s-a produs acest furt? Şi cine se făcea vinovat de asta? Nici cea mai minuțioasă anchetă nu a putut să clarifice acest aspect.

Ce era sigur, era faptul că le mai trebuiau încă zece zile ca să refacă lucrarea, ceea ce întârzia plecarea *Alaskăi* pentru 25 martie.

Lucru ciudat, acest incident îl influență pe Erik mai mult chiar decât naufragiul. Într-adevăr, văzu în acest lucru dorința persistentă de a fi împiedicată călătoria *Alaskăi.* Iar această dovadă întări şi mai mult, dacă mai este posibil, dorința arzătoare de a o duce la îndeplinire.

El consacră aproape în întregime aceste zece zile de întârziere pentru analizarea problemei pe toate părțile. Cu cât studia mai mult, cu atât se convingea că să-şi asume misiunea să ajungă în strâmtoarea Bering în trei luni, pe o rută cunoscută de Tudor Brown, când *Alaska* era încă la Lorient, la patruzeci de zile de când plecase din Stockholm,

însemna să alerge spre eşec, dacă nu cumva spre un dezastru ireparabil.

Însă această concluzie nu îl opri, dar îl făcu să se gândească că o modificare în planurile originale era absolut necesară. Avu în primul rând grijă să nu spună nimic, judecând inteligent că secretul era condiția esențială a victoriei. Se mulțumi să supravegheze mai îndeaproape ca niciodată lucrările de reparație.

Însă tovarăşii săi de călătorie au putut să remarce că din momentul acela era mai puțin grăbit să plece. Mai întâi crezură că Erik considera încercarea de nerealizat, prin urmare şi ei începuseră să gândească astfel.

Şi uite că se înşelau.

Pe 25 martie, la amiază, *Alaska* ieşea din bazin, trecea prin radă şi se îndrepta spre largul mării.

Capitolul XV
Drumul cel mai scurt

Coastele Franței dispăreau la orizont când Erik îi convocă în salon pe cei trei prieteni şi sfătuitori pentru a le comunica ceva grav.

— M-am gândit foarte mult, le spuse el, la împrejurările care au marcat călătoria noastră încă din ziua în care am plecat din Stockholm. O concluzie se impune: trebuie să ne aşteptăm să mai întâlnim în drumul nostru obstacole sau întârzieri. Cel care a îndrăznit să ne trimită la moarte pe Basse-Froide nu se va da bătut!... Poate că ne pândeşte deja în Gibraltar, Malta sau în altă parte... Dacă nu reuşeşte să ne aducă pieirea, mi se pare sigur că măcar va reuşi să ne întârzie. Aşa nu vom ajunge în strâmtoarea Bering în anotimpul verii, singurul în care se poate naviga în Oceanul Arctic!

— Asta este şi concluzia mea, declară domnul Bredejord. O păstram pentru mine pentru că nu voiam să elimin orice speranță, dragul meu copil. Însă acum sunt convins, ar trebui de acum înainte să renunțăm să mai străbatem în trei luni distanța care ne desparte de strâmtoarea Bering.

— Este şi părerea mea, spuse doctorul.

Cât despre domnul Malarius, acesta aprobă opiniile dând discret din cap.

— Ei bine, acestea fiind spuse, ce credeți că ar trebui să facem în continuare?

— Eu cred că ar trebui să adoptăm singura variantă rațională şi care ar fi şi conformă cu ceea ce ne-am propus, răspunse domnul Bredejord, adică să renunțăm la o astfel de încercare pe care toți o considerăm irealizabilă şi să ne întoarcem la Stockholm. Ai înțeles şi tu, copilul meu, şi vreau să te felicit în numele tuturor pentru că ai ştiut să aduci necesitatea în primul plan.

— Iată un compliment pe care nici nu ştiu cum să îl accept, exclamă Erik zâmbind, pentru că nu-l merit. Nu! Eu nu mă gândesc să renunț la ceea ce ne-am propus să facem şi nici nu mă gândesc că ar fi imposibil de realizat!... Doar cred că, pentru a duce aventura noastră la bun sfârşit, este necesar să dejucăm toate maşinațiunile acestui scelerat care ne pândeşte şi, în acest scop, prima măsură pe care ar trebui să o luăm este să ne schimbăm în totalitate itinerariul.

— O schimbare de itinerariu nu ar putea decât să complice dificultățile, îi răspunse doctorul, pentru că ne-am oprit prea repede. Dacă ne este greu să ajungem în trei luni în strâmtoarea Bering prin Marea Mediterană şi canalul de Suez, ar fi cu totul imposibil să o facem pe ruta Capului Bunei Speranțe sau Capul Horn, iar oricare dintre aceste rute ne vor lua între cinci sau şase luni.

— Există altă rută care să scurteze călătoria în loc să o prelungească şi pe care să fim siguri că nu îl întâlnim pe acest Tudor Brown, spuse Erik, fără să fie afectat de această obiecție.

— O altă rută? răspunse domnul Schwaryencrona. Pe legea mea dacă ştiu pe unde să mergem, poate dacă te gândeşti să o luăm prin Panama!... Dar, din câte ştiu, încă nu este practicabil navelor şi nici nu va fi vreme de mulți ani!...

— Nu mă gândesc la ruta prin canalul Panama, nici prin Capul Bunei Speranțe şi nici prin Capul Horn, continuă tânărul căpitan al vasului *Alaska.* Ruta despre care vorbesc, singura prin care am putea ajunge în trei luni în strâmtoarea Bering, este Oceanul Înghețat, pasajul de nord-vest!

Apoi, văzându-şi ascultătorii stupefiați de această concluzie neaşteptată, Erik simți nevoia să o dezvolte.

— Pasajul de nord-vest nu mai e astăzi ceea ce era odată, continuă el, spaima şi chinul navigatorilor. Este o rută sezonieră pentru că nu este deschisă deloc decât opt sau zece săptămâni în fiecare an, dar acum cunoscută perfect, trasată

pe nişte hărți excelente, frecventată de sute de baleniere. Încă se întâmplă rar ca să ia cineva s-o urmeze ca să ajungă în Atlantic sau Pacific, sunt total de acord. Cei care îndrăznesc să facă asta, fie de o parte, fie de cealaltă, nu o traversează decât parțial. S-ar putea întâmpla, dacă împrejurările nu ne vor fi favorabile, ca ruta să rămânu închisă în fața noastră sau să nu o găsim deschisă exact în momentul în care avem nevoie să fie. Este un risc pe care trebuie să ni-l asumăm! Însă eu cred că există destule motive pentru care ar trebui să sperăm la reuşita pe acest drum din moment ce nu mai există altceva!... Acestea fiind spuse, datoria noastră, misiunea pe care am primit-o de la cei care au avut încredere în noi, datoria pe care noi înşine ne-am impus-o este să fim de acord cu singurul mijloc prin care am putea să ajungem la timp în strâmtoarea Bering! O navă obişnuită, pregătită pentru a naviga în mările tropicale, ar putea să dea înapoi în fața unei astfel de obligații. O navă precum *Alaska,* dotată perfect pentru navigarea circumpolară, nu ar trebui să ezite să plece la drum. După părerea mea, şi țin să precizez acest lucru, mă voi întoarce poate la Stockholm fără să-l fi găsit pe Nordenskjöld, dar nu mă voi întoarce fără să fiu sigur că am făcut tot posibilul pentru a-l găsi!

Raționamentul lui Erik era atât de solid încât nimeni nu încercă să îl respingă. Cum ar fi putut obiecta doctorul, domnul Bredejord şi domnul Malarius? Vedeau foarte bine dificultățile noului plan. Însă aceste dificultăți, cel puțin, nu erau de nedepăşit, în timp ce oricare dintre celelalte variante se dovedeau a fi aproape fără speranță. Prin urmare fură cu toții de acord că, orice s-ar întâmpla, ar fi mult mai glorios să încerce această aventură decât să se întoarcă ruşinați la Stockholm.

— În ceea ce mă priveşte, eu nu am decât o singură obiecție serioasă, spuse doctorul Schwaryencrona, după

minute întregi în care stătuse adâncit în gândurile sale. În regiunile arctice ne va fi destul de greu să ne alimentăm cu cărbune. Şi fără cărbune putem să spunem adio posibilității să străbatem pasajul de nord-vest, profitând de intervalul adesea prea scurt când aceasta ar fi practicabil!

— Am anticipat această dificultate care este într-adevăr singura, răspunse Erik şi nu cred că nu ar putea avea rezolvare. În loc să ne îndreptăm spre Gibraltar sau Malta unde ne aşteaptă cu siguranță alte uneltiri ale lui Tudor Brown, vom merge spre Londra. De acolo voi transmite prin cablul transatlantic unei firme din Montreal ordinul de a trimite fără întârziere un vas cu cărbuni care să ne aştepte în golful Baffin, dar şi unei firme din San Francisco ordinul să ne mai trimită unul în strâmtoarea Bering. Avem fondurile necesare şi chiar mai mult, deoarece cantitatea de huilă necesară va fi, în tot cazul, mult inferioară celei care ne-ar fi trebuit dacă am fi urmat ruta prin Asia, traseul fiind mult mai scurt. E inutil să ajungeam în Marea Baffin înainte de sfârşitul lui mai şi nu putem să speram să fim în strâmtoarea Bering înainte de sfârşitul lui iunie. Corespondenții noştri din Montreal şi San Francisco vor avea aşadar suficient timp la dispoziție să dea curs ordinelor noastre, bineînțeles în baza unor depuneri de bani la un bancher din Londra. Din acel moment problema se rezumă să găsim pasajul de nord-vest practicabil. Evident, acest lucru nu depinde de noi. Dar dacă îl găsim închis, cel puțin vom avea consolarea să ne spunem că am făcut tot posibilul pentru a putea reuşi!

— Bineînțeles! exclamă domnul Malarius. Dragul meu copil, nu avem ce să răspundem la argumentele tale!

— Uşor, uşor! spuse domnul Bredejord. Hai să nu ne ia valul chiar aşa! Eu am o altă obiecție. Chiar crezi, dragul meu Erik, că *Alaska* va trece nevăzută prin apele Tamisei? Nu, am dreptate? Ziarele vor scrie despre sosirea ei. Companiile telegrafice numai asta vor semnala. Tudor Brown cu

siguranță va afla. Îşi va da seama că planurile noastre s-au schimbat. Ce îl va împiedica în momentul acela să şi le schimbe pe ale lui? Crezi că îi va fi greu să împiedice, de exemplu, sosirea vasului cu cărbuni fără de care nu vei mai putea face nimic?

— E adevărat, răspunse Erik. Asta dovedeşte că trebuie să ne gândim la absolut tot. Cu alte cuvinte, nu ne vom îndrepta spre Londra! Vom ancora la Lisabona, ca şi cum am fi încă pe ruta Gibraltar şi Canalul Suez! Apoi unul dintre noi va pleca discret la Madrid şi, fără să dea nicio explicație, va avea o legătură telegrafică cu Montreal şi San Francisco, pentru a comanda vasele de cărbuni. Nu trebuie să se ştie pentru cui îi sunt destinate aceste vase şi vor rămâne la punctele desemnate la ordinul căpitanului sub o parolă numai de el ştiută.

— Perfect! În felul acesta lui Tudor Brown îi va fi aproape imposibil să ne dea de urmă!

— Vrei să spui „să îmi dea mie de urmă", pentru că eu sper că nu aveți de gând să veniți cu mine prin mările arctice! spuse Erik.

— Zău aşa! Ba da, vreau să fiu cu conştiința împăcată! răspunse doctorul. Nimeni nu va spune că nebunul acesta de Tudor Brown m-a făcut să dau înapoi!

— Nici eu! exclamară la unison domnul Bredejord şi domnul Malarius.

Tânărul comandant ar fi vrut să combată această hotărâre, explicându-le prietenilor săi pericolele şi monotonia călătoriei pe care voiau să o facă împreună cu el. Însă nu putea să facă nimic împotriva unei hotărâri deja luate. Era o datorie de onoare să treacă prin pericolele pe care le cunoşteau deja cu toții şi să-şi atingă țelul. Singura modalitate pentru a face această călătorie acceptabilă atât pentru unii, cât şi pentru alții, era să nu se despartă. Toate precauțiile au fost luate ca să nu sufere de frig la bordul *Alaskăi*? Nu erau suedezii şi

norvegienii cei care s-ar fi temut de un îngheț!..

Pe scurt, Erik trebui să se recunoască învins şi rămase hotărât ca schimbarea rutei să nu aducă modificări în personalul vasului.

Navigară rapid în prima parte a călătoriei. Pe 2 aprilie *Alaska* era la Lisabona şi, înainte ca ziarele portugheze să semnaleze prezența sa, domnul Bredejord plecase spre Madrid şi contactase deja, prin intermediul unei bănci şi a cablului transatlantic francez, firmele din Montreal şi San Francisco. Spusese foarte clar că avea nevoie de două vase cu cărbuni la locurile desemnate şi transmisese parola prin care Erik să fie recunoscut. Această parolă nu era alta decât cea care fusese descoperită pe colacul de salvare care plutea în valuri aruncat din *Cynthia: Semper idem.* În sfârşit, pe 9 aprilie, cu toate aceste aranjamente duse la bun sfârşit, domnul Bredejord se întoarse la Lisabona, iar *Alaska* porni din nou în larg.

Pe data de 25 ale aceleaşi luni, după o traversare a Atlanticului lipsită de peripeții, nava sosi la Montreal, se aprovizionă cu cărbune şi se asigură că ordinele pe care le-a dat au fost îndeplinite exact aşa cum au fost transmise. Pe 29 părăsea apele fluviului Saint-Laurent pentru a trece a doua zi prin strâmtoarea Belle-Isle, care separă Labradorul de Terra Nova. Pe 10 mai se întâlni la Godhaven, pe coasta Groenlandei, cu vaporul cu cărbuni care deja îi aştepta.

Erik ştia foarte bine că la acea dată nu se putea gândi să traverseze Cercul Polar sau să se angajeze în ocolurile sinuoase ale pasajului de nord-vest, încă închis din cauza ghețurilor pe toată lungimea lui. Numai că voia să obțină în aceste părți, atât de frecventate de baleniere, informații precise despre cele mai bune hărți. De asemenea, putea să cumpere, la un preț destul de ridicat, vreo doisprezece câini care, împreună cu Klaas, să formeze la nevoie un atelaj pentru sănii.

Precum toate localitățile daneze de pe coasta Groenlandei, Godhaven nu este decât un amărât de sat care serveşte doar ca depozit pentru negustorii de ulei şi de blănuri din regiune. În acest timp al anului temperatura nu este mai scăzută decât la Stockholm sau Noroë. Însă Erik şi prietenii săi constatau surprinşi cum două țări situate aproximativ la aceeaşi distanță de pol pot fi atât de diferite. Godheaven se află exact la aceeaşi latitudine ca Bergen. Dar, în timp ce Norvegia de sud are în aprilie pădurile verzi cu care îți încântă privirea, pomi fructiferi şi chiar viță de vie cultivată pe spaliere pe paturi de îngrăşăminte, Groenlanda este în mai încă ascunsă sub ghețuri şi zăpadă şi niciun copac nu înveseleşte peisajul monoton. Forma litoralului norvegian, fragmentat în adâncime de fiorduri şi pus la adăpost de lanțuri de insule, contribuie aproape în aceeaşi măsură ca aerul cald din Golf Stream la ridicarea temperaturii generale a țării. În Groenlanda, dimpotrivă, coastele joase obişnuite sunt lovite din plin de brizele polare. De aceea sunt înconjurate până la mijlocul insulei de banchize de gheață care au mai multe picioare grosime.

Trecuseră cincisprezece zile de când acostaseră în port; apoi *Alaska* trecu prin strâmtoarea Davis, mergând de-a lungul coastei Groenlandei şi traversă Cercul Polar.

Pe 28 mai nava întâlni pentru prima dată ghețuri la 70°15' latitudine nordică, la o temperatură de minus 2 grade. Aceste prime ghețuri erau, într-adevăr, doar nişte sloiuri sfărâmate care pluteau în derivă în mici cete izolate. Însă nu trecu mult timp până să devină tot mai dense şi trebui să-şi croiască drum, din ce în ce mai des, cu ajutorul pintenului navei. Navigarea nu prezenta deocamdată nici pericole serioase, nici dificultăți reale. Mii de semne dezvăluiau însă că aceasta era o lume nouă. Tot ceea ce se vedea în față la o oarecare depărtare părea fără culoare şi, ca să spunem aşa, fără substanță. Ochiul nu ştia unde să se oprească în continua

mobilitate a orizontului, al cărui aspect se schimba în fiecare minut sub acțiunea dizolvatoare a valurilor sau a soarelui asupra maselor plutitoare. Dar mai ales noaptea, sub razele proiectorului aprins în „cuibul de cioară" al vasului *Alaska*, se vedea că marea Baffin, în care tocmai intraseră, lua aspecte fantastice.

— Cine ar putea, spuse un martor ocular, să descrie mai bine aceste imagini melancolice, freamătul valurilor sub sloiurile de gheață aflate în derivă, zgomotul ciudat al bucăților de zăpadă care se surpă deodată şi se topesc ca ceara sub flacără? Cine ar putea să-şi imagineze minunatele cascade care curg şiroaie din toate părțile, valurile de spumă pe care le scot la iveală în căderea lor, spaima de neînțeles a păsărilor marine pe cale să adoarmă pe un sloi de gheață şi care, pierzându-şi brusc orice punct de sprijin, îşi iau zborul imediat pentru a se aşeza pe un alt sloi de gheață?... Iar dimineața, ce bizară fantasmagorie, când soarele acoperit de aureola norilor cirrus străpunge brusc ceața, lăsând să se zărească doar un petec de cer albastru care creşte încet, încet, tot mai mult şi pare că urmăreşte, până la limita orizontului, norii vaporoşi care plutesc într-o degringoladă totală.

Aceste imagini şi toate cele pe care le oferă mările arctice, Erik şi prietenii săi putură să le contemple pe îndelete părăsind coasta Groenlandei de-a lungul căreia merseseră până în dreptul lui Uppernawik, pentru a se îndrepta apoi spre vest ca să traverseze Marea Baffin pe toată lățimea ei. Aici dificultățile deveniră mult mai serioase, pentru că marea aceasta este drumul principal pentru cele mai mari ghețuri polare duse de nenumărați curenți care circulă în ea. *Alaska* încercase aproape fără încetare să îşi croiască o cale printre imensele câmpuri de gheață. Se întâmpla ca uneori să se găsească blocată în fața barierelor de netrecut şi pe care era nevoită să le ocolească, fiind imposibil să le sfărâme. Alteori

era asaltată de furtuni de zăpadă care acopereau puntea, catargele şi tot tachelajul[27] cu un strat gros de vată. Asediată de îngrămădirile de gheață pe care vântul le arunca asupra ei, nava era amenințată să se scufunde sub greutatea lor. Sau, mai mult, să ajungă într-un „wacke", un fel de lac înconjurat de banchize, închis ca o fundătură. Putea să scape de acolo astfel încât să găsească marea liberă? În momentul acela trebuiau să fie foarte atenți pentru ca nava să nu fie flancată de vreun aisberg monstruos care venea dinspre nord cu o viteză vertiginoasă şi a cărui masă înspăimântătoare ar fi putut strivi *Alaska* ca pe o alună. Dar un pericol şi mai mare era cel al ghețurilor submarine, pe care chila le lovea şi le răsturna – adevărate paradoxuri hidrostatice care nu aşteptau decât un singur contact pentru a se ridica cu o violență de multe ori teribilă, spulberând totul sub lovitura lor. *Alaska* pierdu astfel cele două şalupe şi se văzu uneori obligată să ridice elicea la bord pentru a putea să îi îndrepte palele. Trebuia să treci prin aceste încercări şi pericole constante pe care le prezintă navigarea în mările arctice ca să poți să îți faci o idee despre ele. După o săptămână sau două de navigat în astfel de condiții, cel mai îndrăzneț echipaj este la capătul puterilor. O perioadă de odihnă este necesară.

Cel puțin aceste încercări şi pericole aveau o compensație în rapiditatea cu care se înscriau gradele de longitudine în jurnalul de bord. Au fost zile în care calculau zece sau chiar doisprezece. Au fost zile în care doar unul şi chiar mai puțin. Dar, în sfârşit, pe 11 iunie, *Alaska* văzu din nou pământul şi aruncă ancora la intrarea în strâmtoarea Lancaster.

Erik crezuse că va fi obligat să aştepte câteva zile înainte de a parcurge acel lung culoar. Spre surprinderea şi încântarea sa l-a găsit liber, cel puțin la intrare. Aşa că se

[27] Ansamblul parâmelor folosite la fixarea arborilor sau la manevrarea pânzelor şi a vergilor pe o navă.

avântă cu hotărâre. Însă o făcu numai ca să se vadă, a doua zi, blocat printre ghețuri timp de trei zile. Grație curenților violenți care traversează acest canal arctic reuşi totuşi să se elibereze, aşa cum îi spuseseră vânătorii de balene din Godhaven, şi putu să-şi continue călătoria.

Pe 17 sosea în strâmtoarea Barrow şi o trecea cu cea mai mare viteză. Dar pe 19, în momentul în care ieşi în Melville-Sound, în dreptul capului Walk, se văzu din nou blocat de ghețuri.

Mai întâi, trată acest impediment cu răbdare, aşteptând dezgheţul. Însă zilele treceau una după alta şi dezgheţul nu mai venea.

Ce-i drept, distracțiile nu le lipseau călătorilor. Ancorați foarte aproape de coastă şi dotați cu tot ceea ce le trebuia pentru a face această situație mai puțin precară, putură să întreprindă plimbări cu sania, să vâneze foci, să observe de departe balenele care se hârjoneau în mare. Se apropia solstițiul de vară. Începând cu data de 15, *Alaska* avu parte de un spectacol uluitor şi nou – chiar şi pentru norvegienii sau suedezii din sud – al acelui soare de la miezul nopții coborând spre orizont fără să îl părăsească, pentru ca apoi să urce din nou pe cer. Urcând pe o înălțime fără nume, care se ridică din aceste țărmuri pustii, puteai să observi astrul zilei descriind pe cer, în douăzeci şi patru de ore, un cerc complet. Seara, în timp ce erau scăldați în lumina lui, în depărtare toate regiunile din sud erau cufundate în beznă. Această lumină, într-adevăr, era palidă şi slabă. Formele îşi pierdeau conturul, umbra obiectelor devenea din ce în ce mai nedefinită, natura capăta aspectul unei viziuni. Şi atunci simți cu toată ființa pe ce tărâmuri extreme te afli şi cât de aproape de pol!... Şi totuşi frigul nu era pătrunzător. Temperatura nu cobora sub patru sau cinci grade Celsius. Uneori vremea era atât de blândă încât era greu de crezut că te aflai în inima zonei arctice.

Însă aceste curiozități nu erau suficiente pentru a-i umple sufletul lui Erik sau pentru a-l face să piardă din vedere scopul său suprem. Nu venise acolo nici să culeagă plante, precum domnul Malarius, care se întorcea în fiecare seară încântat de descoperirile sale de pe uscat, cu plante necunoscute cu care îşi completa ierbarul; nici să savureze, împreună cu domnul Bredejord, ineditul peisajelor pe care le oferea natura circumpolară. Era vorba să îl găsească pe Nordenskjöld şi pe Patrick O'Donoghan, să îndeplinească o datorie sacră, descoperind poate în acelaşi timp secretul propriei naşteri. Şi de aceea, fără odihnă, căuta să rupă cercul de gheață în care se găsea prins ca într-o menghină. Făceau excursii cu săniile, curse cu «schnee-shuhe» până la marginea orizontului, ieşiri de recunoaştere în şalupe cu aburi – timp de zece zile a încercat totul fără să poată găsi o ieşire. La vest, la nord şi est banchiza rămânea închisă.

Era 26 iunie şi încă foarte departe de Marea Siberiei! Ar fi trebuit să se declare învins? Erik nu voia asta. Sondări repetate îi arătase existența sub ghețuri a unui curent îndreptat spre strâmtoarea Franklin, adică spre sud. Îşi spuse că un efort, chiar disproporționat, era poate de ajuns să provoace dezghețul şi hotărî să încerce.

Pe parcursul a 7 mile marine, el ordonă să se sape în banchiză un şir de cavități pentru mine explozive la o distanță de două sau trei sute de metri una de cealaltă în care plasă câte un kilogram de dinamită. Aceste cavități fură legate între ele cu un fir de cupru cu o manta izolatoare din gutapercă. Pe 30 iunie, la ora opt dimineața, Erik, de pe puntea vasului *Alaska,* dădu foc pulberii apăsând butonul unui aparat electric.

O explozie asurzitoare răsună în aer. O sută de vulcani de gheață îşi aruncară în acelaşi timp jerbele spre cer. Banchiza tremură şi începu să se clatine ca sub efectul unui cutremur submarin. Stoluri de păsări marine înspăimântate începură

să se învârtă pe cer scoțând țipete răguşite. Când se lăsă iarăşi tăcerea, o dâră lungă şi neagră, tăiată din toate părțile de fisuri laterale, străbătea până în depărtare câmpul de gheață. Ridicată de explozia gazelor, sfărâmată de forța distrugătoare a teribilei dinamite, banchiza se rupse dintr-o dată. Fu un moment de aşteptare şi, ca să spunem aşa, de ezitare; apoi dezastrul avu loc ca şi cum nu ar fi avut nevoie decât de un semnal. Pârâind din toate părțile, fisurată, făcută bucăți, banchiza se destrămă şi cedă sub acțiunea curentului care o măcina de la bază şi nu trecu mult timp până să plece în derivă. Ici şi colo, un continent sau o peninsulă de gheață încă se întindea ca şi cum ar protesta împotriva acestei violente. Dar de a doua zi, trecerea era liberă; *Alaska* putea să pornească din nou cazanele. Erik şi dinamita lui reuşiseră să facă ceea ce palidul soare arctic nu ar fi reuşit decât poate o lună mai târziu.

Pe 2 iulie expediția sosea în strâmtoarea Banks. Pe 4 intra în Oceanul Arctic propriu-zis. Din momentul acela calea le era deschisă, în ciuda aisbergurilor, a chiciurii şi a zăpezii. Pe data de 12 *Alaska* depăşea capul Glace; pe 13, capul Lisburne; pe 14, la ora zece dimineața, vasul intra în golful Kotzebue, în nordul strâmtorii Bering şi găsi acolo, aşa cum se înțeleseseră, vaporul cu cărbuni care venise de la San Francisco. Şi astfel se duse la bun sfârşit în două luni şi şaisprezece zile programul pe care şi-l propuseră când erau opriți în golful Gascogne.

Alaska nici nu apucă să oprească în siguranță, când Erik se aruncă în balenieră şi acostă vasul cu cărbuni.

— *Semper idem* spuse el abordându-l pe căpitanul vasului.

— Lisabona, răspunse yankeul.

— Mă aşteptați de multă vreme aici?

— De cinci săptămâni! Noi am plecat din San Francisco la o lună după ce am primit telegrama voastră!

— Şi nu aveți nicio veste de la Nordenskjöld?

— La San Francisco nu am avut. Dar, de când sunt aici, am vorbit cu mai mulți vânători de balene care spun că ar fi auzit de la băşinaşii din Serdze-Kamen că o navă europeană a rămas, de vreo nouă sau zece luni, prinsă în gheţurile de la vest de acel cap. Ei cred că este vorba despre nava *Véga.*

— Într-adevăr! exclamă Erik cu o bucurie uşor de înțeles. Şi credeți că mai este încă acolo şi încă nu a trecut strâmtoarea?

— Sunt ferm convins. Nicio navă nu a trecut pe aici de cinci săptămâni fără ca eu să vorbesc cu ea.

— Slavă Domnului! Necazurile noastre vor fi recompensate

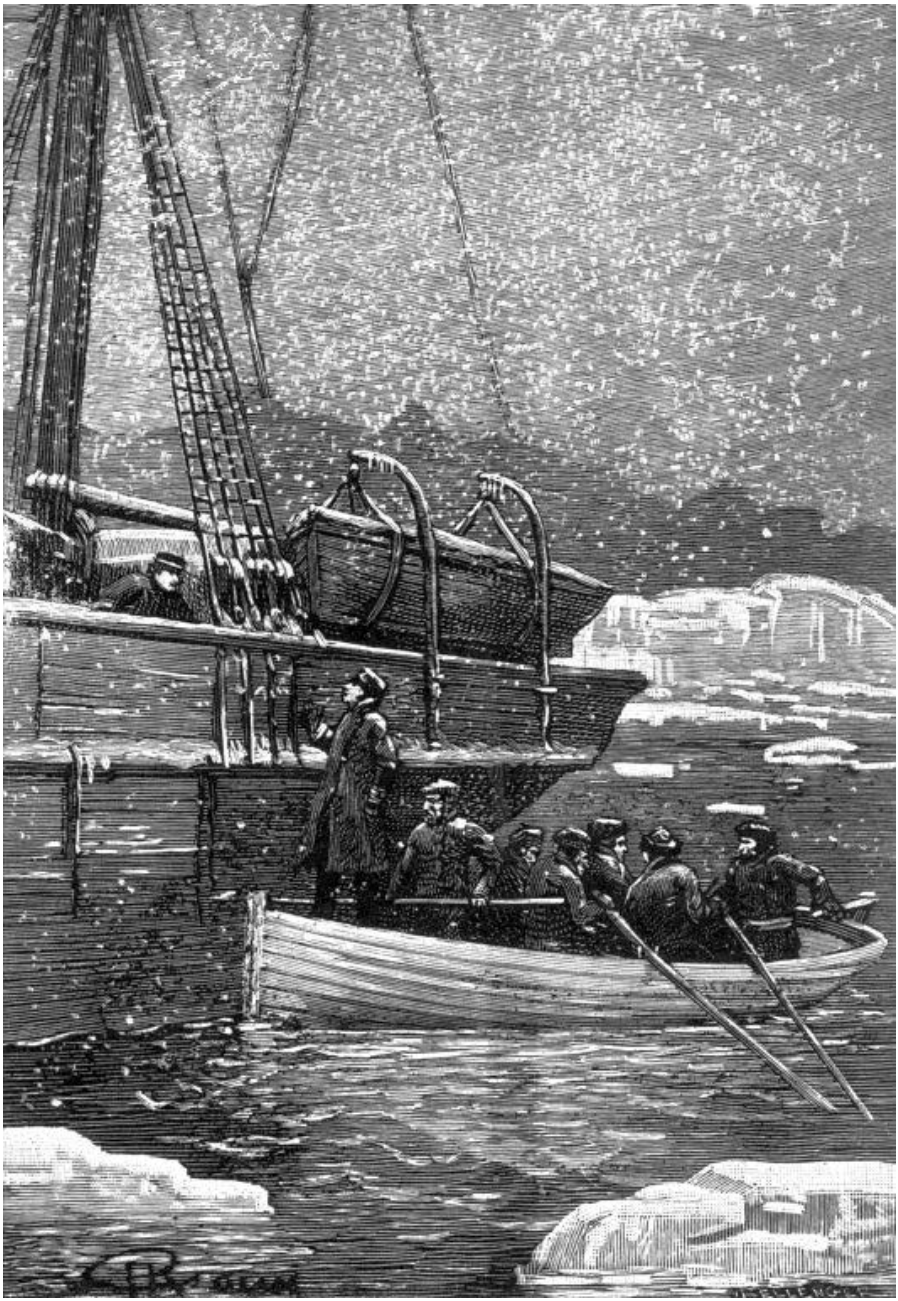

dacă vom reuşi să îl găsim pe Nordenskjöld!

— Nu veți fi primii, spuse yankeul cu un zâmbet ironic. Un yacht american v-a luat-o înainte. A trecut pe aici acum trei zile şi, precum voi, s-a interesat de Nordenskjöld.

— Un yacht american? întrebă Erik foarte mirat.

— Da, *Albatros,* căpitan Tudor Brown, venind dinspre Vancouver. I-am spus tot ceea ce ştiam şi imediat a pornit spre Serdze-Kamen!

Capitolul XVI
De la Serdze-Kamen la Liakov

Tudor Brown aflase aşadar de schimbarea rutei navei *Alaska!* Reuşise deci să treacă înaintea ei prin strâmtoarea Bering?... Cum şi pe ce cale? Părea aproape peste putinţă, şi totuşi aşa era.

Oricât de rău fuse afectat Erik de această veste, nu dezvălui nimic nimănui. Însă grăbi transferarea cărbunelui pe vas şi, cu buncărele pline şi fără să mai piardă o clipă luă direcţia spre Marea Siberiei.

Serdze-Kamen este un lung promontoriu asiatic, situat la doar o sută de mile la vest de strâmtoarea Bering şi pe care navele vânătorilor de balene din Pacific îl vizitează în fiecare an. În douăzeci şi patru de ore de navigare *Alaska* ajunsese acolo şi, în curând, în adâncul golfului Koliuşin unde i-a fost dat să recunoască, în spatele unei îngrămădiri de gheţuri, arborada fină a navei *Véga,* blocată de nouă luni întregi.

Bariera care îl ţinea captiv pe Nordenskjöld nu avea mai mult de zece kilometri lăţime. După ce dădu ocol navei, *Alaska* reveni spre est pentru a ancora într-un mic golf rămas liber pentru că se găsea la adăpost de vânturile din nord. Apoi Erik debarcă împreună cu cei trei prieteni ai săi pentru a se îndrepta pe pământ spre tabăra pe care *Véga* o construise pe coasta siberiană pentru a trece de acea lungă perioadă de iarnă şi care era semnalată de o coloană de fum.

Această latură a golfului Koliuşin este formată dintr-o câmpie joasă, uşor ondulată şi brăzdată de văi de eroziune. Nu era nicio pădure, doar câteva tufe de sălcii pitice, covoare de porumbe şi licopode[28] şi ici-colo câteva tufe de pelin. În

[28] Plante perene veşnic verzi cu rădăcini în formă de Y (dihotomice). Corpurile fructifere (sporangii) nu sunt diferenţiate sexuală şi au formă de pungă pe partea superioară a frunzelor,

mijlocul acestor tufişuri vara deja făcuse să se mijească unele plante pe care domnul Malarius le recunoscuse ca fiind specii foarte cunoscute în Norvegia, în special rujul şi păpădia.

Tabăra navei *Véga* era alcătuită în primul rând dintr-un mare depozit de alimente ridicat după ordinele lui Nordenskjöld, pentru cazul în care presiunea gheţurilor i-ar fi distrus pe neaşteptate nava, cum se întâmplă de obicei iarna lângă ţărmurile acestea de temut. Un detaliu emoţionant: sărmanii oameni de pe această coastă, mereu înfometaţi şi pentru care acest depozit de alimente reprezenta o bogăţie de necalculat, nu s-au atins de el, deşi era abia păzit. Colibele din piei ale acestor ciukceni[29] s-au grupat, încetul cu încetul, în jurul acestui depozit. Cea mai impunătoare structură era „Tintin-jaranga" sau casa de gheaţă, special amenajată pentru a servi drept observator magnetic şi în care fuseseră amplasate toate aparatele necesare. Fusese ridicată din blocuri paralepipedice de gheaţă, delicat colorate în albastru şi consolidate cu zăpadă în loc de ciment. Acoperişul din plăci era învelit cu o pânză.

Călătorii de pe *Alaska* fură primiţi cu ospitalitate de tânărul savant care se afla acolo în momentul sosirii lor împreună cu un paznic al depozitului. Se oferi cu cea mai mare plăcere din lume să îi conducă la *Véga* pe cărarea croită pe gheaţă care punea nava în legătură directă cu uscatul, limitată de o frânghie prinsă de ţăruşi care servea drept ghid în nopţile întunecate. Le povesti pe drum peripeţiile expediţiei de când nimeni nu a mai avut nicio veste despre ei.

Părăsind gurile de vărsare ale râului Lena, Nordenskjöld se îndreptase spre insulele din Noua Siberie pe care dorea să le exploreze; însă fiindu-i aproape imposibil să acosteze din cauza gheţurilor de care erau înconjurate şi a adâncimii mici a mării pe o întindere de mai multe mile, se resemnase

[29] Sau ankalî, ankalân - mic grup etnic din Rusia.

curând să îşi reia drumul către est. *Véga* nu întâlnise mari dificultăți până pe 10 septembrie. Dar în jurul acestei date, cețurile continue şi gerurile de peste noapte începuseră să îi încetinească înaintarea. Întunericul de nepătruns al nopților îi obligau la opriri din ce în ce mai dese. De abia pe 27 septembrie *Véga* ajunsese la capul Serdze-Kamen. Aruncase ancora pe un banc de gheață sperând ca a doua zi să poată străbate cele câteva mile care o separau încă de strâmtoarea Bering, adică de apele libere ale Pacificului. Însă vântul dinspre nord, ridicându-se peste noapte, împinse de jur împrejurul navei mase de gheață care în zilele următoare nu făcură altceva decât să se îngroaşe. *Véga* se trezise blocată şi condamnată să îşi petreacă iarna acolo, chiar în momentul atingerii scopului său.

— Dezamăgirea a fost foarte mare pentru noi, aşa cum bine vă puteți da seama, spuse tânărul astronom, însă în curând ne-am unit forțele şi ne-am organizat cum am putut mai bine ca să transformăm acea întârziere în beneficiul ştiinței. Am stabilit relații cu ciukcenii din împrejurimi pe care niciun alt explorator nu i-a a studiat până atunci mai îndeaproape. Am putut să alcătuim un vocabular al limbajului lor, să adunăm într-o colecție ustensilele de care se foloseau, armele şi uneltele. Observațiile noastre magnetice nu vor fi lipsite de utilitate. Naturaliştii de pe *Véga* au adăugat un număr impresionant de specii din flora şi fauna regiunii arctice. În sfârşit, scopul principal al expediției noastre fusese atins deoarece am dublat capul Celiuşkin şi suntem primii care au străbătut distanța care separă gurile de vărsare ale fluviului Yenisei de cele ale fluviului Lena. De acum înainte, pasajul de nord-est este găsit şi recunoscut. Ar fi fost poate mai plăcut pentru noi să o efectuăm în două luni, aşa cum aproape s-a întâmplat, cu o întârziere de doar câteva ore. Dar, una peste alta, cu condiția să fim deblocați în curând, aşa cum multe semne ne permit să sperăm, nu avem

de ce ne plânge şi putem reveni cu certitudinea că am făcut o treabă utilă!

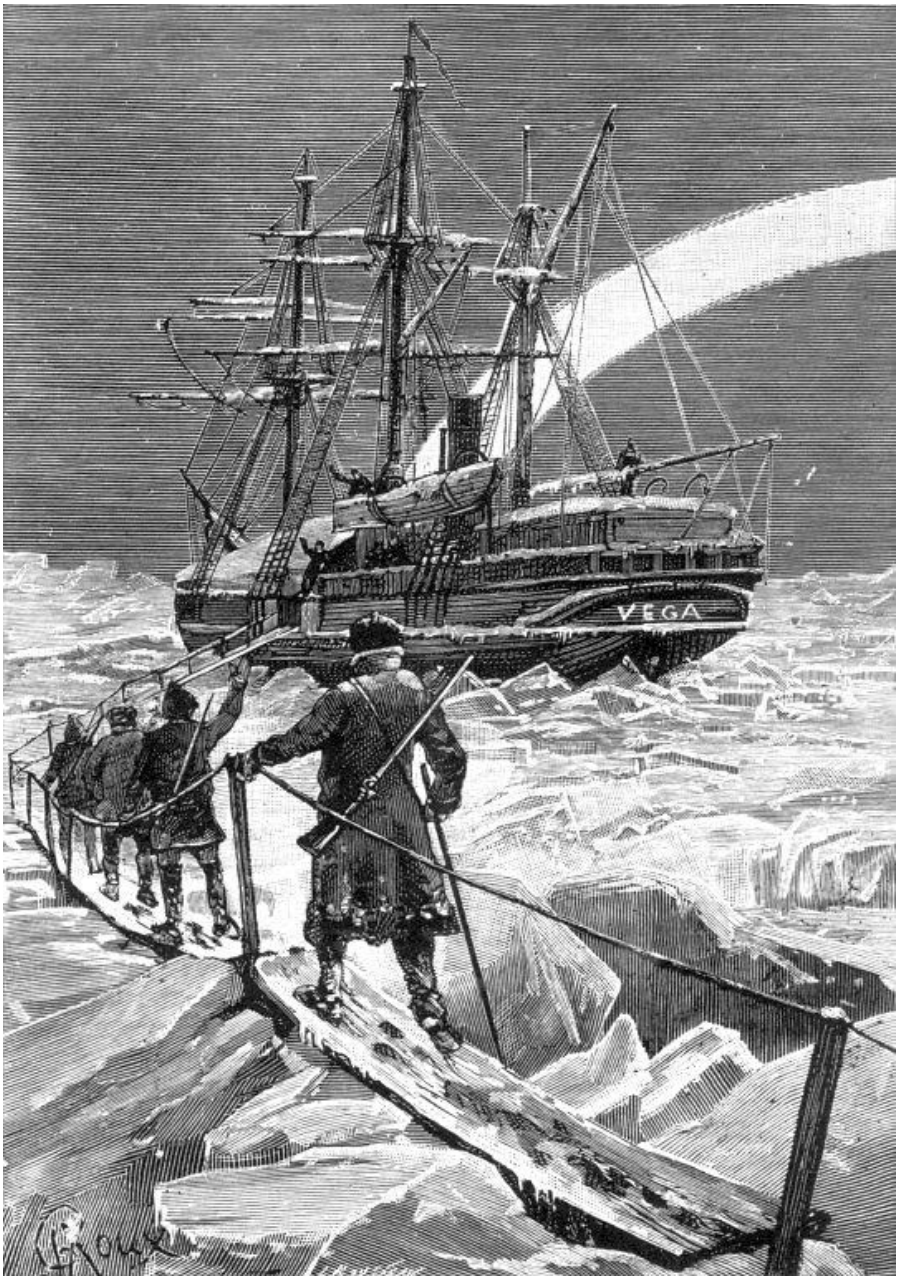
VEGA

Ascultându-l cu un profund interes pe ghidul lor, exploratorii îşi continuau drumul. Erau acum destul de aproape de *Véga* pentru a-i zări prora acoperită de o copertină largă, întinsă până la pasarelă şi care lăsa numai duneta în aer liber, flancurile acoperite de grămezi înalte de zăpadă, ansamblul de pilotare redus la nişte cordaje şi proptele, coşurile de fum căptuşite cu grijă pentru a preveni efectele înghețului.

Împrejurimile navei erau încă şi mai ciudate. Nu se găsea, aşa cum te-ai fi aşteptat, încastrată într-un pat de gheață compactă, ci oarecum suspendată într-un adevărat labirint de lacuri, insule şi canale între care trebuiseră să construiască pasarele din lemn.

— Explicația misterului este una dintre cele mai simple, răspunse tânărul savant la una din întrebările lui Erik. Orice vas care străbate marea luni întregi prin mijlocul unei banchize plutitoare, vede cum se formează în jurul său un strat de resturi dintre care cenuşa de la cărbunele ars constituie elementul principal. Aceste rămăşițe sunt mult mai întunecate decât zăpada şi, absorbind mai multă căldură, accelerează topirea sau o împiedică acționând ca nişte izolatori, după cum se află în aglomerări mai mult sau mai puțin dense sau în cantitate mare. Şi astfel, când dezghețul soseşte, zona din jurul navei prinde imediat aspectul pe care îl vedeți acum şi devine un mare haos de depresiuni mai mari sau mai mici, de goluri în formă de pâlnie şi platforme zimțate.

Echipajul de pe Véga, în haine de iarnă, şi vreo doi-trei ofițeri, adunați pe dunetă, priveau deja cum soseau acei vizitatori europeni pe care îi aducea cu el astronomul. Bucuria lor fu mare să se audă salutați în suedeză şi să recunoască, printre noii veniți, fizionomia populară a doctorului Schwaryencrona.

Nici profesorul Nordenskjöld, nici credinciosul său însoțitor

în expedițiile arctice, căpitanul Palender, nu se aflau la bord. Erau într-o excursie geologică în interiorul continentului şi nu se întorceau mai devreme de cinci sau şase zile[30]. Fu prima dezamăgire pentru călătorii noştri care bineînțeles că speraseră, regăsind vasul *Véga,* să-şi prezinte omagiile şi felicitările marelui explorator. Însă această dezamăgire nu avea să fie ultima.

De abia intrați în careul ofițerilor, Erik şi prietenii săi au afla că trei zile mai devreme *Véga* fusese vizitată de un yacht american sau, mai bine spus, de proprietarul său, domnul Tudor Brown. Acest gentleman adusese cu el veşti din lumea exterioară pe care captivii din golful Koljutschin le aşteptau cu nerăbdare. Le spusese ce se întâmplase în Europa de la plecarea lor, îngrijorarea pe care Suedia şi toate națiunile civilizate o simțeau cu privire la soarta lor şi despre trimiterea navei *Alaska* în căutarea lor. Acest domn Tudor Brown venea de pe insula Vancouver, din Pacific, unde yachtul său îl aştepta de trei luni.

— Însă, de altfel, ar trebui să-l cunoaşteți! exclamă în acel moment un medic tânăr care făcea parte din expediție, pentru că ne-a spus că mai întâi s-a îmbarcat împreună cu voi şi v-a părăsit la Brest pentru că se îndoia că veți reuşi ceea ce v-ați propus...

— De fapt avea cele mai bune motive ca să se îndoiască, răspunse rece Erik, nu fără un freamăt interior.

— Yachtul său găsindu-se la Valparaiso, i-a telegrafiat să îl aştepte la Victoria, pe coasta Vancouverului, continuă tânărul medic. Apoi s-a deplasat el însuşi pe ruta de la Liverpool la New York, apoi pe calea ferată a Pacificului. Ceea ce explică cum a ajuns aici înaintea voastră.

---

[30] S-au întors mai devreme, căci pe 18 iulie a avut loc dezghețul, iar *Véga*, după două sute şaizeci şi patru de zile de captivitate între gheațuri, şi-a putut relua călătoria. Pe 20 iulie, ea a părăsit strâmtoarea Bering şi s-a îndreptat spre Yokohama

— V-a spus de ce a venit aici? întrebă domnul Bredejord.

— A venit să ne ajute dacă aveam nevoie şi să se intereseze despre un personaj destul de ciudat, despre care am vorbit în corespondența mea şi de care domnul Tudor Brown părea să fie foarte interesat.

Cei patru vizitatori schimbară o privire.

— Patrick O'Donoghan? Nu acesta este numele bărbatului? întrebă Erik.

— Chiar aşa! Cel puțin acesta era numele pe care îl avea tatuat pe piele, deşi pretindea că nu ar fi al său, ci al unui prieten!... Spunea că îl cheamă Johnny Bowles!

— Aş putea să vă întreb dacă bărbatul acesta mai este aici?

— Se fac zece luni de când a plecat de la noi. Mai întâi am crezut că ne va fi de folos ca intermediar cu băştinaşii de pe coastă, datorită faptului că avea ceva cunoştințe din limba samoiedă[31]. Însă ne-am dat seama că aceste cunoştințe erau superficiale, de abia ştia câteva cuvinte. Şi apoi întâmplarea a vrut ca, încă de la Şabarova şi până aici, să nu avem niciun contact cu locuitorii țărmurilor de-a lungul cărora am mers. Un interpret ne-ar fi fost inutil. Pe de altă parte acest Johny Bowles sau Patrick O'Donoghan era leneş, beţiv, indisciplinat. Prezența lui la bordul navei nu aducea decât necazuri. Am acceptat cu cea mai mare plăcere cererea lui de a fi debarcat cu câteva provizii pe marea insulă Liakov, în momentul în care mergeam de-a lungul coastei meridionale.

— Cum! Acolo a coborât! exclamă Erik. Însă insula aceea nu este locuită!

— Absolut de acord! Ceea ce l-a atras pe omul nostru, după toate aparențele, este faptul că ea este literalmente acoperită de oseminte de mamuți şi, prin urmare, de fildeş

[31] Samoiezii sunt populații uralice siberiene ce cuprind grupurile nganasan, nenetse, selkup şi enetse.

fosil. Avea în plan să stea acolo, în lunile de vară să adune cât mai mult fildeş ar fi putut găsi, apoi, când iarna ar fi înghețat din nou brațul mării care separă insula Liakov de continent, se gândea să transporte cu sania aceste bogății pe coasta siberiană ca să le vândă negustorilor ruşi care veneau până acolo în căutarea produselor din regiune.

— I-ați dat aceste detalii domnului Tudor Brown? întrebă Erik.

— Bineînțeles că da! Doar venise de atât de departe ca să le afle! răspunse tânărul medic, fără să bănuiască interesul profund şi personal pe care comandantul de pe *Alaska* îl arăta în toate aceste întrebări.

Conversația luă atunci o turnură mai generală. Vorbiră despre uşurința relativă cu care se realizase programul lui Nordenskjöld. Nu întâlnise dificultăți serioase aproape în niciun moment. De aici şi consecințele pe care descoperirea noii rute le-ar putea avea asupra comerțului din lumea întreagă. Ofițerii de pe *Véga* spuneau că ruta aceasta nu fusese niciodată destinată să fie foarte frecventată în întregime, însă expediția navei *Véga* trebuia neapărat să obişnuiască națiunile maritime ale Atlanticului şi ale Pacificului să considere drept posibile relațiile directe pe mare cu Siberia. Şi nicăieri aceste națiuni nu ar fi putut găsi, contrar opiniilor obişnuite, un câmp atât de vast şi de bogat pentru activitatea lor.

— Nu este oarecum ciudat, remarcă domnul Bredejord, că timp de trei sute de ani toate încercările nu s-au soldat decât cu eşecuri, iar astăzi ați reuşit să duceți tentativa la bun sfârşit aproape fără nicio dificultate?

— E ciudat doar în aparență, răspunse unul dintre ofițeri. Am profitat în nordul Asiei, aşa cum ați făcut voi în nordul continentului american, de experiența căpătată de predecesorii noştri, adesea cu prețul vieții lor. Şi de asemenea am profitat de vasta experiență a comandantului nostru.

Profesorul Nordenskjöld se pregătise pentru această încercare deosebită timp de mai mult de douăzeci de ani, cu cele opt vestite expediții arctice la care a participat; adunase cu răbdare toate detaliile posibile şi se îndrepta cu siguranță spre găsirea unei soluții. Apoi am aflat ceea ce le lipsea predecesorilor noştri, o navă cu aburi special construită pentru o astfel de călătorie. Asta ne-a permis să străbatem în două luni nişte distanțe pe care le-am fi parcurs poate în doi ani pe un vas cu pânze!... Am reuşit constant nu doar să alegem, ci să ne căutăm traseul, să fugim dinaintea ghețiurilor plutitoare, să câştigăm viteză cu ajutorul curenților sau a vântului. Totuşi nu am putut evita iernarea! Care să fi fost încercările pentru marinarii de odinioară, siliți să aştepte un vânt favorabil, uneori chiar şi în cele mai frumoase luni de vară ca să plece din nou în aventureă!... Chiar şi noi am găsit de cel puțin de douăzeci de ori marea liberă în punctele de pe hartă care indicau ghețuri fără de sfârşit, dar şi țărmuri şi insule. Atunci mergeam în recunoaştere, la nevoie dădeam motorul pe mers înapoi şi ne reluam drumul, în timp ce navigatorii de altădată erau adesea la mila întâmplării!

Petrecură după-amiaza tot discutând şi vorbind despre aceste lucruri. Vizitatorii de pe *Alaska,* după ce acceptară invitația la masă pe *Véga,* invitară la rândul lor la masă pe ofițerii care nu erau de serviciu. Schimbară reciproc veştile şi informațiile de care dispuneau. Erik avu grijă să se intereseze în mod deosebit de itinerariul urmat de *Véga* şi de precauțiile ce trebuiau urmate pentru a merge pe traseul său. Închinară un pahar în cinstea succesului tuturor, îşi transmiseră cele mai sincere urări de întoarcere acasă sănătoşi, apoi se despărțiră.

A doua zi, în zorii zilei, *Alaska* se pregătea să plece la drum spre insula Liakov. Cât despre Véga, trebuia să aştepte ca dezghețul să îi permită să intre în Pacific.

Prima sarcină a expediției lui Erik fusese aşadar îndeplinită. Îl regăsise pe Nordenskjöld. Îi mai rămânea de îndeplinit a doua, să dea de Patrick O'Donoghan şi să vadă dacă este posibil să îi smulgă secretul. Acest secret trebuia să fie unul teribil, recunoşteau toți, din moment ce Tudor Brown făcuse tot posibilul să îl găsească pe cel care îl ştia.

Oare vor ajunge înaintea lui pe insula Liakov? Era puțin probabil deoarece el avea trei zile avans. Nu contează! Vor încerca tot posibilul! *Albatros* putea să se rătăcească, să întâlnească obstacole neprevăzute sau să fie depăşită. Atâta timp cât mai exista o posibilitate, trebuia să îşi încerce norocul.

Trebuie spus că temperatura era dintre cele mai plăcute. Atmosfera se menținea călduță şi umedă. Cețuri uşoare la orizont arătau în toate părțile mare liberă, dincolo de bancurile de gheață care mărgineau încă coastele Siberiei şi în care *Véga* se găsea blocată. Vara tocmai începea şi vasul *Alaska* putea să conteze pe cel puțin zece săptămâni de vreme favorabilă. Experiența căpătată în mijlocul ghețurilor americane le era de ajutor şi îi făcea se gândească la o călătorie destul de uşoară. În sfârşit, pasajul de nord-est era fără îndoială calea directă pentru întoarcerea în Suedia şi, pe lângă interesul copleşitor care îl mâna pe Erik să o urmeze, mai exista un adevărat interes ştiințific de a reface itinerariul dus până la capăt de Nordenskjöld. Dacă ar fi reuşit – şi de ce să nu reuşească? – ar fi fost dovada practică a principiului expus de marele explorator.

Briza îşi făcu treaba şi o favoriză pe *Alaska.* Timp de zece zile suflă constant dinspre sud-est şi îi permise să navigheze cu nouă sau zece noduri în medie, fără să ardă cărbune. Era un avantaj prețios, în afară de faptul că vântul împingea spre nord ghețurile plutitoare şi prin urmare făcea navigația mult mai uşoară. În aceste zece zile de abia dacă au întâlnit în derivă câteva drift-ices, bucăți de gheață sfărâmată, aşa cum

marinarii din zonele arctice numesc resturile banchizelor topite după perioada hibernală.

În a unsprezecea zi, ce-i drept, avură o furtună de zăpadă urmată de ceţuri destul de dense care întârziară destul de mult înaintarea *Alaskăi.* Dar pe 29 iulie soarele îşi făcu din nou apariţia în toată strălucirea lui, iar pe 2 august spre dimineaţă semnalară capul estic al insulei Liakov.

Erik dădu imediat ordinul să fie ocolită, în acelaşi timp pentru a verifica dacă *Albatros* nu se ascundea în vreun golf şi să poată să ancoreze *Alaska* la adăpostul insulei. Odată ce făcură recunoaşterea, decise să arunce ancora pe fundul nisipos, cam la trei mile de coasta meridională. Apoi se îmbarcă pe balenieră în compania celor trei prieteni şi a şase membri din echipaj. O jumătate de oră mai târziu baleniera acosta într-un golfuleţ destul de adânc.

Erik aleses, nu fără motiv coasta meridională. Îşi spunea că Patrick O'Donoghan fie că voia într-adevăr să facă comerţ cu fildeş cu Siberia, fie că intenţiona să părăsească insula cu prima ocazie, trebuia totuşi să aleagă un loc din care putea să supravegheze marea. Se putea afirma cu o oarecare certitudine că acest loc era amplasat la o latitudine destul de apropiată de coasta siberiană. În sfârşit, nevoia de a se adăposti împotriva vânturilor polare trebuia să fie un motiv în plus pentru alegerea unei expuneri meridionale. Erik nu pretindea că aceste presupuneri erau neapărat corecte. Dar îşi spunea că, în orice caz, nu era niciun inconvenient în a le lua ca bază pentru o explorare sistematică.

Evenimentul trebuia să justifice din plin aşteptarea sa. Călătorii nu merseseră nici măcar o oră de-a lungul malului când zăriră, pe o înălţime perfect adăpostită de un lanţ de coline şi îndreptată spre sud, ceea ce nu putea fi decât o locuinţă. Spre marea lor surpriză, căsuţa aceea, foarte bine construită în formă cubică, era toată albă şi parcă acoperită cu o tencuială de ipsos. Nu îi mai trebuiau decât nişte

obloane verzi pentru a reda aspectul unei case de țară marseilleze sau a unui cottage american.

Apropiindu-se, după ce au urcat înălțimea, avură şi explicația fenomenului. Căsuța nu era acoperită cu tencuială de ipsos; era pur şi simplu compusă din oseminte gigantice, suprapuse şi asamblate cu o anumită artă, care îi confereau culoarea albă. Oricât de ciudate ar fi fost aceste materiale, trebuie să fim de acord de altfel că ideea de a le utiliza era destul de firească. În afară de faptul că pe insulă nu mai exista nimic altceva, iar vegetația era destul de săracă, pământul colinelor şi al tuturor înălțimilor învecinate era literalmente acoperit de resturi osoase pe care doctorul Schwaryencrona le recunoscu la prima vedere ca fiind rămăşițe de mamuți, bizoni şi bouri.

Capitolul XVII
În sfârşit!

Uşa cabanei era dată de perete. Cei patru vizitatori intrară imediat şi constatară dintr-o singură privire că singura cameră existentă fusese de curând locuită. În vatra clădită din trei pietre mari tăciunii stinşi aruncau în vânt cenuşa ca pe o vată care se înălța în aer la cea mai mică pală de aer. Patul, construit dintr-un cadru de lemn, acoperit cu un hamac de marinar, păstra încă forma unui trup uman.

Hamacul, pe care Erik îl examină imediat, era marcat cu ştampila vasului *Véga.*

Pe un fel de masă alcătuită dintr-un omoplat fosil şi patru femururi se vedeau firimituri de pesmeți marinăreşti, o cană de cositor şi o lingură de lemn de fabricație suedeză.

Se găseau fără îndoială în locuința lui Patrick O'Donoghan şi, după toate aparențele, nu plecase de acolo de foarte multă vreme.

Să fi părăsit insula? Sau dimpotrivă era doar plecat undeva? Niciun indiciu nu semnala ceva care să îi lămurească şi numai o cercetare a zonei ar fi putut să le dezvăluiască ceva.

În jurul aşezării, canale şi pământ răscolit stăteau drept dovadă că pe acolo încă se muncea din greu. Pe un fel de platou care acoperea colina, vreo douăzeci de colți de fildeş fosil, aranjați în linie, indicau natura acestor lucrări. Erau cu siguranță săpături care aveau drept scop să scoată la iveală oseminte din erele de mult apuse. Exploratorii îşi spuseseră că acele cercetări erau binevenite, constatând că numeroaselor schelete de elefanți şi de mamuți îngropate în pământ le lipsea fildeşul. Fără îndoială că indigenii de pe coasta siberiană nu aşteptaseră vizita lui Patrick O'Donoghan pe insula Liakov ca să vină ei înşişi să-i exploateze bogățiile, iar irlandezul nu mai găsise nimic prețios la suprafața

solului. Aşadar se văzuse nevoit să sape pentru a scoate la suprafață fildeşul care putea fi îngropat acolo şi a cărui calitate părea de altfel mult inferioară.

Dar, tânărul medic de pe *Véga,* ca şi proprietarul hanului *Red-Anchor* din New York declaraseră că lenea era una din trăsăturile principale ale lui Patrick O'Donoghan. Cu alte cuvinte era puțin probabil să se fi implicat într-o muncă grea şi prost plătită. Şi este foarte posibil să fi părăsit insula Liakov cu prima ocazie. Singura speranță de a-i mai da de urmă era să urmeze indiciile recente găsite în cabană.

O potecă cobora spre coastă pe versantul opus celui pe care exploratorii urcaseră. Porniră la drum pe ea şi în curând ajunseră într-o adâncitură unde topirea zăpezii formase un mic lac, despărțit de mare printr-o barieră de stânci. Poteca urma malurile lacului cu apă dulce şi, ocolind faleza, dădea spre un adevărat port natural.

O sanie rămăsese abandonată pe malul unde se vedeau urmele unui foc recent. Erik inspectă malul cu cea mai mare atenție, dar fără să găsească vreo urmă a unei ambarcațiuni.

Se întorcea spre prietenii săi când zări la baza unui arbust, foarte aproape de locul unde fusese făcut focul, un obiect de culoare roşie pe care îl luă imediat de jos.

Acest obiect era una dintre acele cutii de tablă, vopsite pe dinafară cu carmin în care se păstrează carne conservată de vită, numită de către toată lumea „înăbuşită" şi pe care toate navele din lume le au în magazia de provizii. Descoperirea nu avea nimic interesant la prima vedere deoarece Patrick O'Donoghan luase de pe *Véga* doar alimente de strictă necesitate. Dar ceea ce i se păru important lui Erik era faptul că acea cutie goală avea imprimat pe etichetă numele de „Martinez Domingo, Valparaiso"

— Tudor Brown a trecut pe aici! exclamă el imediat. Ni s-a spus asta la bordul *Végăi*, nava sa se găsea la Valparaiso când a telegrafiat să meargă să-l aştepte la Vancouver!... De

altfel nu cred că această cutie venită din Chile să fi fost lăsată de *Véga* pentru că pare destul de proaspătă. Nu sunt trei zile sau poate nici douăzeci şi patru de ore de când a fost golită!

Doctorul Schwaryencrona şi domnul Bredejord dădeau din cap ca şi cum ar fi ezitat să accepte o concluzie atât de categorică, când Erik, care întorcea pe toate părțile cutia, le arătă un detaliu care ştergea orice urmă de îndoială: cuvântul *Albatros* scris cu creionul chiar pe capac, fără îndoială chiar de furnizorul care livrase conserva.

— Tudor Brown a trecut pe aici! repetă Erik. Şi de ce ar fi venit aici dacă nu să-l ia pe Patrick O'Donoghan? Să fim serioşi, treaba este clară! A debarcat în acest golf! Oamenii lui l-au aşteptat mâncând în jurul focului. A urcat spre irlandez şi de voie, de nevoie, l-a îmbarcat! Sunt atât de sigur ca şi cum aş fi văzut asta cu ochii mei!

În ciudea acestei certitudini, Erik dori să mai cerceteze împrejurimile ca să se asigure că Patrick O'Donoghan nu se afla prin zonă. Însă o plimbare de doar o oră a fost de ajuns să îl convingă că restul insulei era nelocuit. Nu exista nicio urmă de cărare, nicio urmă că acolo ar trăi vreo ființă vie. În toate părțile dune şi văi se întindeau cât vedeai cu ochii, lipsite de vegetație, fără o pasăre sau insectă care să anime singurătatea. Şi peste tot numai oseminte gigantice care zăceau pe pământ, ca şi cum o armată de mamuți, de rinoceri şi bouri venise demult să se refugieze în fața unui cataclism înspăimântător, să moară acolo, pe această insulă pierdută. În depărtare, după acele dune şi văi golaşe, era o perdea de înălțimi acoperite de zăpadă şi ghețuri.

— Să mergem! spuse doctorul Schwaryencrona, nu mai avem la ce ne aştepta după ce am făcut o cercetare atât de minuțioasă, iar ceea ce vedem este suficient să ne asigure că O'Donoghan nu ar fi trebuit deloc să fie rugat să se hotărască să plece!

Înainte de ora patru baleniera se întoarse la *Alaska* care

porni din nou la drum.

Erik nu ascundea faptul că speranțele sale tocmai primiseră o lovitură decisivă. Tudor Brown reuşind să ia viteză, vizitând primul insula Liakov şi, fără îndoială, să-l ia pe Patrick O'Donoghan cu el, era acum era foarte puțin probabil să fie găsit vreodată! Unui om capabil să facă tot ceea ce a îndrăznit împotriva navei *Alaska,* capabil să dezlănțuie o energie atât de sălbatică pentru a veni să-l ia cu el pe irlandez dintr-un asemenea loc, nu i-ar fi fost deloc greu de acum înainte să împiedice orice încercare de a ajunge la el. Lumea e mare, iar toată întinderea mărilor era deschisă navei *Albatros*. Cum să ghiceşti spre care punct al rozei vânturilor îl ducea pe O'Donoghan şi secretul său?

Iată ce îşi spunea căpitanul navei *Alaska* în timp ce se plimba pe dunetă după ce dăduse ordinul să se ia cursul spre vest. Şi în aceste gânduri dureroase se amestecau câteva remuşcări de a fi permis ca prietenii săi să împărtăşească cu el pericolele şi oboseala acestei expediții inutile! De două ori inutilă, deoarece Tudor Brown îl găsise pe Nordenskjöld înaintea vasului *Alaska,* aşa cum o luase şi înaintea expediției suedeze spre insula Liakov! Se vor întoarce aşadar la Stockholm – dacă se vor întoarce – fără să fi atins niciunul din obiectivele călătoriei. Era într-adevăr prea multă neşansă. Ah! Cel puțin întoarcerea să servească la ceva, să fie contra-dovada călătoriei vasului *Véga*. Fie ca pasajul de nord-vest să fie consacrat de o a doua experiență!... Cu orice preț trebuia să atingă capul Cheliuşkin şi să-l ocolească de la est la vest! Trebuia cu orice preț să revină în Suedia prin marea Kara!

Cu alte cuvinte, *Alaska* naviga acum cu toată viteza spre capul Cheliuşkin, nu de mult considerat de neatins. Itinerariul pe care îl urma nu era chiar cel al navei *Véga* plecată de la vărsarea fluviului Lena, unde se oprise pentru a se îndrepta spre insula Liakov. Erik nu avea niciun motiv să coboare iarăşi spre coasta siberiană. Lăsând la tribord

insulele Stolbovoi şi Semenovski, identificate pe 4 august, el îndreptă nava drept spre vest, urmând îndeaproape paralela 76 şi navigă atât de bine încât în opt zile trecu treizeci şi cinci de grade longitudine, de la 140° la 105° la est de Greenwich. Ce-i drept a trebuit să ardă mult cărbune, pentru că *Alaska* avusese aproape constant vântul în faţă. Însă Erik gândea pe bună dreptate că trebuia făcut totul ca să treacă pe lângă ţărmurile acelea periculoase cât mai repede. Odată ajunşi la gurile fluviului Yenisei, ar fi făcut cu siguranţă rost de combustibil.

Pe 14 august la prânz, observaţiile solare nu fură posibile din cauza ceţii groase care acoperea cerul şi orizontul. Dar, conform estimărilor, trebuiau să se apropie de marele promontoriu asiatic. De asemenea Erik îi ceru să dea dovadă de mare vigilenţă, în timp ce încetinea înaintarea navei. Spre seară chiar dădu ordinul de oprire.

Aceste precauţii nu erau fără rost. A doua zi pe lumină, aruncând sonda, nu măsurară decât treizeci de braţe adâncime şi, o oră mai târziu, văzură pământul. *Alaska* manevră până ajunse într-un golf în care ancoră.

Hotărâră să aştepte până când cețurile se vor risipi ca să meargă la ţărm. Dar zilele de 15 şi 16 trecură fără să aducă niciun rezultat şi atunci Erik hotărî să acosteze însoţit de domnul Bredejord, de domnul Malarius şi de doctor.

O recunoaştere sumară le dezvălui că golful în care ancorase *Alaska* era plasat în extremitatea nordică între cele două puncte ale capului Cheliuşkin. Pe ambele părţi pământul avea o înălţime destul de joasă înspre mare, dar se ridica treptat într-o pantă lină înspre sud până la munţii pe care ceaţa, din când în când, îi lăsa să iasă la iveală şi care păreau a avea între trei şi patru sute de metri. Nu se zărea nicăieri nici zăpadă, nici gheaţă, aşa cum era la malul mării unde exista o fâşie ca peste tot în regiunile arctice. Solul argilos era acoperit cu un strat gros de muşchi, iarbă şi

licheni. Coasta era animată de prezența unor stoluri mari de gâşte şi rațe sălbatice şi de o duzină de morse. Un urs alb îşi etala blana pe colțul unei stânci. Cu alte cuvinte, dacă n-ar fi fost ceața care acoperea totul cu mantia ei gri, aspectul acestui celebru cap Cheliuşkin sau Severo nu ar fi avut nimic înfiorător, doar tristul renume pe care şi-l căpătase de-a lungul secolelor.

Avansând spre vârful extrem la vest de golf, călătorii zăriră un fel de monument care acoperea înălțimea şi bineînțeles că se grăbiră să-l viziteze. Apropiindu-se, văzură un „cairn" sau o grămadă de pietre care susținea o coloană din lemn făcută dintr-o bârnă.

Pe coloană erau însemnate două inscripții. Prima era aşa:

„Pe 19 august 1878, Véga, *plecată din Atlantic, a trecut de capul Cheliuşkin, în drum spre strâmtoarea Bering."*

A doua:

„Pe 12 august 1879 Albatros, *venind dinspre strâmtoarea Bering, a trecut de capul Cheliuşkin, în drum spre Atlantic."*

Încă odată, Tudor Brown o luase înaintea vasului *Alaska.* Era pe 16 august!... Deci înscrisul erau făcute doar cu patru zile în urmă!

În ochii lui Erik el căpătase un sens ironic şi crud, ca şi cum i-ar fi zis: „Vei fi dezamăgit până la capăt! Vei fi fără rost până la capăt!... Nordenskjöld a simțit-o pe pielea lui, Tudor Brown a câştigat! Cât despre tine, te vei întoarce umilit şi ruşinat, fără să fi demonstrat nimic, fără să fi găsit nimic, fără să fi aflat nimic!"

Era pe punctul de a pleca, fără să mai adauge un singur cuvânt la inscripțiile de pe coloană. Însă doctorul Schwaryencrona nici nu vru să audă de aşa ceva. Scoțând un cuțit din buzunar, scrijeli pe bârna de lemn:

Pe 16 august, vasul Alaska*, plecat din Stockholm, venit prin Atlantic, marea Baffin, prin strâmtorile americane arctice, prin marea Siberiei, a trecut de capul Cheliuşkin, cu scopul de a duce la bun sfârşit prima expediție circumpolară.*

Ciudata putere a cuvintelor! Această frază simplă, amintindu-i lui Erik ce tur de forță geografică era pe cale să ducă la bun sfârşit fără să îşi dea seama, îi fu de ajuns ca să îi redea buna dispoziție. Este foarte adevărat că, la urma urmei, *Alaska* urma să termine primul periplu circumpolar!... Înaintea lui şi alți exploratori au străbătut strâmtorile arctice americane şi au făcu recunoaşterea pasajului de nord-vest! Înaintea lui Nordenskjöld şi Tudor Brown au depăşit capul Cheliuşkin şi au trecut prin pasajul de nord-est! Însă ce nu făcuse nimeni niciodată era să meargă de la un pasaj la altul, să descrie în jurul polului, prin mările arctice, un cerc complet de 360 de grade. Ori nu lipseau mai mult de 80^0 ca *Alaska* să-l fi terminat. Judecând corect, asta ar fi însemnat zece zile de navigare.

Această nouă perspectivă îi înflăcără atât de mult pe toți, încât nu se mai gândeau decât la plecare. Erik voi totuşi să aştepte următoarea zi să vadă dacă cețurile se mai împrăştie. Însă negura părea a fi o boală veche a capului Cheliuşkin şi, odată ziua venită fără să se vadă soarele, fu dat ordinul să se ridice ancora.

Lăsând la sud golful Taymis care dă numele său marii peninsule siberiene unde capul Cheliuşkin nu este decât punctul extrem, *Alaska* se îndreptă spre vest şi navigă fără oprire toată ziua şi în noaptea de 17. Pe 18 dimineața ieşiră în sfârşit din ceață pentru a străbate un aer pur şi însorit. La amiază putură să stabilească poziția. Marinarul de veghe semnală o velă la sud-vest.

O navă în aceste mări puțin frecventate era un lucru prea neobişnuit ca să nu i se dea o atenție cu totul specială. Erik

se urcă fără să ezite în „cuibul de cioară” şi, cu luneta în mână, examină îndelung nava care îi fusese semnalată. Era joasă, cu arboradă de schooner şi dotată cu un coş de fum, deşi în momentul acela nu folosea cărbuni. Coborând pe punte, tânărul comandant era foarte palid.

— Mie mi se pare că ar fi *Albatros,* spuse el doctorului. Apoi dădu ordinul ca să fie alimentate cu cărbune cazanele.

În mai puțin de un sfert de oră se văzu că se apropiau de nava a cărei cocă putea fi acum văzută cu ochiul liber. În afară de faptul că era dusă de o briză dintre cele mai slabe, direcția sa forma cu cea a *Alaskăi* un unghi foarte ascuțit.

Însă, deodată, o schimbare se produse în comportarea ei. Un fum gros țâşni din coş şi formau în urmă o trâmbă lungă şi neagră. Mergea acum pe cărbuni şi în aceeaşi direcție cu *Alaska.*

— Nu este nicio îndoială! E *Albatros*! murmură Erik.

Şi astfel dădu ordin mecanicului de bord să forțeze motoarele. Atinseseră deja paisprezece noduri. Un sfert de oră mai târziu ajunseseră la şaisprezece.

Nava pe care o urmăreau nu reuşise să atingă o astfel de viteză, iar *Alaska* se apropia tot mai mult de ea. În treizeci de minute fură destul de aproape încât să-i vadă detaliile arboradei, siajul, oamenii care se agitau pe punte pentru toate manevrele; în sfârşit, mulajele decorative din spate şi literele care formau acest nume: *Albatros.* Erik dădu ordinul să se ridice steagul suedez. Imediat *Albatros* ridică steagul înstelat al Statelor Unite ale Americii. După câteva minute cele două nave nu mai erau despărțite decât de o distanță de trei sau patru sute de metri.

În momentul acela, căpitanul de pe *Alaska,* urcat pe pasarelă, în mână cu o portavoce, strigă spre *Albatros* în engleză:

— Hei!... Cei de pe navă!... Vreau să vorbesc cu căpitanul vostru!...

Cineva urcă pe pasarela vasului *Albatros*. Era Tudor Brown.

— Sunt proprietarul şi căpitanul acestui vas, spuse el. Ce vreți de la mine?

— Vreau să ştiu dacă îl aveți la bord pe Patrick O'Donoghan.

— Patrick O'Donoghan este la bord şi va vorbi personal cu dumneata, răspunse Tudor Brown.

Făcu un semn şi un bărbat veni lângă el pe pasarelă.

— Iată-l pe Patrick O'Donoghan, continuă proprietarul vasului *Albatros*. Ce vreți de la el?

Erik îşi dorea acea întâlnire de atâta vreme, venise să îl caute de atât de departe şi totuşi, trezindu-se deodată în fața acelui bărbat cu părul roşcat, cu nasul spart, care îl privea cu un aer bănuitor, se regăsi lipsit de orice putere şi nu ştiu ce să-l întrebe mai întâi. Dar, în sfârşit, adunându-şi gândurile, făcu un efort şi spuse:

— Aş dori să vorbesc cu dumneata mai îndelung şi confidențial, spuse el. Vă caut de mai mulți ani şi-am venit în mările acestea ca să vă găsesc. Vreți să veniți la bordul vasului meu?

— Eu nu vă cunosc şi mă simt bine aici unde sunt, răspunse bărbatul.

— Dar eu vă cunosc! Ştiu de la domnul Bowles de la New York că ați fost martor la naufragiul vasului *Cynthia* şi că i-ați povestit despre „copilul de pe colacul de salvare"! Eu sunt acel copil şi despre acest lucru aş vrea să aflu mai multe amănunte pe care le deținеți.

— Ar trebui să le cereți de la altcineva pentru că eu nu am chef să vi le dau.

— Credeți că acestea nu v-ar face cinste?

— Credeți ce vreți, îmi este absolut indiferent, îi răspunse celălalt.

Erik se hotărâse să nu se enerveze.

— Poate ar fi mai bine să îmi spuneți de bunăvoie ceea ce mă interesează atât de mult, decât să mă văd nevoit să vă silesc în fața unui tribunal, adăugă el pe un ton rece.

— Un tribunal!... Ar trebui mai întâi să reuşiți să mă duceți acolo! ripostă bărbatul.

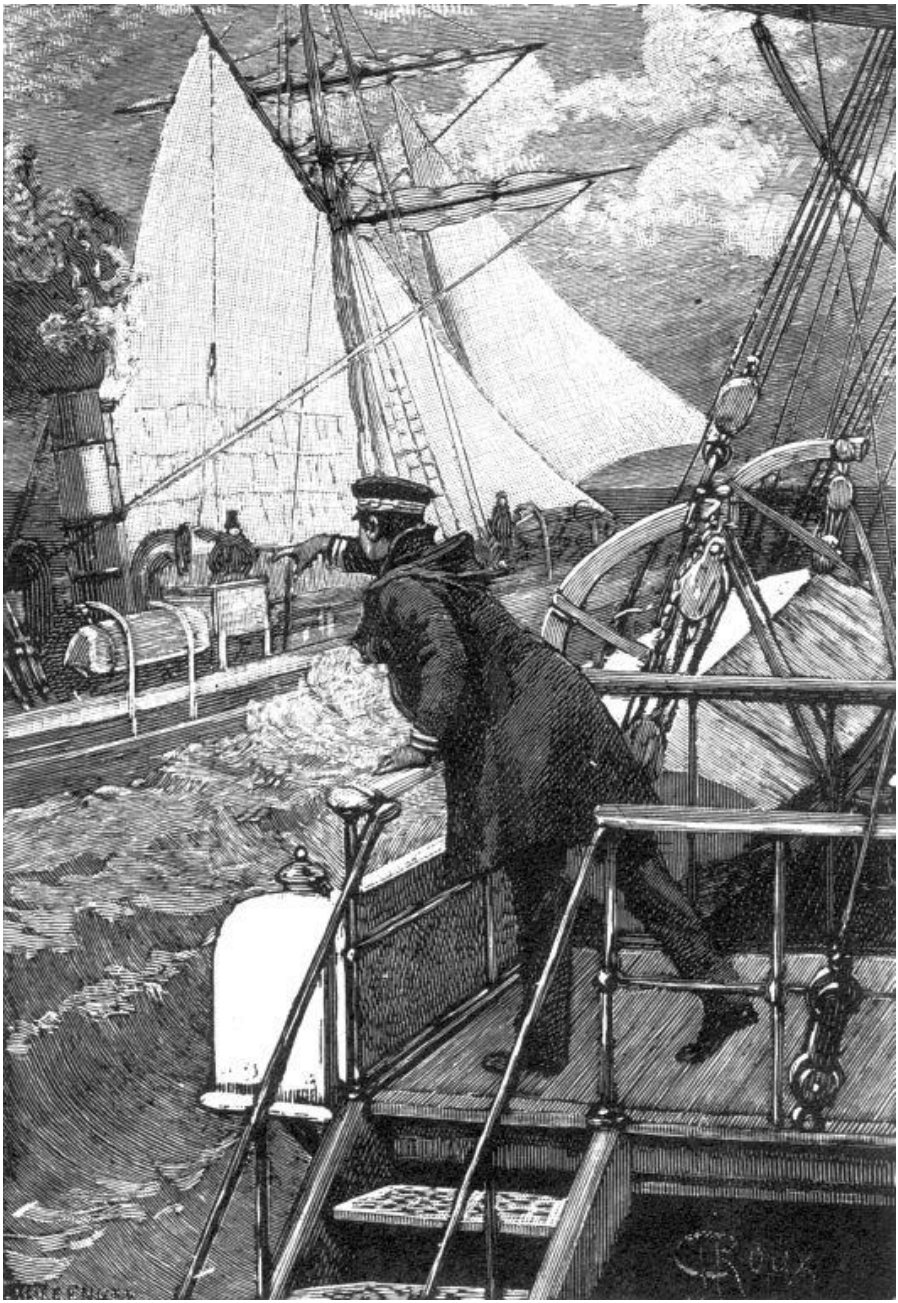

În acel moment interveni Tudor Brown.

— Vedeți foarte bine că din cauza mea n-ați primit explicațiile pe care le doriți, îi spuse lui Erik. Este mai bine dacă ne-am opri aici şi fiecare să-şi vadă de drumul său, fiecare în treaba lui.

— De ce fiecare în treaba lui?!... Nu ar fi mai simplu să navigăm împreună până ajungem într-o regiune civilizată ca să ne rezolvăm afacerile pe care le avem împreună? răspunse tânărul comandant al navei *Alaska.*

— Nu ştiu să am afaceri cu dumneavoastră şi n-am nevoie de compania nimănui! răspunse Tudor Brown părând că vrea să părăsească pasarela.

Erik îl opri cu un singur gest.

— Proprietarul vasului *Albatros,* exclamă el, sunt purtătorul de cuvânt al comisiei permanente a guvernului meu, drept urmare ofițer de poliție maritimă!... Vă rog să îmi prezentați imediat actele dumneavoastră!...

Tudor Brown nu catadicsi să răspundă şi coborî de pe pasarelă împreună cu bărbatul pe care îl adusese cu el.

Erik aşteptă două minute, apoi continuă:

— Proprietarul navei *Albatros!* Vă acuz că ați încercat să naufragiați nava mea în Basse-Froide de Sein şi vă somez să veniți să dați explicații despre această acuzație în fața unui tribunal maritim!... Greşiți dacă nu vă supuneți acestei somații, datoria mea este să constrâng prin forță!

— Încercați dacă inima v-o dictează!... strigă Tudor Brown, dând ordinul de a pleca din nou la drum.

În timpul acestei conversații nava lui virase aproape insensibil şi se aşează în unghi drept cu prora vasului *Alaska.* Brusc, elicea intră în funcțiune şi începu să zbată apele care se albiră de spuma lăsată. Un şuierat prelung străbătu aerul, iar *Albatros,* tăind valurile, plecă cu cea mai mare viteză în direcția Polului Nord.

Două minute mai târziu, *Alaska* porni în urmărirea sa.

Capitolul XVIII
Lovituri de tun

În acelaşi timp în care dădea ordinul urmăririi navei *Albatros,* Erik comandase să fie încărcat tunul pe care *Alaska* îl avea la proră. Această operaţiune îi luă destul mult timp. Când tunul fu debarasat de învelişul său gudronat, încărcat şi gata să fie folosit, îşi dădu seama că inamicul ieşise de mult din raza lor de tragere. Fără îndoială că cealaltă navă profitase de timpul de oprire ca să îşi crească presiunea în cazane, iar avansul ei era deja de trei sau patru mile. Nu era cu adevărat o distanţă foarte mare pentru un tun Gattling; dar datorită ruliului, a vitezei celor două nave şi a ţintei foarte limitate a yachtului american, erau mai multe şanse ca obuzele să cadă în mare decât să nimerească vasul. Era mai bine să aştepte. Dealtfel în scurt timp avansul navei *Albatros* încetă să crească. După cum se prezentau lucrurile, deveni evident faptul că cele două nave, plecate în cea mai mare viteză, navigau la fel de bine şi una şi cealaltă. Distanţa care le separa rămase aceeaşi timp de mai multe ore.

Cu toate acestea, preţul plătit era cantitatea enormă de cărbune – un produs care devenea din ce în ce mai rar la bordul navei *Alaska* – şi se temeau că această risipă n-ar fi decât o pierdere dacă venea noaptea şi ei nu reuşeau să ajungă din urmă nava *Albatros.* Erik nu îşi asumă faptul să joace această ultimă carte fără să îşi consulte echipajul. Îi adună pe punte şi le explică sincer care era situaţia.

— Prieteni, spuse el, ştiţi foarte bine despre ce este vorba, de a îl prinde ca să-l predăm justiţiei maritime pe acest ticălos care a încercat să ne naufragieze în Basse-Froide sau să îi permitem să scape!... Cărbunele ne ajunge de-abia pentru şase zile întregi. Orice deviere de la drum ne expune să ne terminăm călătoria numai pe vele, ceea ce ne-ar putea compromite călătoria. Pe de altă parte, *Albatros* se bazează cu

siguranță pe noapte ca să ne ducă în eroare. Va fi esențial să păstrăm nava în lumina proiectorului nostru electric şi să nu încetinim nicio clipă mersul. Suntem siguri, de altfel, că această cursă se va sfârşi fie mâine, fie în ziua următoare, la bariera ghețurilor eterne care apără împrejurimile polului la 78° sau 79° longitudine. Dar nu am vrut să continui această urmărire fără să vă cer acordul şi să acceptați dinainte complicațiile pe care acest lucru le-ar presupune.

Bărbații se consultară în şoaptă şi îl însărcinară pe maaster Hersebom să transmită părerea lor.

— Suntem de părere că *Alaska* trebuie să sacrifice totul pentru a-l captura pe acest mizerabil, spuse el liniştit.

— Foarte bine! Aşadar vom face tot posibilul ca să reuşim acest lucru! răspunse Erik.

Sigur acum că echipajul era de partea lui, nu făcu economie de combustibil şi reuşi să se țină pe urmele lui Tudor Brown, în ciuda eforturilor disperate ale acestuia de a se distanța. De abia apuse soarele, că proiectorul electric al navei *Alaska* din vârful catargului cel mare se fixă nemilos pe *Albatros,* ca să nu-l piardă din vedere până la ziuă. Toată noaptea, intervalul dintre cele două vase rămase acelaşi. Când veniră zorile, ambele navigau spre pol. La amiază, observațiile solare dădură poziția navei *Alaska* 78°21’14” latitudine nord şi 98° longitudine est.

Ghețurile plutitoare, pe care nu le mai văzuseră de vreo zece sau cincisprezece zile, începeau să redevină numeroase. Trebuia uneori să le spargă cu pintenul navei, aşa cum o mai făcuseră nu demult în Marea Baffin. Erik, convins că banchiza nu va întârzia să apară, avu grijă să devieze uşor în dreapta navei *Albatros,* astfel încât să îi blocheze drumul spre est dacă s-ar fi gândit să îşi schimbe ruta văzându-se oprită spre nord.

Această precauție era pe deplin justificată pentru că, pe la ora două, o barieră lungă de ghețuri se profilă la orizont.

Imediat yachtul american viră spre vest, lăsând banchiza la

Roux

tribord, la patru sau cinci mile în larg,. *Alaska* îi urmă imediat manevra, dar de această dată virând la stânga vasului *Albatros,* ca să îi taie calea dacă ar fi vrut să meargă spre sud.

Vânătoarea deveni foarte emoționantă. Sigur de direcția pe care *Albatros* era nevoit să o urmeze, *Alaska* încerca să o prindă din flanc, astfel încât să o împingă din ce în ce mai mult spre banchiză. Yachtul, din ce în ce mai ezitant, întârziat de ghețurile plutitoare, îşi schimba imediat cursul, când mergând spre nord, când aruncându-se sălbatic spre vest.

Erik, urcat în „cuibul de cioară", urmărea cu atenție cele mai mici manevre pentru a le dejuca prin mişcări potrivite, când văzu deodată yachtul oprindu-se brusc, virând şi întorcând prora către ei. O linie lungă şi albă care se întindea spre vest spunea aproape totul despre această manevră: *Albatros* intrase într-un veritabil golf format de un promontoriu meridional al banchizei şi, precum un animal sălbatic încolțit de haită, încerca să îi facă față.

Tânărul căpitan de pe *Alaska* nici nu apucă să coboare pe punte, când un obuz îi şuieră pe deasupra capului.

Cu alte cuvinte, *Albatros* era înarmat şi pregătit să se apere.

— Chiar mai bine că s-a întâmplat aşa şi că a tras primul! îşi spuse Erik dând ordinul să se riposteze.

Nici obuzul său nu avu mai mult succes decât cel al lui Tudor Brown, nimerind la vreo două, trei sute de metri de țintă, însă lupta se înteți şi nu trecu mult timp până îşi reglară tirurile. O ghiulea americană rupse verga mare a vasului *Alaska*, căzu pe punte şi, explodând, omorî doi oameni. Un obuz suedez nimeri în plin duneta vasului *Albatros* şi făcu o grămadă de ravagii. Multe alte proiectile ajunseră şi de-o parte şi de cealaltă, în carenă sau tachelaj.

Cele două nave se apropiau din ce în ce mai mult, virând

brusc pentru a lansa bordeele[32], când un bubuit îndepărtat se amestecă cu cel al tunurilor iar echipajele, ridicând capul, văzură cerul negru înspre est.

O furtună, o perdea de ceață sau de zăpadă va interveni între *Albatros* şi *Alaska* permiţându-i lui Tudor Brown să scape? Erik nu voia cu niciun preţ acest lucru. Hotărî să încerce abordajul. Înarmând pe toată lumea cu săbii, securi, cuţite şi punându-şi nava în mişcare, se aruncă cu toată viteza asupra yachtului.

Tudor Brown nici nu se gândea să-l aştepte. Bătu în retragere, începu să meargă de-a lungul banchizei, trăgând din cinci în cinci minute o salvă de tun în spatele navei. Însă câmpul său de acţiune era acum foarte limitat. Din ce în ce mai strâns între continentul de gheaţă şi *Alaska,* îşi dădu seama că nu mai avea cale de salvare, doar dacă ar fi riscat o manevră îndrăzneaţă astfel încât să poată reuşi să iasă în larg. Încercă deci, după câteva manevre destinate să înşele adversarul despre adevărata sa intenţie.

Erik îl lăsă să le facă. Apoi, chiar în momentul în care *Albatros,* lansat cu toată viteza, ajunse în raza lui de acţiune, se năpusti asupra vasului cu pintenul său de oţel.

Efectul şocului fu teribil. O crăpătură largă se deschise în flancurile yachtului care se îngreună în câteva clipe, se opri şi ajunse aproape imposibil de manevrat. Cât despre *Alaska,* se retrase imediat şi se pregătea pentru un nou asalt. Starea din ce în ce mai rea a mării nu îi dădu răgazul să facă acest lucru.

Venea furtuna. Era un vânt puternic dinspre sud-est, însoţit de vârtejuri de zăpadă al căror efect nu era doar să ridice valuri înspăimântătoare, dar şi întorcea spre golful unde cele două nave se găseau ca pe fundul unei pâlnii, mase

[32] Salve de tun. În limbaj naval, salva trasă cu toate tunurile de pe un bord al navei.

enorime de ghețuri plutitoare. Ai fi spus că, din toate punctele orizontului, ele îşi dăduseră brusc întâlnire acolo. Erik înțelese că nu avea niciun minut de pierdut şi trebuia să iasă fără întârziere din acea fundătură dacă nu voia să se trezească blocat acolo fără nicio scăpare. Virând scurt spre est, nu se gândea decât să lupte împotriva vântului, a zăpezii şi a armatei urlătoare de ghețuri.

Însă în curând trebui să recunoască faptul că ceea ce încerca el era lipsit de speranță. Furtuna făcea ravagii cu o aşa putere, încât nici motorul de pe *Alaska,* nici pintenul său de oțel nu mai puteau face nimic. Nu numai că nava avansa foarte puțin, dar uneori era forțată să dea înapoi mai mulți metri. Catargele gemeau sub rafalele vântului. Zăpada groasă care înnegura cerul şi orbea echipajul acoperise deja puntea şi tachelajul cu un strat de mai bine de un picior grosime. Ghețurile, îngrămădindu-se, adunându-se, ridicau la fiecare rafală zidul lor de netrecut. Se chinuiră să revină la banchiză, să caute pe bâjbâite un mic refugiu şi să se resemneze să aştepte o acalmie.

Yachtul american dispăruse în vijelie şi în starea în care îl adusese pintenul de oțel al *Alaskăi* era puțin probabil că ar fi reuşit să reziste. Erik nici măcar nu se gândea la pericolele pe care le-ar fi presupus ieşirea din blocaj.

Mai mult, situația era destul de gravă ca să mai conteze grijile personale şi se înrăutățea din clipă în clipă.

Nimic nu poate descrie groaza şi spaima acestor furtuni arctice unde forțele primordiale ale naturii par să se trezească cumva pentru a-i da navigatorului un exemplu din ceea ce erau odinioară cataclismele din perioada glaciară. Întunericul era profund, deşi era de abia ora cinci după-amiaza acele regiuni unde ziua şi noaptea nu se disting una de cealaltă. Motorul pe cărbuni trebui oprit, dar nici vorbă să îl pornească pe cel electric. La urletele uraganului, la bubuiturile tunetelor, la vacarmul ghețurilor plutitoare care se izbeau şi

se sfărâmau unele de celelalte din toate părțile, se mai adăugau în întuneric şi trosniturile banchizei care se disloca şi se spărgea din toate părțile. Fiecare crevasă, atunci când se forma, făcea o detunătură care acoperea zgomotul furtunii, ca o lovitură de tun a unei nave în primejdie. Frecvența acestor explozii indica faptul că acele fisuri erau nenumărate.

În curând *Alaska* simți direct repercusiunile. Micul refugiu unde putuse să se adăpostească fu şi el în curând invadat de „drift-ice", de altfel ca şi cele mai mici colțuri ale golfului. O grămadă de gheață, unită, cimentată de zăpada care cădea încontinuu, se formă în jurul cocăi navei, o asedie, o strânse ca într-o menghină. Din momentul acela *Alaska* începu să pârâie şi ea sub presiunea ghețurilor. Coastele navei gemură la unison cu banchiza în care era acum blocată, în orice clipă exista pericolul să se rupă coca şi cu siguranță s-ar fi întâmplat asta dacă nu ar fi fost întărită tocmai pentru aceste presiuni teribile.

Erik hotărît să nu se dea bătut luptă, îşi puse încă din prima clipă echipajul la treabă pentru a fixa în jurul navei o căptuşeală de bârne verticale, destinate să atenueze pe cât posibil presiunile, împărțindu-le pe o suprafață mai largă. Însă aceste traverse, chiar dacă avură efectul imediat de a proteja coca, nu întârziară să aducă un rezultat neprevăzut care amenința să fie fatal.

Nava, în loc să fie strivită, se trezi ridicată din apă la fiecare mişcare a banchizei pentru a recădea pe ghețuri cu forța unui baros. În orice moment, într-una din acele prăbuşiri îngrozitoare, putea să fie zdrobită, să se scufunde de tot, să dispară. Dar, pentru a contracara acest pericol, exista doar o singură posibilitate, să consolideze, permanent, bariera „drift-ice" şi zăpada care proteja de bine de rău carena, astfel încât să facă parte dintr-o masă aproape omogenă şi putu să urmeze acest du-te vino.

Toată lumea lucra cu ardoare. Era un spectacol

emoționant să vezi acei câțiva oameni forțându-şi muşchii lor de pigmei pentru a rezista forțelor naturii, să încerce cu ancore, cabluri, scânduri să cârpească cât mai repede rupturile făcute de gheață, să acopere crăpăturile cu zăpadă până când o singură suflare a Oceanului Polar veni să arunce în aer toate aceaste reparații. După vreo patru sau cinci ore de muncă supraumană, erau la capătul puterilor, dar totuşi pericolul creştea din ce în ce mai mult, pentru că furtuna se amplifica.

Erik ținu un consiliu cu ofițerii săi şi se hotărî să pună în siguranță pe banchiză un depozit de alimente şi muniție în cazul în care *Alaska* nu ar fi rezistat acestor scuturături teribile. De altfel, chiar din primul moment fiecare om primise provizii personale pentru opt zile cu instrucțiuni precise în caz de dezastru şi cu ordinul să aibă puşca la bandulieră chiar şi atunci când lucrau. Operațiunea de transbordare a douăzeci de butoaie nu a fost deloc uşoară; dar o duseră la capăt şi proviziile fură adăpostite le vreo două sute de metri de navă, sub o prelată gudronată pe care zăpada o acoperise imediat cu o mantie groasă albă.

Cu această precauție luată, toată lumea fu mai liniştită în privința urmărilor unui eventual naufragiu, iar echipajul se aşeză la masă pentru a-şi recupera forțele, în fața unei cine suplimentare stropită de ceai cu rom.

Deodată, chiar în mijlocul cinei, o izbitură chiar mai violentă decât cele de dinainte zgudui banchiza. O presiune formidabilă rupse stratul de ghețuri şi zăpadă pe care stătea *Alaska.* Nava se trezi strânsă din spate şi se ridică în nişte trosnituri groaznice, scufundându-şi prova în abis ca şi cum era pe cale să se scufunde. Se iscă panică. Toată lumea se repezi pe punte. Câțiva bărbați crezură că venise momentul să se refugieze pe banchiză şi, fără să mai aştepte semnalul căpitanului lor, trecură peste bastingaje.

Patru sau cinci din aceşti nefericiți reuşiră să sară pe

zăpadă. Alți doi se treziră prinşi în masa de gheață care înconjurau nava şi bordajul de la tribord, chiar în momentul în care, recăpătându-şi echilibrul, Alaska se redresa gemând.

Strigătele lor de durere şi trosnetul oaselor sfărâmate se pierdură în uragan.

Veni acalmia şi nava rămase nemişcată.

Lecția avea un deznodământ tragic. Erik se adresă echipajului şi le recomandă să îşi păstreze sângele rece şi, orice s-ar întâmpla, să aştepte ordinele potrivite.

— Cred că înțelegeți, le spuse el tovarăşilor săi, că debarcarea este o măsură de ultimă instanță, la care nu putem recurge decât atunci când nu mai avem ce face. Toate eforturile noastre trebuie să fie îndreptate spre a salva *Alaska.* Dacă ar fi să o pierdem, ne-am trezi într-o situație foarte precară pe banchiză. Asta în cazul în care nava nu va mai putea fi ținută la suprafață şi atunci ar trebui să o părăsim. În orice caz, este important ca o astfel de mutare să se facă în ordine, altfel se va transforma în dezastru! Contez pe voi să vă reluați cina în linişte şi să lăsați ca ofițerii voştri să decidă ce aveți de făcut!

Fermitatea vocii avu ca efect imediat să-i liniştească pe cei mai timizi şi toți bărbații coborâră sub punte.

Erik îl chemă atunci pe maaster Hersebom, îi spuse să-l dezlege pe Klaas şi să îl urmeze fără niciun zgomot.

— Vom trece peste podul de gheață, continuă el în şoaptă, ca să găsim fugarii şi să îi readucem la datorie. E mai bine decât să îi lăsăm în voia sorții.

Sărmanii nefericiți erau încă pe banchiză, destul de ruşinați de escapada lor. La primul avertisment, îşi reluară drumul înapoi spre *Alaska.*

Erik şi maaster Hersebom, după ce îi văzură întorcându-se, se îndreptară spre depozitul de alimente unde presupuneau că vreun alt marinar şi-ar fi căutat adăpost. Dădură ocol, fără să întâlnească pe nimeni.

— Mă întreb, spuse atunci Erik, dacă nu ar fi mai bine să prevenim o nouă panică, debarcând imediat o parte a echipajului?

— Poate că ar fi mai bine, răspunse pescarul. Însă mă întreb dacă ceilalți, rămaşi la bordul navei, să nu fie invidioşi şi demoralizați de această măsură care îi va nelinişti.

— Într-adevăr, răspunse Erik. Ar fi mai înțelept să îi ținem pe toți ocupați până în ultimul moment în care luptăm împotriva furtunii, şi de altfel asta e singura şansă pe care o putem avea de a salva nava. Dar dacă tot suntem pe banchiză, de ce să nu profităm şi să vedem cum se comportă? Mărturisesc că toate aceste trosnituri şi pârâituri mă fac să mă îndoiesc asupra solidității sale.

Erik şi tatăl său adoptiv nici nu făcuseră trei sute de metri spre nord de la depozitul de alimente, când se opriră brusc. O crevasă gigantică se deschidea sub picioarele lor. Pentru a trece de ea le-ar fi trebuit nişte prăjini lungi, dar neglijaseră să le ia. Aşa că hotărâră să urmeze marginea acesteia, îndreptându-se spre vest, pentru a vedea până unde se prelungea.

Descoperiră atunci că acea crevasă sau mai degrabă acea fisură continua în acea direcție pe o distanță considerabilă – atât de lungă încât, după ce merseră mai mult de jumătate de oră, nu putură să-i vadă capătul. Lămuriți după explorarea lor despre întinderea câmpului de gheață pe care se afla depozitul de alimente, hotărâră să se întoarcă.

Când erau la aproape de jumătatea distanței care îi despărțea de depozit, o nouă vibrație se produse în banchiză, urmată de pocnituri, trosnituri şi de un zgomot asurzitor a ghețurilor care se izbeau unele de celelalte. Nu se îngrijorară prea mult însă grăbiră pasul, nerăbdători să afle dacă nu cumva izbitura aceea adusese mai multe pagube navei *Alaska.*

Ajunseră în curând la depozitul de alimente, apoi la micul

port care adăpostea nava. Erik şi maaster Hersebom se frecară la ochi întrebându-se dacă nu cumva visează: *Alaska* nu mai era acolo!...

Primul lor gând fu că aceasta dispăruse în abisuri. Părea foarte probabil după noaptea pe care tocmai o petrecuseră. Însă imediat fură frapați de faptul că nicio sfărâmătură nu se vedea şi de înfățişarea nouă pe care o căpătase micul port de când fuseseră ei plecați. Nu se mai vedea acea bordură de „drift-ice" pe care furtuna o îngrămădise în câteva ore şi în mijlocul căreia *Alaska* se trezise blocată. Dimpotrivă, forma era decupată foarte clar, ca şi cum banchiza sfârşise prin a se desprinde din toate părțile de borduraa accidentală, devenind de sine stătătoare.

Aproape în aceeaşi clipă, maaster Hersebom constată o împrejurare care nu îl frapase prea mult în timp ce străbătea banchiza în toate direcțiile, dar care acum i se părea foarte evidentă, mai ales că se găsea în punctul de plecare: vântul îşi schimbase direcția şi sufla acum dinspre vest.

Nu era posibil ca furtuna, schimbându-şi direcția, să fi dus pur şi simplu spre fundul golfului ghețurile plutitoare în mijlocul cărora se blocase *Alaska?*

Da, desigur, era posibil. Rămânea de verificat dacă aşa s-a întâmplat.

Fără să mai piardă nicio clipă, Erik se îndreptă, urmat de maaster Hersebom, spre fundul golfului.

Merseră vreme îndelungată, preț de vreo patru sau cinci kilometri. Peste tot marginea banchizei era eliberată de „drift-ice"; valurile furioase se spărgeau de ea ca pe un țărm pietros; dar fundul golfului încă nu se vedea şi, ceea ce părea încă şi mai ciudat, promontoriul care îl închidea dinspre sud dispăruse.

În sfârşit, Erik se opri. De data aceasta înțelesese. Luă mâna lui maaster Hersebom şi o strânse între ale sale.

— Tată, spuse el pe un ton grav, dumitale aş putea să îți

spun tot adevărul!... Ei bine, adevărul este că banchiza s-a rupt, separată de masa care închidea *Alaska* şi că suntem pe o insulă de gheață de câțiva kilometri lungime, câteva sute de metri lățime, duşi de ape după voia furtunii!

Capitolul XIX
Focuri de puşcă

Pe la ora două dimineaţa Erik şi maaster Hersebom, sfârşiţi de oboseală, intrară sub prelata depozitului de alimente ca să se întindă unul lângă celălalt între două butoaie, încălziţi de blana călduroasă a lui Klaas. Adormiră foarte repede. Când se treziră soarele era deja deasupra orizontului, cerul redevenise albastru, iar marea era calmă. Uriaşa bucată de banchiză pe care pluteau părea nemişcată, într-atât mişcarea ei era lină şi regulată. Însă, de-a lungul celor cele mai apropiate două margini, aisberguri enorme erau aduse cu o viteză înspăimântătoare unul după celălalt urmărindu-se, izbindu-se, câteodată spărgându-se împreună. Peisajul format de aceste gigantice cristale reflectând sau descompunând precum o prismă razele solare, era unul dintre cele mai frumoase pe care Erik le contemplase vreodată. Maaster Hersebom, oricât de puţin predispus era la aşa ceva şi mai ales în situaţia în care se găsea, să admire splendorile arctice, nu putu să nu fie emoţionat.

— Ce bine ar fi dacă am putea să admirăm toate aceste splendori de pe puntea unei nave! spuse el oftând.

— Mda! îi răspunse Erik cu buna lui dispoziţie obişnuită, la bordul unei nave ar trebui în primul rând să evităm toate aceste aisberguri şi să nu fim făcuţi bucăţi, în timp ce pe această insulă de gheaţă nu avem de ce să ne facem griji despre aceste nenorociri!

Era bineînţeles un punct de vedere foarte optimist. Maaster Hersebom se mulţumi să zâmbească trist. Însă Erik era hotărât să ia partea bună a lucrurilor.

— Nu ar trebui să fim extrem de fericiţi că avem acest depozit de hrană? continuă el. Situaţia în care ne aflăm nu ar fi cu adevărat disperată doar dacă ne-am trezi lipsiţi de orice mijloace. Dar cu douăzeci de butoaie de biscuiţi, carne

afumată şi brandevin, cu puşti suplimentare şi centurile de cartuşe, de ce ar trebui să ne temem?... În cel mai rău caz să aşteptăm câteva săptămâni fără să zărim vreo bucată de pământ unde am putea acosta!... Vei vedea, dragă tată, că vom ieşi din acest impas aşa cum s-au salvat naufragiaţii de pe *Hansa!...*

— De pe *Hansa?* întrebă Maaster Hersebom foarte curios.

— Da, o navă plecată în 1869 într-o călătorie spre mările arctice. O parte din echipajul său se trezi, ca şi noi, aruncată pe o plută de gheaţă unde erau pe cale să transporte alimente şi cărbune. Bravii oameni trebuiră să se obişnuiască cât mai bine pe banchiza plutitoare. Au stat acolo şase luni şi jumătate, parcurgând cu ea o distanţă de mai multe mii de leghe şi sfârşiră prin a eşua pe coastele arctice ale Americii de Nord.

— De-am putea să fim şi noi la fel de norocoşi! spuse Maaster Hersebom oftând... Însă mă gândesc că nu ar fi rău să luăm şi noi o îmbucătură.

— Aşa mă gândeam şi eu, răspunse Erik. Un pesmet şi o bucată de carne de vită afumată ar fi binevenite.

Maaster Hersebom desfăcu două butoaie pentru a scoate ingredientele mesei lor. Cu vârful cuţitului făcu o gaură laterală într-un recipient de brandevin pe care o astupă imediat cu un dop din lemn dintr-o doagă de butoi şi care permitea să fie folosit din nou la dorinţă. Apoi începură să guste proviziile.

— Banchiza echipajului de pe *Hansa* era la fel de mare ca a noastră? întrebă bătrânul pescar, la capătul a zece minute folosite riguros pentru a-şi recăpăta forţele.

— Nu cred! Banchiza noastră trebuie să aibă cel puţin zece sau doisprezece kilometri lungime. Cea a *Hansei* de abia avea doi kilometri. Iar după şase luni de utilizare, era redusă la minim. Nefericiţii naufragiaţi fură nevoiţi să o abandoneze atunci pentru că valurile veneau până la refugiul lor. Spre

norocul lor aveau o barcă mare, ceea ce le permitea să se mute când banchiza devenea de nelocuit şi să meargă să caute alta. Trecură astfel, în mai multe rânduri, de pe o bucată de gheaţă pe alta, precum urşii polari, până când fu posibil să găsească o limbă de pământ.

— Ei, iată! spuse maaster Hersebom, ei aveau o barcă, dar noi nu avem!... Poate să ne îmbarcăm într-un butoi gol, altfel nu văd nicio posibilitate să scăpăm de pe această banchiză.

— Vom vedea atunci când va veni timpul, răspunse Erik. Deocamdată, tot ceea ce putem face mai bine este să cercetăm locul în care ne aflăm!

Maaster Hersebom şi Erik se ridicară şi începură să se cațere pe un fel de movilă de gheaţă şi de zăpadă – un „hummock", aceasta este denumirea tehnică – ca să aibă o idee generală despre banchiză. Era un platou foarte larg sau, mai bine spus, avea forma unei insule între doisprezece sau poate cincisprezece kilometri de la un capăt la celălalt, semănând oarecum cu un imens cetaceu întins pe apele oceanului polar. Depozitul de hrană se afla aproape de linia care ar fi delimitat prima treime sau capul cetaceului. Dar de fapt era destul de dificil să îi calculezi întinderea sau forma adevărată. Un număr mare de hummocks îi accidenta suprafaţa şi bloca privirea din toate părţile. Extremitatea care corespundea cu o zi înainte cu fundul golfului, era acum cea mai îndepărtată. Hotărâră să se îndrepte mai întâi în acea direcţie. Atât pe cât era posibil să îşi dea seama după poziţia soarelui, capătului banchizei care se întindea spre vest, înainte să se desprindă din masa din care făcea parte, se întorsese acum spre nord. Aşadar era cazul să presupună că pluteau spre sud sub influenţa curenţilor sau a brizei, iar faptul că nu se zărea nicio urmă a barierei lungi de gheaţă întinsă pe paralela 78 de la est la vest atesta din plin această ipoteză.

Banchiza era în întregime acoperită de zăpadă, iar pe

această zăpadă se vedeau, din loc în loc, pete negre pe care maaster Hersebom le recunoscu imediat ca fiind nişte „ougiouks" adică nişte morse bărboase din specia cea mai mare. Aceste morse se adăposteau fără nicio îndoială în acele crevase sau caverne ale banchizei şi, crezându-se în afara oricărui pericol, profitau ca să se încălzească la soare.

Lui Erik şi maaster Hersebom le trebui mai mult de o oră pentru a ajunge la capătul extrem al banchizei. Urmaseră îndeaproape constant coasta de est pentru că acest lucru le permitea să cerceteze în acelaşi timp atât marea cât şi banchiza. Cu orice ocazie, Klaas se repezea înainte fugărind unele dintre aceste ogiouks zărite din depărtare şi care se târâiau stângace până la capătul banchizei ca să se arunce în apă. Nimic nu ar fi fost mai uşor decât să omori un număr mare dintre ele. Dar la ce ar fi folosit asta, dacă nu puteai să aprinzi un foc pentru a frige carnea, de altfel atât de delicată, a acestor sărmane animale? Erik avea alte preocupări: examina cu atenție solul banchizei şi trase concluzia că acest sol era departe de a fi omogen. Numeroase crevase, fisuri, care se întindeau pe alocuri pe toată lungimea banchizei, te făceau să îți fie frică pentru cel mai mic şoc, ca nu cumva să se rupă în mai multe fragmente. Este adevărat că aceste fragmente ar fi fost mati. Dar însăşi posibilitatea unui astfel de accident indica necesitatea de a sta cât mai aproape de depozitul de alimente, dacă nu voiau să se trezească dintr-o dată separați de acesta. Toate fisurile erau de altfel acoperite de zăpada căzută cu o zi în urmă şi care începeau deja, topindu-se, să le închidă sau, cel puțin, să le etanşeze. Erik hotărî să găsească bucata cee mai mare şi rezistentă ca să o aleagă drept cartier general, transportând acolo depozitul de alimente.

În acest spirit, el şi maaster Hersebom reluară explorarea coastei de vest după ce se odihniră câteva minute în capătul dinspre nord. Mergeau acum pe acea margine a banchizei

care, cu două ore mai devreme, încă mai contura malul golfului în care yachtul american fusese încolțit. Klaas alerga înainte, înviorat de prospețimea aerului şi părea că este în elementul său pe acest covor de zăpadă care îi amintea desigur de întinderile vaste din Groenlanda.

Deodată, Erik îl văzu adulmecând aerul, țâşnind ca o săgeată şi oprindu-se lătrând la un obiect încă ascuns de grămezile de gheață.

— Iar un ougiouk sau o focă! îşi spuse el fără să grăbească pasul.

Nu era niciun ougiouk şi nicio focă care să fi lenevit pe marginea banchizei şi care să-l fi ațâțat pe Klaas. Era un bărbat, un bărbat inconştient şi plin de sânge, a cărui îmbrăcăminte din piei nu aparținea cu siguranță vreunui marinar de pe *Alaska.* Mai întâi aminti brusc lui Erik de hibernarea vasului *Véga.* Îi ridică capul bărbatului, acoperit de un păr des şi roşcat, iar în evidență îi ieşea un nas turtit ca cel al unui negru…

Erik se întrebă dacă nu cumva era victima unei iluzii. Îi desfăcu vesta bărbatului, lăsându-i descoperit pieptul, nu atât pentru a vedea dacă îi mai bate inima, cât poate să descopere vreun nume…

Numele era acolo, tatuat grosolan cu albastru, pe un blazon desenat: „Patrick O'Donoghan, *Cynthia."*

Iar inima încă îi mai bătea!… Bărbatul nu era mort!… Avea însă o rană profundă la cap, o alta la umăr, iar pe piept nişte lovituri care cu siguranță îl împiedicau să respire.

— Trebuie să-l ducem la adăpostul nostru, să-l pansăm şi să-l readucem în simțiri! îi spuse Erik lui maaster Hersebom.

Şi adăugă în şoaptă, ca şi cum se temea să nu fie auzit:

— Tată, este chiar el, cel pe care îl căutăm de atâta vreme fără să ajungem la el, Patrick O'Donoghan!… Uite-l aici aproape fără suflare!

Gândul că secretul vieții sale era în fața lor, sub craniul

acela greoi şi sângerând, pe care moartea părea că deja îşi pusese amprenta, aprindea în ochii lui Erik o flacără întunecată. Tatăl său adoptiv ghici ce se petrecea în sufletul său şi nu reuşi să se împiedice să ridice din umeri. Părea că ar vrea să spună:

— Ar fi un mare pas înainte, totuşi am putea afla totul chiar acum!... Ca şi cum toate secretele din lume ar fi importante în situația în care ne aflăm!

Îi prinse trupul de picioare în timp ce Erik îl apucă de braţe şi încărcați cu această povară porniră din nou la drum.

Mişcarea îl făcu pe rănit să îşi deschidă ochii. Nu dură mult şi durerea cauzată de rănile pe care le avea fu atât de vie, încât îl făcu să scoată nişte gemete confuze, printre care cuvântul englez „drink” – de băut – părea să fie principalul. Erau încă departe de depozitul de alimente. Erik hotărî să se oprească, să îl sprijine pe nefericit de un hummock pe covorul de zăpadă şi să îi pună la gură plosca din piele.

Era aproape goală, dar duşca de rachiu pe care o trase O'Donoghan părea să îl fi readus în simțiri. Privi în jurul său, scoase un oftat prelung, şi spuse:

— Unde este Jones?

— V-am găsit singur pe marginea banchizei, îi spuse Erik. Sunteți de multă vreme acolo?

— Nu ştiu, răspunse rănitul cu mult efort. Mai dați-mi să beau! spuse el fixându-l pe Erik în ochi.

Mai trase încă o duşcă de rachiu şi îşi recăpătă forțele ca să vorbească.

— Când a izbucnit furtuna, explică el, yachtul începu să se scufunde. Câțiva dintre oameni au reuşit să se arunce în bărcile de salvare, alții au pierit. Chiar din primul moment, domnul Jones mi-a făcut semn să merg cu el pe un mic “kayak” de salvare, atârnat în spate, pe care toată lumea îl evita din cauza dimensiunilor sale reduse, dar care se dovedi de nescufundat. A fost singurul care a reuşit să ajungă la

banchiză!... Toate şalupele s-au răsturnat înainte să ajungă să acosteze! Am fost striviți de drift-ice când valurile ne-au aruncat caiacul acolo; dar am reuşit într-un târziu să ieşim din raza lor şi să aşteptăm lumina zilei!... În dimineața asta domnul Jones m-a părăsit ca să vadă dacă ar putea omorî vreo focă sau vreo pasăre de mare pentru hrana noastră. Nu l-am mai văzut de atunci...

— Acest domn Jones era ofițer pe *Albatros?* întrebă Erik.

— Este proprietarul şi căpitanul, răspunse O'Donoghan pe un ton care arăta că întrebarea i-a produs o oarecare surpriză.

— Proprietarul nu este aşadar domnul Tudor Brown?

— Eu... eu nu ştiu asta, spuse ezitând rănitul care părea să se întrebe dacă nu cumva vorbise mai mult decât s-ar fi cuvenit.

Erik îşi dădu seama că nu mai era cazul să insiste asupra acestui aspect. Avea o grămadă de alte lucruri să îl întrebe.

— Să vedem, spuse el irlandezului aşezându-se pe zăpadă aproape de el. Ai refuzat în cealaltă zi să vii la bordul navei mele să vorbeşti cu mine, iar acest refuz a declanşat deja multe necazuri! Dar acum, pentru că suntem împreună, să profităm de asta pentru a vorbi serios, ca nişte oameni rezonabili!... Iată-vă pe o banchiză plutitoare, rănit, fără hrană, fără nicio posibilitate de a scăpa de cea mai crudă moarte! Eu şi tatăl meu adoptiv eu avem tot ceea ce vă lipseşte, alimente, arme şi brandevin! Nu cerem decât să vă vindecăm, să împărțim toate aceste lucruri cu dumneata şi să vă repunem pe picioare!... În schimbul îngrijirilor noastre ați putea să ne acordați puțină încredere?

Irlandezul îi aruncă lui Erik o privire nehotărâtă în care recunoştința părea că se amestecă cu teama, o teamă obscură, nedefinită.

— Depinde de genul de încredere pe care o doriți, spuse el în doi peri.

— Oh, ştiți foarte bine! răspunse Erik făcând un efort ca să zâmbească şi să ia mâna rănitului între sale. V-am spus în cealaltă zi; ştiți ceea ce eu am nevoie să aflu; de ce am venit să vă caut în aceste mări îndepărtate!... Deci să vedem, Patrick O'Donoghan, un mic efort; spuneți-mi acest mic secret care pentru mine are o mare importanță, spuneți-mi ce ştiți despre „copilul de pe colacul de salvare"! Dați-mi măcar un indiciu care m-ar ajuta să-mi regăsesc familia!... De ce v-ați putea teme? Ce pericol v-ar amenința dacă îmi faceți pe plac?

O'Donoghan nu răspunse şi părea să cântărească în capul său încăpățânat argumentele pe care i le prezentă Erik.

— Dar, spuse el într-un târziu cu mult efort, dacă am ieşi din asta, dacă am ajunge într-o țară unde sunt judecători, ați putea să îmi faceți necazuri!

— Nu, vă jur!... Vă jur pe tot ce am mai sfânt!... spuse Erik cu ardoare. Oricare ar fi îndoielile dumitale față de mine sau față de alții, îți garantez că nu vi se va întâmpla nimic rău!... De altfel, există un lucru de care habar nu aveți, adică există acum o prescripție, – vreau să spun că toate aceste evenimente, oricare ar fi fost, s-au petrecut acum mai bine de douăzeci de ani, iar justiția nu mai poate să vă ceară socoteală pentru ceea ce ați făcut!

— Chiar aşa? întrebă Patrick cu o fărâmă de neîncredere. Domnul Jones mi-a zis că *Alaska* a fost trimisă de poliție şi chiar dumneata ai vorbit despre tribunale...

— Mă refeream la faptele mai recente, despre un accident care ni s-a întâmplat la începutul călătoriei noastre! Fii sigur că domnul Jones şi-a bătut joc de dumneata, Patrick! Fără îndoială, trebuie să aveți un interes despre care nu vreți să vorbiți.

— Bineînțeles că există un interes! spuse irlandezul foarte convins. Dar, mă rog, cum ați descoperit că eu ştiu secretul? continuă el, privindu-l pe Erik.

— Prin domnul Bowels şi mistress Bowels de la *Red-Anchor,* în Brooklyn, care v-au auzit adesea vorbind despre „copilul de pe colacul de salvare”.

— Aşa este! spuse irlandezul.

Încă se mai gândea.

— Şi atunci, chiar nu aţi fost trimis de poliţie? Sunteţi sigur? continuă el.

— În niciun caz - ce idee absurdă! Sunt trimis de mine însumi, de dorinţa arzătoare, de setea de a afla care este ţara mea, cine sunt părinţii mei, atâta tot!

O’Donoghan schiţă un zâmbet înfumurat.

— Ah! Doar asta vreţi să aflaţi? spuse el. Ei bine, aş putea să vă spun eu!... Este adevărat, ştiu despre ce este vorba.

— Spuneţi-mi, O’Donoghan, spuneţi-mi! exclamă Erik care îl văzu zguduit. Spuneţi-mi şi vă promit iertarea tuturor greşelilor pe care le-aţi făcut, şi veţi avea recunoştinţa mea, dacă îmi este dat să o dovedesc!

Irlandezul aruncă o privire lacomă spre recipientul din piele.

— Mi s-a uscat gâtul de cât am vorbit, spuse el cu o voce cleioasă. Mi-ar prinde bine o gură de rachiu, dacă nu vă e cu supărare...

— Aici nu mai am, dar am putea merge să căutăm la depozitul de alimente. Cred că avem acolo două butoaie destul de mari! răspunse Erik dându-i plosca lui maaster Hersebom. Acesta se îndepărtă imediat, urmat de Klaas.

— Nu va dura mult până se întoarce, continuă tânărul întorcându-se spre rănit. Hai, curajosule, nu negocia încrederea!... Puneţi-vă un moment în locul meu! Închipuiţi-vă că toată viaţa dumneavoastră nu aţi ştiut în ce ţară v-aţi născut, care este numele mamei şi vă treziţi faţă în faţă cu un om care ştie toate acestea, iar acest om refuză să vă dea informaţii atât de preţioase, chiar în momentul în care i-aţi salvat viaţa şi l-aţi readus în simţiri!... Ar fi foarte crud, nu-i

aşa? Ar fi intolerabil!... Nu vă cer imposibilul!... Nu vă cer să vă acuzaţi, dacă aveţi să vă reproşaţi!... Daţi-mi doar un singur indiciu, oricât de neimportant ar părea! Puneţi-mă pe calea cea bună, este tot ce am nevoie!...

— Pe legea mea, aş putea să vă fac această plăcere, spuse Patrick, evident emoţionat. Veţi afla aşadar că eram novice la bordul navei *Cynthia...*

Se opri brusc.

Erik îi sorbea cuvintele. Oare îşi va atinge scopul?... Oare va descoperi cheia misterului? Să afle numele familiei sale? Al ţării sale de origine?... Într-adevăr, speranţa asta nu mai părea himerică. Era foarte concentrat la vorbele rănitului şi îl fixa cu privirea, pregătit să soarbă cu aviditate tot ceea ce urma să afle. Pentru nimic în lume nu ar fi întrerupt povestea, nici măcar prin cel mai mic gest. Nici măcar nu băgă de seamă când o umbră ţâşni în spatele său. Totuşi acea umbră îl opri pe Patrick din povestirea lui.

— Domnul Jones! rosti el pe un ton de elev prins în flagrant delict că pălăvrăgeşte prea mult.

Erik se întoarse şi îl văzu pe Tudor Brown, în picioare în faţa unui hummock învecinat, care îl ascunsese până atunci privirilor. Exclamaţia irlandezului nu făcuse decât să îi confirme bănuiala din ultimele ore care îi trecea prin cap: Domnul Jones şi Tudor Brown nu erau altceva decât una şi aceeaşi persoană.

De abia avu timp să-şi pună în ordine aceste gânduri.

Două focuri de armă în trei secunde făcură deja doi morţi. Tudor Brown, punându-şi arma la umăr, îl împuşcă în inimă pe Patrick O'Donoghan care se prăbuşi fulgerat.

Înainte să aibă timp să coboare arma, Tudor Brown primi un glonţ în frunte şi căzu cu faţa la pământ.

— Bine am făcut că m-am întors, după ce am văzut urmele de paşi în zăpadă, spuse maaster Hersebom, care reapăru cu puşca fumegând în mână.

Roux
E. Muller Sc

Capitolul XX
Sfârşitul călătoriei

Erik scoase un strigăt şi se aruncă în genunchi în faţa lui Patrick O'Donoghan, căutând un ultim suflu de viaţă, o licărire de speranţă!... De data aceasta irlandezul era într-adevăr mort, ducând cu el secretul.

Cât despre Tudor Brown, trupul său mai avu o ultimă convulsie, mâinile lui lăsară arma să cadă în momentul când căzu la pământ şi îşi dădu duhul fără să scoată vreo vorbă.

— Tată, ce-ai făcut? strigă cu amărăciune Erik. De ce să distrugi ultima şansă care mi-a mai rămas ca să descopăr misterul vieţii mele? N-ar fi fost mai bine să ne aruncăm asupra acestui om şi să îl facem prizonier?

— Dar oare ne-ar fi permis timpul, ce crezi?... răspunse maaster Hersebom. Fii sigur că a doua lovitură îţi era destinată!... Am răzbunat moartea acestui nenorocit, am pedepsit crima din Basse-Froide şi poate toate celelalte crime. Orice s-ar întâmpla, eu nu regret nimic!... La urma urmei ce contează misterul vieţii tale, copile, în situaţia în care ne aflăm? Vom afla misterul vieţii tale când vom merge în curând, fără îndoială, să-L întrebăm pe Dumnezeu!

De abia îşi termină vorbele, că răsună o lovitură de tun, repercutată de aisberguri şi banchize. Parcă ar fi fost un răspuns la cuvintele descurajate ale bătrânului pescar. Era mai degrabă unul la cele două focuri de armă trase pe banchiză.

— Tunul de pe *Alaska!...* Suntem salvaţi! strigă Erik ridicându-se pentru a sări pe un hummock ca să cerceteze cu privirea nemărginirea mării.

Mai întâi nu văzu decât aisbergurile duse de briza mării şi care se legănau în soare. Însă maaster Hersebom îşi reîncărcă imediat arma, după care trase în aer. O lovitură de tun îi răspunse imediat.

ALASKA
ROUX

De această dată Erik zări o dâră de fum negru care se profila spre vest pe cerul albastru. Împuşcături şi lovituri de tun răspunseră unele altora la intervale de câteva minute, iar curând *Alaska,* depăşind un aisberg, apăru mergând cu viteză maximă spre nordul banchizei.

Erik şi maaster Hersebom se aruncară, plângând de bucurie, unul în braţele celuilalt. Îşi agitau batistele, îşi aruncau căciulile în aer, căutau prin toate mijloacele să le facă semn prietenilor.

În sfârşit, *Alaska* se opri. O balenieră se desprinse de la bord şi după nici douăzeci de minute acostă pe banchiză.

Cum să explici bucuria profundă a doctorului Schwaryencrona, a domnului Bredejord, a domnului Malarius şi a lui Otto, regăsindu-i teferi şi nevătămaţi pe cei pe care îi credeau pierduţi!

Îşi povestiră totul: temerile şi deznădejdile nopţii, chemările fără de răspuns, furia neputincioasă. *Alaska,* găsindu-se în dimineaţa următoare aproape eliberată de gheţuri, recurse la explozibil pentru a reuşi să se desprindă. Domnul Bosewitz preluase comanda în calitate de ofiţer secund şi începu imediat să cerceteze banchiza plutitoare în direcţia vântului care o antrenase. Această navigare în mijlocul gheţurilor plecate în derivă, era cea mai mai periculoasă dintre cele pe care *Alaska* le întreprinsese până atunci. Dar, datorită echipajului instruit foarte bine de către tânărul căpitan, datorită experienţei căpătate, a preciziei manevrelor, reuşiră să se mişte fără probleme între acele gheţuri plutitoare. *Alaska* beneficiase de altfel şi de faptul că mergea în aceeaşi direcţie cu gheţurile, cu viteză mai mare decât a lor. Din fericire urmărirea ei nu fu în zadar. La ora nouă dimineaţa banchiza cea mare fu semnalată în calea vântului, forma ei putea fi recunoscută chiar din „cuibul de ciori", iar două împuşcături dădură în curând speranţă că cei doi naufragiaţi încă mai erau acolo.

Restul chiar nu mai conta acum. Urma să îndrepte nava direct spre Atlantic şi ar fi fost frustrant dacă nu reuşeau, pentru că puteau folosi doar velele ne mai având cărbune!

— Nu cu vele! spuse Erik. Am alte două idei! Prima este să fim remorcați de banchiză atâta timp cât va merge spre sud sau spre vest. Acest lucru ne va scuti de lupte necontenite cu aisbergurile pe care platoul pe care suntem le va întâlni în calea sa. A doua este să facem rost de combustibilul necesar pentru a ne termina călătoria, atunci când ne va conveni să ne reluăm autonomia.

— Ce vrei să spui? Ar putea banchiza să ascundă o mină de huilă? întrebă râzând doctorul.

— Nu chiar o mină de huilă, răspunse Erik, dar poate ceva similar, o mină de carbon de origine animală, sub forma grăsimii de morsă. Vreau să experimentez asta, pentru că avem un cazan special pentru acest gen de combustibil.

Mai întâi începură prin a-i conduce pe cei doi morți pe ultimul drum, aruncându-i în mare cu o ghiulea legată de picioare.

Apoi *Alaska* acostă în flancul banchizei astfel încât să îi urmeze înaintarea, dar să fie protejată de masa ei. Asta le permise să ducă înapoi proviziile care fuseseră debarcate şi erau absolut necesare pentru supraviețuire. O dată operațiunea terminată, nava amară în extremitatea nordică a platoului de gheață, unde era mai bine protejată împotriva sloiurilor de gheață. Erik se asigurase deja că mergeau, astfel remorcați, cu o medie de şase noduri, ceea ce era suficient până la un nou ordin, mai ales că nu mai aveau de ce să se îngrijoreze de ghețurile plutitoare.

În timp ce banchiza aluneca maiestuos spre sud, precum un continent în derivă, trăgând un satelit în urma sa, vânătoarea de morse fu condusă exemplar.

De două sau de trei ori pe zi, grupuri de oameni înarmate cu puşti şi harpoane, însoțiți de toți câinii groenlandezi,

debarcau pe platforma de gheață şi îi înconjurau pe monştrii marini adormiți la marginea copcilor. Erau ucişi cu un glonț tras în ureche, erau tranşați, se scotea grăsimea care era încărcată pe săniile pe care câinii le trăgeau spre *Alaska.* Vânătoarea era atât de uşoară şi de rodnică, încât în opt zile calele erau pline de grăsime.

Alaska, remorcată în continuare banchiză, se găsea atunci la 40° longitudine estică, pe paralela 74, adică lăsase în spate Novaia-Zemlia, depăşind-o prin nord.

Platoul de gheață era acum redus la aproape jumătate, iar restul, crăpat de soare, traversat de fisuri din ce în ce mai adânci dădea semne că se apropia în mod evident de descompunere. Venea momentul ca această mare insulă să se transforme în „drift-ice". Erik nu voia să aştepte asta. Ordonă să se ridice ancora şi să se îndrepte direct spre vest.

Grăsimea de morsă, utilizată imediat în cazanul *ad hoc* al vasului *Alaska,* amestecată cu o mică proporție de huilă, se dovedi a fi totuşi un combustibil excelent. Singurul său inconvenient era că înfunda coşul de fum şi necesita curățare zilnică. În ceea ce priveşte mirosul său, care i-ar fi impresionat fără îndoială neplăcut pe pasagerii meridionali, nu era decât un inconvenient secundar pentru un echipaj suedez şi norvegian.

În orice caz, datorită acestei supliment de combustibil, *Alaska* putu să folosească motorul cu abur până în ultima clipă, să parcurgă rapid, în ciuda vântului potrivnic, distanța care încă o separa de mările Europei şi să ajungă pe 5 septembrie în extremitatea Capului Nord din Norvegia fără să se oprească la Tromsoë, deşi ar fi putut în caz de nevoie. Îşi urmă ruta, ocoli peninsula scandinavă, trecu din nou de Skagerrak şi reveni în portul de plecare.

Pe 14 septembrie aruncă ancora în portul Stockholm, în apele pe care le părăsise pe 10 februarie.

Şi astfel fu dusă la bun sfârşit, în şapte luni şi patru zile,

prima expediție circumpolară de către un navigator de douăzeci şi doi de ani.

Acest tur de forță geografic care venea să completeze şi să controleze rapid vestita expediție a lui Nordenskjöld, cu siguranță că ar fi urmat să aibă în lume nişte ecouri uluitoare. Dar pentru moment ziarele şi revistele nu se grăbiră să îi publice meritele. Doar câțiva inițiați erau în stare să aprecieze acest lucru, iar cea care nu avea nici cea mai mică încredere în tot ce au realizat era Kajsa.

Ar fi trebuit să vedeți zâmbetul de superioritate cu care ea ascultă povestea călătoriei.

— Parcă ar fi de bun-simț să pleci de bunăvoie pentru a te expune unor asemenea pericole! spuse în loc de orice alt comentariu.

Ca să nu mai spunem că, cu prima ocazie, nu omise să adauge la adresa lui Erik:

— În sfârşit, iată-ne scăpați de această poveste plictisitoare, acum că faimosul irlandez a murit!

Ce diferență între această judecată seacă şi rece şi scrisoarea plină de efuziune şi de tandrețe pe care Erik o primi din Noroë! Vanda îi povestea prin câte nelinişti au trecut ea şi mama ei de-a lungul acestor luni fără de sfârşit, cum se gândeau numai la cei plecați în expediție, cât de fericite au fost să îi vadă în sfârşit întorşi cu bine!... Dacă expediția nu avusese toate rezultatele la care spera Erik, nu trebuia să fie mâhniți peste măsură. Erik ştia foarte bine că, în lipsa adevăratei sale familii, mai avea una în sărmanul sat norvegian, o familie care îl iubea necondiționat şi care era mereu cu gândul alături de el. Nu ar fi fost mai bine să revadă cât mai curând această familie pe care a considerat-o mereu ca fiind a sa şi care nu voia să renunțe la el? Ar fi putut cu siguranță, dacă ar fi căutat, să-i acorde o lună!... Era dorința cea mai dragă a mamei lui adoptivă, a sorei vitrege Vanda, etc... etc.

Toate acestea învelind trei floricele culese de pe malul fiordului, al căror parfum îi amintea lui Erik de copilăria sa fericită şi fără griji. Ah! Cât de dulci erau aceste amintiri pentru biata lui inimă dezamăgită şi cum îl făceau să treacă uşor peste sfârşitul nefericit al expediţiei sale!

Totuşi, în curând trebui să cedeze în faţa evidenţei. Călătoria *Alaskăi* era un eveniment care egala în grandoare pe cea a vasului *Véga.* Numele lui Erik era asociat în orice împrejurare cu numele glorios al lui Nordenskjöld. Ziarele nu mai publicau decât articole despre noua expediţie. Navele din toate ţările, acostate la Stockholm, se înţelegeau să se pavoazeze în cinstea acestei victorii nautice. Erik, surprins şi confuz, se vedea primit peste tot cu ovaţiile rezervate câştigătorilor. Toate societăţile savante veneau să ureze un bun venit comandantului şi echipajului de pe *Alaska,* autorităţile publice propuneau pentru ei o recompensă naţională.

Toate aceste elogii, toată această tevatură îl jenau pe Erik. Era conştient că în toată acea expediţie el nu s-a ghidat decât după interese personale şi scrupulele nu îl lăsau să accepte o glorie pe care o considera cel puţin exagerată. Şi astfel, cu prima ocazie care i se ivi spuse sincer ce căuta el cu adevărat în mările polare, fără niciun rezultat de altfel -, enigma naşterii lui, originea sa, naufragiul navei *Cynthia.*

Ocazia acesta se prezentă sub forma unui personaj imberb, înalt ca o prăjină, agitat ca o veveriţă, ataşat în calitate de reporter la unul din principalele ziare din Stockholm şi care veni la bordul navei *Alaska* pentru a solicita favoarea unei „întrevederi personale" cu tânărul comandant. Scopul inteligentului gazetar, să o spunem repede, era pur şi simplu să scoată de la victima sa elementele unei biografii de o sută de rânduri. Nici nu putea să nimerească mai bine decât acest

interlocutor dispus şă se supună vivisecţiei[33]. Erik tânjea să spună adevărul şi să declare că nu ar vrea să fie considerat drept un Cristofor Columb.

Aşa că povesti fără ezitare istoria vieţii lui, explică cum a fost cules din mare de un biet pescar din Noroë, învăţat de domnul Malarius, adus la Stockholm de doctorul Schwaryencrona, tot ceea ce a făcut ca să afle dacă Patrick O'Donoghan cunoştea probabil cheia misterului, cum au aflat că el se găsea la bordul navei *Véga,* cum au mers pe urmele sale, cum au fost conduşi să îşi schimbe itinerariul, apoi împinşi spre insula Liakov, spre capul Cheliuşkin... Erik spuse toate acestea pentru a se disculpa cumva că era considerat erou. O spuse pentru că nu i se părea firesc să fie copleşit de laude pentru ceva atât de normal şi simplu.

Şi în tot acest timp creionul reporterului, domnul Squirrelius, alerga pe hârtie cu o rapiditate stenografică. Datele, numele, cele mai mici detalii - totul era consemnat. Domnul Squirrelius îşi spunea, cu inima bătând să-i spargă pieptul, că nu erau o sută de rânduri, ci mai degrabă cinci sau şase sute pe care le-ar putea scoate acea confesiune. Şi ce rânduri! O poveste vibrantă, luată pe viu, emoţionantă ca un foileton!

A doua zi, povestea asta umplea trei coloane din ziarul cel mai cunoscut în Suedia. Aşa cum se întâmplă de obicei în astfel de cazuri, sinceritatea lui Erik, departe de a-i diminua meritele, le-a sporit, prin modestia de care dădea dovadă şi interesul romanestic pe care îl aducea istorisirii sale. Presa şi publicul năvăliră cu aviditate. Aceste detalii geografice, traduse imediat în toate limbile, nu întârziară să facă înconjurul Europei.

Şi aşa ajunseră la Paris, intrând într-o seară, când banda de expediţie a unui ziar francez încă nu se uscase, într-un

[33] Disecţie pe viu.

salon modest de pe strada Varennes, la etajul al doilea al unui vechi hotel.

În salon erau două persoane. Una era o doamnă îmbrăcată în negru şi cu părul alb, deşi părea a fi încă tânără şi care purta în înfăţişarea ei un doliu etern. Aşezată sub abajurul veiozei, părea că lucrează mecanic la o broderie, în timp ce ochii îi erau aţintiţi în umbră spre vreo amintire de neuitat şi copleşitoare.

De cealaltă parte a mesei, un bătrân înalt se uita cu o privire distrată peste ziarul pe care tocmai i-l adusese servitorul.

Era domnul Durrieu, consul general onoarific şi unul din secretarii Societăţii de Geografie, chiar cel care se aflase la Brest, la prefectul maritim, în momentul în care trecuse *Alaska.*

Fără îndoială, din cauza acestui fapt, numele de Erik îi atrase în mod deosebit atenţia pentru că, citind articolul biografic dedicat tânărului navigator suedez, avu imediat o tresărire. Apoi reciti articolul cu mai multă atenţie. Treptat, o paloare profundă se răspândi pe faţa lui deja atât de palidă. Mâinile îi fură cuprinse de un tremur nervos. Tremuratul deveni atât de evident, încât însoţitoarea lui, care până atunci tăcuse, îşi dădu seama.

— Tată, te doare ceva? întrebă ea foarte îngrijorată.

— Eu... cred că ne-am grăbit cam mult să facem focul!... Mă duc să iau aer în cabinetul meu!... Nu-i nimic... O slăbiciune trecătoare!... răspunse domnul Durrieu ridicându-se pentru a trece în camera alăturată.

Parcă din neatenţie, luă cu el ziarul pe care îl ţinea în mână. Dacă fiica lui ar fi putut să-i citească gândurile, ea ar fi văzut dominând, în mijlocul afluxului tumultuos de speranţe şi temeri care se luptau acolo, voinţa de a ascunde ziarul de privirea ei.

Pentru o clipă ea se gândi să îl urmeze pe domnul Durrieu

în cabinetul său. Însă îşi dădu seama că acesta ar fi vrut să rămână singur şi îi făcu discret pe plac. În curând, se linişti auzindu-şi tatăl parcurgând camera dus-întors, mergând cu paşi mari, deschizând şi închizând fereastra.

Abia după o oră întreagă se hotărî să întredeschidă uşa ca să vadă ce mai face domnul Durrieu. Îşi dădu seama că acesta era aşezat la biroul său şi scria o scrisoare.

Ceea ce nu văzu era că acesta, scriind, avea ochii plini de lacrimi.

Capitolul XXI
O scrisoare din Paris

De la întoarcerea sa la Stockholm Erik primea aproape în fiecare zi din toate țările Europei o corespondență considerabilă. Erau asociații ştiințifice şi persoane particulare care îi transmiteau felicitări; guverne străine care îi decernau distincții şi onoruri; armatori sau comercianți care îi cereau informații pe care să le folosească. Aşa că nu a fost surprins când, într-o dimineață, primi două plicuri cu ştampila Parisului.

Prima pe care o deschise era o invitație a Societății Geografice a Franței, pentru el şi pentru tovarăşii săi de călătorie, să vină personal să primească marea medalie de onoare acordată în sesiune solemnă „autorului primei călătorii circumpolare în mările arctice"

Al doilea plic îl făcu pe Erik să tresară în momentul în care îl desfăcu. Purta ca sigiliu, pe ceara care îl închidea, un medalion gravat cu inițialele E. D., înconjurate de motoul *Semper idem*...

Aceste inițiale şi acel moto erau reproduse în colțul scrisorii închise în plic şi care venea de la domnul Durrieu. În scrisoare erau scrise următoarele:

Copilul meu drag, lasă-mă să îți spun aşa orice s-ar întâmpla. Tocmai am citit într-un ziar francez o notă biografică tradusă din suedeză şi care m-a bulversat mai mult decât pot spune. Acest articol te priveşte. Dacă ar fi să cred ce scrie, ai fost recuperat din mare, acum douăzeci şi doi de ani, de către un pescar norvegian din împrejurimile lui Bergenului, pe un colac de salvare care purta numele Cynthia; *călătoria dumitale arctică ar fi avut drept scop principal să găseşti vreun supraviețuitor de pe nava cu acest nume, naufragiată în octombrie 1858, în largul insulelor Feröe; în sfârşit, te-ai întors*

din expediție fără să fi putut afla nimic despre acest subiect.

Dacă toate acestea sunt adevărate (oh! ce n-aş da să fie), te rog din suflet să nu pierzi niciun minut, să fugi la telegraf şi să mi-o spui.

Asta înseamnă că în acest caz, copilul meu – sper să îmi înțelegi nerăbdarea, anxietatea şi bucuria – în acest caz eşti nepotul meu, cel pe care îl plâng de atâția ani, cel pe care l-am crezut pierdut pentru totdeauna, cel pe care fiica mea, sărmana mea fată, cu inima zdrobită, vai! de drama navei Cynthia, *îl strigă şi îl cere înapoi în fiecare zi - singurul său copil, zâmbetul, consolarea, apoi disperarea văduviei sale!...*

Să te regăsesc, să te regăsesc teafăr şi în plină glorie, ar fi o fericire extraordinară şi prea mare! Nu îndrăznesc să cred, înainte ca un semn de la tine să mă încredințeze de lucrul acesta!... Şi totuşi, asta pare atât de adevărat!... Detaliile şi datele corespund atât de bine! Fizionomia dumitale şi felul în care te comporți îmi aduc aminte foarte clar de cele ale nefericitului meu ginere. În singura ocazie în care întâmplarea ne-a apropiat, m-am simțit atras spre tine de o simpatie bruscă şi atât de profundă!... Pare imposibil ca toate acestea să nu aibă niciun motiv să fie!

Un cuvânt, un singur cuvânt imediat prin telegraf!... Nu ştiu cum voi trăi până la sosirea depeşei. Fie ca ea să-mi dea răspunsul după care tânjesc, pe care îl doresc cu ardoare! Fie ca ea să-i aducă bietei mele fiice şi mie fericirea care să şteargă o viață de regrete şi lacrimi!

E. Durrieu,
consul general onorific,
104, rue de Varennes,
Paris

La această scrisoare era ataşată o notă justificativă pe care Erik a devorat-o cu aviditate. Era scrisă tot de domnul

Durrieu şi suna cam aşa:

Eram consulul Franței în New Orleans când singura mea fiică, Catherine, s-a căsătorit cu un tânăr francez, domnul Georges Durrieu, o rudă foarte îndepărtată şi, ca şi noi, de origine bretonă. Domnul Georges Durrieu era inginer minier. Venise în Statele Unite să exploreze resursele de petrol recent descoperite şi intenționa să rămână acolo mai mulți ani. Primit în casa mea aşa cum trebuia să fie un om merituos, purtând acelaşi nume ca al nostru şi fiul unui drag prieten din tinerețe, îmi ceru mâna fiicei mele. I-am oferit-o cu bucurie. La scurt timp după această căsătorie am fost numit pe neaşteptate consul la Riga, iar ginerele meu fiind reținut cu treburi importante în Statele Unite, a trebuit să-mi las fiica acolo. Ea deveni mama unui copil care primi prenumele tatălui său şi al meu şi fu numit Émile-Henri-Georges.

Şase luni mai târziu, ginerele meu îşi găsi sfârşitul într-un accident de mină. Imediat după îşi aranjă treburile, sărmana mea fiică, văduvă la douăzeci de ani, se îmbarcă la New York pe nava Cynthia*, cu destinația Hamburg, pentru a mi se alătura pe ruta cea mai scurtă.*

Pe 7 octombrie 1858 Cynthia *naufragie la est de Insulele Feröe. Circumstanțele acestui naufragiu părură încă de pe atunci suspecte şi rămaseră inexplicabile. Se pare că în mijlocul dezastrului, chiar în momentul în care pasagerii luau loc în bărcile de salvare, nepotul meu, care avea atunci şapte luni, prins de mama lui de un colac de salvare, a alunecat sau a fost împins în mare şi a dispărut, dus de furtună.*

Fiica mea, îngrozită de ceea ce se întâmplase, vru să se arunce în valuri. Fu salvată cu mari eforturi, aruncată într-o barcă în care se mai aflau alte trei persoane şi care, de altfel, fu singura care a scăpat de dezastru. Ambarcațiunea acostă, după patruzeci şi nouă de ore, pe una din insulele Feröe. Fiica mea se întoarse la mine de acolo, după o aşteptare

copleşitoare de şapte săptămâni, datorită îngrijirilor devotate ale unui marinar care o salvase şi care mi-o aduse. Acest băiat curajos, pe nume John Denma, muri în serviciul meu, în Asia Mică.

Nu aveam nicio speranță că sărmanul bebeluş ar fi putut supraviețui naufragiului. Totuşi am încercat să caut în insulele Feröe, în insulele Shetland şi pe coasta norvegiană, la nord de Bergen. Ideea că leagănul a fost dus mult mai departe părea inadmisibilă. Nu renunțai totuşi la investigațiile mele decât după trei ani şi pentru ca Noroë să nu fi fost inclusă în ele, e pentru că e un loc singular îndepărtat şi fără legătură directă cu coasta maritimă.

Când mi-am pierdut definitiv orice speranță, mă dedicai exclusiv fiicei mele, a cărei sănătate fizică şi morală necesita multă atenție. Obținui să fiu trimis în Orient, căutai să-i distrag atenția prin călătorii şi inițiative ştiințifice. Ea fu însoțioarea nedespărțită în toate activitățile mele; dar nu reuşii niciodată să o vindec de tristețea ei incurabilă. În sfârşit, acum doi ani decisei să mă retrag şi ne întoarserăm în Franța. Locuim când în Paris, când în vechea casă pe care o dețin la Val-Féray, lângă Brest.

Oare ne-ar fi dat să-l văd intrând pe nepotul meu, cel după care plângem de atâția ani? Speranța asta e prea frumoasă ca să îndrăznesc să îi spun fiicei mele până când nu se va transforma în certitudine. Ar fi o adevărată înviere! Şi totuşi, dacă ar fi necesar acum să renunțăm la această idee, decepția ar fi enormă!...

Astăzi este luni. De la poştă mi s-a spus că sâmbătă viitoare aş putea să primesc un răspuns.

Erik de abia termină de citit; lacrimile îi acopereau privirea. Se temea şi el ca nu cumva să cadă pradă prea devreme speranței care îi apăruse dintr-o dată. Îşi spunea pe bună dreptate că tot ce aflase era într-adevăr plauzibil - toate

informațiile primite, concordanța datelor, toate împrejurările în cele mai mici detalii. Dar era prea frumos! Nu-i venea să creadă! Să-ți regăseşti deodată familia, o mamă adevărată, o patrie!... Şi ce patrie!... Chiar cea pe care ar fi ales-o dintre toate, pentru că întruchipează într-un fel măreția, grațiile şi darurile supreme ale umanității, pentru că în ea s-au reuneit şi îmbinat valorile civilizațiilor antice, flacăra şi spiritul vremurilor noi!...

Se temea ca nu cumva toate acestea să fie doar un vis. De atâtea ori speranțele sale au fost năruite! Poate că doctorul va avea un cuvânt cu care să năruie tot e;afodajul! Înainte de toate, trebuia să-l ia drept judecător.

Doctorul citi cu atenție documentele care i se puseseră la îndemână, nu fără să se întrerupă, lăsând să-i scape câte o exclamație de mirare sau de bucurie.

— Nu există nicio umbră de îndoială! Toate amănuntele corespund, bineînțeles, până la acele detalii pe care corespondentul tău a omis să ți le spună: inițialele scutecelor, motto-ul inscripționat pe jucărie, toate menționate în scrisoare!... Dragul meu copil, ți-ai regăsit familia de data asta! Trebuie să telegrafiem imediat bunicului tău!

— Şi ce să îi spunem? întrebă Erik, palid de bucurie.

— Spune-i că mâine vei pleca la drum ca să te arunci în brațele mamei tale şi în ale sale!

Tânărului căpitan nu-i luă decât câteva momente ca să strângă la inimă mâna acestui bărbat de excepție şi se aruncă într-o cabrioletă ca să alerge spre telegraf.

Chiar în aceeaşi zi părăsea Stockholm, lua trenul spre la Malmö, pe coasta de nord-vest a Suediei, traversa strâmtoarea în douăzeci de minute, se arunca la Copenhaga în expresul spre Olanda în Belgia, apoi la Bruxelles în trenul spre Paris.

Sâmbătă, la ora şapte seara, exact la şase zile după ce domnul Durrieu pusese scrisoarea la poştă, acesta îşi aştepta

cu bucurie nepotul în Gara de Nord. Nenumăratele depeşe trimise de Erik în timpul călătoriei îl ajutaseră să îşi păstreze răbdarea.

În sfârşit, trenul intră pufăind sub cupola înaltă de sticlă. Domnul Durrieu şi nepotul său căzură unul în braţele celuilalt. Trăiseră atâta timp împreună doar prin gânduri în aceste ultime zile de aşteptare, încât au avut impresia că se cunoşteau de o veşnicie.

— Mama mea? întrebă Erik.

— Nu am îndrăznit să îi spun totul, atâta timp cât nu m-am întâlnit cu tine! răspunse domnul Durrieu, adoptând imediat acea familiaritate dulce ca o mângâiere maternă, pe care toate limbile o invidiează la franceză.

— Ea nu ştie încă nimic?

— Bănuieşte, se teme, speră! Încă de la primirea depeşei tale încerc să o pregătesc cât pot mai bine pentru bucuria incredibilă care o aşteaptă. Îi vorbesc despre o pistă pe care m-ar fi pus un ofiţer suedez, un tânăr marinar pe care l-am întâlnit la Brest şi cu care am vorbit de foarte multe ori!... Ea nu ştie, încă mai ezită, dar eu cred că va începe să dezlege ceea ce se va întâmpla în curând. În această dimineaţă, la micul dejun, de abia m-am putu abţine să îmi ascund nerăbdarea! Am văzut foarte bine că mă urmărea cu atenţie. De vreo două sau trei ori am crezut că o să îmi ceară o explicaţie formală. Îmi era foarte frică de asta! Dacă vreo neînţelegere, vreun impediment sau brusc, vreo nenorocire urmau să se abată asupra noastră!... Te temi de orice într-o aventură ca aceasta. De aceea nu am luat cina cu ea în seara asta. M-am scuzat că am o afacere de rezolvat şi am plecat în goană, ca să scap dintr-o situaţie intolerabilă.

Fără să mai aştepte bagajele, plecară în cupeul pe care îl adusese domnul Durrieu.

În acest timp, doamna Durrieu, singură în salonul de pe strada Varennes, aştepta cu nerăbdare întoarcerea tatălui

său. Se pregătise ca la cină, chiar temându-se de răspunsuri, să ceară explicații. Era îngrijorată de mai multe zile de comportamentul lui, de depeşele nenumărate pe care le primea, de subînțelesurile ciudate care păreau să să se ascundă în toate vorbele sale. Obişnuită să schimbe cu el cele mai mici gânduri şi impresii, nu putea concepe că i s-ar fi ascuns ceva. Deja de mai multe ori fusese pe punctul de a-l întreba ce se întâmplă, dar apoi tăcu, în fața părtinirii evidente a tatălui său.

— Probabil îmi pregăteşte vreo surpriză, îşi spunea ea. Nu trebuie să îi stric plăcerea!

Dar în ultimele două sau trei zile şi mai ales dimineața, fusese şi mai uimită de nerăbdarea care era evident în toate mişcările domnului Durrieu, de aerul de fericire care îi anima privirile, de insistența cu care îi reveneau pe buze toate amintirile, atâta vreme evitate, despre naufragiul vasului *Cynthia.* Dintr-o dată, un fel de iluminare fără de ecou se aprinse în ea. Înțelesese vag că ceva nou urma să se întâmple, că tatăl său credea, pe drept sau greşit, că este pe urma unui indiciu favorabil, că poate reînviase speranța de mult pierdută de a-şi găsi copilul şi, fără să creadă vreo clipă că lucrurile erau atât de avansate, luase hotărârea să ceară să i se explice totul.

Doamna Durrieu nu renunțase niciodată la gândul că fiul ei ar putea fi încă viață. Atâta timp cât o mamă nu a privit ochii copilului său mort, nu va accepta în niciun caz, faptul ireparabil al morții. Îşi spune că poate s-au înşelat martorii, poate întâmplările nu s-au petrecut exact aşa cum au văzut. Încă mai crede în posibilitatea unei întoarceri neaşteptate. Ai putea spune chiar că se aşteaptă la asta. Mii de mame de soldați şi marinari au avut aceeaşi iluzie emoționantă. Doamna Durrieu avea dreptul să spere mai mult decât oricine altcineva. Scena tragică îi era încă în fața ochilor după douăzeci şi doi de ani, la fel ca în prima zi. Îşi aducea aminte

de *Cynthia* invadată de ape şi gata să se scufunde de fiecare dată când o loveau valurile. Se vedea cum ea însăşi, cu propriile mâini, îl lega pe bebeluş de un colac mare de salvare, în timp ce pasagerii şi marinarii fugeau pe punte, se îngrămădeau în bărcile de salvare iar ea, lăsată în urmă, implorând, rugând pe toată lumea să ia cu ei cel puțin bebeluşul. Un bărbat îi luă din mâni prețioasa povară. Fu aruncat într-o barcă. Şi aproape imediat, un val puternic, o trombă de apă care se năpusti spre ea, groaza de a vedea colacul care izbise coca steamerului pe coama valului, furtuna care se năpustea în muselina leagănului, ducându-şi prada ca pe o pană, în mijlocul cețurilor. Apoi un strigăt sfâşietor printre atâtea alte strigăte, o luptă corp la corp, un plonjon în noapte – şi inconştiența! Apoi, după trezire, disperarea nesfârşită, nopți febrile şi de delir! Apoi durerea fără sfârşit, căutări îndelungi fără niciun rezultat şi convingerea neputinței din ce în ce mari o copleşea cu totul!... Oh! Da, sărmana femeie îşi amintea totul! Cu alte cuvinte, toată ființa sa primise o lovitură atât de aspră, încât rămase marcată ireparabil. Trecus aproape un sfert de secol de când se întâmplaseră aceste lucruri şi, ca în prima zi, doamna Durrieu îşi plângea copilul! Inima ei de mamă căzuse din nou în doliu şi îşi consuma încet viața în contemplarea tristă a acestei singure amintiri!

Printr-un fel de miraj moral, îşi imagina uneori cum fiul său trecea prin etapele succesive ale copilăriei, adolescenței, devenind apoi matur. An de an şi-l închipuia cum ar fi putut fi, poate cum ar fi, pentru că mai păstra încă un fel de credință încăpățânată că el se va întoarce! În fața acestei sprențe obscure nu prevalase nimic, nici demersurile deşarte, nici căutările inutile, nici măcar timpul care a trecut!

Şi de aceea, în acea seară, îşi aştepta tatăl cu voința fermă de a avea inima liberă de suspiciuni.

Domnul Durrieu intră în casă. Era urmat de un tânăr pe

care îl prezentă după cum urmează:

— Fata mea, ți-l prezint pe domnul Erik Hersebom, cel despre care ți-am vorbit de atâtea ori şi care tocmai a sosit la Paris. Societatea Geografică urmează să îi decerneze medalia de onoare şi mi-a făcut plăcerea de a ne accepta ospitalitatea.

Se înțeleseseră deja din trăsură ca lucrurile să se petreacă astfel, ca Erik să vorbească mult mai târziu, din întâmplare, despre copilul salvat la Noroë şi să încerce, fără un şoc emoțional prea brusc, să îşi dezvăluie identitatea. Însă când se trezi în fața mamei sale nu mai fu în stare să joace acel rol. Fața îi deveni lividă şi se aplecă fără să mai poate scoate un cuvânt.

Ea, în timpul acesta, se ridică de pe fotoliu şi îl privi cu bunătate. Deodată, făcu ochii mari, buzele începură să-i tremure în timp ce îşi întindea mâinile spre el.

— Fiul meu!... Tu eşti fiul meu! strigă ea.

Mai făcu un pas spre Erik şi zise:

— Da! Tu eşti copilul meu! Semeni atât de bine cu tatăl tău!

Şi, în timp ce Erik îşi ştergea lacrimile în genunchi în fața mamei sale, sărmana femeie aproape că leşină de bucurie şi fericire sărutându-l pe frunte.

Capitolul XXII
Val-Feray – Concluzii

O lună mai târziu, o petrecere intimă reunea la Val-Feray, la o jumătate de oră de Brest, toată familia adoptivă a lui Erik, împreună cu mama şi bunicul acestuia. Un gând delicat al doamnei Durrieu vruse să asocieze profunda, inexprimabila sa bucurie cu oamenii buni şi simpli care îi salvaseră băiatul. Ceruse expres ca doamna Katrina şi Vanda, maaster Hersebom şi Otto să plece la drum cu doctorul Schwaryencrona şi Kajsa, cu domnul Bredejord şi domnul Malarius.

În mijlocul acestei aspre naturi bretone, lângă această mohorâtă mare armoricană, oaspeții norvegieni se simțeau mai puțin dezorientați decât fuseseră, fără îndoială, pe strada Varennes. Făceau plimbări lungi prin pădure, îşi povesteau tot ceea ce nu ştiau unii despre ceilalți, puneau cap la cap toate frânturile de adevăr pe care le aveau despre această istorie încă dificil de înțeles. Şi aşa, puțin câte puțin, lucrurile începură să se clarifice. Începuseră să facă lumină, punând alături toate împrejurările, vorbind despre tot şi toate.

Mai întâi, cine era acest Tudor Brown? Ce mare interes avusese încât să-i împiedice de a fi puşi de Patrick O'Donoghan pe urma familiei lui Erik?? Un singur cuvânt al nefericitului irlandez era de ajuns ca să lumineze misterul. Tudor Brown se numea în realitate domnul Jones, singurul nume sub care Patrick O'Donoghan l-a cunoscut. Însă domnul Noah Jones fusese asociatul tatălui lui Erik pentru exploatarea unui zăcământ de petrol descoperit de tânărul inginer în Pennsylvania. Doar acest lucru era de ajuns ca să arunce o umbră sinistră asupra întâmplărilor rămase atâta vreme fără răspuns. Naufragiul suspect al navei *Cynthia,* căderea copilului în mare, poate moartea tatălui lui Erik – vai, toate acestea aveau ca origine un tratat de asociere pe

care domnul Durrieu îl regăsise printre hârtiile sale şi pe care îl clarifică

doar din câteva comentarii.

— Cu mai multe luni înainte de căsătoria sa, explică el prietenilor lui Erik, ginerele meu descoperise aproape de Harrisburg un zăcământ de petrol. Îi lipsea capitalul necesar pentru a cumpăra acea proprietate şi se văzu expus la pierderea tuturor avantajelor. Întâmplarea făcu să se întâlnească cu acest Noah Jones, care se dădea drept negustor de vite în Vestul Sălbatic, dar în realitate – după cum află mai târziu – era neguțător de sclavi din Carolina de Sud. Acest individ se angajă să plătească suma necesară pentru a cumpăra zăcământul *Vandalia* şi a-l exploata. Ştiu cum să-l facă pe Georges să semneze, în schimbul aportului său, o înțelegere foarte inechitabilă. Habar nu aveam ce conținea înțelegerea în momentul căsătoriei fiicei mele şi, după cât se pare, Georges însuşi nu prea ştia mare lucru. Nimeni nu era mai puțin priceput decât el în astfel de probleme. Admirabil dotat în mai multe privințe, matematician, chimist, mecanic de excepție, nu înțelegea absolut nimic despre afaceri şi plătise deja de două ori cu averea lipsa lui de experiență. Nu există nicio îndoială că avu aceeaşi nepăsare cu Noah Jones. Foarte probabil a semnat cu ochii închişi contractul de asociere care i-a fost înaintat. Iată principalele articole, extrase şi rezumate din frazeologia anglo-saxonă în care erau împachetate:

Art. 3. Proprietatea zăcământului Vandalia *va rămâne indivizibilă între cel care a descoperit-o, domnul Georges Durrieu şi investitor, domnul Noah Jones.*

Art. 4. Domnul Noah Jones va administra toate sumele pe care le va investi în exploatarea zăcământului. El va vinde producția, va încasa toate chitanțele, va achita cheltuielile, cu îndatorirea să le justifice în fiecare an asociatului său şi să împartă profiturile cu susnumitul asociat. Domnul Georges Durrieu se însărcinează să conducă cu măiestrie toate lucrările

şi serviciile tehnice ale exploatării.

Art. 5. În cazul în care unul dintre proprietarii asociați ar dori să îşi vândă partea sa, va fi obligat să dea drept de preempțiune printr-o ofertă formală asociatului său, care va avea la dispoziție trei luni întregi ca să o accepte, după care va deveni proprietar unic, plătind un capital de trei la sută din venitul net constatat la ultimul inventar.

Art. 6. Singuri copiii fiecăruia dintre cei doi asociați le moştenesc drepturile. În lipsa copiilor unui asociat decedat sau în cazul morții înainte de vârsta de douăzeci de ani împlinită de către copilul sau de copiii asociatului decedat, întreaga proprietate va reveni asociatului încă în viață, cu excluderea celorlalți moştenitori ai defunctului.

N.B. Prezentul articol este motivat de naționalitatea diferită a celor doi asociați şi de complicațiile procedurale pe care orice alt regim le-ar putea aduce.

— ...Aşa era contractul pe care viitorul meu ginere l-a semnat, continuă domnul Durrieu, pe vremea când nici nu se gândea să se însoare şi când toată lumea, mai puțin domnul Noah Jones, ignora imensa valoare pe care o va căpăta mai târziu zăcământul *Vandalia.* Era încă vremea tatonărilor şi a deziluziilor. Planul yankeului se limita probabil pe atunci să-l dezguste pe asociatul său şi să-l facă să iasă din afacere, exagerând greutățile începutului, astfel încât să se asigure că proprietatea va fi numai a lui. Căsătoria lui Georges cu fata mea, naşterea dragului nostru copil, constatarea bruscă a valorii imense a zăcământului, modificare situația în întregime. Nici nu mai putea fi vorba să îți asiguri această splendidă proprietate pentru o bucată de pâine; însă era suficient pentru ca ea să îi revină lui Noah Jones ca întâi Georges, apoi singurul său moştenitor să dispară din această lume.. Şi astfel, la doi ani după ce s-a căsătorit, la şase luni după naşterea nepotului meu, Georges fu găsit mort lângă un

puț de extracție, asfixiat, după cum spuseră medicii, de un gaz nociv. Nu mai eram de mult în Statele Unite, numirea mea de consul la Riga intervenise între timp, iar treburile succesiunii fură reglate de un avocat. Noah Jones păru un om de treabă şi fu de acord cu toate aranjamentele făcute pentru fiica mea. Am convenit ca el să continue să exploateze proprietatea comună şi să plătească semestrial la Central Bank din New York partea netă a profiturilor revenite copilului. Din păcate nu s-a achitat de îndatorire nici măcar în primul semestru!... Fiica mea se îmbarcă pe *Cynthia* pentru a veni să mă întâlnească! *Cynthia* pieri în condiții atât de suspecte încât Compania de asigurări reuşi să se exonereze de orice responsabilitate şi, în acest naufragiu, unicul moştenitor al lui Georges dispăru! Din momentul acela, Noah Jones adevent singurul proprietar al zăcământului *Vandalia* de unde obținu în medie în fiecare an o sută optzeci de mii de dolari!

— Nu ați bănuit niciodată că el ar fi implicat în toate aceste întâmplări nefericite? întrebă domnul Bredejord.

— Bineînțeles că bănuiam ceva, era firesc, şi tot acest cumul de pretinse accidente care se îndreptau spre acelaşi scop era din nefericire foarte clar. Dar cum să dau curs bănuielilor mele şi, mai ales, cum să le stabilesc în justiție? Aveam despre asta doar informații foarte vagi. Ştiam din experiență cât de puțin puteai să te bazezi pe tribunale în contestațiile internaționale. Şi apoi trebuia să o consolez sau măcar să-i distrag atenția fiicei mele, iar un proces nu ar fi făcut decât să îi reînvie durerea, ca să nu mai spun că lăcomia ar fi părut motivul! Pe scurt, m-am resemnat în tăcere. Oare am greşit? Ar trebui să regret? Nu cred şi rămân convins că nu aş fi obținut niciun rezultat. Vedeți cât de greu ne este, chiar şi astăzi, adunând laolaltă toate impresiile noastre, toate faptele cunoscute de noi, să ajungem la o concluzie precisă!

— Dar cum se explică rolul lui Patrick O'Donoghan în toate acestea? continuă doctorul Schwaryencrona.

— În acest punct, ca şi în multe altele, suntem supuşi conjuncturilor, dar mi se pare totuşi că în acest caz am un răspuns destul de plauzibil. Acest O'Donoghan, novice la bordul navei *Cynthia,* ataşat serviciului personal al căpitanului, comunica permanent cu pasagerii de la clasa întâi care mănâncă mereu la masa căpitanului. Ştia deci cu siguranță numele fetei mele, îi cunoştea naționalitatea franceză şi putea cu siguranță să o regăsească foarte uşor. Oare Noah Jones i-a dat acestuia vreo misiune tenebroasă? Oare a avut vreo influență în naufragiul atât de suspect al navei *Cynthia?* sau pur şi simplu în căderea unui copil în mare? Nu vom şti niciodată cu siguranță pentru că a murit! Oricum, cert este că ştia importanța pe care o avea pentru fostul asociat al lui Georges „copilul de pe colacul de salvare". De acolo şi până la exploatarea acestei noțiuni, exista doar un interval foarte mic pentru un individ, aşa cum ne-a fost descris, bețiv şi leneş. O'Donoghan ştia că „copilul de pe geamandură" era de fapt în viață? Ajutase cumva la salvarea lui, fie culegându-l din mare ca să îl lase mai apoi lângă Noroë, fie prin alte mijloace? În privința asta mă cam îndoiesc. Dar cu siguranță îi va fi spus lui Noah Jones că acel „copil de pe colacul de savare" supraviețuise naufragiului; s-ar fi lăudat că cunoaşte țara în care fusese salvat; fără îndoială, i-ar fi dat să înțeleagă că toate măsurile de precauție pe care le lua erau pentru ca să afle copilul totul, aşa cum fusese, dacă lui i se va întâmpla ceva rău. Noah Jones fu obligat să îi plătească tăcerea. Asta era fără îndoială sursa veniturilor fără de sfârşit pe care irlandezul le obținea de fiecare dată când se întorcea la New York!

— Asta mi se pare foarte plauzibil, spuse domnul Bredejord. Şi vreau să adaug că urmarea acestor evenimente confirmă pe deplin această ipoteză. Primele anunțuri ale

doctorului Schwaryencrona l-au îngrijorat pe Noah Jones. A crezut că este neapărată nevoie să scape de Patrick O'Donoghan, însă s-a văzut silit să acționeze prudent, mai ales că irlandezul îi spusese că şi-a luat şi el nişte precauții. S-a mulțumit aşadar să îl înspăimânte, probabil speriindu-l că datorită acestori anunțuri va fi deferit imediat justiției penale. Asta reiese chiar din ceea ce ne-a povestit la New York hangiul de la *Red-Anchor,* domnul Bowels, şi din graba cu care O'Donoghan şi-a luat tălpăşița. Trebuie să se fi temut într-adevăr de o extrădare pentru că mersese atât de departe, până la samoyezi, sub un nume fals. Noah Jones, care îi dăduse desigur acest sfat, probabil s-a crezut la adăpost de orice amenințare. Însă anunțurile care îl căutau pe Patrick O'Donoghan l-au lovit, cum se zice, ca un ciocan în cap. De aceea a venit foarte repede la Stockholm ca să ne asigure că Patrick O'Donoghan murise şi să vadă cu proprii săi ochi până unde mersese cercetarea noastră. În sfârşit, a apărut şi corespondența de pe *Véga* şi plecarea vasului *Alaska* spre mările arctice. Noah Jones sau Tudor Brown, văzându-se atunci într-un pericol iminent - pentru că încrederea sa în Patrick O'Donoghan devenise foarte fragilă - nu a mai dat înapoi în fața nici unei crime, numai ca să se asigure că va scăpa nepedepsit. Din fericire, lucrurile au decurs bine şi ar trebui să spunem că am scăpat frumos!

— Cine ştie! Poate chiar aceste pericole au contribuit la a ne face să o scoatem la capăt! spuse doctorul. Fără ceea ce s-a întâmplat în Basse-Froide este foarte probabil că ne-am fi urmat drumul prin canalul Suez şi că am fi ajuns în strâmtoarea Bering prea târziu ca să mai găsim nava *Véga.* Mă îndoiesc cel puțin că am fi putut scoate de la O'Donoghan vreo informație prețioasă dacă l-am fi găsit acolo însoțit de Tudor Brown!... În fond, toată călătoria noastră a fost hotărâtă de tragicele evenimente de la început şi periplului *Alaskăi* i se datorează celebritatea pe care a căpătat-o Erik şi

că trebuia să-i regăsim familia!

— Da, spuse mândră doamna Durrieu, trecându-şi mâna prin părul fiului său, gloria mi l-a adus înapoi.

Şi aproape imediat adăugă:

— Aşa cum o crimă mi l-a luat - aşa bunătatea voastră, a tuturor, mi l-a salvat şi a făcut din el un om superior...

— Şi cum ticăloşia lui Noah Jones a dus la transformarea dragului nostru Erik în unul dintre cel mai bogați oameni din cele două Americi! strigă domnul Bredejord.

Toată lumea îl privi uimită.

— Fără îndoială, răspunse eminentul avocat. Nu este Erik moştenitorul părții tatălui său din zăcământul *Vandalia?...* N-a fost lipsit nejustificat de veniturile sale timp de douăzeci şi doi de ani? Şi nu va fi suficient să o obținem printr-o simplă dovadă a identității filiale care să fie stabilită, cu noi toți ca martori, de la maaster Hersebom şi doamna Katrina la domnul Malarius şi noi înşine? Dacă Noah Jones a lăsat copii, aceşti copii sunt responsabili pentru această uriaşă datorie, care probabil le va consuma întreaga avere. Dacă nu există copii ai acestui ticălos, în termenii contractului pe care ni l-a citit domnul Durrieu, Erik este unicul moştenitor al întregii proprietăți. Oricum, atunci trebuie să aibă ceva de genul a o sută cincizeci sau două sute de mii de dolari în Pennsylvania!

— He, he! spuse râzând doctorul Schwaryencrona, iată-l pe micul pescar din Noroë devenit o partidă foarte bună!... Laureat al Societății de Geografie, autor al primului periplu circumpolar, afectat de un venit modest de două sute de mii de dolari, este un soț aşa cum nu găseşti mulți la Stockholm... Ce spui de asta, Kajsa?

Tânăra roşi cu putere la această interpelare a cărei cruzime unchiul său nu o bănuia. Kajsa se gândise pentru o clipă, că fusese puțin stângace în a respinge un pretendent atât de distins şi că ar trebui să îi arate mai multă

considerație pe viitor.

Însă Erik, lucru ciudat, nu avea ochi pentru ea de când se simțiea deasupra disprețului ei nedrept. Fie că absența şi reflecțiile sale în nopțile de cart îi deschiseseră ochii despre inima pustie a Kajsei, fie că satisfacția de a nu mai fi în ochii ei doar un sărman „copil găsit" îi fu de ajuns – nu-i mai acorda acum decât strict politețea care i se cuvenea ca tânără fată şi ca nepoată a doctorului Schwaryencrona.

Era mult mai atras de Vanda care devenea într-adevăr din ce în ce mai fermecătoare, pierzând micile stângăcii țărăneşti sub înfățişarea unei femei amabile şi distinse, încântătoarea ei bunătate, grația ei nativă, simplitatea ei perfectă o făceau să fie iubită de oricine se apropia de ea. Nici nu petrecuse bine opt zile în Val-Feray că doamna Durrieu spuse sus şi tare că îi va fi imposibil de acum înainte să se despartă de ea.

Erik îşi luă îndatorirea să aranjeze totul hotărând ca maaster Hersebom şi doamna Katrina să o lase pe Vanda în Franța, cu condiția expresă ca, în fiecare an, să meargă împreună şi să-i îmbrățişeze la Noroë. Se gândise chiar să aducă în Bretania toată familia sa adoptivă şi chiar se oferise să transporte lângă rada portului Brest casa de lemn în care îşi petrecuse copilăria. Însă planurile acestea de emigrație în masă fură considerate a fi imposibil de pus în practică. Maaster Hersebom şi doamna Katrina erau prea în vârstă ca să îşi schimbe aşa de brusc obiceiurile. Nu ar fi putut să fie pe deplin fericiți într-o țară unde nu cunoşteau nici limba, nici obiceiurile. Aşa că hotărârâ să îi lase să plece, nu fără a le asigura, la bătrânețe, o îndestulare pe care o viață întreagă de muncă asiduă şi de onestitate nu reuşise până atunci să le-o ofere.

Erik ar fi vrut totuşi să îl păstreze pe Otto. Însă şi acesta prefera fiordul său față de orice radă de pe Pământ şi nu îşi închipuia o viață mai frumoasă decât cea de pescar. Ca să spunem drept, părul cenuşiu, ochii albaştri ai lui Regnild,

fata administratorului de la fabrica de ulei, nu erau străini de această atracție invincibilă pe care Noroë o păstra pentru Otto. Cel puțin aşa s-a concluzionat, când s-a aflat că urma să se căsătorească cu ea la „Yule" (Crăciun) următor.

Domnul Malarius intenționează să le facă educația copiilor lor aşa cum a făcut-o cu Erik şi cu Vanda. Şi-a reluat cu modestie locul său la şcoala din sat, după ce a fost asociat onorurilor acordate de Societatea Geografică a Franței comandantului navei *Alaska.* Acum corectează lucrarea sa magnifică despre flora din mările arctice, editată pe cheltuiala Societății Linnéenne. Cât despre doctorul Schwaryencrona, încă nu a pus ultimul punct la marele *Tratat iconografic* care trebuie să îi ducă numele în posteritate.

Ultimul dosar judic de care s-a ocupat domnul Bredejord a fost cel intentat pentru stabilirea drepturilor lui Erik pentru întreaga proprietate din zăcământul *Vandalia.* A câştigat procesul în primă instanță şi la apel, ceea ce nu fu un succes mic.

Erik a profitat de acest succes şi de averea considerabilă care i-a revenit pentru a cumpăra nava *Alaska* care deveni yachtul său de plăcere. Îl foloseşte în fiecare an ca să meargă, în compania doamnei Durrieu şi a Vandei, să îşi vadă la Noroë familia adoptivă. Deşi starea lui civilă a fost corectată în acte şi acum poartă numele de Émile Durrieu, a insistat să-l mai adauge pe cel al lui Hersebom, iar toată familia sa a păstrat obiceiul să îl strige Erik.

Dorința secretă a mamei sale este să-l vadă într-o zi căsătorindu-se cu Vanda, pe care o iubeşte ca pe propria sa fiică, iar această dorință este mult prea conformă cu propria lui înclinație pentru ca într-o zi sau alta să nu se împlinească.

Între timp Kajsa rămane fată, cu sentimentul vag, după cum se spune, că a pierdut ocazia. Doctorul Schwaryencrona, domnul Bredejord şi profesorul Hochstedt încă mai joacă

whist.

Într-o seară când doctorul se dovedi a fi un jucător mai nepriceput ca de obicei, domnul Bredejord îşi rezervă plăcerea să îi aducă aminte, bătându-şi tabachera, de o împrejurare uitată:

— Şi cam în ce zi ai de gând să mi-l trimiți pe *Pliniu* de Aldus Manucius? îi spuse el cu un licăr malițios în ochi. Probabil că nu mai crezi că Erik ar fi de origine irlandeză?

Doctorul rămase uluit pentru o clipă. Dar îşi reveni imediat:

— Ei, na! Un fost preşedinte al Republicii Franceze descinde din regii Irlandei! spuse el cu convingere. Nu ar fi surprinzător la fel să fie şi cu familia Durrieu!

— Evident, răspunse domnul Bredejord. Este tot atât de adevărat încât, pentru o clipă, m-am gândit să vă trimit volumul meu de Quintilian!

SFÂRŞIT

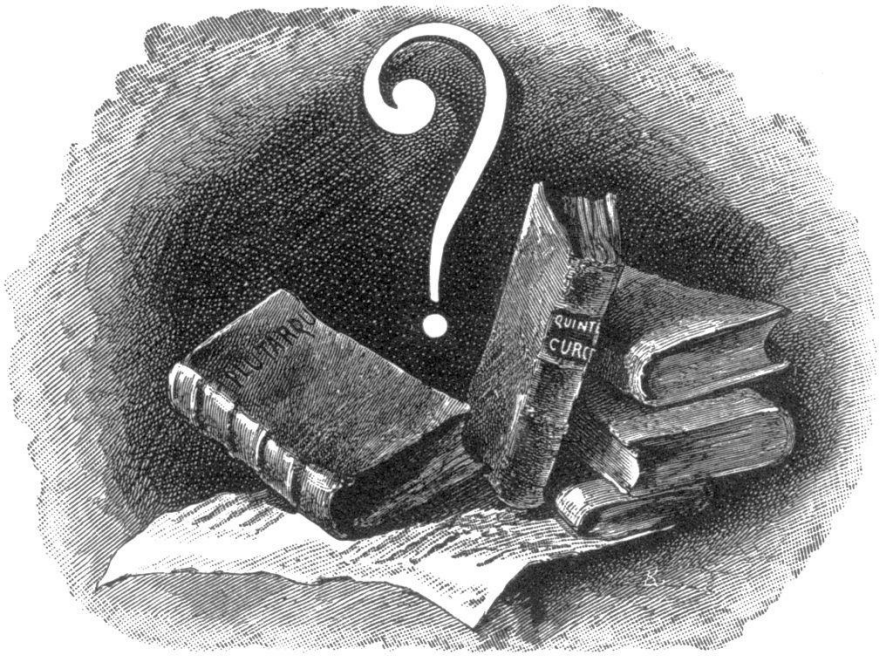
PLUTARQ
QUINTE
CURCE

41. Călătorie în Anglia şi în Scoția (1859)
42. Parisul în secolul XX (1960)
43. Aventurile a trei ruşi şi trei englezi în Africa Australă (1872)
44. Frații Kip (1902)
45. Cancelarul (1874)
46. Mihail Strogoff (1876)
47. Uimitoarele aventuri ale unui chinez (1879)
48. Arhipelagul în flăcări (1884)
49. Mathias Sandorf (1885)
50. Drumul Franței (1887)
51. Nord contra Sud (1887)
52. Familia fără nume (1888)
53. Doamna Branican (1891)
54. În fața steagului (1896)
55. Sfinxul ghețarilor (1897)
56. O tragedie în Livonia (1904)
57. Naufragiații de pe Jonathan (1909)
58. Povestiri
59. Călătorie prin imposibil (1882)
60. Cristofor Columb
61. Istoria marilor descoperiri vol. 1 (1870-1878)
62. Istoria marilor descoperiri vol. 2 (1879)
63. Istoria marilor descoperiri vol. 3 (1880)
64. În Magellania (1898)
65. Martin Paz (1851). Răscoala de pe vasul “Bounty” (1879)
66. Epava Cynthiei (1885)

Jules Verne